

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız

Mahalli İdareler Derneğimizin 193. Sayısı Olan Eylül 2020 dergimizi sizlerin istifadesine sunmanın mutluluğu içindeyiz.

Hazırlık çalışmaları 16.Ocak2019 tarihinde başlayan, 7 Bölge 7 ayrı toplantı ile tartışmaya, olgunlaştırılmaya, hazır hale getirilmeye çalışılan ve Cumhurbaşkanlığı'na sunulmak üzere hazırlanan “**Yerel Yönetimlerde Seçilmiş ve Atanmış Kamu Görevlilerinin Etik Farkındalığının Artırılması için Teknik Destek Projesi**” gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalıştaylardan elde edilen çıktılar, sorunlar ve çözüm önerileri, ‘Kanun Taslağı’ “**Planlama, İmar ve Ruhsatlar**”, “**İşe Alımlar ve Sosyal Hizmetler**” ve “**İhaleler/Alımlar**” olmak üzere üç tematik konu başlığı altında toplanmıştır. **Projenin mevzuat geliştirme faaliyeti kapsamında ikincil mevzuat önerileri olarak**; Yerel Yönetimlerle İlgili **Mevzuatın Etik Uyum ve Esasları**, Yerel yönetimlerde **Yolsuzlukları Önleme Birimi**'nin kurulmasına yönelik düzenleme ve **Etik Bayrak Uygulaması** şeklinde olmuştur. Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen bu çalışmaların tamamlanmasına müteakip 30 Büyük Şehir Belediyesi, 51 diğer Belediye-ler ve Valiliklere iletileceği belirtilmektedir. Yapılan çalışmalarınızın ülkemize ve yerel yönetimlerimize hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

Yapılan hazırlık ve çalıştaylarına 110 adet'e yakın mevzuat kitabı yayımlayan, otuz yıllık “**Mahalli İdareler Dergisi**” ile mevzuatın uygulanması alanında sorunlara çözüm aramaya çalışan Kamu Yararı Statüsündeki Mahalli İdareler Derneğinin Ankara'da yapılan son çalıştay'a çağrılması oldukça yerindedir.

Dergimizde yer alan bazı makale konuları;

- Yapım işlerinde proje hazırlık safhasında sahada yapılması gereken zemin ve statik hesaplamaların ciddiyle ve önemle yapılması gelmektedir. Yükleniciler (hem proje müellifi konumundaki yüklenici hem de yapım işini üstlenen yüklenici) açısından maddi zarar ile, idareciler ve komisyonlarda görevli olanlar açısından ise ortaya çıkan kamu zararından sorumluluk ile karşılaşmamak adına yapım işlerinde ihale öncesi proje yapma/hazırlama zorunluluğunun üzerinde **usulden öte esası kapsayıcı şekilde özen ve ciddiyetle durulması gerekmektedir.**
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde yer alan temel ilkelerden belki de en önemlisi olarak sayılabilecek **rekabet ilkesini ihlal edip etmediği konusunda sıklıkla tartışma yaşatan konu isteklilerden ihale kapsamında talep edilen araçlardan bazılarının malına sahip olmaları** doğrultusundaki düzenlemeler incelenmiştir.
- Belediye ve İl Özel İdarelerinde en çok sorunlu olan konularından başında gelen ve iç kontrolün bir parçası olan **ön mali kontrolün** ne olduğu, nasıl icra edilmesi gerektiği ve uygulamada iç kontrolünde icra edilmesinde yaşanan sorunlar ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- Tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerini yetiştirmek amacıyla Hazine taşınmazı kiraya verilmesi uygun görülen gerçek veya tüzel kişiler şeklinde tanımlanmıştır. **Tıbbi ve aromatik amaçlı kiralama imkanından Belediyeler ve Belediyeye ait Şirketlerin de yararlanabilmesi mümkündür.** Dünyada yükselen bir trend olan tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği ve bu sektörün yan dallarının fazlalığı dikkate alındığında belediyelerin bu sektörde faaliyet göstermelerinin, gerek mahalli istihdama katkı sağlaması gerekse belediye şirketleri vasıtasıyla bu sektörde markalaşmak suretiyle yüksek gelir potansiyeline de kapı aralayabileceği dikkate alınmalıdır.
- **Dergimizi güncel sayısını ve arşivini www.mahalliidarelerdergisi.com adresinden ücretsiz takip edebilirsiniz.**

Gelecek sayıda tekrar beraber olmak dileğiyle sağlıklı ve mutlu günler dileriz.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Yapım İşi İhalelerinde Uygulanamayan Kusurlu Projelerde Sorumluluk	Saadetdin Tunahan BAYKARA	3
Ön Mali Kontrolün Mahiyeti, İcra Ediliş Biçimi ve Ön Mali Kontrolün İşleyişinde Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar	Ahmet ARSLAN	10
Kamu İhalelerinde Tartışmalı Bir Alan: İsteklilerden Kendilerine Ait Araç İstenilmesi	Av. Necati TORUN	25
Belediye Şirketleri Ödedikleri İşçilik Alacaklarını Belediyelerden Tahsil Edebilirler Mi?	Mahmut ÇOLAK	32
Beleliyedeki Görevinden Ayrılan Kişi Aynı İdare Nezdinde İhtiyari Arabulucu Olabilir Mi?	Salih ÇALAL	42
Belediye Başkanlığının Boşalması Durumunda Yapılacak İşlemler	Mustafa DÖNMEZ	49
Belediye Evlendirme Memuru Üzerine Bir İnceleme	Yaşar MATUR	65
Belediyenin Sendika Üyesi Olmayan İşçiyi Toplu İş Sözleşmesinden Yararlandırması	M.Lamih ÇELİK	71
Belediye Gelirleri Kanunu'na Göre Alınan Harcamalara Katılma Paylarında Muafiyet Meselesi	Ufuk ÜNLÜ	77
Beleliyede Görevli Avukatların Baro Üyelik Aidatlarının Belediye Bütçesinden Ödenmesi Mümkün Müdür?	Erdoğan DEDEOĞLU	83
Tıbbi ve Aromatik Bitki Kavramı ve Bu Amaçla Hazine Taşınmazlarının Kiralanması İşlemleri	Ömer ALBAYRAK & Ali Aykut TENGERLİ	92
İndirimli(Sıfır) Vergi Oranlı Emlak Vergisi Uygulaması (Engelliler Açısından)	Altar Ömer ARPACI	98
Belediye Şirketlerinde Batıl Genel Kurul Kararları ve Sonuçları	Mustafa YAVUZ	106
Belediyelerin Ekonomist Kadrosunda İşletme Bölümü Mezunu Çalıştırmaları	Öğr.Gör.Dr.Güven DENİZ	114
Belediyenin İşçilerden Kestiği Sendika Üyelik Aidatını Ödememesi	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	120
Bütçenin Düzenlenmesi Ve Görüşülmesi Sırasında Düşünülmeyen veya Öngörülmemen ve Bütçede Tertibi Bulunmayan Ancak Yerine Getirilmesi Zorunlu Hizmetlere İlişkin Giderlerin Yapılması	Hikmet BAL	128

Mevzuat Fihristi	130
Yargı Kararları	134
Genelge, Görüşler ve Tebliğler	150
Sorular	158

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	162	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	180
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	163	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	180
Belediye Başkan Ödeneği	164	Engelliler İçin Vergi İndirimi	180
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	164	Yeniden Değerleme Oranları	180
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	165	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	181
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	165	Ücretli Yıllık İzinler	181
İl Encümen Brüt Ödenekleri	165	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	181
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	166	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	182
2020 Yılı Asgari Geçim İndirimi	166	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	183
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alman Tarife	167	Memurlarda Açılan Vekalette Ödenecek Ücret	184
1608 Sayılı Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	167	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	184
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	168	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	185
3194 Sayılı İmar Para Cezaları 2020 Yılı	169	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	186
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları 01/01/2020-31/12/2020	171	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	186
Gecikme Zammı Tablosu	173	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	187
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gerekten	174	5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	189
Parasal Sınırlara Ait Cetvel (2020 Yılı)	174	7126 Sivil Savunma Kanunu	189
Değerli Kağıtlar (2020 Yılı)	175	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01/01/2020 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	190
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	175	Sular Hakkında Kanun	192
Belediyelerce Verilen Faaliyetten Men Edilme Cezaları	176	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	192
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler (2020 Yılı)	177	Belediye Meclis ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	192
H - Cetveli 10/2/1954 Tarihli Ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu	178	Çevre Temizlik Vergisi	193
Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik Ve Tazminat Tutarları	178	KİK Eşik Değerler Ve Parasal Limitler	195
Fazla Çalışma Ücretleri	179	Parasal Sınırlar	196
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı 2020 Yılı	180		

Saadetdin Tunahan BAYKARA

Sayıştay Uzman Denetçisi

YAPIM İŞİ İHALELERİNDE UYGULANAMAYAN KUSURLU PROJELERDE SORUMLULUK

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun¹62'nci maddesi çerçevesinde yapım işlerinde genel itibariyle (istisnai durumlar hariç) ihaleye çıkılmadan önce uygulama projesi² hazırlanması bir zorunluluktur. Söz konusu kural uygulama projelerinin sadece usulden hazır olmasını değil yapım işinde asıl olan eserin inşası ve daha sonra kullanım safhasındaki fonksiyonelliğini en iyi şekilde sağlayacak şekilde projelendirilmiş olmasını da kapsamaktadır. Buradan hareketle yapım işi öncesinde uygulama projesi ha-

zırlama işi ve uygulama projesi usulden halledilmesi gereken sıradan bir iş değil, işin maliyet ve süresine doğrudan etki edebilecek önemli bir iş ve ihale dokümanı bileşenidir. Dolayısıyla tarifi yanlış yapılan/kurgulanan bir işin akıbetinin daha baştan riske atılması ciddi bir ihmaldir. Bu durum işin ihalesini almak isteyen istekli ve ihale sonrasında yüklenici pozisyonunda olan kişi ve kurumlar açısından da son derece hayatidir. Zira Kanun'un 27'nci maddesinde de vurgulandığı üzere projeler ihale dokümanı ile birlikte ihale öncesinde yüklenicilere teslim edilerek tekliflerine esas belgeler arasında yer almaktadır. Makalemizde yapım işlerinin omurgası mahiyetinde bulunan uygulama projelerinde projeyi hazırlayanın kusuru sonrasında ihalenin uygulan-

1 22.01.2002 tarihinde tarih ve 24648 sayılı R.G.de yayımlanmıştır.

2 **Uygulama projesi** : Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi ifade eder (4734 md.4)

maması neticesinde ortaya çıkacak kamu zararından kim veya kimlerin sorumlu tutulması gerektiğine ilişkin Sayıştay Kararları ışığında bir değerlendirmeye yer verilecektir.

2. YAPIM İŞLERİNDE PROJE HAZIRLAMA ZORUNLULUĞU

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yasa çalışmalarına dair dokümanlarından "genel gerekçede" aynen "Yapım işlerinde, idarelerce yeterli etüt ve fizibilite çalışmaları yapılmadan ön proje ile ihaleye çıkılması nedeniyle yatırım maliyetleri gerçekçi bir şekilde belirlenemediğinden, işler öngörülen bedellerin üzerinde ve daha uzun sürede tamamlanmaktadır. Bu durumun önlenmesi amacıyla, doğal afetler veya arazi ve zemin etüdü gerektirmesi nedeniyle ihale öncesinde uygulama projesi yapılamayanlar hariç, yapım işlerinin uygulama projeleri yapılarak ihale edilmesi zorunluluğu getirilmiştir." denilmiştir. Buna göre yapım işlerinde "uygulama projesinin ihale öncesinde hazır olması zorunluluğu" kuralı ile yasa koyucu yapım işlerinde maliyet ve süre yönünden olumsuz tabloların ortaya çıkmasını önlemek istemiştir.

Yasanın "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinde "Bu Kanun kapsamındaki idarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işleri için ihaleye çıkılmadan önce aşağıda belirtilen hususlara uyulması zorunludur" denildikten sonra "c" bendinde aynen "c) Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çı-

kılamaz." Kuralı getirilmiş ve devamında bu kuralın istisnası olarak "İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir. Arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı, baraj ve büyük sulama, içmesuyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğalgaz boru hattı projelerinde aranmaz." hükümlerine yer verilmiştir. Özetle yapım işlerinde "projenin hazır olması" genel bir zorunluluktur. Sadece hazır olması gereken projenin türü işin teknik boyutu ve nevine göre değişmektedir. Yasanın 62'nci maddesinde sayılan bu zorunlu hususlar yine Yasanın "Görevlilerin ceza sorumluluğu" başlıklı 60'ıncı mad-

desi ile uygulanmaması hali yaptırımlara bağlanmış bir zorunluluklardır. Yasanın 60'ncı maddesinin ilgili kısmında aynen "5 inci maddede belirtilen ilkelere ve 62 nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır." denilerek ilgisine göre maddede disiplin cezası, ceza kovuşturması, zarar ve ziyanın tazmin ettirilmesi gibi müeyyideler öngörülmüştür.

3. YAPIM İŞLERİNDE UYGULAMA PROJESİNDE KUSURLU HİZMET TESLİMİNDE İZLENMESİ GERKEN YOL ve SORUMLULUK

Sayıştay yargılamasında bir Büyükşehir Belediyesi tarafından sözleşmesi feshedilen "„Park İnşaatı" yapım işinde, sözleşmenin fesih nedeni olarak projelerin kusurlu olması ve bu nedenle önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiği belirtilmesine rağmen, hizmet alım yolu ile uygulama projesi hazırlayan firmaya herhangi bir yaptırım işlemi uygulanmamak suretiyle kamu zararına neden olduğu iddiasına ilişkin olarak ilgili Daire ve Temyiz Kurulu örnek kararlar vermiştir. İlgili Daire Kararında³

"..... Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığınca alınan ..... tarih ve .....nolu olur yazısında, yüklenicinin talebi üzerine yeniden proje ve statik raporları hazırlandığı, revize edilen projelere göre işin önemli oranda değiştirilmesi gerektiğinin fark edildiği, sonuç olarak henüz yer teslimi yapılmamış işin tasfiye edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ay-

rica, yüklenici firma ile Belediye arasında imzalanan 29.08.2013 tarihli Mutabakat Zaptında da uygulama yapılacak zeminin market olması nedeniyle istenen işin yapılması için ciddi oranda proje değişikliği gerektiği hususuna yer verilmiştir.

İlgili işin uygulama projesi "„Parkı Kentsel Uygulama Projesi" adı altında doğrudan temin yöntemi ile ..... Mimari Tasarım firmasından alınmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere sözleşmenin fesih nedeni ilgili firma tarafından hazırlanan uygulama projelerinin hatalı olmasıdır. Zira, ilgili işte herhangi bir çalışmaya başlanmadan, zeminin market olması nedeniyle hazırlanmış olan uygulama projelerinin önemli oranda değiştirilmesi zorunluluğunun bulunması, uygulama projelerinin kusurlu olmasından kaynaklanmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı üzere kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, iş sahibi sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi, seçimlik haklarına sahiptir. Sözleşmenin fesih nedeni ise projelerin kusurlu olması, önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiğinin idare tarafından tespit edilmesi ve söz konusu projenin başka bir alanda kullanılabilirliğinin belgelendirilmemiş olmasıdır. Bu nedenle ilgili firmaya herhangi bir yaptırım uygulanmamış olmasından dolayı ..... TL'lik kamu zararı olduğu anlaşılmıştır." Denildikten sonra sorumluluk hususunda ise "İlgili projelerin ilk teslim aşamasında işin İdari ve Teknik Şartnamesine uygun olarak yapıldığına onay veren kabul komisyonunu da sorumluluğa dahil etmek

3 Sayıştay 6'ncı Dairesininin 14.04.2016 tutanak tarihli 293 Nolu İlamı

gerekmıştır.” denilerek kabul komisyonu da sorumlu tutulmuş ve karar oy birliği ile verilmiştir.

Sorumluların Temyize gitmesi üzerine Sayıştay Temyiz Kurulunda konu tekrar görüşülmüş ve “... Yukarıda da açıklandığı üzere kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, iş sahibi sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi, seçimlik haklarına sahiptir. Sözleşmenin fesih nedeni ise projelerin kusurlu olması, önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiğinin idare tarafından tespit edilmesi ve söz konusu projenin başka bir alanda kullanılabilirliğinin belgelendirilmemiş olmasıdır. Bu nedenle ilgili firmaya herhangi bir yaptırım uygulanmamış olmasından dolayı kamu zararı oluştuğu anlaşılmıştır.

Bu nedenle 200-293 sayılı ek ilamın 1 inci maddesi ile ... TL'ye ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE,” denilerek oy çokluğu ile Daire ile hemen hemen aynı gerekçeler ile “kamu zararı” ve sorumluluk ve “tazmin” yönüyle aynı yönde karar⁴ verilmiştir.

Her iki Kararın gerekçesinde zikredilen mevzuat ve değerlendirme bölümü; “4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun “Hüküm Bulunmayan Haller” başlıklı 36 ncı maddesinde; “Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.” denilmiş, 6098 sayılı Borçlar Kanununun “İş sahibinin seçimlik hakları” başlıklı 475 inci maddesinde; “Eserdeki ayıp sebebiyle yüklenicinin sorumlu olduğu hallerde iş sa-

hibi, aşağıdaki seçimlik haklardan birini kullanabilir:

1. Eser iş sahibinin kullanamayacağı veya hakkaniyet gereği kabule zorlanamayacağı ölçüde ayıplı ya da sözleşme hükümlerine aynı ölçüde aykırı olursa sözleşmeden dönme.

2. Eseri alıkoyup ayıp oranında bedelden indirim isteme.

3. Aşırı bir masrafı gerektirmediği takdirde, bütün masrafları yükleniciye ait olmak üzere, eserin ücretsiz onarılmasını isteme.

İş sahibinin genel hükümlere göre tazminat isteme hakkı saklıdır.....” hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu hüküm gereğince iş sahibi (idare), kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi seçimlik haklarına sahiptir.

... Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığınca alınan 29.07.2013 tarih ve 940-4905 nolu olur yazısında, inşaat işini yüklenen ortaklığın talebi üzerine yeniden proje ve statik raporları hazırlandığı, revize edilen projelere göre işin önemli oranda değiştirilmesi gerektiğinin fark edildiği, sonuç olarak henüz yer teslimi yapılmamış işin tasfiye edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, yüklenici firma ile Belediye arasında imzalanan 29.07.2013 tarihli mutabakat zaptında da uygulama yapılacak zeminin market olması nedeniyle istenen işin yapılması için ciddi oranda proje değişikliği gerektiği hususuna yer verilmiştir.

4 Sayıştay Temyiz Kurulu 14.03.2018 Tarih ve 44228 Tutanak Nolu Kararı

İlgili işin uygulama projesi “Prof.Dr. ...Parkı Kentsel Uygulama Projesi” adı altında doğrudan temin yöntemi ile ... Mimari Tasarım firmasından alınmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere “Prof.Dr. ...Park İnşaatı” işine ilişkin sözleşmenin fesih nedeni ilgili firma tarafından hazırlanan uygulama projelerinin hatalı olmasıdır. Zira, söz konusu işte herhangi bir çalışmaya başlanmadan, zeminin market olması nedeniyle hazırlanmış olan uygulama projelerinin önemli oranda değiştirilmesi zorunluluğunun bulunması, uygulama projelerinin kusurlu olmasından kaynaklanmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı üzere kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, iş sahibi sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi, seçimlik haklarına sahiptir. Sözleşmenin fesih nedeni ise projelerin kusurlu olması, önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiğinin idare tarafından tespit edilmesi ve söz konusu projenin başka bir alanda kullanılabilirliğinin belgelendirilmemiş olmasıdır. Bu nedenle ilgili firmaya herhangi bir yaptırım uygulanmamış olmasından dolayı kamu zararı oluştuğu anlaşılmıştır.”

şeklinde dir.

İlgili kararlar incelendiğinde yapım işi ile projesinin ayrı ayrı ihale edildiği, kamu zararına giden sürecin başlangıcının yapım işinin öncesinde hazırlanan/hazırlanması gereken uygulama projesindeki önemli kusurlardan dolayı asıl yapım işinin uygulanamaması ve tasfiye noktasına gelmesidir. Yine karardan projelerin, zemine ilişkin sağlıklı etüd ve

analizler yapılmaksızın hazırlanması ve bu haliyle idare tarafından kabul edilmesinin ortaya çıkan kamu zararında ciddi etken olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla zemine ilişkin sağlıklı etüd ve analizler yapılmaksızın hazırlanan projelerin bu haliyle idare tarafından kabul edilmesi ve doğan kamu zararından sorumlulukta kabul komisyonu üyelerinin de dahil edilmesi yine ilgili kararlarda hüküm altına alınmıştır.

4. YAPIM İŞİNİ ÜSTLENEN YÜKLENİCİ AÇISINDAN SORUMLULUKTAN KURTULMADA USUL ŞARTI

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 5471'inci maddesinde;

“Yüklenici, üstlendiği edimleri iş sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle ifa etmek zorundadır.

Yüklenicinin özen borcundan doğan sorumluluğun belirlenmesinde, benzer alandaki işleri üstlenen basiretli bir yüklenicinin göstermesi gereken mesleki ve teknik kurallara uygun davranışı esas alınır.” Denilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yüklenici, üstlenmiş olduğu işleri, sorumlu bir meslek adamı olarak fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmayı kabul etmiş olduğundan, **kendisine verilen projeye** ve/veya teknik belgelere göre işi yapmakla, **bu projenin ve/veya teknik belgelerin iş yerinin gereklerine, fen ve sanat kurallarına uygun olduğunu**, ayrıca işin yapılacağı yere, kullanılacak her türlü

5 04.02.2011 tarih ve 27836 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

malzemenin nitelik bakımından yeterliliğini incelemiş, kabul etmiş ve bu suretle işin teknik sorumluluğunu üstlenmiş sayılır. Bununla birlikte yüklenici, kendisine verilen projelerin ve/veya şartnamelerin, teslim edilen işyerinin veya malzemenin veyahut talimatın, sözleşme ve eklerinde bulunan hükümlere aykırı olduğunu veya fen ve sanat kurallarına uymadığı hususundaki karşı görüşlerini teslim ediliş veya talimat alış tarihinden başlayarak on beş gün içinde (özellikli bakımından incelenmesi uzun sürebilecek işlerde, yüklenicinin isteği halinde bu süre idarece artırılabilir) idareye yazı ile bildirmek zorundadır. Bu sürenin aşılması halinde yüklenicinin itiraz hakkı kalmaz. Yüklenicinin iddia ve itirazlarına rağmen, idare işi kendi istediği gibi yaptırdığı takdirde yüklenici, bu uygulamanın sonunda doğabilecek sorumluluktan kurtulur.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan Sayıştay Kararlarında dikkat edilirse kamu zararının konusu Yapım İşini üstlenen yüklenicinin yapmış olduğu iş ve işlemler değil yapılan zemin ve statik incelemeler sonucu yapım işine esas projenin kusurlu olduğu ortaya çıkması nedeniyle uygulama projesini yapan diğer yüklenicinin kusurlu hizmet teslimidir. Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 14'üncü maddesinde ön görülen itiraz müessesesindeki usule dikkat etmeyen yapım işini üstlenen yükleniciler proje müellifinin hatası ve kusurundan kaynaklı kamu zararlarının hakkedilerinden mahsup edilmesini önleyemeyeceklerdir.

Bu konuya dikkat çeken bir diğer Sayıştay kararında Sayıştay 6'ncı Dairesi ilgili kararında⁶

“...Anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, yüklenicinin üstlendiği işleri fen ve sanat kurallarına uygun olarak yerine getirmek zorunda olduğu açıktır. Bu kapsamda kendisine verilen projeye ve/veya teknik belgelere göre işi yapmakla, bu projenin ve/veya teknik belgelerin iş yerinin gereklerine, fen ve sanat kurallarına uygun olduğunu, ayrıca işin yapılacağı yere, kullanılacak her türlü malzemenin nitelik bakımından yeterliliğini incelemiş, kabul etmiş ve bu suretle işin teknik sorumluluğunu üstlenmiş sayılır. Bu sorumluluktan kurtulabilmesi için kendisine verilen projelerin ve/veya şartnamelerin, teslim edilen işyerinin veya malzemenin veyahut talimatın, sözleşme ve eklerinde bulunan hükümlere aykırı olduğunu veya fen ve sanat kurallarına uymadığı hususundaki karşı görüşlerini teslim ediliş veya talimat alış tarihinden başlayarak on beş gün içinde idareye yazı ile bildirmek zorundadır. Oysa ... Yapım İşİ İhalesinde yangın merdivenine ilişkin uygulama projesinde “Binaların Yangından Korunmasına İlişkin Yönetmelik” hükümlerine göre eksiklikler olduğu halde, yüklenici firma söz konusu eksiklikler için yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde idareye itirazda bulunmamıştır. Bu nedenle de söz konusu Yapım İşini, anılan Yönetmelik hükümlerinde öngörülen imatları içerir şekilde yapmak zorundadır.

Yine uygulama projesinde ısıtma kazanlarının nereye konulacağına ilişkin yer

6 Sayıştay 6'nci Dairesi 29.01.2019 tutanak tarih ve 88 nolu ilamı (Karar No 619)

belirtilmemesine karşın yüklenici kendi belirlediği yere ısıtma kazanları sistemlerini yerleştirmiş, ancak proje detayında baca imalatının yer almadığı gerekçesiyle baca imalatını gerçekleştirilmemiştir. Halbuki yüklenici firma anahtar teslim götürü bedel ihalelerde teklif hazırlarken sadece uygulama projelerinde yer alan imatlatları değil, bu imatlatların fen ve sanat kurallarına uygun şekilde yapılacağına ilişkin maliyetleri de hesaba dahil ederek teklif verdiğinden, bu nedenle de söz konusu yapım işini fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmak zorundadır.

Sonuç olarak; (A) ve (B) bentlerinde belirtilen eksik imatlatların yüklenici firmaya tamamlattırılması veya söz konusu tutarın yükleniciye ödenen hakediş ödemelerinden düşülmesi gerekirken, bu işlemlerin hiçbirinin yapılmaması suretiyle ayrıntılı hesabı aşağıdaki tabloda gösterilen toplam ...-TL tutarında kamu zararına neden olunmuştur...”

denilmiştir.

Görüldüğü üzere yapım işini üstlenen yüklenici açısından “kusurlu uygulama projesi kaynaklı” sorumluluktan kurtulmanın yolu verilen süre içerisinde uygulama projesindeki hatalı ve kusurlu hususların itiraz konusu edilmesidir.

5. SONUÇ

Yapım işlerinde olağandışı durumlar da başvurulması gereken proje revizyonu ve bu kapsamda iş artışı-süre uzatımı kararları ile sözleşmenin tasfiyesine giden süreçlere dair verilen kararların temelindeki asıl neden pek çok zaman ilk uygu-

lama projesinin olması gereken özen ve ciddiyetle hazırlanmaması olabilmektedir.

Yukarıda da bahsedildiği üzere yapım işlerinde ihale öncesi proje yapılmış olması şartı içeriğinde pek çok esası barındıran usule ilişkin önemli bir şarttır. Ancak bu usul şartının içeriği doğru okunmaz ve sağlaması gereken esasa ilişkin özellikleri sağlamazsa sonrasında geri dönülemez hatalara sebep olması önlenemeyecektir.

Esasa ilişkin bu özelliklerin başında proje hazırlık safhasında sahada yapılması gereken zemin ve statik hesaplamaların ciddiyetle ve önemle yapılması gelmektedir. Yükleniciler (hem proje müellifi konumundaki yüklenici hem de yapım işini üstlenen yüklenici) açısından madde zarar ile, idareciler ve komisyonlarda görevli olanlar açısından ise ortaya çıkan kamu zararından sorumluluk ile karşılaşmamak adına yapım işlerinde ihale öncesi proje yapma/hazırlama zorunluluğunun üzerinde usulden öte esası kapsayıcı şekilde özen ve ciddiyetle durulması elzemdir.

KAYNAKLAR

<https://mevzuat.gov.tr/#kanunlar> (Erişim Tarihi 06.09.2020)

<http://www.kik.gov.tr/Mevzuat.aspx> (Erişim Tarihi 07.09.2020)

<https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/tkk/?krr=15696> (Erişim Tarihi 07.09.2020)

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkontrolörü

ÖN MALİ KONTROLÜN MAHİYETİ, İCRA EDİLİŞ BİÇİMİ VE ÖN MALİ KONTROLÜN İŞLEYİŞİNDE UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Ön mali kontrol kavramı olarak 5018 sayılı Kanunla getirilmiştir. Kanunun “Kamu Mali Yönetimi ve **Kontrol** Kanunu” şeklindeki isminden de anlaşılacağı üzere Kanun güçlü bir (iç) kontrol sistemine dayanmaktadır.

Bu bağlamda iç kontrol kavramı Kanunda özel olarak düzenlenmiş ve iç kontrolün icrasında kamu idarelerine bir takım görev, yetki ve sorumluklar getirilmiştir. İç kontrol ve iç kontrolün bir parçası olan ön mali kontrole ilişkin ayrıntılı düzenlemeler ise İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’da yapılmıştır.

Bu makalemizde iç kontrolün bir parçası olan ön mali kontrolün ne olduğu, nasıl icra edilmesi gerektiği ve uygulamada iç kontrolünde icra edilmesinde yaşanan sorunlar ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilecektir.

1. ÖN MALİ KONTROL NEDİR?

Ön mali kontrol kısaca, yapılan harcamanın bütçe ve mevzuata uygunluğunun ödeme öncesinde incelenmesi ve kontrol edilmesidir. İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’da tanımlandığı şekliyle Ön Malî Kontrol; idarelerin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin malî karar ve işlemlerinin; idare-

nin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, harcama programı, finansman programı, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer malî mevzuat hükümlerine uygunluğu ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması yönlerinden yapılan kontrolüdür.

Kavramsal olarak ön mali kontrol ile 5018 sayılı Kanunda tanımlanan iç kontrol ve mali kontrol kavramları karşılaştırılabilir olarak aşağıda gösterildiği şekildedir.

İç Kontrol	Mali Kontrol	Ön Mali Kontrol
İç Kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.	Mali Kontrol; kamu kaynaklarının belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, ilgili mevzuatla belirlenen kurallara uygun, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için oluşturulan kontrol sistemi ile kurumsal yapı, yöntem ve süreçleri ifade eder.	Ön Mali Kontrol; idarelerin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin malî karar ve işlemlerinin; idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, harcama programı, finansman programı, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer malî mevzuat hükümlerine uygunluğu ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması yönlerinden yapılan kontrolüdür.

5018 sayılı Kanunun “Ön malî kontrol” başlıklı 58’inci maddesine göre;

- Ön malî kontrol, harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılan kontroller ile malî hizmetler birimi tarafından yapılan kontrolleri kapsar.
- Ön malî kontrol süreci, malî karar ve işlemlerin hazırlanması, yüklenmeye girişilmesi, iş ve işlemler

rin gerçekleştirilmesi ve belgelenmesinden oluşur.

- Kamu idarelerinde ön malî kontrol görevi, yönetim sorumluluğu çerçevesinde yürütülür.
- Harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılacak asgarî kontroller, malî hizmetler birimi tarafından ön malî kontrole tâbi tutulacak malî karar ve işlemlerin usul ve esasları ile ön malî kontrole ilişkin stan-

dart ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir. Kamu idareleri, bu standart ve yöntemlere aykırı olmamak şartıyla bu konuda düzenleme yapabilir.

Söz konusu kanun maddesinin verdiği yetkiye istinaden İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar yayımlanmıştır.¹

¹ 31.12.2005 tarih ve 26040 sayılı (3.mükerrer) Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

2. ÖN MALİ KONTROL KİM TARAFINDAN İCRA EDİLİR?

Ön mali kontrolün kim veya kimler tarafından icra edileceğine ilişkin düzenlemeler İç Kontrol ve Ön Malî Kontrolle İlişkin Usul ve Esaslar'da yapılmıştır.

Söz konusu Usul ve Esasların¹⁰uncu maddesinde;

“Ön malî kontrol görevi, idarelerin yönetim sorumluluğu çerçevesinde, harcama birimleri ve malî hizmetler birimi tarafından yerine getirilir.

Ön malî kontrol, harcama birimleri tarafından yapılan kontroller ile malî hizmetler birimi tarafından yapılan kontrollerden oluşur.”

denilmektedir.

Söz konusu hüküm ile Usul ve Esasların diğer maddelerinde yapılan düzenlemeye göre, ön mali kontrol esas itibarıyla harcama birimleri tarafından yerine getirilir. Mali hizmetler birimi tarafından yapılacak ön mali kontroller; Usul ve Esaslarda sayma yoluyla sınırlı olarak sayılmış olan işlemler ile üst yönetici tarafından yapılacak düzenlemeyle mali hizmetler biriminin ön mali kontrolüne tabi tutulan işlemlere ilişkin kontrollerden ibaret bulunmaktadır.

Dolayısıyla, gerek 5018 sayılı Kanun gerekse Usul ve Esaslara göre ön mali kontrol esas itibarıyla harcama birimleri tarafından yapılacak olup, mali hizmetler birimi tarafından yapılacak kontroller ise istisnai, yani sınırlıdır. Öte yandan, mali hizmetler birimi tarafından ödeme öncesinde maddi hata, belgelerin ve yet-

kili imzaların tam olması ve hak sahibinin kimliği yönünden yapılan kontroller gerek 5018 sayılı Kanun gerekse Usul ve Esaslarda kastedilen ön mali kontrol mahiyetinde olmadığı gibi, harcamalar mali hizmetler birimi tarafından gerek 5018 sayılı Kanun gerekse Usul ve Esaslarda öngörüldüğü şekliyle ön mali kontrole tabi tutulsa dahi harcama birimleri tarafından da ayrıca ön mali kontrole tabi tutulacaktır. Dolayısıyla, bazı işlemlerde² mali hizmetler birimi ile harcama birimi tarafından yapılan ön mali kontroller birbirinin alternatifi değil, birbirinin tamamlayıcısı mahiyetindedir.

Harcama birimi bünyesinde ön mali kontrolün kim tarafından icra edileceği de Usul ve Esaslarda düzenlenmiştir. Usul ve Esasların “Ön malî kontrol süreci” başlıklı 12'nci maddesinde “Harcama yetkilileri, **yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından** bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendirir. Ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön malî kontrol yaparlar. Bu gerçekleştirme görevlileri tarafından yapılan kontrol sonucunda, ödeme emri belgesi üzerine “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” şerhi düşülerek imzalanır.” denilmektedir.

Aynı şekilde, Usul ve Esasların “Kontrol yetkisi” başlıklı 14'üncü maddesinde de;

² Mali hizmetler biriminin ön mali kontrolüne tabi işlemlerin neler olduğu daha sonra irdelenecektir.

“Harcama birimlerinde ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön malî kontrol görevi, ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştiren görevlisi tarafından yerine getirilir.”

hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla, Usul ve Esasların söz konusu hükümlerine göre; harcama birimleri bünyesinde gerçekleştirilecek ön mali kontrol ödeme emri belgesinin düzenlenmesi ve söz konusu belge ile belge ekindeki evrakların mevzuata uygunluğunun kontrol edilmesi şeklinde bulunmaktadır. Bu bağlamda, harcama birimleri bünyesindeki ön mali kontrol görevini; harcamanın ödeme emri belgesine bağlanması ve tahakkuk ettirilmesi olarak ve ***dolayısıyla ödeme emri belgesini düzenleyerek ön mali kontrolü icra eden gerçekleştirme görevlisini bir nevi “tahakkuk memuru” olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır.***

Harcama birimleri bünyesinde ödeme emri belgesini düzenleme ve dolayısıyla ön mali kontrolü yapma görevinin kim tarafından icra edileceği tereddütte yer bırakmayacak şekilde Usul ve Esaslar düzenlenmiştir. İrdelenen mevzuat hükümlerinden; ödeme emri belgesini düzenleyecek yani harcama birimi bün-

yesinde ön mali kontrolü icra edecek gerçekleştirme görevlisinin herhangi bir kamu görevlisi değil, harcama yetkilisinin yardımcısı veya hiyerarşik olarak harcama yetkilisine en yakın ***üst kademe yöneticileri arasından harcama yetkilisince belirlenecek bir yönetici olacağı anlaşılmaktadır.***

Dolayısıyla, kamu idarelerinde genellikle, müdür yardımcısı, başkan yardımcısı, genel sekreter yardımcısı, şef gibi unvanlarda bulunanlar müdür, başkan, genel sekreter tarafından gerçekleştirme görevlisi olarak görevlendirilir.

Ödeme emri belgesini düzenlemek yani ön mali kontrolü yapmakla görevli gerçekleştirme görevlisi her bir harcama için ayrı ayrı ve sözlü olarak değil, ***yazılı olarak ve her bütçe yılı için harcama yetkilisi tarafından görevlendirilecektir.***

Ön mali kontrol esas itibariyle ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi tarafından icra edilir. Burada sözü edilen “düzenleme” ödeme emri belgesi taslağını ve ekindeki belgeleri hazırlayan, derleyip toplayan veya bunların bilgisayardan çıktısını alan kişi değil, ödeme emri belgesi ile ekindeki tüm belgelerin mevzuata uygunluğunu kontrol eden kişidir.

ÖN MALİ KONTROLÜN MAHİYETİ, İCRA EDİLİŞ BİÇİMİ VE ÖN MALİ KONTROLÜN İŞLEYİŞİNDE UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

ÖDEME EMRİ BELGESİ

Muhasebe Birimi Kodu				Bütçe Yılı					İlgilinin												
Muhasebe Birimi Adı				Tarihi					Adı, Soyadı/Unvanı												
Kurum-Birim Kodu	1	2	Birim	Yevmiyenin	No.su					T.C./ Vergi Kimlik No											
Kurum Adı								Banka Şube Adı													
Birim Adı								Banka Hesap Numarası													
										Bağlı Olduğu Vergi Dairesi											
Hesap No	Kurumsal Kod				Fonksiyonel Kod				Finans Kodu	Ekonomik / Y. Hesap Kodu				Tutar				Hesap / Ayrıntı Adı			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	1	2	3	4	Borç		Alacak					
										TL	Kr	TL	Kr								
										Toplam:											
										Bütçe Gideri Tahakkuk Toplamı:											

Yukarıda yazılı ..... Bütçe Gideri tahakkuk ettirilmiştir. Ödenmesi / Mahsubu gerekir.

Ödeme Emri Belgesi No	Bütçe Gideri Tahakkuk Toplamı		Özel Gider İndirimi Toplamı		Kesinti Toplamı		Ödenmesi Gerekten		Çek / Gönderme Emri No	..... / ..... / 20..... Düzenleyen * Adı, Soyadı
	TL	Kr	TL	Kr	TL	Kr	TL	Kr		

TETKİK EDEN

Memur Şef Muhasebe Yetkilisi Yrd.

AÇIKLAMA VE EKLER

ÖDEMEYE ESAS BELGENİN

Türü	Tarihi	No.su	Tutarı	
			TL	Kr

..... / ..... / 20.....

Uygundur
..... / ..... / 20.....
Harcama Yetkilisi
Adı, Soyadı

Ödeyiniz / Mahsup Ediniz
..... / ..... / 20.....
Muhasebe Yetkilisi
Adı, Soyadı

Yalnız : ..... aldım.

(*) Gerçekleştirme görevlileri arasından harcama yetkilisince görevlendirilen kişi tarafından imzalanacaktır.

G.B.M.Y. Ömek:1/A

Ödeme emri belgesinin standart formatı yukarıda gösterildiği şekildedir. Ön mali kontrol görevi; söz konusu belgeyi düzenleyen yani belgedeki “Düzenleyen” kısmını (“Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” yazısıyla) imzalayan kişi tarafından yapılan ve söz konusu belgeyle birlikteki belge ekindeki evrakların bütçe ve mevzuata uygunluğunu kontrol eden kişi yani gerçekleştirme görevlisi tarafından icra edilen görevi ifade etmektedir. Söz konusu belge ekindeki evrakların idare tarafından görevlendirilen herhangi bir kişi tarafından imzalanması söz konusu iken bu belgedeki “Düzenleyen” kısmının harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın olup harcama yetkilisi tarafından görevlendirilen kamu görevlisi (memur) dışındaki kişi tarafından imzalanması yasal olarak mümkün değildir.

Ön mali kontrolün harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın kamu görevlisi tarafından icra edilmesinin öngörülmesi bu personelin mal ve hizmet alım sürecinde görev alan diğer personelden hem hiyerarşik olarak hem de bilgi bakımından üstte olması nedeniyle ön mali kontrolün yeterli tarafsızlık ve yetkinlikle yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Öte yandan, hiyerarşik olarak harcama yetkilisine en yakın ve birbirinin eşdeğeri olmak şartıyla farklı harcama konuları için ödeme emri belgesi düzenlemekle görevli birden fazla kişi gerçekleştirme görevlisi olarak harcama yetkilisince görevlendirilebilir.

2.1. Gerçekleştirme Görevi Harcama Yetkilisi Tarafından İcra Edilebilir mi?

Bazı mahalli idarelerde harcama yet-

kilisinin aynı harcamaya ilişkin olarak hem harcama yetkisini kullandığı hem de gerçekleştirme görevini ifa ettiği yani harcama yetkisi ile gerçekleştirme görevinin aynı kişide birleştiği görülmektedir.

Her ne kadar 5018 sayılı Kanunda sadece harcama yetkilisi ile muhasebe yetkilisi görevinin aynı kişide birleşmeyeceği belirtilmiş ve harcama yetkilisi ile gerçekleştirme görevinin aynı kişide birleşmeyeceğine ilişkin yasaklayıcı bir hüküm bulunmamakta ise de söz konusu kanuna istinaden yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’da ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin nasıl görevlendirileceği açıkça düzenlenmiş olup söz konusu Usul ve Esaslarda gerçekleştirme görevlisinin görevlendirilmemesi konusunda harcama yetkilisine herhangi bir takdir yetkisi tanınmadığı gibi gerçekleştirme görevlisinin herhangi bir kamu görevlisi olmasına da izin verilmemiştir.

Usul ve Esaslarda ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin harcama yetkilisinin kendisi veya herhangi bir kamu personeli değil, harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın kişi olması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

Bu nedenle, harcama yetkilisinin aynı zamanda ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi sıfatını kullanarak ödeme emri belgesinin “Düzenleyen” kısmını imzalaması yani ***harcama yetkilisinin yanısıra gerçekleştirme görevini de üstlenmesi yasal olarak mümkün değildir.***

2.2. Ödeme Emri Belgesini Düzenlemekle Görevli Gerçekleştirme Görevlisi Harcama Süreçlerinde Görev Alabilir mi?

Uygulamada ya personel yetersizliği ya da başka nedenlerden dolayı ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin harcama süreçlerinde yer aldığı örneğin ihale veya muayene kabul komisyonları veyahut piyasa fiyat araştırması komisyonunda görev aldığı görülmektedir.

Her ne kadar 5018 sayılı Kanun ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin harcama süreçlerinde görev alamayacağına ilişkin düzenleme bulunmamakta ise de 5018 sayılı Kanuna istinaden yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ndeki "*Hata, eksiklik, yanlışlık, usulsüzlük ve yolsuzluk risklerini azaltmak için faaliyetler ile mali karar ve işlemlerin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrol edilmesi görevleri personel arasında paylaştırılmalıdır.*" şeklindeki hüküm nedeniyle, mali işlemin kontrolünde görev alan yani ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin harcama süreçlerinde yer almaması gerekmektedir.

3. Ön Mali Kontrolün İcra Ediliş Biçimi

Usul ve Esaslar göre;

- Harcama yetkilileri, yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini **ödeme emri belgesi düzenlemekle** görevlendirir.

- **Harcama birimlerinde süreç kontrolü yapılır.** Süreç kontrolünde, her bir işlem daha önceki işlemlerin kontrolünü içerecek şekilde tasarlanır ve uygulanır. Malî işlemlerin yürütülmesinde görev alanlar, yapacakları işlemten önceki işlemleri de kontrol ederler. Süreç kontrolünü sağlamak amacıyla malî işlemlerin süreç akışı şeması hazırlanır ve üst yöneticinin onayı ile yürürlüğe konulur.

- **Ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yaparlar.** Bu gerçekleştirme görevlileri tarafından yapılan kontrol sonucunda, ödeme emri belgesi üzerine "**Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür**" şerhi düşülerek imzalanır.

- Harcama birimlerinde ve malî hizmetler biriminde yapılan kontrol sonucunda, malî karar ve işlemin uygun görülmesi halinde, dayanak belgenin üzerine "Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür" şerhi düşülür veya yazılı görüş düzenlenir.

- Malî karar ve işlemin uygun görülmemesi halinde ise nedenleri açıkça belirtilen bir görüş yazısı yazılarak kontrole tâbi karar ve işlem belgeleri eklenmek suretiyle ilgili birimine gönderilir.

- Gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerle ilişkin malî karar ve işlemler, harcama birimleri ve malî hizmetler birimi tarafından **idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, ayrıntılı harcama veya finansman programları, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer malî mevzuat hükümlerine uygunluk** yönlerinden kontrol edilir. Malî karar

ve işlemler harcama birimleri tarafından kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması açısından da kontrol edilir.

Söz konusu düzenlemelere göre; ön mali kontrol görevi ödeme emri belgesine ekli harcama belgelerinin bütçe ve mevzuata uygunluğunun kontrol edilerek bunların ödeme emri belgesine (tahakkuk) bağlanması suretiyle gerçekleştirilecek ve kontrol sonucunda harcamanın bütçe ve mevzuata uygun görülmesi halinde ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisi tarafından söz konusu belge üzerine “*Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür*” şerhi düşülerek imzalanacaktır.

3.1. Gerçekleştirme Görevlisinin Kontrol Edeceği Hususlar

Konuya ilişkin Sayıştay Genel Kurulunun 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu kararında; aslı bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisinin, **düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin** doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerektiği belirtilmiştir.

Aynı Karara göre, gerçekleştirme görevlisi belgelerin ve yetkili imzaların doğru ve tam olması ve maddi hata konusunda harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisi ile birlikte sorumlu olduğundan gerçekleştirme görevlisinin ön mali kontrol görevi kapsamında söz konusu hususları da kontrol etmesi gerekmektedir.

Ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi sadece düzenlediği ödeme emri belgesinden

değil, ekinde yer alan belgelerin tamlığı ve mevzuata uygunluğu yani usul ve esas bakımından uygunluğundan sorumlu olacağından kontrol görevi kapsamında bu hususlara da bakmak durumundadır.

Bu bağlamda, ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi ödeme emri ekinde yer alan;

1- Belgelerin Harcama Belgeleri Yönetmeliğine göre ***tam olup olmadığı***,

2- Belgelerde ***yetkili imzaların olup olmadığı***,

3- Belgelerde ***maddi hata yani hesaplama hatası veya aritmetik hata olup olmadığı***,

4- Belgelerdeki ***parasal tutarların ilgili kısımlara veya diğer belgelere doğru aktarılıp aktarılmadığı***,

5- Belgelerin ***onay belgesinden başlayarak doğru bir süreci yansıtıp yansıtmadığı***,

6- Belgelerde yer alan ***işlemin mevzuata uygun olup olmadığı***,

hususlarında kontrolleri yapacak ve bunun sonucunda olumlu veya olumsuz bir görüş verecektir.

Olumlu görüş söz konusu olduğunda ödeme emri belgesi üzerinde “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” şerhini imzalayacak; ***olumsuz görüş halinde ise bunu ödeme emri belgesi üzerinde şerh olarak belirterek imzalayacak ve/veya buna ilişkin görüş yazısını ödeme emri belgesine ekleyecektir.***

3.2. Mali Hizmetler Biriminin Ön Mali Kontrolüne Tabi İşlemler

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’da mali hizmetler birimi-

nin ön mali kontrolüne tâbi malî karar ve işlemler aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

1. Kanun tasarılarının malî yükünün hesaplanması
2. Taahhüt evrakı ve sözleşme tasarıları³
3. Ödenek gönderme belgeleri
4. Ödenek aktarma işlemleri
5. Kadro dağılım cetvelleri
6. Seyahat kartı listeleri
7. Seyyar görev tazminatı cetvelleri
8. Geçici işçi pozisyonları
9. Yan ödeme cetvelleri
10. Sözleşmeli personel sayı ve sözleşmeleri
11. Yurtdışı kira katkısı

Zorunlu olarak ön mali kontrole tutulacak karar ve işlemler yukarıda sayılanlar olmakla birlikte Usul ve Esasların “İdarelerce yapılacak düzenlemeler” başlıklı 27’nci maddesine göre; Usul ve Esaslarda belirlenen malî karar ve işlemlerin dışında kalan malî karar ve işlemlerin de aynı şekilde malî hizmetler birimine kontrol ettirilmesine yönelik düzenleme yapılabilir. Bu konuda yapılacak düzenlemeler üst yöneticinin onayıyla yürürlüğe konulur. Bu düzenlemelerde, malî hizmetler biriminin ön malî kontrolüne tâbi tutulacak malî karar ve işlemler, riskli alanlar dikkate alınmak suretiyle tür,

³ Usul ve Esaslarda yer alan düzenlemeye göre, tüm taahhüt ve sözleşme tasarıları değil, idarelerin, ihale kanunlarına tâbi olsun veya olmasın, harcamayı gerektirecek taahhüt evrakı ve sözleşme tasarılarından tutarı mal ve hizmet alımları için KDV hariç 1 milyon Türk Lirasını, yapım işleri için KDV hariç 3 milyon Türk Lirasını aşanlar malî hizmetler biriminin ön mali kontrolüne tâbidir.

tutar ve konu itibarıyla belirlenir ve yılda bir kez değerlendirilir.

İç kontrol ve ön malî kontrole ilişkin olarak yapılan düzenlemeler, üst yöneticinin onayını izleyen on işgünü içinde Bakanlığa (Maliye) bildirilir.

Harcama birimlerinde ve malî hizmetler biriminde yapılan kontrol sonucunda, malî karar ve işlemin uygun görülmesi halinde, dayanak belgenin üzerine “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” şerhi düşülür veya yazılı görüş düzenlenir.

Malî karar ve işlemin uygun görülmemesi halinde ise nedenleri açıkça belirtilen bir görüş yazısı yazılarak kontrole tâbi karar ve işlem belgeleri eklenmek suretiyle ilgili birimine gönderilir.

Malî hizmetler birimince, Usul ve Esasların 17 ve 26’ncı maddeleri (Taahhüt evrakı ve sözleşme tasarıları ile Yurtdışı kira katkısı) uyarınca yapılan kontrollerde yazılı görüş düzenlenmesi zorunludur. Bu yazıda, yapılan kontrol sonucunda malî karar ve işlemin uygun görülüp görülmediği, uygun görülmemişse nedenleri açıkça belirtilir. Mevzuatına uygun olarak giderilebilecek nitelikte eksiklikleri bulunan malî karar ve işlemlerde, bu eksiklikler ve nasıl düzeltilebileceği hususları belirtilmek ve bunların düzeltilmesi kaydıyla işlemin uygun görüldüğü şeklinde yazılı görüş düzenlenebilir.

Malî hizmetler biriminde ön malî kontrol yetkisi malî hizmetler birimi yöneticisine aittir. Kontrol sonucunda düzenlenen yazılı görüş ve kontrol şerhleri malî hizmetler birimi yöneticisi tarafından imzalanır. Malî hizmetler birimi yöneticisi, bu yetkisini sınırlarını açıkça

belirtmek şartıyla yazılı olarak yardım-cısına veya birimin iç kontrol alt birim yöneticisine devredebilir. Mali hizmetler birimi yöneticisinin harcama yetkilisi ol-ması durumunda ön malî kontrol görevi, iç kontrol alt birim yöneticisi tarafından yürütülür.

Malî hizmetler biriminin ön malî kontrolüne tâbi malî karar ve işlemlerin kontrolü, birimin iç kontrol alt birimi ta-rafından yerine getirilir.

4. ÖN MALİ KONTROLE İLİŞKİN SORUMLULUK

5018 sayılı Kanuna göre (Md. 33) ger-çekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçe-vesinde yapmaları gereken iş ve işlemler-den sorumludur.

Yukarıda da ayrıntılı olarak açıklan-dığı üzere; ödeme emri belgesini düzen-lemekle görevlendirilen ve dolayısıyla ödeme emri belgesini Düzenleyen sifa-tıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisi ön mali kontrol görevini icra etmektedir. Bu nedenle, söz konusu görevli ön mali kontrolün usulüne uygun olarak icra edilmesinden doğrudan sorumludur.

Nitekim, konuya ilişkin Sayıştay Genel Kurulunun 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu Kararında ödeme emri bel-gesini düzenlemekle görevli gerçekleştir-me görevlisinin sorumluluğu şu şekilde ifade edilmiştir:

“5018 sayılı Kanununun 33’üncü mad-desinin birinci fıkrası hükmü uyarınca ödeme emri belgesi, harcama yetkilisi ta-rafından belirlenen bir görevli tarafından düzenlenecektir.

Ödeme emri belgesi tek başına mali bir işlem sayılmamakla birlikte taahhüt ve ta-

hakkuk aşamalarından sonra ödeme aşı-masına geçilmesine esas teşkil etmektedir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 sayılı 3’üncü mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 12 ve 13’üncü maddelerinde ödeme emri belgesi düzen-leme görevi, ön mali kontrol kapsamında ele alınmakta ve “kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” şerhi çerçevesinde değeren-dirilmektedir.

Aynı esaslarda belirtildiği üzere, harca-ma yetkilileri, yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yö-neticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendirecek, ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri de, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üz-erinde ön mali kontrol yapacaklardır. Bu nedenle ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisinin yaptığı işlemler nedeniyle sorumluluk üstlenmesi tabiidir.

Ayrıca, harcama birimlerinde süreç kontrolü yapılarak her bir işlem daha ön-ceki işlemlerin kontrolünü içerecek şekilde tasarlanıp uygulanacak, mali işlemlerin yürütülmesinde görev alanlar, yapacak-ları işlem den önceki işlemleri de kontrol edeceklerdir. Bu bağlamda ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri de, Ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yaparak, ödeme emri belgesi üz-erine “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüş-tür” şerhi düşüp imzalayacaklardır. Bu nedenle ödeme emri belgesini düzenleyen görevli, gerçekleştirme belgelerinin ödeme emri belgesine doğru aktarılması yanında, düzenlediği belge ile birlikte harcama süre-

cindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan da sorumludur.

Yapılan bu açıklamalara göre, asli bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisinin, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan **harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerektiğine** çoğunlukla, ...karar verildi”

Gerçekleştirme görevlisinin harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisiyle birlikte sorumluluğuna ilişkin olarak söz konusu Karar'da;

- Ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin imzaları olmakla birlikte, ödeme emri belgesi eki belgeler üzerinde herhangi bir imza eksiği varsa muhasebe yetkilisinin, ödeme emri belgesi üzerinde imzası bulunan harcama yetkilisi ve **gerçekleştirme görevlisiyle** birlikte sorumlu tutulması gerektiği,

- ...Bu çerçevede gerçekleştirme görevlilerinin, harcama talimatı üzerine işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması yanında bu işlemlerin belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevi de bulunmaktadır. Dolayısıyla **ödemeye esas teşkil eden belgelerdeki noksanlıklardan gerçekleştirme görevlisinin sorumlu olmadığı söylenemez.**”

- Ödemeye esas teşkil etme niteliği bulunan, fakat gider evraki arasında yer almayan bir belge nedeniyle ortaya çıkan kamu zararı ile giderin taahhüt

ve tahakkuk aşamalarına ait olup çeşitli gerçekleştirme görevlilerinin kendi yasal görevleri çerçevesinde düzenledikleri ve imzaladıkları belgelerdeki açık ve kolayca görülebilen ve yorum gerektirmeyen maddi hatalardan muhasebe yetkilisinin, harcama yetkilisi ve **gerçekleştirme görevlisiyle** birlikte sorumlu tutulması gerektiği”;

şeklinde hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle, gerçekleştirme görevlisinin ön mali kontrol görevi sonucunda uygun görüşünün olduğu mevzuata aykırı ödemelerden dolayı gerçekleştirme görevlisi duruma göre harcama yetkilisi veya harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisi ile birlikte sorumlu olacaktır. Dolayısıyla, gerçekleştirme görevlisi meydana gelen kamu zararının tazminine dahil edilecektir.

Gerçekleştirme görevlisinin uygun görüşünün olmadığı hususlarda ise ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisinin sorumlu tutulması söz konusu olmayacaktır.

Bu nedenle, ön mali kontrol görevinin gerektiği şekilde yapılması gerçekleştirme görevlisinin isabetli görüş vermesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Öte yandan, ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi tarafından yapılan ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilmemesi yani ödeme emri belgesi üzerinde itiraz şerhi düşülmesi halinde söz konusu gerçekleştirme görevlisinin kamu zararından dolayı herhangi bir mali sorumluluğu olmayacak tüm sorumluluk söz konusu

şerhe rağmen ödeme yaptıran harcama yetkilisine ait olacaktır.⁴

4.1. Gerçekleştirme Görevlisi Ödenek Üstü Harcamadan Sorumlu mu?

Bir harcamanın ödeneğinin olup olmadığına harcama talimatı (onay belgesi, ihale onay belgesi ya da harcama talimatı belgesi) ile belirlenir.

5018 sayılı Kanuna göre ise harcama talimatı harcama yetkilisi tarafından verilir. Ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisinin harcama talimatının düzenlenmesinde herhangi bir yetki ve görevi bulunmamaktadır.

Bu nedenle, ödenek üstü harcamadan gerçekleştirme görevlisi değil, harcama yetkilisi (tek başına) sorumlu bulunmaktadır.

Nitekim, ödenek üstü harcama yapmanın yaptırımını 5018 sayılı Kanunun "Ödenek üstü harcama" başlıklı 70'inci maddesinde;

"Kamu zararı oluşturmamakla birlikte bütçelere, ayrıntılı harcama programlarına, serbest bırakma oranlarına aykırı olarak veya ödenek gönderme belgelerindeki ödenek miktarını aşan harcama talimatı veren **harcama yetkililerine**, her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemeler toplamının iki katı tutarına kadar para cezası verilir."

şeklinde düzenlenmiştir.

Dolayısıyla, ödenek üstü harcama

⁴ Gerçekleştirme görevlisinin şerh düştüğü husus muhasebe yetkilisinin görev alanına giren hususlara (maddi hata veya belgelerin ve yetkili imzaların tamlığı) ilişkin ise sorumluluğa harcama yetkilisiyle birlikte muhasebe yetkilisi de dahil olacaktır.

yapmaktan kaynaklanan mali yaptırım sadece harcama yetkilisine uygulanacaktır.

5. ÖN MALİ KONTROL SONUCUNDA UYGUN GÖRÜŞ VERİLMESİ VEYA VERİLMEMESİNİN HARCAMA YETKİLİSİNİN YETKİ VE SORUMLULUĞUNA ETKİSİ

İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara göre;

- Ön malî kontrol sonucunda uygun görüş verilirken verilmemesi, danışma ve önleyici niteliği haiz olup, malî karar ve işlemlerin harcama yetkilisi tarafından uygulanmasında bağlayıcı değildir.

- Malî karar ve işlemlerin ön malî kontrole tâbi tutulması ve ön malî kontrol sonucunda uygun görüş verilmiş olması, harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Söz konusu düzenlemelere göre ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi tarafından yapılan ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilmemesi yani ödeme emri belgesi üzerinde şerh düşülmesi malî karar ve işlemlerin harcama yetkilisi tarafından uygulanmasında bağlayıcı olmadığı yani harcamanın yapılmasına engel olmadığı gibi ödeme emri belgesini düzenlemekle görevli gerçekleştirme görevlisi tarafından yapılan ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilmesi harcama yetkilisinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

6. ÖN MALİ KONTROLÜN İCRASINA İLİŞKİN OLARAK UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Ön mali kontrolün icrasına ilişkin olarak uygulamada karşılaşılan başlıca

sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

1-Ön mali kontrolün harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın yönetici yerine herhangi bir görevli tarafından yapılması

2- Ön mali kontrolü icra eden görevlinin ön mali kontrolün mahiyeti konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması

3- Ön mali kontrolü icra eden görevlinin ön mali kontrolü yaptığı harcamanın ilgili olduğu mevzuat konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması

4- Ön mali kontrol sonucunda imzanın Ödeme Emri Belgesinin “Düzenleyen” kısmı yerine diğer kısımlarına atılması.

6.1. Ön Mali Kontrolün Harcama Yetkilisine Hiyerarşik Olarak En Yakın Yönetici Yerine Herhangi Bir Görevli Tarafından Yapılması

Bazı mahalli idarelerde ön mali kontrol harcama yetkilisine (birim müdürü) hiyerarşik olarak en yakın kişi olarak örneğin şef tarafından icra edilmesi gerekirken herhangi bir kamu görevlisi ve hatta kamu görevlisi sıfatını taşımayan belediye şirketi personeli tarafından icra edilmektedir. Bu durum birimlerde şef unvanlı kimse bulunmaması gibi zorunlu nedenlerden kaynaklanabildiği gibi memurun sorumluluk almaktan kaçınarak sorumluluğu işçi veya taşeron firma (belediye şirketi) elemanına yıkmak istemesi gibi geçerli olmayan nedenlerden de kaynaklanabilmektedir.

Hatta bazı mahalli idarelerde ön mali kontrolü yapmakla (ve dolayısıyla ödeme emri belgesini düzenlemekle) görevlendirilen kamu görevlisinin ödeme emri

belgesinin “Düzenleyen” kısmını başkalarına imzalatıldığı ve kendisinin söz konusu belgenin başka yerlerine imza atma yoluna gittiği görülmektedir. *Bilinçli ya da bilinçsizce de yapılsa böyle bir işlem ön mali kontrolü yapmakla görevlendiren kamu görevlisini mali sorumluluktan kurtaramayacağı gibi bu kişinin ön mali kontrolü yapmakla görevlendirildiği halde ödeme emri belgesine hiç imza atmaması ise disiplin sorumluluğunu gerektirir.*

Bu bağlamda, şef ve yokluğunda memur ya da sözleşmeli personel gibi kamu görevlilerinin kendilerine verilen ön mali kontrol görevini reddetmeleri veya ifa etmekten kaçınmaları 657 sayılı Kanuna göre görevin ihmal edilmesi anlamına geleceğinden bu kişilerin ilk olarak disiplin sorumluluğunu gerektirir.

Ön mali kontrolü yapmakla görevlendirilen kamu görevlisinin yaptığı kontrol sonucunda uygun görüş vermeme (şerh düşme) yetkisi bulunmakla birlikte ödeme evrakını hiç incelememe veya imza atmama gibi bir yetkisi veya hakkı 657 sayılı Kanuna göre de bulunmamaktadır.

6.2. Ön Mali Kontrolü İcra Eden Görevlinin Ön Mali Kontrolün Mahiyeti Konusunda Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması

Mahalli idarelerde ön mali kontrolü icra eden görevliler ön mali kontrolün sadece ödeme emri belgesinin şekilsel ve maddi hata içerip içermediği yönünden yapılan kontrol olduğu zannıyla ödeme emri belgesi ekindeki belgelerin mevzuata uygun olup olmadığı konusunda yeterli inceleme yapmamaktadır.

Öte yandan, söz konusu görevliler

görevlerinin sadece harcamayı tahakkuk ettirmek yani ödeme için gereken evrakların derlenip toplanmasından ibaret olduğu ve harcamanın mevzuata uygunluğundan sadece harcama yetkilisi ve/veya muhasebe yetkilisinin sorumlu olduğu düşüncesiyle belgelerin mevzuata uygunluğu yönünden gerekli kontrolleri yapma yoluna da gitmemektedir.

Oysa, gerek 5018 sayılı Kanun ve buna ilişkin ikincil mevzuat gerekse 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu Sayıştay Genel Kurul Kararına göre ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan ve dolayısıyla ön mali kontrolü yapan görevliler mevzuata aykırı harcamadan kaynaklanan kamu zararından bazen harcama yetkilisiyle birlikte bazen de hem harcama yetkilisi hem de muhasebe yetkilisiyle birlikte sorumlu bulunduğundan gerek ödeme emri belgesini gerekse söz konusu belge ekindeki tüm belgelerin bütçe ve mevzuata uygunluğunu kontrol etme görev ve sorumluluğuna sahip bulunmaktadır.

6.3. Ön Mali Kontrolü İcra Eden Görevlinin Ön Mali Kontrolünü Yaptığı Harcamanın İlgili Olduğu Mevzuat Konusunda Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması

Ön mali kontrolü icra eden görevlilerin büyük bir çoğunluğu mühendis, tekniker, teknisyen, zabıta veya itfaiye memuru gibi idari ve mali işler mesleği dışında olduğundan ve bu nedenle örneğin kamu ihale mevzuatına hakim olmadığından yapılan bir harcamanın kamu ihale mevzuatına uygun olup olmadığı yönünden kontrol ve inceleme yapabilecek yetkinliğe sahip bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, mevzuata bilmemek mali sorumluluk açısından mazeret olarak kabul edilmez.

6.4. Ön Mali Kontrol Sonucunda İmzanın Ödeme Emri Belgesinin “Düzenleyen” Kısmı Yerine Diğer Kısımlarına Atılması

Bazı mahalli idarelerde ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisi dışında belgenin “Düzenleyen” kısmında bir imza ve sol alt köşesinde “Gerçekleştirme görevlisi” olarak açılan kısımda da bir imza olmak üzere 2 kişinin daha imzalarının olduğu görülmektedir.

Yukarıda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, ödeme emri belgesinin “Düzenleyen” kısmının harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın kişi olup harcama yetkilisi tarafından ödeme emri belgesini düzenlemek ve dolayısıyla ön mali kontrole yapmakla görevlendirilen tek bir kişi tarafından imzalanması gerekli ve yeterlidir. Ödeme emri belgesini düzenlemek ve dolayısıyla ön mali kontrole yapmakla görevlendirilen kamu görevlisinin ödeme emri belgesi ve ekindeki belgelerin kontrol etmesi sonucunda bunların bütçe ve mevzuata uygun olduğuna kanaat getirmesi halinde belgenin “Düzenleyen” kısmını “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” yazısını da yazarak imzalaması gerekmektedir. Ödeme emri belgesinin “Düzenleyen” kısmının harcama yetkilisi tarafından ödeme emri belgesini düzenlemek ve dolayısıyla ön mali kontrole yapmakla görevlendirilen (*harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın kişi*) *dışındaki bir kimse tarafından imzalanması yetkili imzaların yokluğu nedeniyle belgenin geçersiz olması ve muhasebe*

yetkilisinin ödeme yapmayı reddetmesi sonucunu doğurduğu gibi harcama yetkilisi tarafından ödeme emri belgesini düzenlemek ve dolayısıyla ön mali kontrole yapmakla görevlendirilen kişinin ödeme emri belgesinin “Düzenleyen” kısmı dışındaki bir yerine imza atması kendisini kamu zararından doğan mali sorumluluktan kurtarmaz.

7. SONUÇ

Ön mali kontrol; yapılan bir harcamanın bütçe ve mevzuata uygunluk yönünden ödeme öncesinde kontrol edilmesidir.

Ön mali kontrol esas itibariyle harcama birimleri tarafından yapılmakla birlikte istisnai olarak mali hizmetler birimi tarafından da yapılmaktadır.

5018 sayılı Kanun güçlü bir iç kontrol sistemine dayandığından söz konusu kanuna istinaden yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar harcaması birimleri bünyesindeki ön mali kontrolün herhangi bir kişi tarafından değil, harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın kamu görevlisi tarafından yapılması öngörülmüştür.

Harcama birimleri bünyesindeki ön mali kontrol görevi harcama yetkilisine hiyerarşik olarak en yakın olup harcama yetkilisi tarafından ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen kişinin ödeme emri belgesi ile ekindeki belgelerin bütçe ve mevzuata uygunluk yönünden kontrol etmesi ve harcamayı bütçe ve mevzuata uygun görmesi halinde ödeme emri belgesinin “Düzenleyen” kısmını

“Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” yazısını da yazarak imzalaması suretiyle icra edilir.

Söz konusu görevi icra eden kişi harcamanın bütçe ve mevzuata uygunluğu yönünden harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisiyle (muhasebe yetkilisinin görev alanına giren konularda yani maddi hata, belgelerin ve yetkili imzaların tam olması hususların) birlikte sorumludur.

Bu nedenle, gerek harcama yetkilisinin ön mali kontrolü yapmakla görevli gerçekleştirme görevlisini görevlendirme ve söz konusu görevlinin ödeme emri belgesi üzerinde doğru şekilde imza atıp atmadığını kontrol etme konusunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine dikkat etmesi gerekse söz konusu gerçekleştirme görevlisinin yaptığı işlemlerin farkında olması hem harcamaların mevzuata uygun şekilde yapılmasını hem de görevlilerin yetki ve sorumluluğunun mevzuata ve hakkaniyete uygun şekilde belirlenmesine imkan sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Yeni Kamu Mali Yönetimi, 4. Baskı, Ankara Bilge Yayıncılık, Ocak 2018.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 24/12/2003 Sayı : 25326

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Resmî Gazete Tarihi: 31.12.2005 Resmî Gazete Sayısı: 26040 3.mükerrer

Sayıştay Genel Kurulu'nun 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu Kararı

Av. Necati TORUN

İhale Hukuku Uzmanı

KAMU İHALELERİNDE TARTIŞMALI BİR ALAN: İSTEKLİLERDEN KENDİLERİNE AİT ARAÇ İSTENİLMESİ

1. GİRİŞ

Bazen Kanun veya ihale uygulama yönetmelikleri değişikliği bazen de içtihat değişikliği sebebiyle Kamu İhale Kurulu kararlarında yeni bir süreç başlayabilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde yer alan temel ilkelerden belki de en önemlisi olarak sayılabilecek rekabet ilkesini ihlal edip etmediği konusunda sıklıkla tartışma yaşatan konu isteklilerden ihale kapsamında talep edilen araçlardan bazılarının malına sahip olmaları doğrultusundaki düzenlemelerdir. Bu makalemizin konusunu işte isteklilerden kendi malı araç istenilmesine ilişkin hususlar incelenecektir.

2. İSTEKLİLERDEN KENDİ MALI ARAÇ İSTENİLMESİNE DAİR HUKUKİ DÜZENLEMELER

İsteklilerden kendilerine ait araç şartı getirilmesine dair hukuki düzenlemeler aşağıda açıklanmıştır;

2.1. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki Düzenlemeler

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur." hükmü,

Mezkûr Kanun'un "Şartnameler" başlıklı 12'nci maddesinde "...İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verilir. Belirlenecek teknik kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacak, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacaktır.

Teknik şartnamelerde, varsa ulusal ve/veya uluslararası teknik standartlara uygunluğu sağlamaya yönelik düzenlemeler de yapılır. Bu şartnamelerde teknik özelliklere ve tanımlamalara yer verilir. Belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilmeyecektir..." hükmü

yer almaktadır.

Kanundaki düzenlemelere dikkat edilecek olursa idarelerin şartnamelerde Kanun'un 5'nci maddesinde belirtilen rekabet ilkesini daraltacak şekilde düzenleme yapması yasaklanmıştır. Amaç, olabildiğince çok firmanın ihaleye katılması ve bu istekli firmaların aralarındaki rekabetten yola çıkarak en uygun fiyata söz konusu ihtiyacın idare tarafından tedariğinin sağlanması.

Sonuç olarak 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda isteklilerden kendilerine ait araçların ihale kapsamında istenebileceğine dair her hangi bir düzenleme yer almamaktadır.

2.2. İhale Uygulama Yönetmeliğindeki Düzenlemeler

Kanundaki düzenlemeler bu doğrultuda iken Kamu İhale Kurulu ihale uygulama yönetmeliklerinde makalemizin

konusunu teşkil eden hususla ilgili olarak aşağıdaki düzenlemeleri yapmıştır.

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler ve kapasite raporu" başlıklı 41'inci maddesinde "(1) İşin yapılabilmesi için gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısına ve niteliğine dokümanda yer verilir. Makine, teçhizat ve ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır. Ancak idare, işin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu işin yapılabilmesi için adaya veya istekliye ait olmasını gerekli gördüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanı yeterlik kriteri olarak belirleyebilir. Bu durumda, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın, teknik kriterlerine yönelik olarak dokümanda düzenleme yapılmış ise, bu niteliğe yönelik belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur..." hükmü yer almaktadır.

Benzer düzenlemelere yapım işi ihale uygulama yönetmeliğinde de yer verilmektedir. Anılan Yönetmelik'in "Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler" başlıklı 41'inci maddesinde "(1) İşin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısına ve niteliğine dokümanda yer verilir. Tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır.

(2) Ön yeterlik şartnamesi veya idari şartnamede, aday veya isteklinin kendi malı olması istenen ve teknik kriterlerine yönelik düzenleme yapılan, tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ait belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur." hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat düzenlemelerinden anlaşılacağı üzere, idarelerin ihalelerde kullanılması öngörülen makine ve ekipmana ilişkin düzenlemeler yapabileceği, kullanılması öngörülen makine ve ekipmanın kendi malı olması şartının aranmamasının esas olduğu, ancak işin gerçekleştirilmesi için gerekli görülmesi halinde kendi malı olması istenilen makine ve ekipmana ilişkin yeterlik kriteri belirleyebileceği, fakat bu konuda idarelere tanınan **takdir yetkisinin mutlak ve sınırsız olmadığı**, idarelerin 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde hükme bağlanan temel ilkelerin sağlanması konusunda sorumlu oldukları, diğer bir ifadeyle **araç, makine ve ekipmanın bir bölümünün kendi malı olma şartının idarece aranmasının mümkün olduğu, ancak kendi malı olma şartı için tespit edilen oranın ve araçlara ilişkin özelliklerin rekabeti engellemeyecek şekilde belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.**

3. KAMU İHALE KURULU KARARLARIYLA KONUNUN AÇIKLIĞA KAVUŞTURMASI

Kanundaki ve ihale uygulama yönetmeliğindeki düzenleme bu olmakla birlikte aşağıda Kamu İhale Kurulu'nun kararları ile konunun açıklığa kavuşacağı inancını taşıyamaktayız;

3.1. Yapım İşİ İhalesinde Kendi Malı Araç İstenilmesi

Kamu İhale Kurulu'nun 22.07.2020 tarihli ve 2020/UY.II-1283 sayılı kararında bu hususa açıklık getirilmiştir;

3.1.1. İtiraz Edilen Husus

İdari Şartname'nin 7.5.5'inci maddesinde ihale konusu iş kapsamında bulunulması istenen makine, araç ve ekip-

manın bazıları için isteklinin kendi malı olması şartı getirildiği, fakat işin niteliği, boyutu, süresi ve işin yapılacağı bölge göz önüne alındığında bahse konu araç ve makinelerin kendi malı olma şartını gerektirecek bir durumun bulunmadığı, ihale konusu işin sıradan ve çok büyük olmayan bir yol yapım işi olduğu, işin yapılma yeri nedeniyle hem çalışılmayacak günün olmadığı hem de güvenlik bakımından sıkıntı bulunmadığı bu sebeple araç ve makineler için getirilen kendi malı olması şartının rekabeti ve eşitliği bozduğu ve kamu ihale mevzuatına açıkça aykırı olduğu iddiası bulunmaktadır.

3.1.2. İdari Şartnamede Yer Alan Düzenleme ve İhaleye Katılım

İdari Şartname'nin 7'nci maddesinde ihale konusu iş kapsamında kullanılacak ve iş yerinde bulundurulması gereken tesis, makine ve teçhizata yönelik düzenleme yapıldığı, buna göre işin gerçekleştirilmesi esnasında kullanılacak 16 adet farklı özelliklerde araç ve ekipmanın ve sayılarının belirlendiği, toplamda istenen araç ve ekipman sayısını 32 olduğu, söz konusu araçlardan 11 adedinin isteklinin kendi malı olmasının istendiği, beton santrali, asfalt distribütörü, konkasör kırma eleme tesisi, çift kabinli ekip kamyonu, mekanik plent, trimer asfalt kazıyıcı, asfalt plenti, ekskavator, vakumlu süpürge ve finişerin isteklinin kendi malı olması hususunda düzenleme yapıldığı, kendi malı olarak istenilmeyen makine ekipmanın ise kamyon, demir bandajlı silindir, lastik tekerlekli silindir, arazöz, greyder, yükleyici olarak belirlenmiştir.

İtirazen şikayet başvuru tarihi itibarıyla ihale komisyonu kararı henüz alınmamış olmakla birlikte ihalede 84 adet

ihale dokümanı satın alınmasına rağmen 33 isteklinin ihaleye katılım sağladığı görülmüştür.

İdare tarafından başvuru sahibine gönderilen şikayete cevap yazısı incelendiğinde, 32 adet araçtan yalnızca 11 adedinin kendi malı olarak istendiği ve iş için önem arz eden makine ve ekipmanların kendi malı olması hususunda düzenleme yapıldığının belirtildiği görülmüştür.

3.1.3 Kamu İhale Kurulu İncelemesi İdareden Cevap İstenilmesi

Kamu İhale Kurulu tarafından ilk olarak idareden 11 adet kendi malı olarak istenilen araçların gerekçeleri istenilmiştir.

Konuyla ilgili olarak 03.07.2020 tarihli ve E.2020/9381 sayılı yazı ile idareden isteklinin kendi malı olması istenen makine, tesis ve ekipmana yönelik yapılan düzenlemenin ayrıntılı teknik gerekçeleri, kendi malı olarak istenen her bir araç ve ekipmana yönelik belirlenen teknik kriterlerin (kapasite vb.) gerekçeleri ve sözleşme süresi 700 gün olarak belirlenen söz konusu işte kullanılacak araçların ayrı ayrı belirtmek suretiyle iş kapsamında kaç gün ve günde kaç saat kullanılacağı hususlarında ek bilgi ve belge talep edilmiş olup, idare tarafından 14.07.2020 tarihli ve E.154422 sayılı cevap yazısı gönderilmiştir.

İdare tarafından gönderilen söz konusu cevabi yazı incelendiğinde,

İsteklinin kendi malı olması istenen makine, tesis ve ekipmana yönelik yapılan düzenlemenin ayrıntılı teknik gerekçeleri hususuna yönelik verilen cevapta, önceki yıllarda yapılan ihalelerde yüklenicilerin bazı iş makinelerini temin etmekte sıkıntı çektikleri, bu durumun

çalışmada sürekliliğine engel teşkil ettiği, yapılan düzenlemenin işin zamanında tamamlanması için önemli bir faktör olduğu, söz konusu ihalede 84 adet ihale dokümanı satın alındığı, 33 istekli tarafından teklif sunulduğu, bu haliyle ihalede gerekli rekabet koşullarının sağlandığı, ihale dokümanında öngörülen 32 araç ve ekipmandan sadece 11 tanesi için kendi malı olma şartı getirildiği, kendi malı olması istenen makine, teçhizat ve ekipman miktarının ve bazı araç çeşitleri için istenilen kapasite şartının makul seviyede olduğu, ayrıca kendi malı makineler için istenilen motor güçleri, saatlik kapasiteler vb. özelliklerin verimliliği ve fonksiyonelliği arttırmaya ve ihale konusu işteki trafik, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürecek unsurları ortadan kaldırmaya yönelik olduğu belirtilmiştir.

3.1.4 Kamu İhale Kurulu Değerlendirme

İdare tarafından Kurum'a gönderilen cevap yazısı incelendiğinde, ihale konusu iş kapsamında isteklinin kendi malı olması istenen araçlar, bahse konu araçların teknik özellikleri ve iş kapsamında kullanılacağı süreler belirlenirken Karayolları Genel Müdürlüğü analiz kitaplarından yararlanıldığı, iş kalemleri kapsamında gerçekleştirilecek imalatların en hızlı ve sorunsuz şekilde gerçekleştirilmesinin amaçlandığı, ayrıca ihale konusu işin yol yapım işi olması sebebiyle trafikteki can ve mal güvenliğinin de belirlenen kriterlerde rol oynadığı, bölgenin coğrafi yapısını, yağmur veya kar yağarken veya yolun üzerinde su, buz veya kar birikintisi mevcut iken, hava sıcaklığı 5 derecenin altına düşmeye başladığı zaman bazı iş kalemlerinin gerçekleştirilemeyeceği-

nin dikkate alındığı, bütün bu gerekçeler değerlendirildiğinde işin süresinin doküman kapsamında belirtilen süreden daha düşük olarak gerçekleşeceğinin hesaplandığı, araçların kapasitelerinin de söz konusu şartlar dikkate alınarak ihale konusu işin iş programına uygun olarak gerçekleştirilmesi amacına yönelik olarak belirlendiği, ayrıca iş kalemlerinin belirlenen kriterlere uygun şekilde gerçekleştirilmemesi durumunda imalat sürelerinin ve maliyetin artacağı hususlarının da göz önüne alındığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca ihale konusu işin toprak işleri, sanat yapıları ve üstyapı işleri olarak üç ana bölüm halinde yapılacağı ve isteklilerin kendi malı olması hususunda düzenleme yapılan makine, araç ve ekipmanların bahse konu üç kısımda da kullanılacağı, araç ve ekipmanların birindeki aksamının diğer bütün üstyapı ekipmanlarını, üstyapı kalitesini ve yapım sürecini olumsuz etkileyeceği, can ve mal güvenliğinin tehlikeye düşebileceği, ihale konusu işin iş programına uygun olarak kalemlerin birbirine paralel olarak devam edebilmesi için ana iş makinalarının isteklilerin bünyesinde bulunması gerektiği vurgulanmıştır.

İdare tarafından gönderilen cevabi yazıda yer verilen gerekçeler dikkate alındığında, bahse konu araçlar için kendi malı olma şartı getirilmesinin ve ilgili araçlar için belirlenen kriterlerin ihale konusu işin ifası sırasında işin birtakım güçlüklerle karşılaşılmadan yürütülmesi amacını taşıdığı, idareye tanınan takdir yetkisi dahilinde bulunduğu, idarenin kaynakları verimli kullanma ve ihtiyacını uygun şartlarla ve zamanında sağlama sorumluluğu

kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca ihale kapsamında 32 araçtan yalnızca 11 adedi için isteklinin kendi malı olması yönünde düzenleme yapıldığı ve ihalede 84 adet doküman indirildiği, 33 isteklinin ihaleye teklif verdiği, söz konusu düzenlemelerin rekabeti engelleyici nitelikte olmadığı anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.2. Araç Kiralama İhalesinde Kendi Malı Araç İstenilmesi

Kamu İhale Kurulu'nun 18.03.2020 tarihli ve 2020/UH.II-573 sayılı kararında makalemizin konusunu teşkil eden konu bir araç kiralama ihalesinde değerlendirilmiştir;

3.2.1. İtiraz Edilen Husus

İhale dokümanında yer alan düzenlemelerde, ihale konusu iş kapsamında kullanılacak olan 13 adet araç için kendi malı olma şartının arandığı ancak daha sonra yapılan düzeltme ilanı ile bu sayının 14'e çıkartıldığı, anılan sayıda araçlara ilişkin kendi malı olma şartının aranmasının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'inci maddesine aykırılık teşkil ettiği ve ihaleye katılımı daraltıcı nitelikte olduğu,

Araçların model yılı olarak 2015 ile 2019 arasında belirleme yapıldığı, aynı tip araçlara yönelik farklı model yıllarının arandığı, bu durumun mevzuata dayalı olarak açıklanamayacağı, ayrıca işin bitiş tarihinin 2023 yılı olduğu ve araçların ekonomik ömrünün 5 yıl olduğu dikkate alındığında 2018 yılı ve üzerinde araç istenmesi gerekirken 2019 model araç istenilmesinin ihaleye katılımı daraltıcı nitelikte olduğu ve kamu zararı oluşturacağı,

bu düzenleme ile araçların kendi malı olması şartı birlikte değerlendirildiğinde ihalede rekabetin engellendiği,

Araçların teknik özelliklerinin “en az 3,8-4 m3, en az 18-20+2 m3, en az (12-13)+1,5 m3” şeklinde dar bir çerçevede belirlendiği, en az ifadesine yer verildiği ancak aralığın sınırlı tutulduğu, söz konusu araçların ve üst yapılarının piyasadan temin edilme sürelerinin asgari 5 ay olduğu,

İsteklilerin bünyelerinde, doküman- da belirtilen özelliklerden daha iyi nitelikteki araçların bulunması durumunda, tekliflerin dokümandaki şartları karşılamadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılmasına neden olacağı,

Dokümanın dikkatle incelenmesi neticesinde araçlara ilişkin olarak yer alan düzenlemelerin, idarenin geçmişte yapmış olduğu ihalenin mevcut yüklenicisini tarif ettiği ve hali hazırdaki yüklenicinin bünyesinde bu araçların yer aldığı, bu firma dışında başka firmalarda bu araçların bulunmadığı,

hususlarında itiraz etmiştir.

3.2.2. İdarenin Kendi Malını İstemesi Gerekçesi

İhale konusu işin, 01.04.2020 – 31.03.2023 tarihleri arasında ... Belediye sınırları içinde 25 adet araç ile 36 ay boyunca kent temizliği hizmeti için araç çalıştırılması işi olduğu, iş kapsamında 25 adet aracın çalıştırılacağı bu araçlardan 13 tanesinin isteklinin kendi malı olmasının istenildiği, ihale dokümanında kendi malı araç istenilmesine gerekçe olarak ise ihtiyacın zamanında karşılanarak telifisi mümkün olmayan zararlara engel

olunması ile araçların özellik arz etmesi ve piyasadan temininin kolay olmaması hususlarının gösterildiği görülmüştür.

3.2.3. Kamu İhale Kurulu'nun Değerlendirilmesi

İsteklilerin kendi malı olması istenilen araçların sayılarına ve niteliklerine bakıldığında, kendi malı olması istenilen araçların temel olarak kent temizliğinde kullanılan çöp kamyonu ve vakumlu yol süpürme aracı olduğu, bunlar dışında istenilen su tankeri ve tırın da kent temizliği ve çöp taşıma faaliyetlerinde kullanılabilmesi ancak personelin transferi ve hizmet amaçlı diğer işlerde kullanılmak amacıyla istenilen otobüsün doğrudan kent temizliği ve çöp nakli hizmetleri ile ilişkili olmadığı anlaşılmıştır.

Kendi malı olması istenilen araçların büyük çoğunluğunun, araç haricinde ayrı üst yapılara sahip olmasının istenildiği, İdare tarafından ihale dokümanında belirtildiği üzere bu araçların piyasadan temininin kolay olmadığı dikkate alındığında, 25 adet aracın çalıştırılacağı incelemeye konu ihalede 13 aracın kendi malı olması yönündeki düzenlemenin mevzuata uygun olmadığı, diğer taraftan araç ve makine ile yapılan kent temizliği alanında faaliyet gösteren isteklilerin makine parkında otobüs bulunmasının beklenmesinin makul olmayacağı, bu kapsamda incelemeye konu ihaleye ait ihale dokümanında, ihale konusu iş kapsamında çalışacak personelin transferi ve hizmet amaçlı diğer işlerinde kullanılacak otobüsün, isteklinin kendi malı olması yönündeki düzenlemenin ihaleye katılımı engelleyici ve rekabeti daraltıcı nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

Yapılan tespit ve mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, ihale konusu işin niteliği ve süresi dikkate alındığında bahse konu makine, araç ve ekipmanın isteklinin kendi malı olması şartının yeterlik kriteri olarak belirlenebileceği, ancak kendi malı olma şartı için tespit edilen oranın ve araçlara ilişkin özelliklerin rekabeti engellemecek şekilde belirlenmesi gerektiği, bu bağlamda incelemeye konu ihalede kendi malı olması istenilen araçlara ilişkin olarak yapılan düzenlemenin rekabeti engellediği, zira ihale kapsamında istenilen 25 araçtan 13 tanesinin kendi malı olmasının istenildiği ve bu araçlar arasında otobüsün de yer aldığı ayrıca benzer nitelikteki araçlara ilişkin olarak farklı model yılı düzenlemelerine yer verildiği, nitekim başvuruya konu ihalede 10 adet ihale dokümanı satın alındığı, 06.03.2020 tarihli ihale komisyonu kararına göre ihaleye beş isteklinin teklif verdiği, bu tekliflerden dördünün değerlendirme dışı bırakıldığı görülmüş olup, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak Kamu İhale Kurulu yukarıda mevzuata aykırılıkları belirtilen işlemlerin düzeltici işlemle giderilemeyecek nitelikte işlemler olduğu tespit edildiğinden, ihalenin iptaline karar vermiştir.

4. SONUÇ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunundaki en önemli düzenlemelerden bir tanesi Temel İlkeler başlıklı” 5’nci maddesidir. Bu madde de düzenlenen temel ilkelerden birisi de **rekabettir**.

Kamu İhale Kanunundaki düzenlemelere dikkat edilecek olursa idarelerin

şartnamelerde Kanun’un 5’nci maddesinde belirtilen rekabet ilkesini daraltacak şekilde düzenleme yapması yasaklanmıştır. Amaç, olabildiğince çok firmanın ihaleye katılması ve firmalar arasındaki rekabetten yola çıkarak en uygun fiyata söz konusu ihtiyacın idare tarafından tedariğinin sağlanması.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nda isteklilerden kendi mülkiyetlerinde bulunan araç istenebileceğine dair her hangi bir düzenleme yer almamakla birlikte ihale uygulama yönetmeliklerinde idarelerin gerekçeleri ile birlikte isteklilerden belirli şartlar halinde kendi malı araç isteyebilecekleri belirtilmiştir.

Makalemizde yer vermiş olduğumuz 2 adet 2020 yılında alınan kararda Kamu İhale Kurulu bu hususa yönelik incelemeyi yaparken aşağıdaki hususları gözettiği görülmektedir.

- İdareden kendi malı düzenlemesine dair gerekçeyi istemektedir.

- Doküman alan ihaleye katılan ve ihalede teklif veren isteklilerin sayısını gözönüne almaktadır.

- Kendi malı olan araçların ihale süreci içindeki yerini analiz etmektedir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 22/1/2002 Sayı : 24648, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

İhale Uygulama Yönetmeliği, www.mevzuat.gov.tr/Yönetmelik

Kamu İhale Kurulu Kararları, www.kik.gov.tr/Kararlar

Mahmut ÇOLAK
Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

BELEDİYE ŞİRKETLERİ ÖDEDİKLERİ İŞÇİLİK ALACAKLARINI BELEDİYELERDEN TAHSİL EDEBİLİRLER Mİ?

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 20.11.2017 tarihli 696 sayılı KHK ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım ihaleleri kapsamında mahalli idarelerde çalıştırılan işçiler mahalli idarelerin şirketlerine en son geçiş tarihi olan 02.04.2018 tarihi itibarıyla geçirilmişler, 02.04.2018 tarihinden önce taşeron işçi olarak adlandırdığımız personel ile ilgili en somut adım 11.09.2014 tarihli 6552 sayılı Kanun ile atılmış ve bu kapsamdaki işçiler için aşağıdaki düzenlemeler yapılmış idi.

- İşçi ücretlerinin ödenip ödenmediğinin takibi idarelerce aylık bazda resen yapılacak, ödenmeyen ücret-

lerin tespiti halinde yüklenicinin hak edişinden kesilecek ve ücretler işçilerin banka hesabına idarelerce yatırılacak.

- Yüklenicinin değişmesine bakılmaksızın işçinin idarede çalışmaya başladığı tarihten itibaren yıllık izin süresi hesaplanacak, idarelerce yıllık iznin kullanılıp kullanılmadığı kontrol edilecek, yıllık izinlerin yıl içerisinde kullandırılması idarelerce sağlanacak.
- Yüklenicinin değişmesine bakılmaksızın aralıksız bir şekilde aynı idarede çalışan işçilerin işyerindeki toplam çalışma süresi dikkate

alınarak kıdem tazminatı ödenme şartları sağlanmışsa kıdem tazminatı idarelerce işçinin banka hesabına ödenecek.

- Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihaleleri çerçevesinde çalıştırılan personel, ihale ve sözleşme konusu iş dışında başka bir işte çalıştırılmayacak ve görevlendirilemeyecek.
- Yüklenici aracılığıyla çalıştırılan işçileri kapsayacak olan toplu iş sözleşmeleri gereği belirlenen ücret ve sosyal haklardan kaynaklanan bedel artışı kadar idarece fiyat farkı ödenecek.

696 sayılı KHK ile birlikte bahse konu işçiler mahalli idare şirketlerine, “bu kapsamda çalıştırılmalarına ilişkin olarak açtıkları davalardan ve/veya icra takiplerinden feragat edeceğine dair yazılı beyanda bulunmak ve en son çalıştığı idare veya şirket ile daha önce kamu kurum ve kuruluşlarında alt işveren işçisi olarak çalıştığı iş sözleşmelerinden dolayı 696 sayılı KHK ile tanınan haklar karşılığında herhangi bir hak ve alacak talebinde bulunmamak ve bu haklarından feragat ettiğine dair yazılı bir sulh sözleşmesi yapmayı kabul ettiğini yazılı olarak beyan etmek” şartları ile geçirilmişler idi.

696 sayılı KHK ile veya başka bir kanunla yahut bir mevzuatla 6552 sayılı Kanun ve bu Kanun gereğince yayımlanan “Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik” yürürlükten kaldırılmış değildir. Söz konusu Kanun ve Yönetmelik yürürlüktedir.

696 sayılı KHK ile mahalli idare ve şirketlerine yönelik olarak “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe konulmuştur.

Bu çalışmamızda, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yürürlüğünden önce idarelerde bu kapsamda çalışmakta olan personelin kıdem tazminatının ödenip ödenemeyeceği, 6552 sayılı Kanunla birlikte kıdem tazminatının idarelerce ödenip yüklenicilere rücu edilip edilemeyeceği, 696 sayılı KHK ile mahalli idare şirketlerine geçişten sonra kıdem tazminatının mahalli idare şirketine doğrudan ödenip ödenemeyeceği, ilgili mahalli idare tarafından ödenip ödenemeyeceği, mahalli idare şirketleri tarafından ödenmişse ilgili mahalli idareye veya yüklenicilere rücu edilip edilemeyeceği ve bunun yanında kıdem tazminatı dışındaki tüm işçilik haklarının ne şekilde ve kimler tarafından ödeneceği değerlendirilecektir.

2. KANUNİ DAYANAĞIN ORTAYA KONMASI

4857 sayılı İş Kanunu

Bazı kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların kıdem tazminatı

Madde 112 – .....

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/8 md.)
4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları;

a) Alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit olunur. Bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından,

b) Aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesi çerçevesinde farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılmış olan işçilerden iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanlara, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında farklı kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin

toplamı esas alınarak çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından,

işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/8 md.) Alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermediği gibi, alt işveren tarafından 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelere ait işyerleri dışında bir işyerinde çalıştırmaya devam olunan ve bu şekilde çalıştırıldığı sırada iş sözleşmesi kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona eren işçinin kıdem tazmina-

tı, işçinin yazılı talebi hâlinde, kıdem tazminatının söz konusu kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen süreye ilişkin kısmı, kamu kurum veya kuruluşuna ait çalıştığı son işyerindeki ücretinin yılları itibarıyla asgari ücret artış oranları dikkate alınarak güncellenmiş miktarı üzerinden hesaplanmak suretiyle son kamu kurum veya kuruluşu tarafından işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir. Bu şekilde hesaplanarak ödenen kıdem tazminatı tutarının, iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden aynı süreler dikkate alınarak hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması hâlinde, işçinin aradaki farkı alt işverenden talep hakkı saklıdır.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/8 md.) İkinci fıkranın (b) bendi veya üçüncü fıkraya uyarınca farklı kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden kıdem tazminatı ödenmesi hâlinde, kıdem tazminatı ödemesini gerçekleştiren son kamu kurum veya kuruluşu, ödenen kıdem tazminatı tutarının diğer kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet süresine ilişkin kısmını ilgili kamu kurum veya kuruluşundan tahsil eder. Ancak, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasında bu fıkra hükümlerine göre bir tahsil işlemi yapılmaz.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/8 md.) Kıdem tazminatı tutarı, 4734 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında belirtilen işyerlerinde kıdem tazminatı ile ilgili açılacak bütçe tertibinden, (b) bendi kapsamında belirtilen işyerlerinde ise hizmet

alımını gider kaleminden, ödeneğinin yetip yetmediğine bakılmaksızın ödenir.

(Ek fıkra:21/2/2019-7166/11 md.)

(İptal altıncı fıkra: Anayasa Mahkemesinin 19/9/2019 tarihli ve E.:2019/42, K.:2019/73 sayılı Kararı ile.)

İptal edilen altıncı fıkra hükmü:

4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilere, 11/9/2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11/9/2014 tarihinden sonra geçen süreye ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kıdem tazminatı ödemeleri için

sözleşmesinde kıdem tazminatı ödemesinden ötürü alt işverene rücu edileceğine dair açık bir hükme yer verilmişse alt işverenlere rücu edilmez.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/8 md.)

Bu madde kapsamında alt işverenler yanında çalışan işçilerin bu işyerlerinde geçen hizmet süresinin hesabı, alt işverenden ve alt işveren işçisinden istenecek belgeler ve ödeme süreci ile ilgili diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 4/4/2015-6645/40 md.)

5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında rödövan sözleşmeleri çerçevesinde yer altı maden işletmeciliği yapan şirketlere ve ortaklarına ait malların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından el

koyma veya takip yoluyla satışından elde edilen gelirler, öncelikle bu sözleşmeler kapsamında söz konusu şirketlerde çalışmış olan işçilerden, iş sözleşmeleri kıdem tazminatını hak edecek şekilde sona ermiş olanların kıdem ve ihbar tazminatları ile izin, fazla çalışma ve diğer ücret alacaklarının ödenmesinde kullanılır. Bu ödemeler Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından ilgililerin hesaplarına yatırılmak suretiyle gerçekleştirilir. Ödemeye esas bilgi ve belgeler, işçinin son çalıştığı işvereni tarafından Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna teslim edilir.

4857 sayılı İş Kanunu

Geçici Madde 9- (Ek:21/2/2019-7166/12 md.)

(İptal birinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 19/9/2019 tarihli ve E.:2019/42, K.:2019/73 sayılı Kararı ile.) İcra takiplerinde rücu edilmeyecek kısma ilişkin olarak harç alınmaksızın düşme kararı verilir, takip giderleri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılır. Ancak, bu kapsamda alt işverene rücu edilerek takip ve tahsil edilmiş olan tutarlar, alt işverenler lehine hiçbir şekilde alacak hakkı doğurmaz ve tahsil edilmiş tutarlar iade edilmez.

İptal edilen birinci cümle hükmü:

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla (22.02.2019) kamu kurum veya kuruluşları tarafından alt işverene rücu edilmek üzere yürütülen davalarda, 112 nci maddenin altıncı fıkrası kapsamında rücu edilmeyecek kısmı için ihtilafın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilir, yargılama gideri ve vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılır.

3. 6552 SAYILI KANUNLA YAPILAN DÜZENLEMEDE KIDEM TAZMİNATI ÖDEMESİ (11 EYLÜL 2014-21 ŞUBAT 2019 DÖNEMİ)

6552 sayılı Kanunla 11.09.2014-21.02.2019 dönemi için kıdem tazminatı ödenmesi şartlarının sağlanması durumunda yüklenici işçisi kıdem tazminatını yükleniciden/yüklenicilerden değil idareden talep edecekler ve idare tarafından ödenecektir. İdare kıdem tazminatının ödenmesi hususunda işçiyi yükleniciye/yüklenicilere yönlendirmesi söz konusu olmayacaktır.

6552 sayılı Kanunla idarenin üstlendiği işçilik hakkı sadece ve sadece doğrudan kıdem tazminatı olup, diğer işçilik hakları (ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, yıllık izin ücreti vb.) kapsama girmemektedir. Bu durumda ödenen kıdem tazminatı yükleniciye/yüklenicilere kendi dönemleri ile sınırlı olmak üzere rücu edileceğine dair bir düzenleme yapılmadığından rücu edilmeyecektir. Kanun gerekçesinde de işçinin en önemli işçilik hakkı olan kıdem tazminatının kamu adına idarelerce garanti altına alındığı belirtilmiştir. Ancak, Yargıtay bir kararında¹ kıdem tazminatından sadece idarelerin değil en son yüklenici ile birlikte idarenin 4857 sayılı Kanunun 2/6 maddesi kapsamında müştereken ve müteselsilen sorumluluğuna hükmetmiştir (somut olayda, mahkemece 4857 sayılı Kanunun 112'nci maddesi gereğince davacının kıdem tazminatından yalnızca idarenin sorumlu tutulmasına karar verilmiş ise de, 4857 sayılı Kanunun 112'nci maddesindeki yeni düzenlemenin aynı

Kanunun 2/6 maddesinde düzenlenen alt işveren ve asıl işverenin işçiye karşı birlikte sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hususu göz önünde bulundurulmamıştır. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde sonuca gidilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.).

Yargıtay başka bir kararında ise², 4857 sayılı Kanunun 112'nci maddesinde yapılan değişikliğin kamu kurumları açısından kıdem tazminatından sorumluluğun yalnızca son işveren kamu kurumuyla sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı hususuyla ilgili olduğunu, kamu ihale mevzuatına tabi alt işverenlik sözleşmeleri kapsamında çalışanlarının kıdem tazminatının salt son kamu kurumunda ödeneceğinin öngörülmesinin kamu işverenlerinin alt işverenlere rücu hakkını ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir.

Bu yargı kararlarına göre, idare ödediği kıdem tazminatı tutarını en son yüklenici ile paylaşmalı ve yükleniciye rücu etmelidir.

Dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vermiş olduğu görüşünde;³

- 6552 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 11.09.2014 tarihinden öncesi için; alt işveren işçilerinin feshe bağlı olan ihbar ve kıdem tazminatı ile yıllık izin ücretinin, yerleşik Yargıtay kararları dikkate alındığında, işyeri devri kurallarına göre son alt işverenin ödemesi gerekmektedir. Ancak, 4857 sayılı Kanunun 2'nci maddesine göre bu kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu

2 Yrg. 22. HD., T.19.11.2018, E.2016/707, K.2018/24754

3 Çalışma Genel Müdürlüğü, 15.05.2015 tarihli ve 58186755/010-9489 sayılı görüş yazısı

1 Yrg. 22. HD., T.23.06.2016, E.2016/15460, K.2016/19015

iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerden alt işveren ile birlikte sorumluluğu bulunmaktadır. Dolayısı ile asıl işveren işçinin ihbar, kıdem, ücret, fazla çalışma, yıllık izin gibi tüm işçilik haklarından alt işverenle birlikte sorumludur.

- 6552 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 11.09.2014 tarihinden sonra; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62 (e) bendi uyarınca yapılan ihaleler kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan ve iş sözleşmesi kıdem tazminatını ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olan işçilerin kıdem tazminatlarının ödenmesinde 4857 sayılı Kanunun 112'nci maddesi hükümleri uygulanacak olup, bu durumdaki işçilerin kıdem tazminatları ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca ödenmesi gerekmektedir. Alt işveren işçilerinin kıdem tazminatı dışındaki diğer işçilik haklarının ödenmesinde ise yerleşik Yargıtay kararları dikkate alındığında, son alt işveren sorumlu olup, asıl işverenin de müştereken ve müteselsilen sorumluluğu bulunmaktadır.

Bu görüşe göre, 11.09.2014 öncesi ve sonrası için değerlendirme yapılmış, özellikle 11.09.2014 tarihinden sonra iş sözleşmelerinin kıdem tazminatı ödenecek şekilde fesih gerçekleşmişse 10.09.2014 öncesi hizmetlerine yönelik hizmetleri de dahil olmak üzere kıdem tazminatının idare tarafından ödeneceğine, bu ödenen tutarın alt işverene rücu edileceğine değinilmediğine diğer işçilik haklarının ödenmesinde ise idare ile birlikte son alt işverenin birlikte sorumluluğunun söz konusu olduğuna işaret edilmiştir.

İş sözleşmesinin 11.09.2014 tarihinden önce sona eren işçiler yönünden

idarenin kıdem tazminatını doğrudan ödemesi noktasında bir yükümlülüğü olmadığından işçiler kıdem tazminatının ödenmesini doğrudan idareden talep edemeyeceklerdir.

4. 7166 SAYILI KANUNLA YAPILAN DÜZENLEMEDE KIDEM TAZMİNATI ÖDEMESİ ve ANAYASA MAHKEMESİ KARARI (22 ŞUBAT 2019-14 EKİM 2019 DÖNEMİ)

7166 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile 11 Eylül 2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında ve 11 Eylül 2014 tarihinden sonraki hizmet süresine ait kıdem tazminatı ödemeleri için idare ile alt işveren arasında imzalanan sözleşmede rücu ile ilgili bir düzenleme varsa alt işverenlere rücu edilecek yoksa edilmeyecektir. Bu düzenleme Anayasa Mahkemesi'nin 15 Ekim 2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 19/9/2019 tarihli ve E.2019/42, K.2019/73 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

22 Şubat 2019 tarihi itibarıyla idareler tarafından alt yüklenicilere rücu edilmek üzere yürütülen davalarda rücu edilmeyecek kısım için ihtilafın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilecek, yargılama gideri ve vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılacaktır. Bu düzenleme Anayasa Mahkemesi'nin 15 Ekim 2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 19/9/2019 tarihli ve E.2019/42, K.2019/73 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

Ancak, icra takiplerinde rücu edilmeyecek kısma ilişkin olarak harç alınmaksızın düşme kararı verilecek, takip

giderleri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılacak, bu kapsamda alt işverene rücu edilerek takip ve tahsil edilmiş olan tutarlar, alt işverenler lehine hiçbir şekilde alacak hakkı doğurmayacak ve tahsil edilmiş tutarlar iade edilmeyecektir. Bu düzenleme bu dönem aralığı için uygulanmakta olup, iptal edilmemiştir.

Anayasa Mahkemesi söz konusu maddelerin ilgili fıkra ve cümlelerini iptal gerekçesinde; kamuda 11.09.2014 tarihinden sonra imzalanan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmesine taraf olan alt yüklenicilere karşı sözleşmede açık hüküm bulunması dışında rücu yolunun kapatılması ve bu kapsamdaki derdest davaların sonlandırılmasını öngören itiraz konusu kuralların bu kesimdeki alt işverenler yönünden farklı bir uygulama getirmesinin nesnel ve makul bir temele dayalı olduğu söylenemeyeceği ve bu nedenle itiraz konusu kurallarla getirilen farklı düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilmiştir.

11.09.2014 tarihinden önce imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11.09.2014 tarihinden önce geçen süreye ilişkin kıdem tazminatı ödemelerine ilişkin alt işverenlere/taşeronlara rücu edilebilecektir.⁴

Böylelikle 15.10.2019 tarihinden sonraki uygulamada idare ödediği kıdem tazminatını alt yüklenicilerden rücu etmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır.

4 TEMİR Arif, Kamuda Taşeronlara/Alt İşverenlere Kıdem Tazminatı Rücu Edilmeyecek, Yaklaşım, Nisan 2019

5. İDAREDE, 01.01.2003 TARİHİNDEN ÖNCE HİZMETİ OLAN İŞÇİLERE BU TARİHTEN ÖNCEKİ SÜRELERDE KIDEM TAZMİNATI ÖDENİP ÖDENMEYECEĞİ

6552 sayılı Kanunla kıdem tazminatının idareler tarafından ödenmesine ilişkin yapılan düzenleme, 4734 sayılı Kanunun 62/e kapsamındaki personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım ihaleleri için geçerlidir. 4734 sayılı Kanunun 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girdiği dikkate alındığında bu tarihten sonraki çalışmalarda kıdem tazminatının ödenmesi gerektiği noktasında tereddüt bulunmamaktadır. Ancak, 01.01.2003 tarihinden önceki süreler için ödenip ödenmeyeceği tartışma konusudur. Konu hakkında dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilen görüş yazısında⁵, kıdem tazminatı ödemesine esas gün hesabında 01.01.2003 tarihi öncesi 2886 sayılı Kanun kapsamında yapılan hizmet alımlarında geçen sürelerin dikkate alınmayacağı, ayrıca 01.01.2003 tarihinden sonra personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında doğrudan temin usulü ile yapılan bir hizmet alımı bulunması halinde bu sürelerin de kıdem tazminatı ödemesine esas gün hesabında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

6. 02.04.2018 TARİHİNDEN SONRA KIDEM TAZMİNATI ÖDEMELE- Rİ MAHALLİ İDARE TARAFINDAN MI YOKSA MAHALLİ İDARE ŞİRKETİ TARAFINDAN MI YAPILMALI- DIR VE RÜCU SÖZ KONUSU OLACAK MI?

Her ne kadar 696 sayılı KHK ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı

5 22.06.2016 tarihli ve 58186755-010-E.4037 sayılı görüş yazısı

ihalelerinde özel sektör alt yüklenicileri devre dışı bırakılmış, bunun yerine mahalli idarelerde mahalli idarelerin kurmuş oldukları mahalli idare şirketleri devreye alınmış olsa da 6552 sayılı Kanunun yürürlükte bulunduğu göz önüne alındığında, 02.04.2018 tarihinden sonra kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde işten ayrılan işçinin kıdem tazminatı ilgili mahalli idare tarafından ödenmeli ve ödenen kıdem tazminatı, 02.04.2018 tarihinden itibaren alt yüklenici konumuna geçen ilgili mahalli idare şirketinden rücu edilmelidir. Ancak, bu konuda mahalli idare personel şirketlerinin kıdem tazminatı yükünü ne şekilde karşılayabilecekleri de tartışma konusudur. Dolayısıyla, mahalli idare ile mahalli idare şirketi arasında yapılan hizmet alım sözleşmelerinde kar oranının azami oran olan %7 belirlenmeli ki, en azından mahalli idare şirketleri bu yükü kaldırmış olsun.

7. İL ÖZEL İDARELERİ, BELEDİYELER VE BAĞLI KURULUŞLARI İLE BUNLARIN ÜYESİ OLDUĞU MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİNİN PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI HİZMETLERİNİN GÖRDÜRÜLMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR ÇERÇEVESİNDE FİTURALANDIRMA

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinin (4) ve (5) numaralı fıkralarında aşağıdaki düzenlemelere yer verilmiştir.⁶

⁶ 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

“ (4) İdare tarafından şirkete personel gideri için yapılacak aylık ödemelerin toplamı, hizmet alım sözleşmesinde öngörülen işçi ücretleri esas alınarak hesaplanan;

a) Asgari işçilik maliyeti,

b) Asgari işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan %4 sözleşme giderleri ve genel giderler,

c) İşçilikle bağlantılı aynı giderler,

ç) Asgari işçilik maliyeti ve işçilikle bağlantılı aynı giderler toplamı üzerinden %7'ye kadar belirlenecek kâr, dahil işçilik giderleri toplamını aşamaz. İşçi ücretlerinin tespitinde asgari ücrette meydana gelen artışlar dikkate alınır. Asgari işçilik maliyeti, sözleşme giderleri ve genel giderler

ile işçilikle bağlantılı aynı giderler ve kâr oranı, kamu ihale mevzuatı esas alınarak belirlenir.

(5) Şirketin toplam giderleri içinde, işçilere ilişkin personel giderlerinin tutarı dördüncü fıkra hükümlerine göre şirkete yapılan aylık personel ödemelerinin miktarını geçemez. Şirketin idareye sunduğu personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri dışındaki diğer faaliyetlerinde çalışan işçilere ilişkin giderler, bu tutarın tespitinde dikkate alınmaz. “

Bu düzenlemede mahalli idare, mahalli idare şirketine yapacağı aylık ödemeler toplamı mahalli idare ve mahalli idare şirketi arasında yapılan hizmet alım sözleşmesinde öngörülen işçi ücretleri esas alınarak aşağıdaki 4 kalem toplamını geçemeyecektir.

- Asgari işçilik maliyeti,
- Asgari işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan %4 sözleşme giderleri ve genel giderler,
- İşçilikle bağlantılı aynı giderler,
- Asgari işçilik maliyeti ve işçilikle bağlantılı aynı giderler toplamı üzerinden %7'ye kadar belirlenecek kâr.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 78.30. (Ek:RG-7/6/2014-29023) maddesinde;

“Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde isteklilerin teklif bedelleri varsa yüklenici karı ile aşağıdaki bileşenlerden oluşur:

a) Asgari İşçilik Maliyeti: İhale tarihinde yürürlükte bulunan brüt asgari ücret veya idari şartnamede brüt asgari ücretin yüzde (%) fazlası olarak belirlenen ücret (ulusal bayram ve genel tatil günleri ile fazla çalışma saatlerine ilişkin ücretler dahil), nakdi yemek ve yol bedeli gibi prime esas kazancın hesabında esas alınan işçiliğe bağlı diğer ödemeler ve işveren sigorta primlerinin toplam tutarı asgari işçilik maliyetini oluşturur.

b) İşçilikle Bağlantılı Aynı Giderler: İdari şartnamede işçi sayısı ile bağlantı olarak teklife dahil edilmesi öngörülen aynı giderler teklif bileşeni kabul edilir.

c) Hizmetin Yürütülmesine Yardımcı Unsurlar: İhale konusu hizmet işinin yürütülmesinde yardımcı nitelikte olan ve idari şartnamede belirtilen unsurlar teklif bileşeni kabul edilir.

ç) Sözleşme Giderleri ve Genel Giderler: İhale ve sözleşmeye ilişkin

damga vergileri, Kamu İhale Kurumu payı ve noter masrafları gibi sözleşme giderleri ile amortisman, (Mülga ibare:RG-25/10/2014-29156) (...) ihale konusu işte kullanılacak giyim gideri, oryantasyon (ihale konusu işe uyum) eğitimi gideri, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanı ücreti ile çalışanlara verilecek eğitim gideri, silahlı atış eğitim gideri, özel güvenlik mali sorumluluk sigortası gideri, yaka kartı, önemli bir bileşen olarak değerlendirilmeyen ilaçlama gideri, toplu ulaşım kartı bedeli ve bu nitelikteki genel giderleri karşılamak üzere, birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir işçilik birim fiyatı üzerinden; işçi sayısı üzerinden teklif alınması idarece uygun görülmeyen iş kalemi/kalemleri için ise çalıştırılacak her bir personelin işçilik maliyeti üzerinden, % 4 oranında hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler teklif bileşeni olarak kabul edilir.”

Bu düzenlemeye göre; %4 sözleşme giderleri ve genel giderler içerisinde kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ve diğer iş mevzuatından kaynaklı işçilik giderleri yer almamaktadır.

8. SONUÇ

696 sayılı KHK kapsamında mahalli idare şirket işçiliğine geçirilen işçilerin herhangi bir nedenle kıdem tazminatına hak kazanacak veya kazanmayacak şekilde iş sözleşmelerinin sonlandırılmasında işçilik alacaklarının ilgili mahalli idareden mi, mahalli idare şirketinden mi, diğer yüklenici firmalardan mı ödenip ödenmeyeceği, bu işçilik haklarından öncelikle hangisinin/hangilerinin

kimin tarafından ödeneceği, rücu edilip edilmeyeceği konusu yine güncelliğini korumaktadır.

696 sayılı KHK kapsamında merkezi idarelerin sürekli/geçici işçi pozisyonlarına geçen işçiler açısından 02.04.2018 tarihinden önceki (en son tarih 01.01.2003) hizmetler de dikkate alınarak 02.04.2018 tarihinden sonraki hizmetleri de göz önünde bulundurulurken idarede geçirilen tüm süreler için idare tarafından doğrudan işçisine işçilik hakları ödenmeli, 10.09.2014 tarihinden önceki süreye ait kıdem tazminatı dahil diğer işçilik hakları yüklenici firma/firmalara rücu edilmeli, 11.09.2014-01.04.2018 dönemi için kıdem tazminatı dışındaki diğer işçilik hakları yüklenici firma/firmalardan rücu edilmelidir.

696 sayılı KHK kapsamında mahalli idarelerin mahalli idare şirket işçiliğine geçirilen işçiler açısından ise 02.04.2018 tarihinden önceki (en son tarih 01.01.2003) hizmetler de dikkate alınarak 02.04.2018 tarihinden sonraki hizmetleri de göz önünde bulundurulurken idarede geçirilen tüm süreler için idare tarafından sadece kıdem tazminatı ödenmeli, idare 10.09.2014 tarihi ve öncesine ait süreye tekabül eden kıdem tazminatı yüklenici firma/firmalara rücu edilmeli, kıdem tazminatı dışındaki diğer işçilik hakları mahalli idare şirketi tarafından işçiye ödenmeli, 01.04.2018 tarihi ve öncesi süreye ait işçilik hakları yüklenici firma/firmalara rücu edilmelidir.

KAYNAKÇA

696 sayılı KHK 24 Aralık 2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171224-22.htm>

6552 sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun Kabul Tarihi: 10/9/2014 11 Eylül 2014 tarih ve 29116 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu Kanunlar Ter-tip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 10.06.2003 Sa-yısı: 25134 Kabul Tarihi: 22.05.2003

7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılma-sına Dair Kanun Kabul Tarihi: 21/2/2019 Resmi Gazete 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayısı.

Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağ-lı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Ça-lıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gör-dürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Yrg. 22. HD., T.23.06.2016, E.2016/15460, K.2016/19015

Yrg. 22. HD., T.19.11.2018, E.2016/707, K.2018/24754

Çalışma Genel Müdürlüğü, 15.05.2015 tarihli ve 58186755/010-9489 sayılı görüş yazısı

TEMİR Arif, Kamuda Taşeronlara/ Alt İşverenlere Kıdem Tazminatı Rücu Edilmeyecek, Yaklaşım, Nisan 2019

22.06.2016 tarihli ve 58186755-010-E.4037 sayılı görüş yazısı

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

BELEDİYEDEKİ GÖREVİNDEN AYRILAN KİŞİ AYNI İDARE NEZDİNDE İHTİYARİ ARABULUCU OLABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununda yer alan tanıma göre arabuluculuk, belirli teknikler uygulayarak tarafların görüşmesinin ve müzakere edilmesinin sağlandığı, tarafların birbirlerini anlamaları ve bu şekilde uyuşmazlığı çözüme kavuşturma imkânının tanındığı, mümkün olmadığı takdirde ise bağımsız ve tarafsız bir kişi tarafından çözüm önerisi getirilebilen ve ihtiyari olarak yürütülen bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Bu kapsamda arabuluculuk, uyuşmazlığın mahkeme dışı, hızlı ve kesin bir şekilde çözülmesini amaçlayan bir usul hukuku kurumudur.

Arabuluculuk, “zorunlu arabuluculuk” ve “ihtiyari arabuluculuk” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Zorunlu Arabuluculuk, bazı uyuşmazlıklar için mahkemeye dava açmadan önce arabulucuya gitme zorunluluğu vardır. Zorunlu arabuluculuk, bu uyuşmazlıklar açısından dava şartıdır. Yani, arabulucuya gitmeden açılan dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedilir. Ticari davalar ve iş davalarına konu olan bazı talepler (kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla mesai ücreti, maaşlar vb.) zorunlu arabuluculuk kapsamına alınmıştır.

İhtiyari arabuluculuk, tarafların bir arabulucuya gitme zorunluluğu olmadı-

ğı halde uyuşmazlığın çözümü için dava açmadan önce arabulucuya başvurmayı tercih etmesidir.

Bu çalışmada, belediyelerin hukuk işleri birimi bünyesinde kadrolu avukatlık yapan ve Arabuluculuk Komisyonlarında görev yapan kişilerin, görevinden istifa etmek ve serbest avukat olarak görev yapmak suretiyle, istifa ettiği belediyenin taraf olacağı davalarla ilgili *ihtiyari arabulucu olarak görev alıp alamayacağı konusunda açıklamalar yapılacaktır.* Söz konusu açıklamalar için ihtiyari arabuluculuk kavramında bahsedilecek, konuyla ilgili mevzuat ve kurum görüşlerinden yararlanılacaktır.

2. İHTİYARİ ARABULUCULUK

Arabuluculuk, hukuk sistemi gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan bir “Alternatif uyuşmazlık çözümü” yöntemidir. Arabuluculuk; tarafların içinde buldukları uyuşmazlığı tarafsız bir üçüncü kişi yardımı ile mahkemeye gitmeden ya da mahkeme yönlendirmesiyle çözmelerinde kullanabilecekleri bir yöntemdir. Esnek ve etkili oluşu arabuluculuğun iş yaşamı, aile, okul ve hatta milletler arası uyuşmazlıklarda bile uyuşmazlığın taraflarını doğru noktada buluşturan bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olmasını sağlamıştır. Aralarındaki uyuşmazlığı, kendi istekleriyle ya da bir mahkemenin önerisi ile arabulucunun eşliğinde çözmeye karar veren taraflar, uyuşmazlık konusunu arabulucuya iletterek, tamamen tarafsız, ön yargı ve yarıdan uzak bir arabulucu eşliğinde, sorunlarını tartışma ve kendileri için en iyi çözümü, bulma fırsatı elde ederler.

Arabuluculukta, sistematik teknikler uygulanarak, görüşme ve müzakerelerde bulunularak tarafların bir araya getirildiği ve bu suretle anlaşmazlık konusunda çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için bir iletişim süreci başlatılmakta, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması halinde de çözüm önerisi getirilebilmektedir.¹

Yukarıda 6325 sayılı Kanun’un tanımından anlaşıldığı üzere, **hukuk sisteminizde arabuluculuk kural olarak ihtiyari (isteğe bağlı) olarak başvurulabilen bir yöntem olarak öngörülmüştür.** İhtiyari olarak başvurulabilen bir yol olmasına karşın, kişiler arasında doğabilecek her uyuşmazlığın arabuluculuk yöntemi ile çözülebilmesi mümkün değildir. Kanun koyucu, arabuluculuğa elverişli konuları yalnızca tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıkları ile sınırlandırmıştır. Türk hukuk sisteminde re’sen araştırma ilkesinin hakim olduğu genellikle kamu düzenini yakından ilgilendiren uyuşmazlıklarda arabuluculuğa başvurulması mümkün değildir. Bu kapsamda tahmin edileceği üzere ceza davaları (uzlaşma müessesesi hükümleri saklı kalmak üzere), idare hukuku kapsamında tam yargı ve iptal davaları, iş hukukunda hizmet tespit davaları, aile hukukunda babalık davaları ve nüfus kayıt düzeltme davaları, kişilik haklarını koruyan davalar, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri davalara örnek verilebilir.²

¹ Kurt, R. (2018), İş Yargısında “Arabuluculuk”, TBB Dergisi, Sayı:135, s.414.

² Yılmaz, s. ve Altan, İ. (2019), Hukuki Uyuşmazlıklarda Zorunlu ve İhtiyari Arabuluculuk ve Davalara Etkisi, Mondaq, İçtem Legal, s.1.

Arabulucu taraflar arasındaki diyalogu geliştirmek ve açmak için birçok teknik kullanır. Arabulucu çoğunlukla tarafların birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayacak ama yönlendirici olmayan sorular yöneltir. Arabuluculuğun başarısı tarafların anlaşmaya yönelik niyetleri kadar arabulucunun yeteneğine ve aldığı eğitime bağlıdır. Arabuluculuk müzakereleri aksi kararlaştırılmadıkça gizlidir. Arabuluculuk sırasında görüşülenler ne taraflarca ne de arabulucu tarafından açıklanabilir. **Arabuluculuk sürecinin anlaşmazlık ile sonuçlanması halinde, müzakerelerde elde edilen bilgi ve belgeler daha sonra açılması muhtemel bir davada delil olarak kullanılamaz.** Taraflar arabuluculuğa gitmeye zorlanamaz. Taraflar arabuluculuk sürecine bizzat katılabilecekleri gibi avukatları aracılığıyla da kendilerini temsil ettirebilirler. Avukatların arabuluculuk sürecinde taraf vekili olarak üstlenebilecekleri roller taraf müzakereciliği ve danışmanlığıdır.

Taraflar, eğitilmiş bir arabulucu eşliğinde kendilerini rahatça ifade etme imkânı bulurlar. Böylece, iletişim eksikliğinden kaynaklanan yanlış anlaşılmalardan da ortadan kaldırıldığı bir süreç yaşanır. Arabulucunun mesleki becerileri, görünürdeki sorunlardan çok, tarafların gerçek ilgilerini ortaya çıkarmakta kullanılır. Böylece birbirini daha iyi anlayan taraflar, gelecekteki pozisyonlarını daha doğru alma imkânı bulurlar. İsteklerin ve ilgilerin netleştiği arabuluculuk sürecinde karşılıklı çözüm önerilerinin müzakeresi ile mahkemede ulaşılması hayal bile edilemeyecek etkili ve tarafların menfaatlerini tatmin eden anlaşmalara ulaşmak

mümkün olmaktadır. Arabuluculuğun bu özelliği, tarafların arabuluculuk sonucunda varılan anlamalara kanun zoruyla değil gönüllü olarak uymalarını sağlamaktadır. Arabuluculuk gücünü; gelecek odaklı olmasından ve sürecinin sonunda tarafların çoğunlukla ilişkilerini devam ettirmesinden, mutluluk ve barış sağlamasından alır.

Mahkemede yapılan yargılamada, tarafların haklı olup olmadıklarına geçmişteki olaylar ve buna uygun hukuk kuralları tartışılarak karar verilir. Mahkemelerin verdiği karar çoğunlukla haklı görülen tarafı bile tam manasıyla tatmin etmez. Uzun ve stresli yargılama süreci, tarafların gelecekte tekrar ilişki kurmalarını da büyük olasılıkla imkânsız hale getirmiştir. Arabuluculuğun en önemli avantajı; taraflara, geçmişteki sorunlardan sıyrılarak geleceği, bir daha aynı sorunların yaşanmasını önleyecek şekilde planlama imkânı vermesidir. Bununla birlikte arabuluculuk süreci maddi hukuktan bağımsız değildir. Özellikle bir tarafın birden fazla kişiden oluşması halinde bunların birlikte hareket etmek zorunda olup olmadıkları, maddi hukuktan kaynaklanan nedenlerle dava arkadaşlığı kurallarına paralel olarak belirlenir.

Arabulucu; hukuk fakültesi mezunu, mesleğinde en az 5 yıllık deneyime sahip olan, arabuluculuk, iletişim ve görüşme teknikleri konularında uzmanlık eğitimi almış kişidir (Arabuluculuk Kanunu md. 20). Avukatlar da arabulucu olabildiğinden halk arasında “arbulucu avukat” şeklinde deyimler de kullanıldığı görülmektedir. Arabulucular, hukuk fakültesinden

mezun olduktan sonra arabuluculuk faaliyeti ile ilgili temel bilgiler, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri, davranış psikolojisi vb. gibi teorik ve pratik bilgileri içeren bir mesleki eğitim alırlar. Mesleki eğitimden sonra yapılan arabuluculuk sınavı ile mesleki yeterlilik ölçülür. Arabuluculuk sınavını başarıyla geçen arabulucular faaliyette bulunabilmek için arabuluculuk listesine kayıt yapmak zorundadır. Özellikle belirtilen ki; sadece Adalet Bakanlığı tarafından tutulan arabuluculuk listesine kayıtlı kişiler arabuluculuk faaliyeti yürütebilir.

3. BELEDİYEDEKİ GÖREVİNDEN AYRILAN KİŞİ AYNI İDARE NEZDİNDE İHTİYARİ ARABULUCU OLMASI

Bilindiği üzere, 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2 nci maddesinin birinci fıkrası "Birinci madde kapsamına giren yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılanlar, ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde buldukları daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamazlar, taahhüde giremezler, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar." hükmünü amirdir.

Ayrıca Kamu İhale Genel Tebliğinin 17.7.3'üncü maddesinde "... 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanunun "Yasak ve Süresi" başlıklı 2 nci madde-

sinde; "Birinci madde kapsamına giren yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılanlar, ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde buldukları daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamazlar, taahhüde giremezler, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar. Özel kanunlardaki yasaklayıcı hükümler saklıdır." hükmü yer almaktadır.

Bu maddede getirilmiş olan yasaklama kapsamında sayılmanın ana koşulu, alınacak görev ve işin, girilecek taahhüdün ya da yapılacak komisyonculuk veya temsilciliğin daha önce hizmetinde bulunulan daire, idare, kurum ve kuruluşta "karşı" doğrudan doğruya veya dolaylı bir görev ve iş, taahhüt, komisyonculuk veya temsilcilik niteliğinde bulunmasıdır. Ancak bu faaliyetin ilgilinin daha önceki görev ve faaliyet alanı ile ilgili olması gereklidir. Dolayısıyla, anılan Kanun kapsamında belirtilen görevlerinden ayrıldıktan sonra özel sektörde faaliyet gösteren kamu görevlileri, Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen süre boyunca, yine maddede belirtilen faaliyetlerde bulunamayacaklardır. Ancak bu kişilerin, özel sektörde istekli sıfatını taşıyabilecek bir işletmede personel olarak istihdam edilmesi ve bu işletmenin de personelinin ayrıldığı daire, kurum ve kuruluşun ihalesine girmesi durumunda, anılan personelin, çalışmakta olduğu işletmede bir ortaklığının ya da sermaye bağının bulunmaması durumunda, söz konu-

su faaliyetin 2531 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen “doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alma, taahhüde girme, komisyonculuk ve temsilcilik yapma” olarak sayılmaması gerekmektedir. ...”

hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, bahse konu Kanun maddesi ile ilgili Danıştay On Üçüncü Dairesinin 2014/3203 esas ve 2014/3708 karar sayılı 24/11/2014 tarihli kararında;

“... Olayda, davacı şirketin % 51 hisseli ortağı H.’ın 19.04.2005-15.08.2011 tarihleri arasında DSİ 21’inci Bölge Müdürlüğü’nde bölge müdürü olarak çalıştığı, 05.09.2011- 16.04.2012 tarihleri arasında DSİ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı’nda başmüfettiş olarak görev yaptıktan sonra 16.04.2012 tarihinde emekli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ihale tarihi olan 23.01.2014 tarihi itibarıyla 2531 sayılı Kanun’da belirtilen üç yıllık sürenin geçmemiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bunun yanında, Kamu İhale Genel Tebliğinin, 17.7.3 maddesinde, 2531 sayılı Kanun’da belirtilen yasak kapsamındaki faaliyetlerin, ilgilinin daha önceki görev ve faaliyet alanı ile ilgili olması gerektiği belirtilmiştir.

Davaya konu ihalede, iş yönetme belgesinin sahibi H.’ın ihaleyi yapan idaredeki başmüfettişlik görevinin faaliyet alanı, Genel Müdürlüğün tüm merkez ve taşra teşkilatını kapsamaktadır. Bu durumda, davacı şirketin %51 hissesine sahip Halil İbrahim İndap’ın 2531 sayılı Kanun’da belirtilen süre içinde, daha önce görev yaptığı DSİ Genel Müdürlüğü’nün merkez ve

taşra teşkilatındaki ihalelere katılmaması gerektiği anlaşıldığından, aksi yöndeki temyize konu İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır. ...”

şeklinde, 2015/57 esas ve 2015/1768 karar sayılı 07/05/2015 tarihli kararında;

“... Bu durumda; her ne kadar, ihalenin merkezi idarece yapıldığı, anılan şahsın ise taşra biriminde görev yaptığı; bu nedenle 2531 sayılı Kanun’un 2. maddesinde belirtilen “görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili” bir ihalenin söz konusu olmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş ise de, R.A.’in emekli olduğu 16.08.2012 tarihinden önceki 2 yıllık süre zarfında Van Bölge Müdürlüğü Proje ve Mekansal Planlama Müdürlüğü hizmetinde teknik uzman pozisyonunda çalıştığı, ihale konusu işin denetiminin ise anılan müdürlük tarafından yapılacağı dikkate alındığında, dava konusu ihalenin R. A.’in 2531 sayılı Kanun’un 2. maddesinde belirtilen “görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili” olduğu açık olduğundan, davacı ortak girişimin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasında hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptaline ilişkin Mahkeme kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

Öte yandan, Mahkemece 2531 sayılı Kanun’da, kamu görevinden ayrılanların ayrıldıkları kurumun ihalelerine 3 yıl süreyle katılamayacakları öngörülmekle birlikte bu kişilerin hissedarı oldukları şirketler için bir yasaklamaya yer verilmediğinden bahisle davacı ortak girişimin ihaleye katılmasında bir engel bulunmadığı belirtilmekte ise de; dava konusu ihalede,

davacılar tarafından R. A. 'e ait iş deneyim belgesi sunulduğundan, bu kişiye ait iş deneyim belgesinin sunulması 4734 sayılı Kanun'un 11. Maddesinde belirtilen, yasak kapsamındaki kişilerin dolaylı katılımı niteliğinde olduğundan anılan gerekçe de yerinde görülmemiştir."

Şeklinde, Yargıtay On Dokuzuncu Ceza Dairesinin 2015/4435 esas ve 2016/19390 karar sayılı 09/06/2016 tarihli kararında;

"... Atılı suçun oluşumu için, anılan Kanunun 1. maddesinde sayılan yerlerde görev yapmış olan kamu görevlisinin, görevinden ayrıldığı tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde bulunduğu daire, idare kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanıyla ilgili konularda görev alması ve bu suretle daha önce görev yaptığı yerdeki iş arkadaşları üzerinde manevi dahi olsa bir baskı kurup, çıkar sağlamayı amaçlaması gerekmektedir."

Hükmü tesis edilmiştir.

Görüldüğü üzere yargı kararlarında da görev ve iş alamayacakları konularla ilgili süreler esas alınmamış olup hizmet verilen yerlerde geçen toplam süreler üzerinden hüküm kurulmuş, asıl dikkat edilen husus olarak ise hizmet verilen yerden ayrılıştan sonraki üç yıl süre içinde, ayrıldığı daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda görev ve iş alıp almadığı dolayısıyla daha önce görev yaptığı iş arkadaşlarını bir şekilde baskı altına alıp almadığı değerlendirilmiştir. Özetle, yargı kararları kişinin 2531 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde sayılan herhangi bir yerde geriye dönük iki yıl içindeki hizmetini

yeterli görüp özelde ayrıldığı yerdeki görev ve faaliyet alanından görev ve iş alıp almadığını irdelemiştir.

Sonuç olarak, gerek Kanun'un ve Kamu İhale Genel Tebliğinin lafzı gerekse yargı kararlarının incelenmesi sonucu, 2531 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde sayılan yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılmış olanlar hakkında,

1- İşten ayrıldıkları tarih esas alınacak şekilde geriye dönük iki yıl içinde maddede belirtilen yerlerden herhangi birinde hizmetin bulunmasının yeterli olduğu ve bu yerlerde geçen süreyle ilgili asgari veya azami bir süre ön şartının bulunmadığı,

2- Ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, ayrıldıkları yerdeki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda görev ve iş alamayacakları,

3- Üç yıllık süre içinde ayrıldıkları yere karşı doğrudan doğruya veya dolaylı katılım sayılacak şekilde bir görev ve iş alamayacağı,

görülmektedir.

4. SONUÇ

Arabuluculuk, belirli teknikler uygulayarak tarafların görüşmesinin ve müzakere edilmesinin sağlandığı, tarafların birbirlerini anlamaları ve bu şekilde uyuşmazlığı çözüme kavuşturma imkânının tanındığı, mümkün olmadığı takdirde ise bağımsız ve tarafsız bir kişi tarafından çözüm önerisi getirilebilen ve ihtiyari olarak yürütülen bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Arabuluculuk, "zo-

runlu arabuluculuk” ve “ihtiyari arabuluculuk” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu Arabuluculuk, bazı uyuşmazlıklar için mahkemeye dava açmadan önce arabulucuya gitme zorunluluğu vardır. Zorunlu arabuluculuk, bu uyuşmazlıklar açısından dava şartıdır. Yani, arabulucuya gitmeden açılan dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedilir. Ticari davalar ve iş davalarına konu olan bazı talepler (kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla mesai ücreti, maaşlar vb.) zorunlu arabuluculuk kapsamına alınmıştır.

İhtiyari arabuluculuk, tarafların bir arabulucuya gitme zorunluluğu olmadığı halde uyuşmazlığın çözümü için dava açmadan önce arabulucuya başvurmayı tercih etmesidir. Taraflar üzerinde tasarruf edebilecekleri her türlü özel hukuk uyuşmazlığıyla ilgili ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurabilir.

Belediyelerin hukuk işleri birimi bünyesinde kadrolu avukatlık yapan ve Ara-

buluculuk Komisyonlarında görev yapan kişilerin, görevinden istifa etmek ve serbest avukat olarak görev yapmak suretiyle, istifa ettiği belediyenin taraf olacağı davalarla ilgili ihtiyari arabulucu olarak görev alabilmesi belirli şartlara bağlıdır.

Buna göre söz konusu kişiler, görevlerinden ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, ayrıldıkları yerdeki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda görev ve iş alamayacaklar ve üç yıllık süre içinde ayrıldıkları yere karşı doğrudan doğruya veya dolaylı katılım sayılacak şekilde bir görev ve iş yapamayacaklardır. İlgili mevzuat ve kurumlar tarafından yayınlanmış görüşler bu yöndedir.

KAYNAKÇA

Kurt, R. (2018), İş Yargısında “Arabuluculuk”, TBB Dergisi, Sayı:135.

Yılmaz, s. ve Altan, İ. (2019), Hukuki Uyuşmazlıklarda Zorunlu ve İhtiyari Arabuluculuk ve Davalara Etkisi, Mon-
daq, İçtem Legal.

Mustafa DÖNMEZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Md*

BELEDİYE BAŞKANLIĞININ BOŞALMASI DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER

1. GİRİŞ

Belediyeler, Anayasa'nın 127 nci maddesinde ifadesini bulan yerel yönetim kuruluşlarımızdan birisi olarak, belde sakinlerinin yerel nitelikli ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe kamu tüzel kişilerdir.

Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, belediye başkanlığı seçimi yenilenmez; yerine belediye meclisi üyeleri arasından kalan süreyi tamamlamak üzere belediye başkanı veya başkan vekili seçimi yapılır.

Belediye başkanlığının tutuklanma ve

görevden uzaklaştırma hallerinde, meclisin başkan vekili seçmesi gerekmektedir.

Bu yazımızda, belediye başkanlığının boşalması durumunda yapılacak iş ve işlemler üzerinde durulacaktır.

2. KONU İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Belediye başkanlığının sona ermesi

Madde 44 - Belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden sona erer.

Belediye başkanının;

a) Mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve

bu durumun mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi,

b) Seçilme yeterliğini kaybetmesi,

c) Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,¹⁽¹⁾

d) Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması,

Hâllerinden birinin meydana gelmesi durumunda İçişleri Bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararıyla başkanlık sıfatı sona erer.

Belediye başkanlığının boşalması halinde yapılacak işlemler

Madde 45 - Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

a) Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

Seçer.

¹ (1) 25.4.2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "sakatlık" ibaresi "engellilik" şeklinde değiştirilmiştir.

(**Ek fıkra : 15/8/2016 - KHK-674/38 md.; Aynen Kabul : 10/11/2016 - 6758/35 md.**) Ancak, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Bu fıkra gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri 31 inci maddede belirtilen encümen üyeleri tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından ve gizli oyla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olur. Oyların eşitliği durumunda kur'a çekilir.

Birinci fıkranın (b) bendi uyarınca başkan vekili seçildikten sonra belediye başkanlığının (a) bendinde belirtilen nedenlerle boşalması durumunda bu maddeye göre belediye başkanı seçilir.

Yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır. Başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkan vekili, bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi en geç onbeş gün içinde tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır.

Belediye başkanı görevlendirilmesi

Madde 46 - Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapıncaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır.

3. KONUNUN İNCELENMESİ

3.1. Belediye Başkanı ve Başkan Vekili Seçilmesi

Belediye Kanunu'nun 45 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre; be-

lediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, belediye başkanı ve başkan vekili seçimi yapılacağını öngörmektedir.

Belediye başkanlığının hangi hallerde boşalacağı, 5393 sayılı Yasa'nın 44 üncü maddesinde gösterilmiştir. Bu bakımdan önce bu durumları şöylece bir anımsatalım:

Belediye başkanlığı, belediye başkanının;

- Ölüm,
- İstifa,
- Görevden uzaklaştırma,
- Tutuklanma,
- Görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi,
- Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,
- Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması,
- Seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezası almış olması,

hâllerinden birinin meydana gelmesiyle (ölüm ve istifa hallerinde kendiliğinden, diğer durumlarda yargı kararıyla) sona ermektedir.

Bu durumlarda **belediye meclisinin vali tarafından on gün içinde toplanması** sağlanır. Bu toplantıda meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunma-

ması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

- Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir **başkan**,
- Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir **başkan vekili**,

seçer.

Buna göre, belediye başkanının **seçim dönemini aşacak** biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası almış olması durumunda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesindeki;

“(1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tâbi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,...yoksun bırakılır.

(2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz...”

hükmüne göre, mahkemece hakkında 5237 sayılı Yasa'nın 53/a maddesi uyarın-

ca bir yıl veya daha fazla süreyle bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten yoksun bırakılmasına hükmedilen belediye başkanı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleştiği ve kesinleşen süre de seçim süresini aştığında, belediye meclisince belediye başkanı seçimi yapılması gerekir.

Bu arada özellikle belirtelim ki, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında; büyükşehir belediye başkan vekilinin, Belediye Kanunu'ndaki usullere göre belirleneceği, ancak büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye başkanlarının büyükşehir belediye başkan vekili olamayacağı öngörüldüğünden, büyükşehir belediye başkan vekili seçiminde bu kurala riayet edilmelidir.

Başkan ve başkan vekili seçiminde uygulama bu yönde iken, 15.8.2016 tarihinde **çıkartılan** 674 sayılı KHK ile Belediye Kanunu'na ek fıkra eklenmiştir. Bilahare **10.11.2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun**'la yasalaşan ikinci fıkra hükmüne göre; belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle **görevden uzaklaştırılması** veya **tutuklanması** ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde:

Belediye başkanı, başkan vekili ve belediye meclis üyeliğine;

- Büyükşehir ve il belediyelerinde **İçişleri Bakanı**,
- Büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyelerinde **vali**,

tarafından görevlendirme yapılması öngörülmektedir (Bel. K. md.46).²

Görevlendirilecek kişinin seçilme yerliliğine sahip olması şarttır.

Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de, yukarıdaki fıkra hükümlerine göre görevlendirme yapılacaktır.

Bu fıkra hükmü ile; bazı belediye hizmetlerinin gördürülmesinde ve meclisin çalışmasında bazı yenilikler getirilmiştir. Buna göre; belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde;

- ***Bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilecektir.***
- ***Belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamayacaktır.***
- ***Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri, 5393 sayılı Yasa'nın 31 inci maddesinde belirtilen encümen üyeleri, yani belediye encümeninin memur üyeleri tarafından yürütülecektir.***

Geçici 9 uncu madde; 15.8.2016 tarihinde 674 sayılı KHK ile Belediye Kanunu'na eklenmiştir. Söz konusu fıkra hükmü ile; 1.9.2016 tarihinden önce terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçlarından soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan

² 5393 sayılı Belediye Kanununun 45 inci maddesine göre, Kanun'un 46 ncı maddesinde belirtilen makamlarca (İçişleri Bakanı/vali) görevlendirilen belediye başkan vekilinin, belediye başkan yardımcılığı görevi sona erer (İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği, 18.10.2016 tarihli ve 20095 sayılı görüşü).

belediye başkanı, başkan vekili ve meclis üyelerinin yerine 45/b maddesi hükmü kapsamında; *“Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili”* seçilmiş olsa bile 15 gün içerisinde;

- Belediye başkanı, başkan vekili ve belediye meclis üyeleri yerine büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı,
- Büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyelerinde vali,

tarafından görevlendirme yapılacaktır (Bel. K. md.46).

➤ **Belediyelerde Kayyım/Belediye Başkanı görevlendirilmesi ne şekilde olur ?**

Son yıllarda bazı belediyelerde belediye başkanı görevlendirilmesiyle gündemden düşmeyen bir kavram oldu kayyım. Peki nedir bu kayyım/kayyımlık ?

Kimi mevzuat ve yargı kararlarında “kayyım”, kimilerinde “kayyum” tabirinin kullanıldığı bu kavram esas itibarıyla medeni hukukun temel kavramlarındanır.

“Kayyım” sözcüğü Arapça “kıyam” sözcüğünden türemiş olup, *“icra etmek, yürütmek, işini görmek, kaim olmak ve yerine geçmek”* anlamına gelmektedir.

Türk Dil Kurumu'na göre, kayyum, belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimisidir.³

³ Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr

Hukuk terminolojisinde kayyım ise, “Belli bir malın, şirketin veya vakfın yönetilmesi ya da belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimse” demektir.⁴

Kayyımın Türleri

Öğretide, kayyım, Türk Medeni Kanunu’ndaki düzenlemeler esas alınarak, **temsil kayyımı**, **yönetim kayyımı** ve **isteğe bağlı kayyım** olmak üzere üçlü bir ayrıma tabi tutulmuştur.

Bir kimsenin belli bir işi görmek için görevlendirilmesi halinde, temsil kayyım (TMK, md.426) söz konusu olur. İsteğe bağlı kayyım ise (TMK, md.428), kısıtlama sebeplerinden biri varsa, ergin bir kişiye kendi isteği üzerine bir kayyım atanabilmesidir.

Yönetim kayyımı, TMK’nın 427 nci maddesinde düzenlenmiş olup, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri almak üzere atanır.

Yönetim Kayyımılığı

Bir kimseye ait olan veya sahihsiz malların yönetimi için atanan kayyım yönetimi denir.

Kayyım, herhangi bir kimse tarafından yönetilmeyen, yani yönetimsiz kalan mallar için gerekli önlemleri almak üzere atanmış ise “yönetim kayyımılığı” söz konusu olur. Yönetim kayyımı temsil yetkisine de sahiptir.

Vesayet hukuku kişisel veya ekonomik olarak yardıma ihtiyaç duyan gerçek ya da tüzel kişilere gereken hukuki korumayı sağlar.⁵

Yönetim kayyımı atanması gereken haller, TMK’nın 427 nci maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre, vesayet makamı özellikle aşağıdaki hallerde:

- Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse,
- Vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa,
- Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılsa,
- Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa,
- Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa,

bir yönetim kayyımı atar.

Yönetim kayyımı atanabilecek hallerin ortak özelliği bir malvarlığı unsurunun bulunması ve bu malvarlığının yönetimden yoksun kalmasıdır. Malvarlığındaki yönetimsizlik, gerçek kişilerde malvarlığını yöneten kişinin ölümü veya malvarlığını yönetmesinde engellerin ortaya çıkmasından, tüzel kişilerde ise organ eksikliğinden kaynaklanmaktadır.⁶

4 İsmail Kayar, “İflasın Ertelenmesinde Kayyım”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C.2 İstanbul 2007, s.1905

5 İsmail Kayar, A.k., s.1905

6 Ferah Türkoğlu, “Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2010/2, s.139

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Vasi ve kayyım" başlıklı 403 üncü maddesinde; "*Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.*"

Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır.

Bu Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır." hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu madde hükmüne göre; kayyım, belirli işlerin görülmesi veya malvarlığının yönetilmesi için vesayet makamı tarafından atanan kişidir. Kayyım hangi iş nedeniyle atanmış ise, görev ve yetkisinin sınırları da bu işe göre belirlenmelidir.

Medeni Kanun'da "özellikle aşağıdaki hallerde" yönetim kayyımı atanır denilerek, sayılanların örnek niteliğinde olduğu, yönetim kayyımı atanmasını gerektiren başka hallerin de bulunabileceği belirtilmiştir.

Belediye Başkanı Görevlendirilmesi/ Kayyım Başkanlık

Kayyım başkan, belediyelerde genellikle terör faaliyetlerine yardım ve destek verdiği gerekçesiyle, haklarında yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar kapsamında görevden alınan belediye başkanlarının yerine atanan yöneticilerdir.

Esasen belediyelerde, yukarıda ifade edildiği şekilde bir kayyım söz konusu değildir. Başka bir deyişle, bu sistem

kayyım değil, belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirmedir.

Nitekim, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 45 inci maddesi; "*Belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde, 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu hükümler uygulanır...*" hükmünü öngörmektedir.

Kayyım belediye başkanı görevlendirmeye yetkili makamlar, aynı Kanun'un 46 ncı maddesinde gösterilmiştir. Buna göre; belediye başkanlarının terör faaliyetlerine yardım ve yataklık etmeleri nedeniyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması hallerinde seçim yapılıncaya kadar belediye başkanlığına;

- Büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı,
- Büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyelerinde vali,

tarafından görevlendirme yapılacaktır.

Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır.

Bu hükümler çerçevesinde belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirir-

len belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir.

Bu belediyelerde **belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz**. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri, belediyenin encümen üyeleri tarafından yürütülür.

Kayım olarak atanan kişiler, mevzuatla seçilmiş başkanlara verilen görev ve yetkiler dahilinde çalışmalarını yürütür.

➤ **Belediye başkanlığı seçiminin iptal edilmesi durumunda, belediye başkanlığı görevinin kim tarafından ve ne zamana kadar yürütüleceği ?**

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce Sakarya Valiliğine verilen 08.06.2009 tarihli ve B.05.0. MAH.0650001/14943-54035 sayılı cevabi yazıda;

“İliniz ... Belediye Başkanlığı seçiminin iptal edildiği ve belediye başkanlığı görevine kimin başkanlık edeceği konusundaki ilgi yazı incelenmiştir.

Buna göre, sadece belediye başkanlığı seçiminin iptal edildiği yerlerde belediye meclisi görevde olduğu için, 5393 sayılı Belediye Kanununun 45 inci maddesine göre vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanacak ve meclis birinci başkanvekili olmaması durumunda ikinci başkanvekili, onun da olmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanan belediye meclisi tarafından belediye meclisinin üyeleri arasından bir belediye başkan vekili seçilecektir. Seçilen başkan vekili 7 Haziran 2009 mahalli idareler ara seçimlerinde yeni belediye başkanı

seçilene kadar görev yapacaktır.” görüşüne yer verilmiştir.

➤ **Belediye başkanının düşürülmesi halinde, yeni belediye başkanlığı seçimi için belediye meclisinin toplanma süreci ne şekilde işleyecektir?**

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce Tekirdağ Valiliğine verilen 15.12.2006 tarihli ve B.05.0. MAH.0060001/14522-55644 sayılı görüşte; “2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 28 inci maddesinde Kararların sonuçlarına ilişkin hüküm; “Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmeyi durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.” şeklinde olup ve yine söz konusu Kanunun 52 nci maddesinde belirtilen, “Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması, hakim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz.” hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi sonucu, istemde bulunan idare olarak söz konusu kararın Valiliğinize tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde işleme konulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, 5393 sayılı Kanunun 45 inci maddesine göre **belediye başkanlığından düşürülmeye ilişkin kararın, belediye başkanına tebliğ edilmesine dair yazının Valiliğiniz evrak kaydına giriş işleminin yapılmasından itibaren 10 gün içinde** belediye meclisinin, meclis başkan vekilinin başkanlığında toplanması sağlanarak başkan seçimi yapılır.

Yukarıda ifade edilen Kanun hükümleri doğrultusunda işlem tesis edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

Yine aynı konuda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce verilen bir başka görüşte; *“Mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde; 5393 sayılı Kanununun 45 inci maddesi gereğince hapis ve yasal kısıtlılık ilamına ilişkin kararın belediye başkanına tebliğ edilmesine dair yazının Valiliğiniz evrak kaydına giriş işleminin yapılmasından itibaren (10) gün içinde Valiliğin belediye meclisini toplaması ve 15 gün içinde belediye başkan vekilliği seçiminin yapılması, Danıştay kararıyla başkanlık sıfatının sona ermesinden sonra ise belediye başkanını seçimi yapılması gerektiği,”* belirtilmiştir.

3.2. Belediye Başkanı veya Başkan Vekili Seçiminde Usul

45 inci maddeye göre, belediye başkanı ve başkan vekili seçiminin **ilk toplantısı** için belediye meclisinin **vali** tarafından **on gün** içinde toplanması sağlanır. Toplantı çağırısında; toplantının yeri, günü ve saati vali tarafından belirlenerek, belediyesine duyurulur.

Söz konusu maddede, belediye başkanı ve başkan vekilliği seçiminde karar yeter sayısına ilişkin bir hüküm bulunmasına karşın, toplantı yeter sayısına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak, yasa hükmünün lafzından her oylamada başkan ve başkan vekili seçilmeye yeterli sayıda meclis üyesinin toplantıda hazır bulunması gerektiği açıktır.

Toplantı yeter sayısı bulunamazsa, Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesi hükmünce en geç üç gün içinde yapılmak üzere toplantı ertelenir. Toplantı yeter sayısının bulunması halinde ise, oylamaya geçilir.

Başkan veya başkan vekilliği seçimi oylamalarının dördüncü tura kadar uzaması mümkün olduğundan, oturumlara ara ve birleşime son verilmesi gündeme gelebilir. Bu durumda, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 15 inci maddesinde yer alan; *“Oturuma ara ve birleşime son verme yetkisi başkana aittir. Oturuma ara verilirken gelecek oturumun saati ile birleşime son verilirken gelecek birleşimin günü ve saati başkan tarafından üyelere duyurulur ve meclis salonunun uygun bir yerine asılır.”* hükmüne uygun hareket edilmelidir.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi, belediye meclis üyeleri arasından ve **gizli oyla** yapılacaktır. Bilindiği üzere, gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulaları zarfla birlikte başkanlıkça mühürlü şekilde düzenlenecek, oylama bittikten sonra katip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarflar sayılıp, üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılacaktır. Oy pusulaları sayıldıktan sonra, başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanacaktır.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi için yapılacak toplantılarda en çok dört oylama yapılabilir. Bu toplantılarda toplantı ve karar yeter sayıları aşağıda gösterilmiştir:

Toplantı	Toplantı Yeter Sayısı	Karar Yeter Sayısı
1. Oylama	Üye tam sayısının 2/3'ü	2/3 alan aday Başkan/Vekil seçilir
2. Oylama	Üye tam sayısının 2/3'ü	2/3 alan aday Başkan/Vekil seçilir
3. Oylama	Üye tam sayısının salt çoğunluğu	- Üye tam sayısının salt çoğunluğunu alan aday Başkan/Vekil seçilir - Salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır
4. Oylama	Üye tam sayısının en az 1/4'ü	4. oylamada; üye tam sayısının 1/4'inden az olmamak üzere en fazla oy alan üye, eşitlik halinde kura ile Başkan/Vekil seçilir

Tabloda görüldüğü üzere, söz konusu oylamalarda yeterli oy alan belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olur.

Oyların eşitliği durumunda, kur'a çekilerek sonuç belirlenecektir.⁷

Belediye meclis üye tam sayısının üçte ikisi nedir ?

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 5/b maddesinde, belediye meclisi üyelikleri belde nüfusu-

Nüfus Grubu	Meclis Üye Tam Sayısı	Üye tam sayısının 2/3'ü
10.000'e kadar olan beldelerde	9 + 1	7
10.000 - 20.000'e kadar olan beldelerde	11 + 1	8
20.001 - 50.000'e kadar olan beldelerde	15 + 1	11
50.001 - 100.000'e kadar olan beldelerde	25 + 1	18
100.001 - 250.000'e kadar olan beldelerde	31 + 1	22
250.001 - 500.000'e kadar olan beldelerde	37 + 1	26
500.001 - 1.000.000'a kadar olan beldelerde	45 + 1	31
1.000.001'dan fazla olan beldelerde	55 + 1	38

Bu düzenlemeyle, başkan veya başkan vekili seçimine ilişkin olarak en fazla dört tur oylama yapılması ve dördüncü turun sonunda başkanın seçilmesini temin edecek, mecliste kilitlenme ve gruplaşmayı önleyerek uzlaşmayı teşvik edecek bir seçim sistemi öngörülmektedir.

⁷ Kura çekimi, birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kağıtlar bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılır. Torbadan çekilen isim kazanmış olur. (B.M.Ç.Yön., md.13)

na göre belirlenmiştir. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesi ve Danıştay'ın yerleşik kararlarına göre; meclis üye tam sayısına belediye başkanı da dahildir.

Toplantı ve karar yeter sayılarının hesabında kesirli sayılar tam sayıya yükseltilir (BMÇY, md.10/5). Dolayısıyla 2/3 hesabı yapılırken, kesirler tam rakam olarak değerlendirilecektir.

Burada önemli bir sorun da, **belediye başkanının vefatı, görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması hallerinde, yapılacak belediye veya başkan vekili seçimi için meclis üye tam sayısının değişip değişmeyeceğidir.**

Konu ile ilgili mevzuatta açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda bize Danıştay 8. Dairesinin E:2010/9303, K:2013/6778 sayılı Kararı ışık tutmaktadır. Söz konusu Karar'da;

“... Dava, ... Belediye Meclisi üyesi olan davacı tarafından belediye başkanının vefatı nedeniyle boşalan belediye başkanlığına seçim yapılmasına ilişkin 23.11.2009 günlü ve 2009/93 sayılı meclis kararının iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince ... Belediye Meclisinin seçimle iş başına gelen meclis üye sayısı belediye başkanı ile birlikte 32 iken, belediye başkanının vefatı ile bu sayının 31'e düştüğü, belediye başkanının seçimi için yapılan toplantıya mevcut belediye meclis üyelerinin tümü olan 31 kişinin katıldığı, yapılan ilk iki tur oylamada belediye başkanı seçilmek için adayların gerekli oyu alamadığı, yapılan üçüncü tur oylamada seçime katılan iki adaydan ...'ın 14 oy, ...'ın 16 oy aldığı, 1 oyunda boş kullanıldığı, dolayısı ile ...'ın, 3. tur oylamada 31 belediye meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu olan 16 oyu aldığından, 5393 sayılı Yasa'nın 45.maddesi uyarınca .... Belediye Başkanı seçilmesine karar verilmesine ilişkin dava konusu işlemde, hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 45. maddesinin 2. fıkrasında; “Belediye baş-

kanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından gizli oyla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçünün oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır.” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanuna dayanılarak hazırlanan Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 4. maddesinde; salt çoğunluk, belli sayının yarısından az olmayan çoğunluk olarak tanımlanmış olup, 10. maddesinde de; belediye başkanının meclis üye tam sayısına dahil olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ve ilgili Yönetmelik'te üye tam sayısı ile üyeliklerde boşalma olması halinde bu sayının değişip değişmeyeceği yönünde düzenleme bulunmamakta ise de; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, “üye tamsayısı” başlıklı 2. maddesinde; üye tam sayısının beşyüzelli olduğu ve üyeliklerde boşalma olmasının üye tamsayısını değiştirmeyeceği düzenlenmiş olup, oylama ve çalışma usulleri benzerlik gösteren meclislerde, benzer hususları düzenleyen hükümlerin, uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir olduğu değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, **belediye başkanının meclis üye tamsayısına dahil olduğu; başkanlıkta boşalma olsa bile üye tamsayısının değişmeyeceği sonucuna varılmaktadır.**

Olayda ise; başkanla birlikte üye tam sayısı 32 olan belediye meclisinin, boşalan belediye başkanlığı için 5393 sayılı Kanun'un 45.maddesi uyarınca karar alabilmesi; dolayısıyla üçüncü turda üye

tamsayısının salt çoğunluğunun sağlanmış olması için ($32 \div 2 = 16$, $16 + 1 = 17$) 17 meclis üyesinin olumlu oy kullanması gerektiği açıktır.

Bu hale göre; 16 üyenin olumlu oyu ile başkanın seçilmesine ilişkin dava konusu meclis kararı mevzuata ve hukuka uygun bulunmamış olup; **başkanın vefatı nedeniyle üye tamsayısının 31'e düştüğünün kabulü ile salt çoğunluğu "16" olarak belirleyen Mahkeme kararında hukuki**

tutuklanması veya kamu hizmetinden yasaklama cezası alması nedeniyle başkanlık makamının sürekli veya geçici olarak boşalmış olmasının, meclis üye tam sayısını değiştirmeyeceği anlaşılmaktadır.

Şu halde, belediye başkanının meclis üye tamsayısına dahil olduğu ve başkanlıkta boşalma olsa bile üye tamsayısı değişmeyeceğine göre, **meclis üye tam sayısının 2/3'ü** de değişmeyecek ve şöyle olacaktır:

Nüfus Grubu	Meclis Üye Tam Sayısı	Üye tam sayısının 2/3'ü
10.000'e kadar olan beldelerde	9	7
10.000 - 20.000'e kadar olan beldelerde	11	8
20.001 - 50.000'e kadar olan beldelerde	15	11
50.001 - 100.000'e kadar olan beldelerde	25	18
100.001 - 250.000'e kadar olan beldelerde	31	22
250.001 - 500.000'e kadar olan beldelerde	37	26
500.001 - 1.000.000'a kadar olan beldelerde	45	31
1.000.001'dan fazla olan beldelerde	55	38

isabet görülmemiştir." denilerek, belediye başkanının meclis üye tamsayısına dahil olduğu; başkanlıkta boşalma olsa bile üye tamsayısının değişmeyeceğine hükmedilmiştir.

Danıştay 8. Dairesi'nin bahsi geçen Kararında; belediye başkanının meclis üye tamsayısına dahil olduğu, herhangi bir nedenle başkanlıkta boşalma olsa bile üye tamsayısının değiştirmeyeceği belirtildiğinden, 5393 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesine göre yapılacak belediye başkanı veya başkan vekili seçiminde; *başkanın vefatı, görevden uzaklaştırılması,*

Örnek 1 : (11) meclis üyeli bir belediyede, belediye başkanının vefat ettiğini, meclis üyeleri arasından yeni bir başkanın seçileceğini ve toplantıya 11 meclis üyesinin katıldığını varsayalım. Başkanlık için iki aday başvurmuş, birinci oylamada birinci aday 7, ikinci aday ise 4 oy almıştır.

Başkanlık için adayların ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu olan 8 oy alması gerektiğinden, hiçbir adayın yeterli oy alamadığı görülmüştür. İkinci turda yapılan oylamada da oy sayısı değişmemiştir.

Üçüncü tur oylamaya 11 üye ile devam edilmiş, oy sayısı yine değişmemiş, birinci üye 7, ikinci üye 4 oy almıştır. Üçüncü oylamada “üye tamsayısının salt çoğunluğu” yeterli olduğundan, 7 oy alan aday belediye başkanı seçilmiş olur.

Örnek 2 : (15) meclis üyesi olan bir belediyede, belediye başkanının tutuklandığını, meclis üyeleri arasından bir başkan vekilinin seçileceğini ve toplantıya 15 meclis üyesinin katıldığını varsayalım. Başkan vekilliği için üç aday başvurmuş; ilk tur oylamada birinci aday 7, ikinci aday 5, üçüncü aday ise 3 oy almıştır.

Başkan vekilliği için adayların ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu olan 11 oy alması gerektiğinden, hiçbir adayın yeterli oy alamadığı görülmüştür. İkinci turda yapılan oylamada birinci aday 8, ikinci aday 5, üçüncü aday ise 2 oy almıştır. Bu oylamada da hiçbir aday seçilmek için yeterli oya ulaşamamıştır.

Üçüncü tur oylamaya 14 üye katılmış; yapılan oylamada birinci aday 8, ikinci aday 4, üçüncü aday 2 oy almıştır. Buna göre, üçüncü oylamada da salt çoğunluk sağlanamadığından, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılacaktır.

Dördüncü tur oylamaya 12 üye katılmış; yapılan oylamada birinci aday 6, ikinci aday 5 oy almış, 1 oy da boş çıkmıştır. Buna göre, dördüncü oylamada 2/3 veya üye tamsayısının salt çoğunluğu dikkate alınmadığından, en çok oy (6 oy) alan **birinci aday** belediye başkan vekili seçilmiş olacaktır.

Örnek 3 : (25) meclis üyesi olan bir belediyede, belediye başkanının aldığı ceza mahkumiyeti nedeniyle seçilme yeterliğini kaybettiğini, Danıştay ve temyiz aşamaları sonucu kararın kesinleşerek görevinin sona erdiğini, bu nedenle meclis üyeleri arasından başkan seçileceğini ve toplantıya 16 meclis üyesinin katıldığını ve başkanlık için üç adayın başvurduğunu varsayalım.

Başkanlık seçimine geçilebilmesi için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu olan 18 meclis üyesinin toplantıda hazır bulunması gerektiğinden, toplantıya 16 üye katıldığı için, 5393 sayılı Yasa'nın 22 nci maddesine göre toplantı en geç üç gün içinde toplanmak üzere ertelenecektir. İkinci toplantıya da 16 üyenin katılması durumunda, toplantı yine ertelenecektir. Üçüncü toplantıya da 16 üyenin katılması durumunda, bu toplantıda başkan seçilebilmesi için üye tam sayısının salt çoğunluğu (14) yeterli olduğundan, oylamaya geçilmiştir. Oylamada **birinci aday 10**, ikinci aday 4, üçüncü aday 2 oy almıştır. Bu oylamada adaylar seçilmek için yeterli oya ulaşamadığından, en çok oy alan iki adayla dördüncü oylamaya geçilecektir.

Dördüncü tur oylamada birinci aday 10, ikinci aday 6 oy almıştır. Buna göre, dördüncü oylamada 2/3 veya üye tamsayısının salt çoğunluğu gerekmediğinden, en çok oy alan birinci aday belediye başkanı seçilmiş olacaktır.

Başkan vekili seçildikten sonra başkanlığın boşalması halinde ne yapılır?

Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini

aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda başkan vekili seçildikten sonra belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda 45 inci madde hükmüne göre belediye başkanı seçilecektir.

Belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçiminin iptal edilmesi durumunda, boş bulunan belediye başkanlığı ve meclisin görevi ne şekilde yürütülür?

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 20.05.2009 tarihli ve B.05.0.MAH.0060001/12926-53966 sayılı Görüşte;

“İliniz Nizip İlçesine bağlı Salkım Belediye Başkanlığı ve Belediye Meclis Üyeliği seçiminin iptal edilmesi sonucu boş bulunan belediye başkanlığı ve belediye meclisinin nasıl görevlendirileceği hususunda ilgi yazınız incelenmiştir.

5393 sayılı Kanununun 46 ncı maddesi uyarınca yapılacak ara seçimlere kadar görev yapmak üzere Salkım Belediye Başkanlığı için Valiliğinizce belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip kişiler arasından belediye başkanı görevlendirilmesi gerekmektedir. Öte yandan, belediye meclisi görevi ise, aynı Kanununun 31 inci maddesi uyarınca encümenin memur üyeleri tarafından yürütülmesi gerekmektedir.”

açıklamasına yer verilmiştir.

3.3. Başkan ve Başkan Vekilinin Görev Süresi

5393 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesi hükmüne göre, belediye başkanı veya

başkan vekili seçilen kişilerin görev süresi farklılık arzeder. Buna göre;

- Yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır.
- Başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Bu şekilde seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır. Başka bir deyişle, seçildiği tarihten itibaren beş yıl değil, yerine seçildiği başkanın kalan görev süresi kadardır. Örneğin, 2019 yılı Mahalli İdareler Genel Seçiminde belediye başkanlığına seçilmiş bir başkanın 2020 yılında ölmesi veya aldığı bir ceza sonucu seçilme yeterliğini kaybetmesi durumunda, yerine seçilen belediye başkanı 2024 yılı Mahalli İdareler Genel Seçimine kadar görev yapacaktır.

Aynı şekilde, 45 inci madde hükmüne göre seçilen başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevde uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapacaktır.

3.4. Başkan veya Başkan Vekili Seçilinceye Kadar Başkanlık Görevi

Belediye başkanlığının boşalması durumunda, yerine yapılacak belediye başkanı veya başkan vekili seçimi yasa gereği belli bir zaman alabilmektedir.

5393 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesine göre; belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tara-

findan belediye meclisinin **10 gün** içinde toplanması ve meclisin, 1. başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda 2. başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak belediye başkanı veya başkan vekili seçilmesi öngörülmektedir.

Yine, aynı maddenin altıncı fıkrasında, belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin en geç **15 gün** içinde tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümlerin uygulanacağından söz edilmektedir.

Yasa hükümlerine bakıldığında, belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin **10 gün** içinde toplanması, seçimin en fazla 4 toplantıda (oylamada) sonuçlandırılması ve en geç **15 gün** içinde tamamlanmasını öngörülmektedir.

İşte bu 25 gün kadar sürebilecek süre içinde başkanlık veya başkan vekilliği görevi kimin tarafından yürütülecektir ?

Sorunun yanıtı, 5393 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer almaktadır. Söz konusu fıkra hükmüne göre; belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi;

- **Meclis 1. başkan vekili,**
- **Bulunmaması durumunda 2. başkan vekili,**
- **Onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi,**

tarafından yürütülecektir.

3.5. Başkan veya Başkan Vekilliği Seçiminin Yapılamaması Nedeniyle Belediye Meclisinin Feshi

5393 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesinin altıncı fıkrası; *"Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi en geç onbeş gün içinde tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır."* hükmünü öngörmektedir.

Yasa hükmünde, belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin en geç 15 gün içinde tamamlanması öngörülmüştür. Bu süre içinde seçim yapılamadığı takdirde, madde hükmünün göndermede bulunduğu 5393 sayılı Yasa'nın 30/a maddesindeki; *"Kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa, ... İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştayın kararı ile feshedilir."* hükmü uyarınca, İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştay kararı ile belediye meclisinin feshi yoluna gidilecektir.

4. SONUÇ

Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin 10 gün içinde toplanmasının sağlanması;bu toplantıda meclisin, 1. başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda 2. başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

- **Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,**

- **Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,**

seçilmesi öngörülmektedir.

Başkan veya başkan vekili seçimi için en fazla dört tur oylama yapılması ve dördüncü turun sonunda başkanın seçilmesi gerekmektedir.

Belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde yapılacak işlem, Belediye Yasası'nın 45.maddesinde gösterilmiştir. Söz konusu madde hükmüne göre, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle;

- **Görevden uzaklaştırılması,**
- **Tutuklanması,**
- **Kamu hizmetinden yasaklanması veya**
- **Başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi**

hallerinde 46. maddedeki makamlarca kayyım başkan (belediye başkanı veya

başkan vekili) ya da meclis üyesi görevlendirilecektir.

Buna göre; belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılmıyaya kadar belediye başkanlığına;

- **Büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakamı,**
- **Büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyelerinde vali,**

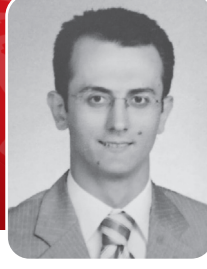
tarafından görevlendirme yapılması öngörülmektedir.

Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu usul uygulanır.

Bu durumda, belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri, valilik onayı ile *defterdarlığa* veya *mal müdürlüğüne* gördürülebilecektir.

Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamayacaktır. Bu durumda, meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri, belediye encümeninin memur üyeleri tarafından yürütülecektir.

Yaşar MATUR

İç Denetçi

BELEDİYE EVLENDİRME MEMURU ÜZERİNE BİR İNCELEME

1. GİRİŞ

Devletimizin ve milletimizin temel taşı olan aile müessesesinin resmi olarak teşekkülü ve hukuk âleminde yer alabilmesi için, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulması gerekmektedir.

Medeni Kanunumuzda evlilik hukuku bölümü 118-144 üncü maddeleri arasında yer almaktadır. Söz konusu Kanunda evlilik hukuku hükümleri nişanlama ile başlamakta, evlenme ehliyeti ve engelleri açıklandıktan sonra evlenme başvurusu ve töreni ile ailenin kuruluş aşaması tamamlanmaktadır.

Evlenme töreninin nasıl yapılacağına ilişkin 141 inci maddesinde ise temel bir kural koyulmuş ve evlenme töreninin, evlendirme dairesinde veya evleneceklerin istemi üzerine evlendirme memuru-

runun uygun bulacağı diğer yerlerde de **evlendirme memurunun** ve ayırt etme gücüne sahip ergin iki tanığın önünde yapılabileceği ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin (a) bendinde de belediyelere, nikah hizmetlerini yapmak görev ve sorumluluğu yüklenmiştir.

Makalemizde belediyelerde görev yapan evlendirme memurlarının görevlendirilmeleri, çalışma şartları ve mali imkânları üzerinde durulacaktır.

2.BELEDİYELERDEKİ EVLENDİRME MEMURLARININ GÖREVLENDİRİLMESİ VE ÇALIŞMA ŞARTLARI?

Medeni Kanundaki evlilik hukukuna yönelik temel düzenlemelerin detayları-

nı; **evlendirme işlemlerini yürütecek görevlilerin tespitine ve bunların yetkilerine**, evlendirmeye esas olacak dosyaların düzenlenmesine, evlenmeye itiraza, evlenmenin yapılmasına, tören yerlerine, evlendirme daire ve memurlarının denetlenmesine dair esas ve usulleri içeren, 07.11.1985 tarih ve 18921 sayılı Evlendirme Yönetmeliğinde bulabilmekteyiz.

Evlendirme Yönetmeliğinde evlendirme memurları, evlilik işleminin ve sonuçlarının önemini binaen tek tek sayılmak suretiyle belirtilmiştir. Yönetmeliğin 7 nci maddesinde;

“Evlendirme Memurları

Madde 7 – Evlendirme memuru, **belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur**, köylerde muhtardır. (Değişik ikinci cümle: 28/11/2017-2017/11079 K.) Bakanlık; il nüfus ve vatandaşlık müdürlüklerine, nüfus müdürlüklerine, il ve ilçe müftülüklerine ve ilgili dış temsilciliklere evlendirme memurluğu görev ve yetkisi verebilir. Eşlerden birinin yabancı olması halinde evlendirmeye belediye evlendirme memurlukları ile nüfus müdürleri yetkilidir.”

Söz konusu maddeden anlaşılacağı üzere evlendirme memuru, esas olarak belediye başkanı veya görevlendireceği memur kişidir. Madde metninde sayılan diğer memurlar ise bakanlık tarafından görev ve yetki verilmesi halinde evlendirme memurluğu yapabilir. Bu manada başkanın görevlendireceği memur yapılacak işin yükünü taşımaktadır.

Evlendirme memurluğu görev ve yetkisinin verilmesindeki usul ise, yönetme-

liğin 8 inci maddesinde ayrıntılı olarak ifade edilmiştir:

“Madde 8 – Nüfus idarelerine evlendirme memurluğu yetki ve görevi verilmesi halinde, il nüfus ve vatandaşlık **müdürü**, ilçe için ilgili kaymakamlığın da görüşünü alarak evlendirme memurluğu yetkisi verilecek **personeli** ismen tespit edip valinin onayına sunar ve ilgili nüfus idaresine bildirir. İl nüfus ve vatandaşlık müdürleri ile ilçe nüfus müdürleri bu halde başkaca bir onaya lüzum kalmaksızın evlenme yapmaya yetkilidirler.

Evlendirme memurluğu yetki ve görevi, tebliği tarihinden itibaren **yeni görevliye** geçer.

Evlendirme memurluğu görev ve yetkisi belediye başkanınca **bizzat kullanılabilir** gibi görevlendireceği **üst düzey personel tarafından da kullanılabilir**. İl ve ilçe müftülüklerinde evlendirme memurluğu yetkisi verilecek **personel** Bakanlıkça belirlenir. Bakanlık gerektiğinde bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen yetkilerini kısmen veya tamamen il valiliğine de devredebilir.”

Yukarıdaki yönetmelik madde hükümlerinden, evvela, evlendirme memurunun, örneğin **“belediyelerde başkan veya görevlendireceği üst düzey personel”** şeklindeki ifadede, tek kişi olabileceği anlaşılmaktadır. Zira aynı şekilde, **“il nüfus ve vatandaşlık müdürü”** ile **“ilçe nüfus müdürü”** ifadeleri de bu anlayışı destekler mahiyettedir. Muhtemelen bu sebeple bazı belediyelerde evlenme müracaatlarının çokluğu karşısında bile, sadece bir kişi evlendirme memuru olarak görevlendirilebilmektedir.

Belediyelerde görevlendirilen evlendirme memur sayılarına yönelik araştırmalarımızda, yayınlanmış tam ve güvenilir bir istatistik bilgiye ulaşamamıştır. Bu sebeple bazı belediyelerin 2019 yılı faaliyet raporlarından elde ettiğimiz evlenme sayıları ile belediye içinde ve dışında (düğün salonu vs.) yapılan evlenmeler aşağıdaki tabloda paylaşılmıştır:

	2019 Yılı Evlenme Sayısı	Belediye Hizmet Binasında Evlenenler	Belediye Dışında Evlenenler
Bayrampaşa Belediyesi	2220	1581	639
Başakşehir Belediyesi	2229	1822	407
Sancaktepe Belediyesi	2744	2551	193
Çekmeköy Belediyesi	1628	1432	196

Tabloda belirtilen belediyelere ait bilgileri alma sebebimiz, belediye hizmet binası dışında yapılmış evlilik sayılarına ulaşabilmemiz olmuştur. Ayrıca belirtmek gerekirse, söz konusu ilçelere ait evlenme sayıları, İstanbul ilçe belediyeleri içerisinde birçoğundan sayıca düşük kalmaktadır.

Örneğin Esenler Belediyesinde 2019 yılında 3650, Gaziosmanpaşa Belediyesi 2536 gibi pek çok belediye 2500 ün üzerinde gerçekleşmektedir. İstanbul dışındaki il belediyelerini ve nüfuslarını düşündüğümüzde pek çok ilimizde evlilik rakamları hakkında kabaca bir fikir edinebilmekteyiz.

Bütün bu incelemelerimizi 2020 yılındaki pandemi sürecinden bağımsız olarak gerçekleştirmekteyiz. Zira bu sıkıntılı süreçte 2020 yılında evlilik sayılarında bir miktar düşüş kaçınılmaz olarak yaşanabilecektir.

Yukarıda sayılarla anlatmaya gayret ettiğimiz evlenmelerde kilit rol evlendirme memurundadır. Zira evlendirme memurunun özellikle programa gecikmesi halinde veya yoğunluk sebebiyle yaşayabileceği bedeni ve ruhi yorgunluk evlilik programının havasını değiştirebilecektir.

Evlilik sayıları yıl içerisinde aylara göre oldukça farklılık arz etmektedir. Özel tarihlerin olduğu günlerin haricinde yaz aylarının tercih edildiği herkesçe malumdur. Yine hafta sonlarının yoğunluğu ayrıca belirtilmelidir. Bütün bu farklılıklara rağmen yıllık ortalama 2200-3500 arasında evlenmenin olduğu bir belediyemizde günlük evlenmenin 7 ile 11 arasında değiştiği ve hafta sonlarında ise bu rakamların çok daha yüksek olduğu düşünüldüğünde belediyelerimizde bulunan evlendirme memur sayılarının bir memur ile sınırlandırılmasının fiili imkânsızlığı ortadadır.

Yine evlendirme memurları sadece belediye hizmet binalarında görevlerini ifa etmemekte belediye dışındaki pek çok kapalı ve açık alanlarda programlara katılmak zorunda oldukları düşünüldüğünde, yeterli sayıda evlendirme memurunun bulundurulması verimlilik, etkinlik ve vatandaş memnuniyeti açısından elzemdir.

Hemen şunu da ifade etmek gerekir ki yönetmelikte birden fazla evlendirme

memuru görevlendirilmesini yasaklayan açık bir hüküm de bulunmamaktadır.

Ayrıca Yönetmelik hükmünün belediyelerde sadece bir memurun evlendirme memuru olarak görevlendirilebileceği şeklinde anlaşılması, günümüz gerçekleriyle bağdaşmamaktadır. Zira bu sebepten olsa gerekir ki büyükşehirlerde birçok belediyede birden fazla evlendirme memuru görevlendirilmektedir. Ayrıca yukarıda tabloda örnek verdiğimiz belediyelerde görevlendirilen evlendirme memuru sayılarına faaliyet raporlarından ulaşılammıştır.

Yapılabilecek birden fazla görevlendirmelerin belediyelerde farklılıklar arz ettiği dikkate alındığında, belediye/il/ilçe nüfusları ve evlilik sayıları dikkate alınarak uygulama birliği ve işlemlerde aksamaları önlemek maksadıyla evlendirme memuru görevlendirmelerinde belli bir standartlaşmaya gidilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

3. EVLENDİRME MUMURUNUN MALİ HAKLARI?

Esasında bu hususla ilgili söyleyecek çok fazla bir şey bulunmamaktadır. Zira, Evlendirme Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde “Evlendirme memuru, belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur...” ifadesi ile evlendirme memurunun belediyede çalışan bir memurun, belediye başkanı tarafından görevlendirmesi suretiyle bu vazifeyi ifa edebileceği nettir. Dolayısıyla, evlendirme memurları mali ve sosyal haklar anlamında memuriyet derece ve kademesine göre müstahak olduğu özlük haklarını alabilmektedirler.

Bu konudaki temel düzenleme 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146 ncı maddesinde yer alan “Memurlara kanun, tüzük ve yönetmeliklerin ve amirlerin tayin ettiği görevler karşılığında bu Kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenemez. Hiçbir yarar sağlanamaz” hükmüdür.

Bununla birlikte evlendirme memurlarının hafta içi-hafta sonu, mesai saati içi-dışı, gündüz-gece şeklinde oldukça farklı ve düzensiz çalışma şartları dikkate alınarak, evlendirme memurlarına mali ve sosyal destek sağlamak amacıyla, belediyelerde cari olan sosyal denge sözleşmelerine hükümler koymak suretiyle bir takım iyileştirmeler yapan belediyeler olmuştur. Hatta çok cazip bir memuriyet haline getiren belediyeler olmuştur.

Ancak, 2020 yılından itibaren belediyelerin önceden imzaladıkları sosyal denge sözleşmelerine göre yapılan ödemelere kısıtlama getirilmiş ve belediye personeline ödenecek sosyal denge tutarlarının en yüksek devlet memuru aylığının %100’ünü geçemeyecek şekilde yapılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple evlendirme memurlarına sosyal denge sözleşmeleri ile yapılan iyileştirmeler ya yapılamaz ya da sıkıntılı bir ödeme sürecine girmiştir.

Yine, bir belediyede nikâh için çiftlerden alınan ve belediye geliri olan evlendirme ücretlerinin “evlendirme memuru ücreti” adı altında evlendirme memurlarına dağıtılması nedeniyle yazılan Sayıştay sorgusu, nihai aşamada söz konusu ücretin ilgili memurdan tazmin edilmesi şeklinde, Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından neticelendirilmiştir. Karar

düzeltilme yolu da aynı şekilde sonuçlanmıştır.

Ayrıca 6245 sayılı Harcırah Kanununun “Memuriyet mahalli dışına gönderilenlerin gündeliği” başlıklı 39 uncu maddesinde şu hüküm yer almaktadır:

“Resmi bir görevle memuriyet mahalli içinde bir yere gönderilenlere gündelik verilmaz. Geçici bir görevle memuriyet mahalli dışındaki bir yere gönderilenlerden, buralarda ve yolda öğle (saat 13.00) ve akşam (saat 19.00) yemeği zamanlarından birini geçirenlere 1/3, ikisini geçirenlere 2/3 oranında ve geceyi de geçirenlere tam gündelik verilir”

“Seyyar olarak vazife gören memur ve hizmetliler” başlıklı 49 uncu maddesinde ise şu hüküm yer almaktadır:

“Asli görevleri gereği memuriyet mahalli dışında ve belirli bir görev bölgesi (Merkez veya il kuruluşuna dâhil birimlerde il sınırı, bölge şeklinde çalışan birimlerde bölge sınırı) içinde fiilen gezici olarak görev yapan memur ve hizmetlilere gündelik ve (Aşağıda unvanları sayılanlar hariç) yol masrafı ödenmez.

Bunlardan, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca görev unvanları ile iş ve çalışma özellikleri uygun görülenlere; bu Bakanlıkça vize edilen cetvellere dayanılarak fiilen gezici görev yaptıkları günler için almakta oldukları aylık/kadro derecelerine göre müstehak oldukları yurtiçi gündeliklerinin üçte biri günlük tazminat olarak verilir.

Takip memuru, gezici sağlık memuru, ebe, orman muhafaza memuru, koruyucu, koruma memuru, posta dağıtıcısı,

hat bakıcısı, tahsildar, gezici başöğretmen ve görev niteliklerinin bunlara benzerliği Maliye Bakanlığınca onaylanacak diğer memur ve hizmetlilerin yol masrafları mutata taşıt araçlarına fiilen ödedikleri miktarlar üzerinden karşılanır.”

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerini birlikte değerlendirdiğimizde; evlendirme memuru resmi olarak görevlendirilse bile memuriyet mahalli içinde bir yere gidiyor ise gündelik ödenmeyeceği ve Kanunun 49 uncu maddesinde sayılan unvanlar içinde yer almadığından dolayı da yol masrafı da ödenmeyeceği anlaşılmaktadır.¹

Son olarak her yıl Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli K-Cetvelinde Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları belirtilmektedir. Söz konusu K Cetvelinde fazla mesai ödenecek devlet memurları arasında evlendirme memurları sayılmadığından, fazla mesai ücreti de alamamaktadırlar.

4. NETİCE

Evlendirme memurlarının belediyelerdeki sayılarının belirli bir standarda kavuşturulmasını ve çalışma barışına katkı sağlamak amacıyla Evlendirme Yönetmeliğinde, belediyelerde yapılan evlilik sayıları dikkate alınmak suretiyle yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerektiğini değerlendirmekteyiz.

Ayrıca, evlendirme memurlarına, mesai günleri ve saatleri dışında yapılan evliliklerin çokluğu göz önüne alındığından

¹ <https://sorucevap.memurlar.net/soru/3397/evlendirme-memurunun-baska-mahale-gidisinde-harcirah-verilir-mi.html>

da, K-Cetveline ilave edilmesi ile en azından fazla mesai verilebilmesinin önünü açmak veya seyyar olarak vazife gören memurlar arasında sayılmalarının sağlanması gerekmektedir. Hatta 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve Evlendirme Yönetmeliğinde yapılacak kalıcı temel bir düzenleme ile evlendirme memurlarının vasıflarının, derecelerinin ve mesai yerleri dışında yapacakları vazifeleri sebebiyle alacakları ücretlerin belirlenmesini önermekteyiz.

Zira, Evlendirme Yönetmeliğinin 8. maddesinde “Evlendirme memurluğu görev ve yetkisi belediye başkanınca bizzat kullanılabilmesi gibi görevlendireceği **üst düzey personel** tarafından da kullanılabilir” ifadesi mevcuttur.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu(3/7/2005 tarih ve 25874sayılı RG)

(<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>)

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu(23/7/1965 tarih ve 12056 sayılı RG)

(<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>)

Evlendirme Yönetmeliği (85/9747 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı;7/11/1985 tarih ve 18921 sayılı RG)

(<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.859747.pdf>)

Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı (Karar Düzeltme)

(<https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/tkk/?krr=17881>)

M.Lamih ÇELİK

*Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı*

BELEDİYENİN SENDİKA ÜYESİ OLMAYAN İŞÇİYİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANDIRMASI

1. GİRİŞ

Anayasamızın “Sendika kurma hakkı” başlıklı 51 inci maddesinde; “Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.” hükmüne, “Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı” başlıklı 53 üncü maddesinde; “İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahip oldukları ifade edilmiştir. Anayasa bu hususlarda ayrıntıya girmemiş, isabetli bir biçimde, sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin ve toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağına

kanunla düzenleneceğini belirtmiştir. 07/11/2012 tarihli ve 28460 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun; “Sendika üyeliği ve üyeliğin kazanılması” başlıklı 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında; “Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz. İşçi veya işverenler aynı işkolunda ve aynı zamanda birden çok sendikaya üye olamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Acaba, işveren kendi değerlendirmeleri üzerine, toplu iş sözleşmesinin belirli bir hükmünü ya da hükümlerini sendika üyesi olmayan işçilere uygulayabilir mi?

a-Belediyenin toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının yazılı onayı ile yararlandırması

Toplu iş sözleşmesinden kimlerin yararlanacağı 6356 sayılı yasada açık bir biçimde belirtilmiştir: “Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır” (m. 39/1) Bununla birlikte, taraf işçi sendikasına üye olmayanların da toplu iş sözleşmesinden yararlanmaları için yasada bazı imkanlarda bulunmaktadır. Bu imkanlardan biri kanununun 26. Maddesinde gösterilmiştir: Sendikanın üyelerine sağladığı hak ve çıkarların üye olmayanlara uygulanması sendikanın yazılı onayına bağlıdır (m. 26/4). Açıkçası, sendika yazılı olarak onay verirse, toplu iş sözleşmesinin hükümleri o işyerindeki (işletmedeki) üye olmayan işçilere de uygulanabilecektir.

b-İşçinin Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanması

Kanuna göre, taraf işçi sendikasına üye olmayanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri o işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır (m. 39/4).

“Toplu iş sözleşmesinden yararlanma” başlıklı 39 uncu maddesinde;

“(1) Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır. (2) Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar¹ yürürlük tarihinden, imza tarihinden

1 Davacı işçi Toplu İş Sözleşmesi imzalanmadan sendikaya üye olduğundan 2822 sayılı kanununun 9/2 (6356, Md.39) maddesindeki “Toplu iş sözleşmesinin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden ... yararlanır” kuralı uyarınca yürürlük tarihi ile fesih tarihi arasında ikramiye ve ilave tediye alacağıının hesaplanıp hüküm altına alınması gerekirken, sendikamın

sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasıca işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanır. (3) Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında iş sözleşmesi sona eren üyeler de, iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar toplu iş sözleşmesinden yararlanır. (4) Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir. İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur. (5) Dayanışma aidatının miktarı, üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendika tüzüğünde belirlenir.” hükmüne, 13. 09/07/2013 tarihli ve 28702 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sendika Üyeliğinin Kazanılması ve Sona Ermesi ile Üyelik Aidatının Tahsili Hakkında Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin (b) bendinde; “**Dayanışma aidatı:** Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanların, sonradan işyerine girip de üye olmayanların veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanların veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden doğan haklardan yararlanabilmesi için ödedikleri aidatı...ifade eder.” hükmüne yer verilmiştir.

başvurduğu 24.04.2009 tarihinden fesih tarihine kadar ilave tediye ve ikramiye alacağıının eksik olarak hesaplanıp hüküm altına alınması hatalıdır” (Yargıtay 9. HD. 2013/10920 E., 2014/5525 K.)

Dayanışma aidatı ödeyerek toplu iş sözleşmesinden yararlanma, işçiye tanınmış bir hak niteliğinde olduğu için, işçinin bu hakkını kullanması kendi isteğine bağlıdır. İşverenin kendiliğinden dayanışma aidatı keserek işçiyi sözleşmeden yararlandırması mümkün değildir. İşçinin toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için talepte bulunması gerekmektedir. Toplu iş sözleşmesinde, bu sözleşmenin taraf sendika üyesi olmayan işçilere de kendiliğinden uygulanacağı ve bu işçilerden dayanışma aidatı kesileceğine ilişkin bir hükmün bulunması durumunda bile, o sözleşmenin kapsamında yer alan işçiler bu hükümle bağlı olmazlar. İşveren, toplu iş sözleşmesinin uygulanmasını talep etmeyen veya uygulanmasını kabul etmeyen bir işçiden dayanışma aidatı kesemez.

Sendika üyesi olmayan ve toplu iş sözleşmesinin kapsamı içerisinde bulunan bir işyerinde çalışıp, toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için talepte bulunan bir işçi dilediği tarihte toplu iş sözleşmesinden yararlanmaya başlayamaz. Bir toplu iş sözleşmesinin varlığına dayalı olarak işçiye sağlanan bu imkan, işçinin başvurduğu tarihten sonrası için söz konusu olacağı gibi, toplu iş sözleşmesinden yararlanmanın başlayabileceği en erken sözleşmenin imzalandığı tarih olabilecektir.²

2 **İmza Tarihi:** Taraflar toplu görüşmelere katılırlar ve toplu görüşmeler sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, toplu iş sözleşmesi imzalanır. Toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarih "imza tarihi" tarihi olarak kabul edilir.

Eğer işveren tarafı toplu görüşmelere katılmazsa veya görüşmeler sonunda bir anlaşmaya varamazlarsa bu durumda toplu iş sözleşmesi imzalanamaz ve uyuşmazlığın çözümü için işçi sendikası konuyu Yüksek Hakem Kurulu'na intikal ettirilir.

YHK Karar Tarihi: Yüksek Hakem Kuruluna (YHK) intikal eden uyuşmazlık neticesinde, YHK tarafından toplu iş sözleşmesini

Toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından önce yararlanma talebinde bulunsa bile ancak imza tarihinden itibaren yararlanabilir.³

c- İşçi, süresi sona erdiği halde yenisi yürürlüğe girmediğinden uygulamaya devam edilen toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödeyerek yararlandırılabilir mi?

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 36/III. maddesi, sona eren toplu iş sözleşmesinin iş sözleşmesine ilişkin hükümlerinin yenisi yürürlüğe girinceye kadar iş sözleşmesi hükmü gibi uygulanmaya devam edece-

karara bağlanır. Kararın verildiği tarih "Karar Tarihi" ve aynı zamanda sözleşmenin "İmza Tarihi" olarak kabul edilir.

3 **Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin E.2014/12431, K.2014/20448 sayılı ve 10/11/2014 tarihli kararı;** "6356 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi ... Bu düzenleme karşısında, üyelik veya dayanışma aidatı suretiyle yararlanmayı Toplu İş Sözleşmesinin imza tarihinde ve bu tarihten sonra işyerinde çalışan üye veya üye olmayan işçilere tanımıştır. Toplu İş Sözleşmesinin imza tarihiyle yürürlük tarihi arasında işyerinden ayrılan işçilerden sadece taraf sendika üyesi işçilerin iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar yararlanabileceğini öngörmüştür. Bu hüküm taraf sendika üyesi olmayan işçileri dışarıda bırakmıştır. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma ancak Toplu İş Sözleşmesi imzalandıktan sonra ve başvuru tarihi itibarıyla mümkündür. Toplu İş Sözleşmesi imzalanmadan önce dayanışma aidatı ödeme talebi suretiyle imza tarihinden önce yararlanma söz konusu olmayıp, imza tarihinden önce yöneltilen talepler imza tarihi itibarıyla yapılmış sayılacak ve dayanışma aidatı ödeyen kişi imza tarihinden sonra yararlanacaktır..."

Yargıtay 9.Hukuk Dairesi Esas: 2018/2223 Karar: 2018/6001 Karar Tarihi: 22.03.2018

"Mülga 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 9. ve daha sonra yürürlüğe giren 6356 sayılı Kanun'un 39. maddeleri uyarınca toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için toplu iş sözleşmesinin tarafı olan sendikaya üye olmak veya dayanışma aidatı ödemek gerektiği açıktır. Bu nedenle davalı ile dava dışı şirket arasındaki ilişkinin mevzuatla olması doğrudan davacının asıl işverenin tarafı olduğu toplu iş sözleşmesinden yararlanma hakkını vermeyecektir.

Ayrıca davacı 94 sayılı ILO uyarınca davalı işyerinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmesinden davacının sendika üyesi olup olmadığına bakılmaksızın yararlanması gerektiğini beyan ederek de alacak talebinde bulunmuştur.

Yukarıda normatif düzenlemeden bahsedildiği üzere ve Dai-remizin yerleşik uygulaması uyarınca toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için toplu iş sözleşmesi tarafı sendikaya üye olmak veya dayanışma aidatı ödemek gerekmektedir.

ğini düzenlemektedir. Ard etki döneminde toplu iş sözleşmesinden yararlanma söz konusu olmadığı için dayanışma aidatı ödeyerek toplu sözleşmeden yararlanan işçilerin artık bu dönemde dayanışma aidatı ödemesi gerekmemektedir.⁴

Toplu iş sözleşmesinin ard etkisini sürdürmesi için, toplu sözleşmenin yürürlüğü döneminde yararlanma şartı arandığından, toplu iş sözleşmesinin sona ermişse artık o işçiler açısından ard etkinin sürdüğünden söz edilemeyecektir.⁵ Yargıtay da bir kararında *“Davacı toplu iş sözleşmesi sona ermeden... tarihinde toplu iş sözleşmesine taraf işçi sendikasıdan istifa etmiş ve istifa gerçekleştirmiştir. Başka bir anlatımla, toplu iş sözleşmesinin sona erdiği tarihte davacı taraf işçi sendikasının üyesi olmadığı gibi toplu iş sözleşmesinden de yararlanmamaktadır. Bu nedenle toplu iş sözleşmesinin davacı yönünden hizmet akdi olarak devamettiğinin kabul edilmesi mümkün değildir...”* yönünde karar vermiştir.⁶

Toplu iş sözleşmesinin ard etkisini düzenleyen 36/II. maddesine göre, sona eren bir toplu iş sözleşmesinin normatif hükümlerinin iş sözleşmesi hükmü olarak yeni sözleşme yapılıncaya kadar ard etkisini sürdürecektir. Kanunda bir süre

sınırlaması getirilmediğinden iki toplu iş sözleşmesi arasında geçen süre herhangi bir önem taşımamaktadır.⁷ Yargıtay kararına konu olan bir olayda işyerinde yapılan toplu iş sözleşmesi 31.12.1981 tarihinde sona erdikten sonra on altı yıl boyunca (dava tarihi olan 1998 yılına kadar) hiçbir şekilde toplu iş sözleşmesi yapılmamıştır. Ancak buna rağmen Yargıtay, hükümden de hareketle toplu iş sözleşmesinin normatif hükümlerinin ard etkisinin yenisi yapılıncaya kadar iş sözleşmesi hükmü gibi uygulanacağını belirterek, ard etkinin geçerli olduğunu ve davacı işçinin ard etkiden yararlanması gerektiği sonucuna varmıştır.⁸ Bu göre Toplu iş sözleşmesinin yürürlükte olduğu süre içerisinde dayanışma aidatı ödeyerek yararlanacak diğer sendika üyesi/veya sendikasız işçiler dayanışma aidatı ödemediği yeni sözleşme yapılıncaya kadar yararlanmaya devam ederler ancak eğer işçi toplu iş sözleşmesinden yararlanmıyorsa iki sözleşme arasında geçen sürede dayanışma aidatı ödeyerek bile olsa yararlanamaz.

d-Sendikaya üye olan ile üye olmayan arasında toplu iş sözleşmesinden yararlanma yönünden bir fark olması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder mi?

Toplu iş sözleşmesinin parasal olmayan hükümleri sendikalı sendikasız ayrımı yapmadan, o işyerinde çalışan tüm işçilere uygulanır.⁹ Bunun için yararlan-

4 Canbolat, s. 174; Keser, s. 109.

5 Akın, Levent, “Toplu İş Sözleşmesinin Ard Etkisinden Yararlanma”, SİCİL, Eylül 2008, s. 106.

6 9. HD. T.22.11.2006 E. 2006/9890 K. 2006/30806, Çalışma ve Toplum, 2007/2, s. 258-259. Aynı yönde 9. HD. T.1.7.2007 E.2007/1866 K.2007/28586 www.hukukturk.com.tr;

9. HD. T.29.2.2008 E.2007/9330 K.2008/2913 ve Fevzi Şahlanan’ın kararı isabetli bulan incelemesi, Tekstil İşveren Dergisi, Nisan 2009, s. 2-4; Aynı yönde 9. HD. 10.7.2006 E.2006/14050 K.2006/20303 ve Sur, Melda, Yargıtay’ın 2006 yılı Kararları Değerlendirilmesi, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, s. 242.

7 Keser, s. 110.

8 9. HD. T.1.2.2000 E.1999/19079 K.2000/775, www.hukukturk.com.tr;

9 Çelik, Caniklioğlu, Canbolat, s. 935-936; Sur, Toplu İlişkiler, s. 350; Narmanlıoğlu, Toplu İş İlişkileri, s. 427; Ekmekçi, Toplu İş Hukuku, s. 295; Hakan Keser, “İş Güvencesi Kapsamındaki İşçinin Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanması”, Sicil İHD, S: 23, Eylül 2011, s. 146.

ma şartlarını yerine getirilmesi ya da dayanışma aidatı ödenmesi gibi diğer yararlanma hallerinin sağlanması beklenmez. Gerçekten de SenTİSK m. 25/2 hükmünde sendika üyesi olan ve olmayan işçiler arası ayırım yasağı düzenlenirken, toplu iş sözleşmesinin parasal nitelikteki hükümleri saklı tutulmuştur. **Buradan anlaşılmaktadır ki, parasal olmayan hükümler bakımından işçiler arası ayırım yapılmaması yasaklanmıştır.** Toplu iş sözleşmesinin parasal nitelikte olmayan hükümleri ilk olarak, işyerindeki çalışma koşullarına ilişkin hükümlerdir. Örneğin, çalışma süreleri, vardiya düzeni, ek dinlenme süreleri ile kreş, servis aracı sağlanması, spor alanları gibi parasal olmayan sosyal hükümlerdir. İkinci olarak, fesih hakkının düzenlenmesi, sınırlandırılması, işçinin başka bir işyerine naklinin kısıtlanması gibi işyeri düzenine ilişkin olmamakla beraber parasal nitelik de taşımayan hükümler de bu kapsamdadır.¹⁰

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39 uncu maddesi, Toplu İş Sözleşmesinin 4 ncü maddesinin (c) bendi) ve Yargıtay kararlarında toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikası üyelerinin yararlanabileceği, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanların yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanların ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasına işverene bildirildiği tarihten itibaren sözleşmeden yararlanabileceği, **taraf sendikaya üye olmayan işçilerin toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmesinin dayanışma aidatı ödemesine bağlı oldu-**

ğu, dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanmanın talep tarihinden itibaren geçerli olduğu, imza tarihinden önceki taleplerin imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracağı hüküm altına alınmıştır.

Dayanışma aidatını ödeyen işçi, toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyesiymiş gibi yararlanma hakkına sahiptir.

Böylelikle Anayasamızın 51 inci maddesi ile Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 17 nci maddesinde belirtilen "kimsenin sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamayacağı" hükmü ile sendika özgürlüğü korunarak işçinin iş yerinde yetkili sendikaya üye olmadan toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanma hakkı sağlanmıştır. **Söz konusu yararlanma yazılı talepte bulunulan tarihten itibaren ileriye doğru mümkün olup, talep tarihinden geriye doğru bu haklardan yararlanmak mümkün değildir.** Eşitlik ilkesinin aynı durumda olanlar bakımından geçerli olduğu, sendikaya üye olan ile üye olmayan arasında toplu iş sözleşmesinden yararlanma yönünden bir fark olmasının doğal karşılanması gerekir.¹¹ (Bkz. Kamu Denetçiliği Kurumu (OMBUDSMANLIK) Şikâyet no : 2015/5563 -14/04/2016)

11 Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin E.2012/3464, K.2012/10604 sayılı ve 21/05/2012 tarihli kararı; "...Ayrıca belirtmek gerekir ki, eşitlik ilkesinin aynı durumda olanlar bakımından geçerli olduğunun göz önünde bulundurulması gerekir. Bu bağlamda, sendikaya üye olan ile üye olmayan arasında toplu iş sözleşmesinden yararlanma yönünden bir fark olması doğal karşılanmalıdır. Davacının sendika üyesi olmadan önce dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma talebinin bulunmadığı da dikkate alındığında sendikaya üyelik tarihinden önceki dönem için kök ücrete toplu iş sözleşmesi zamlarının uygulanması doğru olmaz..." şeklindedir.

10 Sur, Toplu İlişkiler, s. 350

KAYNAKÇA

Akın, Levent, “Toplu İş Sözleşmesinin Ard Etkisinden Yararlanma”, SİCİL, Eylül 2008.

Canbolat, Talat, “Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanamayacak İşçiler”, Yargıç Dr. Aydın Özkul’a Armağan; Kamu-İş C.6, S. 4, 2002, s. 163-201.

Çelik, Nuri, Caniklioğlu, Nurşen, Canbolat, Talat: İş Hukuku Dersleri, Beta, 30. Bası, Eylül 2017.

Ekmekçi, Ömer: Toplu İş Hukuku Dersleri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018

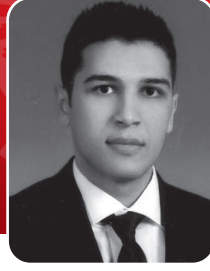
Keser, Hakan, “Sona Eren Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerinin Art Etkisi”, Sicil dergisi, Haziran 2007, s. 106-123.

Keser Hakan, “İş Güvencesi Kapsamındaki İşçinin Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanması”, Sicil İHD, S: 23, Eylül 2011, s. 146.

Sur, Melda, Yargıtay’ın 2006 yılı Kararları Değerlendirilmesi, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi.

Sur, Melda: İş Hukuku Toplu İlişkiler, 8. Bs., Turhan Kitabevi, Ankara 2019

Narmanlıoğlu, Ünal: İş Hukuku II: Toplu İş İlişkileri, 3. Bs., Nisan 2016.

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU'NA GÖRE ALINAN HARCAMALARA KATILMA PAYLARINDA MUAFİYET MESELESİ

1. GİRİŞ

Harcamalara katılma payı, belediyelerin gerçekleştirdiği yol, kanalizasyon ve su tesisleri harcamalarının kanunun belirlediği esaslar çerçevesinde bu hizmetlerden faydalananlardan alınan payı ifade etmektedir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, belediyelerin yaptığı kamu hizmetlerinin bir kısmına, o hizmetten yararlanan vatandaşların katkısını sağlamak amacıyla harcamalara katılma payı mekanizması öngörmüştür. Bu sistemde belediyelerin yapmış oldukları yol, kanalizasyon ve su tesislerinin maliyetinin bir kısmı, o hizmetten yararlanan vatandaşlar tarafından karşılanmaktadır. Anılan

Kanun harcamalara katılma paylarını belediyelerin altyapı niteliğindeki yol, su ve kanalizasyon harcamaları ile sınırlamıştır.

Bu çalışmada, yol, su ve kanalizasyon harcamaları ile sınırlandırılan katılma paylarıyla ilgili mevzuat hükümlerinde yapılan değişiklikler uyarınca muafiyet uygulamasının bulunup bulunmadığı hakkında açıklamalar yapılacaktır.

2. KATILMA PAYLARI

Harcamalara katılım payı belediyelerin yaptıkları imar faaliyetlerinin giderlerine o hizmetten yararlanan vatandaşların katılımı sağlayan bir be-

diye geliridir. Harcamalara katılma payları 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında tahsil edilen bir kamu geliridir. Bundan dolayı yalnızca belediyeler tarafından yapılan hizmetler karşılığında harcamalara katılma payı alınabilir. İl Özel İdarelerinin ya da diğer kamu idarelerinin yapmış oldukları hizmetlerden harcamalara katılma payı alınması mümkün değildir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun harcamalara katılma payları ile ilgili maddeleri, belediyelerin imar programlarının uygulanması amacı ile yaptıkları alt yapı harcamalarının bir kısmını tahsil edebilmelerine imkân tanımaktadır. Bu sistem belediyelerin, yapmak zorunda oldukları veya yapmayı planladıkları kamu hizmetleri nedeniyle katlanmak durumunda kaldıkları maliyetleri bir nebze olsun hafifletmektedir. Harcamalara katılma payları 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile düzenlenmiş olup, kamu hizmetinden yararlanma karşılığı olarak idarece alınmakta ve kamu gelirleri arasında yer almaktadır. Belediye Gelirleri Kanununun harcamalara katılma paylarının uygulanmasını göstermek amacı ile 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Harcamalara Katılma Payları İle İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 59 uncu maddesi kanunlar gereği alınan katılma paylarını, belediye gelirleri arasında saymıştır. Bunun yanı sıra 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun 15/d maddesinde, Boğaziçi alanında plan ilkelerine uygun olarak yapılacak inşaat veya tadilat projelerinin uygulanmasında 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda yer alan

imar ile ilgili harçlar ve harcamalara katılma paylarının bir misli oranında harç ve harcamalara katılma payları alınacağı hükme bağlanmıştır.¹

Harcamalara katılma payları gayrimenkul değerini artırıcı nitelikte olduğu için, katılma payı mükellefliğini harcamanın yapıldığı bölgedeki gayrimenkul sahipliği ile ilişkilendirmiştir. Harcamalara katılma payı yoluyla, belediye tarafından yapılan kentsel altyapı yatırımlarının bir kısmının, bu harcama sonucu belli değer elde eden kişilerce varlık değerleri ile orantılı olarak karşılanması yerinde bir düzenleme olarak değerlendirilmiştir.²

3. KATILMA PAYLARINDA MUAFİYET

Bilindiği üzere, 2709 sayılı Anayasamızın 73 üncü maddesi,

“... Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.” hükmünü,

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesi,

1 Şimşek, S. (2019), Belediye Gelirleri Kanunu'na Göre Alınan Harcamalara Katılma Payları, <https://gayrimenkulmezvatu.com/belediye-gelirleri-kanununa-gore-alinan-harcamalara-katilma-paylari/#:~:text=Harcamalara%20kat%C4%B1%C4%B1m%20pay%C4%B1%20belediyelerin%20yapt%C4%B1klar%C4%B1,tahsil%20edilen%20bir%20kamu%20geliridir>. Erişim:20.08.2020

2 Kurtuluş, Barış (2006), Türkiye'de Belediyelerin Mali Yapısı ve Harcamalarının Finansmanı, DPT Yayını, Yayın No: 2692, Ankara, s.55.

“... d) Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak. ...” hükmünü,

59 uncu maddesi “Belediyenin gelirleri şunlardır:

a) Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları. ...” hükmünü,

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “yol harcamalarına katılma payı” -nı düzenleyen 86 ncı maddesi “Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce aşağıdaki şekillerde inşa, tamir ve genişletilmeye tabi tutulan yolların iki tarafında bulunan veya başka bir yola çıkışı olmaması dolayısıyla bu yoldan yararlanan gayrimenkullerin sahiplerinden meclis kararı ile Yol Harcamalarına Katılma Payı alınabilir.

a) Yeni yol açılması;

b) Mevcut yolların yüzde 40 nispetinde veya daha fazla genişletilmesi;

c) Kaldırılmaz ve bakımsız bulunan yolların, kaldırım veya parke kaldırım haline getirilmesi veya asfalt yapılması, kaldırım veya şose halindeki yolların da parke, beton veya asfalta çevrilmesi;

d) Mevcut kaldırım veya parkelerin sökülüp yeniden düzenlenmesi,

...” hükmünü,

“kanalizasyon harcamalarına katılma payı”nı düzenleyen 87 nci maddesi,

“Belediyelerce ve belediyelere bağlı müesseselerce, aşağıdaki şekilde kanalizasyon tesisi yapılması halinde, bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı alınır:

a) Yeni kanalizasyon tesisi yapılması,

b) Mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi.

...” hükmünü, “su tesisleri harcamalarına katılma payı”nı düzenleyen 88 inci maddesi,

“Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce beldede aşağıdaki şekillerde su tesisleri yapılması halinde, dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden, Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payı alınır:

a) Yeni içmesuyu şebeke tesisleri yapılması,

b) Mevcut şebeke tesislerinin tevsi ve ıslahı.

...” hükmünü amirdir.

Öte yandan, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’un 7 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasının ilk yürürlük metni “Bu Kanun uyarınca yapılacak olan işlem, sözleşme, devir ve tesciller ile uygulamalar, noter harcı, tapu harcı, belediyelerce alınan harçlar, damga vergisi, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden; kullanılan krediler sebebiyle lehe alınacak paralar ise banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.” şeklinde, 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanun ile değişik ve mer’i

metni “Bu Kanun uyarınca yapılacak olan ve Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi, İdare ve dönüşüme konu yapıların inşası işini yüklenen müteahhit ile malik ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinden birinin taraf olduğu;

a) Bu Kanun kapsamındaki taşınmazların dönüşüme tabi tutulmadan önce ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri ile bu Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar neticesinde meydana gelen yeni yapıların malik, işi yüklenen müteahhit ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerine ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri,

b) Bu Kanun kapsamındaki bir yapıdan dolayı, bu Kanun kapsamındaki parsellerde veya alanlarda veya söz konusu parsel ve alanların dışındaki parsellerde yeni bir yapı yapılması ya da mevcut bir yapının satın alınması veya ipotek tesis edilmesi işlemleri,

c) Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar neticesinde meydana gelen yeni yapıların işi yüklenen müteahhit, Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi, İdare ve bunların iştirakleri tarafından gerçekleştirilecek ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri,

ile bu bentlerde belirtilen yapıların dönüşümüne ilişkin olarak Kanun uyarınca yapılacak diğer işlemler noter harcı, tapu harcı, belediyelerce alınan ücret ve harçlardan, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden, bu

işlemler nedeniyle düzenlenecek kâğıtlar, resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler sebebiyle düzenlenen kâğıtlar da dahil olmak üzere damga vergisinden, bu Kanun kapsamındaki yapıların maliklerine ve malik olmasalar bile bu yapılarda kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak en az bir yıldır ikamet ettiği veya bunlarda işyeri bulunduğu tespit edilenlere bu amaçlarla kullandırılan krediler dolayısıyla lehe alınacak paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisnadır. Bu Kanun kapsamındaki iş, işlem ve uygulamalar, Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdarenin, sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri tarafından yürütülüyor ise, bu şirketlerce yapılan iş, işlem ve uygulamalarda da bu fıkrada belirtilen vergi, harç ve ücret muafiyetleri uygulanır.” şeklinde olup aynı maddenin onuncu fıkrasının ilk yürürlük metni “Gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerinca uygulamada bulunan riskli alanlardaki yapıların mevcut alanları için daha önce belediyelerce alınan harç ve ücretlere ilave olarak, sadece kullanım maksadı değişiklikleri ile yapı alanındaki artışlar için hesaplanan harç ve ücret farkları alınır.” şeklinde, 14/4/2016 tarihli ve 6704 sayılı Kanun ile değişik metni “Riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu parsellerde, gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerinca uygulamada bulunulması hâlinde, yapıların mevcut alanları için daha önce belediyelerce alınan harç ve ücretlere ilave olarak, sadece kullanım maksadı değişiklikleri ile yapı alanındaki artışlar için hesaplanan harç ve ücret farkları alınır.” şeklinde ve ni-

hayet 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanun ile değişik ve mer'î metni “*Riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu parsellerde, gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerince uygulamada bulunulması halinde, fonksiyon değişikliğine bakılmaksızın, mevcut inşaat alanının bir buçuk katına kadar olan yeni inşaat alanı için belediyelerce harç ve ücret alınmaz.*” şeklindedir.

Öte yandan, 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasının (d) bendinin (6) numaralı alt bendinin 27/10/2016 tarihine kadar yürürlükte bulunan metni “*Kurum ve kuruluşlarca döner sermaye ücreti adı altında alınan bütün ücretler; Belediye Gelirleri Kanununun 86 ncı, 87 nci, 88 inci ve 97 nci maddeleri ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci ve 23 üncü maddeleri uyarınca alınan her türlü ücret riskli olarak tespit edilen binaya ilişkin olarak 1/7/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Otopark Yönetmeliği uyarınca alınanlar da dahil olmak üzere, belediye meclisi kararı ile belirlenen ve alınan her türlü ücret.*” şeklinde iken 27/10/2016 tarihli ve 29870 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelik ile mezkur metinden “Belediye Gelirleri Kanununun 86 ncı, 87 nci, 88 inci ve 97 nci maddeleri” ibaresi çıkarılmıştır. Yönetmelik'in mer'î metninde söz konusu hususu düzenleyen aynı maddenin dokuzuncu, onuncu ve on ikinci maddelerinde de benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri kapsamında, **katılma paylarının Anayasanın 73 üncü madde kapsamın-**

daki mali yükümlülüklerden birisi olduğu, bunlar hakkında yalnızca kanun ile düzenleme yapılabileceği ve yine Kanun'un öngördüğü alt ve üst limitler kapsamında muaflik, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde değişiklik yapmak yetkisinin Cumhurbaşkanına verilebileceği ancak 2464 sayılı Kanun'un incelenmesinde böyle bir düzenlemeye de gidilmediği görülmektedir. Diğer taraftan, 6306 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin dokuzuncu ve onuncu fıkralarında ilk yürürlük tarihinden bugüne kadar bu Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar için katılma paylarından muafiyet sağlayacak bir hüküm de yer almamıştır. Kanun'un uygulama yönetmeliğinde 27/10/2016 tarihine kadar yürürlükte olan ve katılma paylarının alınmayacağına dair hükmün ise anayasa ve kanunlara uygun olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla normlar hiyerarşisi gereği, bir alt normun üst normu gözetmeden oluşturduğu kuralın uygulama kabiliyeti olamayacaktır.

Sonuç olarak, 2464 sayılı Kanun'un öngördüğü şartlarda ve miktarda katılma payı tahsil etmek belediyelerin bir yetkisi olduğu kadar bir sorumluluğu ve görevi de olduğundan, yine konuyla ilgili gerek mülga gerekse mer'î kanun hükümlerinde bir muafiyet düzenlemesi de yapılmadığından 6306 sayılı Kanun uygulamaları nedeniyle katılma paylarından bir muafiyetin bulunmadığı, 27/10/2016 tarihine kadar yürürlükte kalan Yönetmelik hükmünün ise Anayasa ve kanunlara aykırılık teşkil etmesi nedeniyle uygulanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

4. SONUÇ

Harcamalara katılma payı, belediyelerin gerçekleştirdiği yol, kanalizasyon ve su tesisleri harcamalarının kanunun belirlediği esaslar çerçevesinde bu hizmetlerden faydalananlardan alınan payı ifade etmektedir. 2464 sayılı Kanun harcamalara katılma paylarını belediyelerin altyapı niteliğindeki yol, su ve kanalizasyon harcamaları ile sınırlamıştır.

Katılma payları Anayasanın 73 üncü madde kapsamındaki mali yükümlülüklerden birisidir. Bunlar hakkında yalnızca kanun ile düzenleme yapılabilir ve yine Kanun'un öngördüğü alt ve üst limitler kapsamında muaflik, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. 2464 sayılı Kanun'un incelenmesinde muafiyet gibi bir düzenlemeye de gidilmemiştir. Bu nedenle, 2464 sayılı Kanun'un öngördüğü şartlarda ve miktarda katılma payı tahsil etmek belediyelerin bir yetkisi olduğu kadar bir sorumluluğu ve görevi de olduğundan, yine konuyla ilgili gerek mülga gerekse mer'i kanun hükümlerinde bir muafiyet düzenlemesi de yapılmadığından 6306 sayılı Kanun uygulamaları nedeniyle katılma paylarından bir muafiyetin bulunmadığı, 27/10/2016 tarihine kadar yürürlükte kalan Yönetmelik hükmünün ise Anayasa ve kanunlara aykırılık teşkil

etmesi nedeniyle geçmiş yıllara ilişkin hizmetlerde dahi uygulanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Kurtuluş, Barış (2006), Türkiye'de Belediyelerin Mali Yapısı ve Harcamalarının Finansmanı, DPT Yayını, Yayın No: 2692, Ankara.

Şimşek, S. (2019), Belediye Gelirleri Kanunu'na Göre Alınan Harcamalara Katılma Payları, <https://gayrimenkulmevzuati.com/belediye-gelirleri-kanununa-gore-alinan-harcamalara-katilma-paylari/#:~:text=Harcamalara%20kat%C4%B1m%20pay%C4%B1%20belediyelerin%20yap%C4%B1klar%C4%B1,tahsil%20edilen%20bir%20kamu%20geliridir. Erişim:20.08.2020>

5393 sayılı Belediye Kanunu Resmi Gazete 13/7/2005 tarih ve 25874 sayılı.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu-Resmi Gazete 29/05/1981 tarih ve 17354 sayılı.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Resmi Gazete 31/05/2012 tarih ve 28309 sayılı.

6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği Resmî Gazete 15/12/2012 tarih ve 28498 sayılı.

Erdoğan DEDEOĞLU

*Sayıştay Uzman Denetçisi
Kamu Yönetimi Uzmanı*

BELEDİYEDE GÖREVLİ AVUKATLARIN BARO ÜYELİK AİDATLARININ BELEDİYE BÜTÇESİNDEN ÖDENMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

1. GİRİŞ

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanununda belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmışlardır.

Belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esasları da 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde belediyelerin görev ve

sorumlulukları, 15 inci maddesinde belediyelerin yetkileri ve imtiyazları, 59 uncu maddesinde belediyelerin gelirleri, 60 nci maddesinde belediyelerin giderleri, 48, 49 ve 50 nci maddelerinde de belediye personeli ile ilgili ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Kanunda belediyelere çok sayıda görev ve yetki verilmiş, bu görevlerin yerine getirilmesi ve yetkilerin kullanılması sırasında yapılması gereken giderler de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Belediyenin görevlerinin yerine getirilmesi ve halka hizmet sunulması personeli eliyle sağlanır.

Belediyelerde norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık gibi muhtelif alanlarda; avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, büro memuru gibi muhtelif personel çalıştırılmaktadır.

Belediyelerde çalıştırılan personel grubundan biri de hukuk birimlerinde çalıştırılan avukatlardır. Belediyede avukatların kadrolu veya sözleşmeli olarak istihdam edilmesi mümkündür.

Bu makalemizde belediyelerin hukuk birimlerinde istihdam edilen avukatların baro üyeliklerinden kaynaklanan ve kendilerine ait olan baro üyelik aidatlarının ilgili belediye bütçesinden ödenmesinin mümkün olup olmadığı hususu bir Sayıştay Kararı doğrultusunda incelenecektir.

2. BELEDİYE PERSONELİ

Belediye personeli ile ilgili hükümler 5393 sayılı Belediye Kanununun 48, 49 ve 50 nci maddelerinde düzenlenmiştir.

Belediye Kanununun "Belediye teşkilâtı" başlıklı 48 nci maddesine göre norm kadroya uygun olarak her belediyede yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinin bulunması zorunlu tutulmuştur.

Ayrıca belediyelere kurulması zorunlu olan birimlerin haricinde beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak ve norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak

gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturabilme yetkisi verilmiştir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi yetkisi belediye meclisine aittir.

Kanununun 49 ncu maddesine göre de belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadroları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen norm kadro ilke ve standartları çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir. Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulur.

Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz. Bu personelin, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektiği nitelikleri taşımaları şarttır.

Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi

zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz.

Bunlara ödenecek net ücret, aynı unvanlı kadroların birinci derecesinin birinci kademesi için yapılması gereken bütün ödemeler toplamının net tutarının yarısını geçmemek ve çalıştırılacak süre ile orantılı olmak üzere belediye meclisi kararı ile tespit edilir.

Kanununun 50 nci maddesine göre de tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin kadroları ve personeli; katılma hâlinde katıldıkları belediyeye, köye dönüştürülme hâlinde ilgili il özel idaresine devredilir. Devredilen personelden kadro ve görev unvanları değişmeyenler, aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar.

Devredilen personelden durumlarına uygun boş kadro olmayanların veya mevcut kadro unvanı ile atamaları yapılamayanların kadro unvanları üç ay içerisinde ilgili belediye meclisi veya il genel meclisince aynı sınıf içerisinde kalmak kaydıyla değiştirilir. Bu değişiklikten itibaren bir ay içerisinde ilgililerin durumlarına uygun kadrolara atamaları yapılır. Söz konusu personel, atama işlemleri yapıncaya kadar devredildikleri belediye veya il özel idaresince ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ücret, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî haklarını devredildikleri belediye veya il özel idaresinden almaya devam ederler.

Devredilen personelden memur statüsünde görev yapanların, atandıkları yeni kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından az olması hâlinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi olmaksızın tazminat olarak ödenir.

3. BELEDİYEDE GÖREVLİ AVUKATLARIN BARO ÜYELİK AİDATLARININ BELEDİYE BÜTÇESİNDEN ÖDENMESİ VE BUNA İLİŞKİN BİR SAYIŞTAY KARARI

Norm kadroya uygun olarak her belediyede yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinin bulunması zorunludur. Ayrıca belediyeler kurulması zorunlu olan birimlerin haricinde beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurabileceklerdir.

Belediyelerin kurabilecekleri birimlerden biri de hukuk işleri birimleridir. Belediyenin hukuk işleri birimlerinde avukat ve diğer personel görev alır. Belediyelerin hukuk işleri birimlerinde görev alacak avukatlar kadrolu veya sözleşmeli olarak istihdam edilebilir.

Avukatların diğer çalışanlardan farklı olarak avukatlık görevlerini icra edebil-

meleri için avukatlık stajını yapmış olmaları ve meslek odası olan Baro ya kayıtlı olmaları gerekmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan avukatların stajları ve baroya kayıtlarına ilişkin düzenlemeler 1136 sayılı Avukatlık Kanununda yer almaktadır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun Ek 1 inci maddesinde;

“Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli olarak avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar hakkında bu kanunun avukatlık mesleğine kabul ve ruhsatname verilmesine ilişkin hükümleri aynen uygulanır. Bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken baro levhasına kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler. Baroya kaydını yaptırmayan avukat, çalıştığı yer barosuna bilgi verir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca baro levhasına yazılmak istemediklerini bildiren adayların, sadece avukatlık mesleğine kabullerine ve adlarına ruhsatname düzenlenmesine karar verilerek kanunda öngörülen diğer işlemler, aynen yerine getirilir.

Birinci fıkrada sözü edilen görevlerden ayrılma halinde, avukatlık mesleğinin yapılabilmesi, baro levhasına yazılmakla mümkündür.

Bu kanunun avukatlar hakkında öngördüğü disiplin işlem ve cezaları, bu maddede sözü edilen avukatlar hakkında da avukatın sürekli görev yaptığı yer barosunca uygulanır.” denilmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda, genel olarak, avukatlık mesleğini yapabilmek için baro levhasına yazılma ve aidat ödeme mükellefiyeti getirildikten sonra, anılan hüküm ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görevli avukatların baro levhasına yazılmaları isteğe bağlı tutulmuştur. Diğer bir ifade ile avukatlık mesleğini yerine getirmek için baro levhasına yazılma ve aidat ödeme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Sayıştay Denetimleri sırasında bir belediyenin Hukuk İşleri Müdürlüğü bünyesinde çalışan dokuz avukatın baro üyelik ücretlerinin belediye bütçesinden ödendiği görülmüştür. Konuyu inceleyen Sayıştay Denetçileri yapılan uygulamanın mevzuata uygun olmadığını belirterek konuyu yargı raporuna almışlar ve sözkonusu yargı raporunu değerlendiren Sayıştay 5. Dairesi 17.03.2017 tarihinde verdiği 139 sayılı ilamın 5 inci maddesiyle konu hakkında tazmin kararı vermiştir.

Sorumluların itirazı üzerine konuyu görüşen Sayıştay Temyiz Kurulu verdiği 06.07.2018 tarih ve 44836 tutanak nolu kararın 2 nci maddesi ile denetçi düşüncesi ve daire kararını haklı bularak verilen tazmin kararını tasdik etmiştir.

Sayıştay Temyiz Kurulunun verdiği 06.07.2018 tarih ve 44836 tutanak nolu kararın 2 nci maddesi ile verilen tasdik kararı üzerine bu defa sorumlular karara, karar düzeltmesi yoluyla tekrar itirazda bulunmuşlardır.

Karara itiraz eden sorumlular, karar düzeltmeye ilişkin itiraz dilekçelerinde özetle;

“Kamuda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olarak görev yapan avukatların baro ile ilişkileriyle ilgili olarak iki temel kanunda hüküm bulunduğunu, bunlardan birisinin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu olduğunu, Avukatlık Kanunu’nun Ek 1. maddesinde “Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli olarak avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine bağlıdır.” düzenlemesinin bulunduğunu, bu düzenlemenin, sorgu, nihayetinde de ilamda işaret edilen “kamu zararı” tespitinin dayanağını oluşturduğunu, söz konusu düzenleme esas alınarak kamu zararı oluştuğunun belirtildiğini, oysa ki bu tespitin hatalı ve hukuka aykırı olduğunu,

Kamuda avukatlık yapan memurlarla ilgili bir diğer düzenlemenin de 657 sayılı Devlet Memurları Hakkındaki Kanun’da bulunduğunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36 ncı maddesinin 1 nci fıkrasının “V” bendinde; “Avukatlık Hizmetleri Sınıfı: Avukatlık Hizmetleri Sınıfı, özel kanunlarına göre avukatlık ruhsatına sahip, baroya kayıtlı ve kurumlarını yargı mercilerinde temsil yetkisini haiz olan memurları kapsar.” denilmek suretiyle 1136 sayılı yasanın Ek 1 maddesiyle isteğe bırakılmış olan baro levhasına yazılma serbestliğini ortadan kaldırdığını ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan avukatlar için baro levhasına kayıtlı olmayı bir zorunluluk haline getirdiğini, öte yandan, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 72/1 maddesinin (d) bendi, baro aidatlarının ödenmemesinin sonuçlarından birinin “baro levhasından silinme” olarak göster-

miş olması karşısında, 657 sayılı Yasaya tabi olarak görev yapan avukatların baro levhasına kayıtlı olmalarının gerekmesi nedeniyle baro aidatını ödemelerinin de kanuni bir zorunluluk niteliği taşıdığını, Belediyede görev yapan avukatların baro aidatlarının kurum bütçesinden ödenmesinin hukuka uygun olduğunu, kamu zararına yol açmadığının açıkça görüldüğünü,

... Belediyesi’nde görevli olan avukatların, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olarak görev yaptıklarını, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36 inci maddesinin 1 inci fıkrasının V inci bendi düzenlemesi, “Baro üyeliği”ni memuriyete alınma koşulları arasında saydığını, her ne kadar 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun Ek 1 inci maddesi kamu kurumlarında avukatlık yapanlara avukatlık kütüğüne yazılmayı avukatların ihtiyarına bırakmakta ise de, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’ndaki düzenleme ile 1136 sayılı kanunun düzenlemesi ortaya bir “kanunlar ihtilafı” çıkardığını,

Dairenin tazmin kararını, 1136 sayılı Kanunun 657 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonraki bir tarihte yürürlük kazanmış olmasının, 657 sayılı yasanın ilgili düzenlemesini ortadan kaldıracığı görüşüne dayandığını, oysa Sayıştay Dergisinin 72 inci sayısında yayımlanan bir Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri isimli çalışmada da işaret edilmiş olduğu gibi, birden fazla kanunun düzenlediği bir hususta hangi kanun hükmünün uygulanacağını belirlemede ilk kriterin “yürürlük tarihi” değil; “genel

kanun-özel kanun” ayrımı olduğunu, Sayıştay Dergisinde yer alan çalışmada da işaret edildiği gibi, “Hükümlerinin mahiyeti itibarıyla herkese veya her olaya uygulanması mümkün olan kanunlara genel kanun denildiğini, buna mukabil belli kişilere veya belli olaylara uygulanan kanunlara ise özel kanun denildiğini, örneğin 4721 sayılı Medeni Kanun’un genel nitelikli bir kanun olduğunu ve içerisinde (56 ve 100. maddeler arasında) dernekleri de düzenlediğini, ancak derneklerin özel bir kanun olan 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile de düzenlendiğini, aynı şekilde içerisinde özel borç ilişkilerini de düzenleyen 818 sayılı Borçlar Kanunu genel bir Kanun olarak her türlü kira ilişkilerini taşınır ve taşınmazlar açısından düzenlediği halde, özel bir kanun olan 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun ise kira ilişkisini gayrimenkuller açısından düzenlediğini, konu, bu bakış açısı ile değerlendirildiğinde varılması gereken sonucun 1136 sayılı Avukatlık Kanunu, “avukatlık mesleği”nin yerine getirilmesine ilişkin bütün hususları düzenliyor olmakla ve bütün avukatları (kamu-serbest avukatlık ayrımı yapmaksızın) kapsamına aldığı için genel bir kanun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36 inci maddesinin 1. Fıkrasının V. İnci bendi ise bütün memurları değil; sadece avukatların kamuda görev alma halini düzenlediğinden; yani avukatların sadece kamuda görev alma koşullarını saydığından özel kanun niteliği taşıdığı, tüm bu hususlar ortada iken, kamuda çalışan avukatların baro aidatlarının kamu zararı olarak kabul edilmesinin açıkça hukuka aykırı olduğunu belirterek verilen tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Sorumluların yaptığı karar düzeltilmesi başvurusuna ilişkin Sayıştay Başsavcılığı tarafından verilen mütalaada da:

“İlamın 5 inci maddesine ilişkin; temyiz dilekçesindeki iddia ve açıklamalara aynen yer verilerek, Sayıştay ... Dairesinin 17/03/2017 tarihli ve 139 sayılı İlamının 1 ve 5 inci maddesine ilişkin tazmin hükmünün kaldırılmasına yönelik temyiz talebinin reddine dair, 06/07/2018 tarihli ve ... Tutanak numaralı Temyiz Kurulu Kararının, karar düzeltme talebinin kabulüyle, tazmin hükmünün kaldırılması- bozulmasına karar verilmesi istenilmiştir.

İleri sürülen hususlar, karar düzeltilmesine konu edilen Temyiz Kurulunun yukarıda belirtilen kararında gerekçeli olarak karşılanmıştır.

Talebin reddi ile karar düzeltilmesine mahal bulunmadığına dair karar verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.” denilmiştir.

Karar düzeltme başvurusuna ilişkin sorumluların itiraz gerekçelerini ve Başsavcılık mütalaasını değerlendiren Sayıştay Temyiz Kurulu verdiği 29.01.2020 tarihli ve 47180 tutanak nolukararında :

“139 sayılı ilamın 5. maddesiyle; Belediyede görevli avukatların baro üyeliklerinden kaynaklanan ve kendilerine ait olan aidatların belediye bütçesinden ödenmesi neticesinde ... TL’ ye verilen tazmin hükmünün 06.07.2018 tarih ve ...tutanak numaralı Temyiz Kurulu Kararının 2. Maddesiyle tasdikine karar verilmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun Ek 1 inci maddesinde;

“Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli olarak avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar hakkında bu kanunun avukatlık mesleğine kabul ve ruhsatname verilmesine ilişkin hükümleri aynen uygulanır. Bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken baro levhasına kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler. Baroya kaydını yaptırmayan avukat, çalıştığı yer barosuna bilgi verir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca baro levhasına yazılmak istemediklerini bildiren adayların, sadece avukatlık mesleğine kabullerine ve adlarına ruhsatname düzenlenmesine karar verilerek kanunda öngörülen diğer işlemler, aynen yerine getirilir.

Birinci fıkrada sözü edilen görevlerden ayrılma halinde, avukatlık mesleğinin yapılabilmesi, baro levhasına yazılmakla mümkündür.

Bu kanunun avukatlar hakkında öngördüğü disiplin işlem ve cezaları, bu maddede sözü edilen avukatlar hakkında da avukatın sürekli görev yaptığı yer barosuna uygulanır.” denilmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nda, genel olarak, avukatlık mesleğini yapabilmek için baro levhasına yazılma ve aidat ödeme mükellefiyeti getirildikten sonra, anılan hüküm ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görevli avukatların baro levhasına yazılmaları isteğe bağlı tutulmuştur. Diğer bir ifade ile avukatlık mesleğini yerine getirmek için baro levhasına ya-

zılma ve aidat ödeme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Rapor dosyası ve ekli belgelerin incelenmesi neticesinde; ... Belediyesi Hukuk İşleri Müdürlüğü bünyesinde çalışan dokuz avukatın baro üyelik ücretlerinin Belediye bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Her ne kadar, sorumlu dilekçesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36 ncı maddesinde, Avukatlık Hizmetleri Sınıfının, özel kanunlarına göre avukatlık ruhsatına sahip, baroya kayıtlı ve kurumlarını yargı mercilerinde temsil yetkisini haiz olan memurları kapsadığının belirtildiğini, dolayısıyla da 1136 sayılı yasanın Ek 1 inci maddesiyle isteğe bırakılmış olan baro levhasına yazılma serbestliğinin ortadan kaldırılmış olduğunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan avukatlar için baro levhasına kayıtlı olmayı bir zorunluluk haline getirilmiş olduğunu, diğer yanda ise, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 72/1 maddesinin (d) bendindeki düzenleme ile, baro aidatlarının ödenmemesinin sonuçlarından birisinin “baro levhasından silinme” olarak gösterilmiş olması karşısında, 657 sayılı yasaya tabi olarak görev yapan avukatların baro levhasına kayıtlı olmaları nedeniyle kurumlarının baro aidatını ödemelerinin kanuni bir zorunluluk niteliği taşıdığını belirtmişse de; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 14.07.1965 tarihinde yürürlüğe girmiş bir kanundur. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ise 19.03.1969 tarihinde yürürlüğe konmuş avukatlık mesleğini düzenleyen daha yeni bir kanundur. Nitekim

Avukatlık Kanununun Ek 1 inci maddesi, 08.05.1984 tarih ve 3003 sayılı Kanununun 8 inci maddesi ile ilgili Kanuna eklenmiş olan ve kamu kurumlarında çalışabilecek avukatların durumunu düzenleyen özel bir düzenlemedir.

Sorumlu, tazmin hükmünün dayanağının Avukatlık Kanunu'nun, 657 sayılı Kanun'dan sonra yürürlüğe girdiği için, 657 sayılı Kanun'un ilgili düzenlemesini ortadan kaldırması olduğunu iddia etmişse de, hangi kanun hükmünün uygulanacağına belirlenmesindeki temel kriter olarak "yürürlük tarihi" kriteri değil "genel kanun-özel kanun" kriteridir. Sorumlunun dilekçesinde iddia ettiğinin aksine 657 sayılı Kanun diğer hususlar yanında kamuda görev yapan avukatlara ilişkin düzenlemeleri de içerdiği için genel kanun, sadece avukatlık mesleğini düzenlen Avukatlık Kanunu'nu ise özel kanundur. Bu sebeple özel kanun olan Avukatlık Kanunu'ndaki düzenlemenin yanında, dilekçenin genel bir Kanun olan 657 sayılı Kanundaki düzenlemenin esas alınması hususundaki iddiasına katılma olanağı bulunmamaktadır.

Bu nedenle, kendi istekleri ile baro levhasına yazılan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri avukatlarının baro aidatlarının bu kurum ve kuruluşlar ile iktisadi teşebbüslerin bütçelerinden ödenmesi mevzuata aykırı bir uygulamadır.

Bu itibarla, 06.07.2018 tarih ve 44836 tutanak numaralı Temyiz Kurulu Kararınının 2. maddesinde, karar düzeltilmesine mahal olmadığına 29.01.2020 tarihinde oybirliğiyle, karar verildi." denilmiştir.

Sayıştay Temyiz Kurulu kararında da belirtildiği üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu diğer hususlar yanında kamuda görev yapan avukatlara ilişkin düzenlemeleri de içerdiği için genel kanun, sadece avukatlık mesleğini düzenlen Avukatlık Kanunu'nu ise özel kanun olup, kendi istekleri ile baro levhasına yazılan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri avukatlarının baro aidatlarının bu kurum ve kuruluşlar ile iktisadi teşebbüslerin bütçelerinden ödenmesi mevzuata aykırı bir uygulamadır.

4. SONUÇ

Belediyelerde norm kadroya uygun olarak muhtelif alanlarda ve değişik unvanlarda muhtelif personel çalıştırılmakta olup, belediyelerde çalıştırılan personel grubundan biri de hukuk birimlerinde çalışan avukatlardır.

Avukatların diğer çalışanlardan farklı olarak avukatlık görevlerini icra edebilmeleri için avukatlık stajını yapmış olmaları ve meslek odası olan Baro ya kayıtlı olmaları gerekmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda, genel olarak, avukatlık mesleğini yapabilmek için baro levhasına yazılma ve aidat ödeme mükellefiyeti getirildikten sonra, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görevli avukatların baro levhasına yazılmaları isteğe bağlı tutulmuştur. Diğer bir ifade ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görevli avukatların avukatlık mesleğini yerine getirmek için baro levhasına yazılma ve aidat ödeme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Sayıştay Temyiz Kurulunun 29.01.2020 tarihli ve 47180 tutanak nolu kararında da; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görevli avukatların baro levhasına yazılmaları isteğe bağlı tutulmuş olduğundan, kendi istekleri ile baro levhasına yazılan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri avukatlarının baro aidatlarının, bu kurum ve kuruluşlar ile iktisadi teşebbüslerin bütçelerinden ödenmesinin mevzuata aykırı olduğuna karar verilmiştir.

KAYNAKLAR

- 1- 5393 sayılı Belediye Kanunu Kanunlar Tertip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 13.07.2005 Sayısı: 25874 Kabul Tarihi: 03.07.2005.
- 2- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu Kanunlar Tertip: 5 Resmî Gazete Tari-

hi: 07.04.1969 Sayısı: 13168 Kabul Tarihi: 19.03.1969.

3- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu Kanunlar Tertip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 23.07.1965 Sayısı: 12056 Kabul Tarihi: 14.07.1965.

4- Sayıştay 5. Dairesinin 17.03.2017 tarihli ve 139 sayılı ilamı.

5- Sayıştay Temyiz Kurulunun 06.07.2018 tarihli ve 44836 tutanak nolu kararı.

6- Sayıştay Temyiz Kurulunun 29.01.2020 tarihli ve 47180 tutanak nolu kararı.

7- Erdoğan Dedeoğlu, Gerekçeli ve Açıklamalı 5393 sayılı Belediye Kanunu, Ekin Yayıncılık, İkinci Baskı, Ankara – 2011.

Ömer ALBAYRAK

İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

Ali Aykut TENĞERLİ

İzmir Milli Emlak Dairesi Başkanı

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ KAVRAMI VE BU AMAÇLA HAZİNE TAŞINMAZLARININ KİRALANMASI İŞLEMLERİ

1. GİRİŞ

Dünyanın genelinde sürekli büyümekte olan iki sektör olan alternatif (tamamlayıcı) tıp ile kozmetik ve buna bağlı alt sektörlerde yoğun bir şekilde kullanımı olan tıbbi ve aromatik bitkiler doğada kendiliğinden yetişen ve kültürü yapılanlar olarak iki kısma ayrılabilir. Tür bakımından en fazla çeşitliliğe sahip ülkeler Güney Amerika ve Güneydoğu Asya ülkeleri olmakla birlikte ülkemizde haşhaş ve kekik gibi halk arasında tüketimi yaygın olan türlerin üretiminin dünya ölçeğinde yüksek olduğu, bunun yanında, Türk mutfağında kullanımı fazla olan kimyon, çörekotu gibi türlerin de yetiştirildiği görülmektedir. Ülkemizde

birçok ilde bu bitkilerin organik tarım kapsamında üretiminin yapıldığı buna bağlı olarak hem kırsal yörelerde yaşayan insanlara alternatif bir gelir kapısı olduğu hem de ihraç edilmek suretiyle bütçeye katkı sağladığı da düşünülmektedir. Bu kapsamda 2014 yılı için bu tür bitkilerin ülke ekonomisine katkısı 635 milyon TL, orman köylülerine katkısının ise 168 milyon TL olarak gerçekleştiği görülmektedir.¹

Geniş yüzölçümü ve verimli toprakları ile potansiyeli bu kadar yüksek bir sektör olan tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği Devlet tarafından destekleme kapsamına alınmış olup, bu kapsamda yine Hazine

¹ <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/515914>

taşınmazlarının uygun bedeller ile kiralanmasının önü 379 sayılı Milli Emlak Tebliği² ile açılmıştır. Bu çalışmada tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliğinin ülkemiz ekonomisi açısından önemi ile bu sektörde yatırım yapmak isteyen yatırımcıların Hazine taşınmazlarını ne şekilde kiralayabilecekleri ile buna ilişkin işlem süreçleri ele alınmıştır.

2. GENEL OLARAK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 2017/5 sayılı Genelgesi³ ile 27/12/2016 tarihli ve 2016/9665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar kapsamında, tarımsal üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması amacıyla gerçek ve/veya tüzel kişi üreticilere, 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında olup Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görev alanı içerisinde yer alan tarımsal amaçlı kooperatiflere ve Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne (diğer kamu kurum ve kuruluşları hariç), T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullandırılması ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiş olup, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği de söz konusu Tebliğ kapsamına alınmıştır.

Söz konusu Tebliğin 33 üncü maddesinde, üreticilerin faiz indirimli kredi

kullanabilmeleri için; “*aspir, yağlık ayçiçeği, kolza, kanola, kütlü pamuk, soya, susam, yağlık zeytin ve tıbbi aromatik bitkilerden “kekik, biberiye, adaçayı, sıgla yağı, sumak, keçi boynuzu, defne, fesleğen, likapa, ıhlamur, safran ve joboba” üretimi ni yapıyor/yapacak olması*” gerektiği hükme bağlanmıştır.

Hazine taşınmazlarının tıbbi ve aromatik bitkilerin yetiştirilmesine yönelik olarak kiralanmasına olanak sağlayan ilk düzenleme Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkındaki Yönetmeliğin⁴ 72/A (24/5/2017 tarihli ve 30075 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak eklenmiştir) maddesinde hükme bağlanmıştır;

“*Hazine taşınmazları gerçek veya tüzel kişilere, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca belirlenecek tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerini yetiştirmek üzere kiraya verilebilir. Bu amaçla yapılan kiralamalarda yıllık kira bedeli, taşınmazın rayiç bedelinin binde biridir.*”

Bahsedilen Yönetmeliğin 12 nci maddesinin (c) fıkrasında, Hazine taşınmazlarının normal kiralama bedelinin taşınmazın rayiç değerinin yüzde 4 olarak belirlendiği göz önüne alındığında, tıbbi ve aromatik yetiştiricilik amaçlı kiralamalar için Devletçe yapılan teşvikin önem ve derecesi daha rahat anlaşılabilir.

3. KİRALAMA İŞLEMLERİ

379 sayılı Milli Emlak Tebliğine göre Bakanlıkça belirlenecek Hazine taşınmazları üzerinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca belirlenen baharat,

2 Resmi Gazete'nin 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

3 Resmi Gazete'nin 08.03.2017 tarihli ve 30001 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

4 Resmi Gazete'nin 19.06.2007 tarihli ve 26557 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

ilaç, kozmetik, gıda katkıları, boya, aroma verici vb. amaçla kullanılmak üzere yetiştiriciliği yapılan ve Tebliğ ekinde belirtilen bitki türlerini yetiştirmek üzere çok yıllık bitkiler için 10 yıla kadar, tek yıllık bitkiler için ise 5 yıla kadar kiralamaya yapılabilmektedir.

İlk yıl tahmini kira bedeli taşınmazın rayiç değerinin binde biri olup, hak sahibi olarak belirlenenlere, aynı ilçe sınırları içerisinde, tıbbi ve aromatik bitkiler için en fazla 1.000.000 m²'ye kadar, süs bitkileri için en fazla 2.000.000 m²'ye kadar, Hazine taşınmazı kiraya verilebilir. Kira süresi sonunda kiracının talep etmesi halinde, kontrol ekibinin uygunluk raporu ile yeniden bedel belirlenmek suretiyle taşınmaz, yükümlülüklerini yerine getiren eski kiracısına yeniden kiraya verilebilir.

a) Kiraya Verilemeyecek Taşınmazlar - Belirlenen Taşınmazların İlanı

Hazine taşınmazlarından, tahsisli olanlar, maden sahaları, kıyı, orman, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, mera, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, turizm alanlarında kalan alanlar, tahsisli taşınmazlar, özel kanunlar uyarınca hak sahipliği bulunan taşınmazlar, EPDK lisansı kapsamındaki sahalar, Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu kapsamında ruhsatlandırılan yerler, özel çevre koruma bölgelerinde kalan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar, belediye tarafından deniz, akarsu ve gölden doldurma suretiyle kazanılan alanlar,teferruğ⁵ yolu ile edi-

nilen ve edinme tarihinden itibaren bir yıl geçmemiş olanlar,2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında olan ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kiraya verilmesi uygun görülmeyenler,kamulaştırma yolu ile edinilen, amacıyla kullanılmadığı için boş kalan ve 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 23 üncü maddesinde yazılı süresi (5 yıl) dolmamış olanlar, ile sair özel kanunlar uyarınca ilgili kurumun olumsuz görüşü bulunan taşınmazlar kiraya verilmez.

Bakanlık (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) tarafından yukarıda belirtilen kısıtlamalar kapsamında bulunmayan yani kiralanabilecek taşınmazlar öncelikle taşra teşkilatınca ilgili kurumlarla yapılacak yazışmalar ile belirlenerek Bakanlığa bildirilir ve Bakanlıkça bu amaçla kiralanmasının uygun bulunması suretiyle kiralama süreci başlatılır.

Bu taşınmazlar idarece re'sen belirlenebileceği gibi gerçek veya tüzel kişilerin talebi üzerine de belirlenebilir.

Bakanlıkça uygun bulunarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine ilan edilmesi gerektiği yazı ile bildirilen taşınmazlar İdarenin internet sayfasında ve uygun görülen diğer şekillerle 30 gün süreyle ilan edilir.İlan edilen taşınmazlar ilgili belediye başkanlıkları, ticaret ve sanayi odaları ile ziraat odalarına da bildirilir. İlan edilen bu taşınmazlardan köy ve belde sınırları içerisinde bulunanlar aynı süre içerisinde ilgili köy ve belde de uy-

5 **Teferruğ:** Devletin bir alacağının tahsilinin sağlanması veya devlete ait bir malın ucuz satılmasının önlenmesi veya Hazine

haklarının korunması maksadıyla bir taşınmazın Hazine mülkiyetine geçirilmesidir.

gun görülen vasıtalarla duyurulur. İlan edilen taşınmazlara ilişkin bilgiler, ilanın başladığı tarihten itibaren beş gün içerisinde Tarım İdaresine ayrıca gönderilir.

b) Başvuruların Alınması ve Değerlendirilmesi

İdarece ilan edilen Hazine taşınmazları üzerinde tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkileri yetiştirmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler Tebliğin ekinde yer alan formu (EK-2) uygun olarak doldurarak diğer belgeler ile birlikte ilan süresi içerisinde İdareye başvurur. Başvuru süresi sona erdikten sonra bilgi ve belge kabul edilmez.

EK-2 formunda başvuru sahibinin yapmayı planladığı tarım yöntemine göre şu bilgileri işaretlemesi gerekmektedir:

- **Kiralama amacı**
- **Yetiştirilecek bitkiler (hangi bitkilerin yetiştirilebileceği tebliğe ekli listede yer almaktadır.)**
- **Su kullanım durumu (kuru-sulu tarım)**
- **Sulama yöntemi (salma-damlama-yağmurlama)**
- **Üretim sistemi (iyi tarım-organik tarım-klasik tarım)**

İdarece alınan başvuru formları ve eki belgeler, her bir taşınmaz için oluşturulan dosyalar halinde, teknik uygunluk açısından değerlendirilmek ve hak sahipliği belirlenmek üzere başvuru süresinin bitiminden itibaren en geç üç iş günü içerisinde ilgili Tarım İdaresine gönderilir.

Tarım idaresi (il ve ilçe müdürlükleri) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne

(Milli Emlak Birimi) gönderilen başvuruların her birini;

- **Başvurunun usulüne uygun olup olmadığı**
- **Yetiştirilmesi istenilen bitkinin iklim ve toprak şartlarına uygun olup olmadığı,**
- **Üretim yönteminin tarım tekniği açısından uygunluğu,**
- **Taşınmazın tarım, çevre ve doğal şartlar yönüyle müsaitliği**

Kıstasları dikkate alınarak inceler ve uygun olması halinde başvuru, ilgili teknik personeller ile il/ilçe müdürünün onayını haiz “Teknik Uygunluk Değerlendirme Formu” düzenlenmesini müteakip sonraki puanlama safhasına geçilir.

Puanlama safhasında ilgili teknik personeller ilk safhadan geçmiş başvuruları tarım tekniği, başvuranın durumu (çiftçi olup olmaması, ikametgahı, yaşı vb.) yönleriyle önceden belirlenmiş puan kriterleri çerçevesinde değerlendirerek puanlandırır.

Yapılan tüm değerlendirme işlemleri Tarım İdaresince azami 30 gün içerisinde sonuçlandırılarak kiraya verilmesi gereken kişi veya kurum Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne iletilir.

c) Kira işlemleri

Tarım idaresince belirlenen kişi veya kurumun Bakanlığın da onayına müteakip hak sahibine Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca pazarlık usulüyle ihale yapılarak kira sözleşmesi düzenlenir.

İlk yıl kira bedelinin dörtte biri, ihalenin onaylanmasına ilişkin kararın müş-teriye tebliğ tarihinden itibaren **on beş gün** içinde peşin olarak, kalanı üçer aylık dönemler hâlinde üç eşit taksitle; müteakip yıllar kira bedelleri ise, üçer aylık dönemler hâlinde dört eşit taksitle ödenir. Ancak, talep edilmesi halinde, peşinatın dışında kalan kira bedelleri, aynı yıl kira dönemi içinde olmak kaydıyla, dönemin son ayında ve tek seferde ödenebilir. Sonraki yıllar kira bedelleri ise Tarım-ÜFE oranında arttırılarak tahsil edilir.

Kiraya verilecek taşınmaz, İdarece sözleşme tarihinden itibaren on beş gün içinde üzerindeki muhdesat ve müştemilat da gösterilmek suretiyle mahallinde tanzim edilecek tutanakla kiracısına teslim edilecek olup kiracı tarafından **altı ay** içerisinde faaliyete başlanması zorunludur.

Kira süreci içerisinde, faaliyetlere ilişkin gerekli inceleme, tespit veya yıllık kontroller rapora bağlanmak üzere kontrol ekibi veya idarelerce yürütülür. Taahhüt edilen yatırıma aykırılık ve eksikliklerin olduğunun belirlenmesi halinde kiracıya eksiklik veya aykırılıkların giderilmesi için **doksan gün** süre verilir. Gerekli düzeltmelerin yapılmaması halinde sözleşme feshedilir.

Kiracı sözleşmenin bir kısmını veya tamamını devredemez, sözleşmeye ortak alamaz, (tarımsal amaçlı üretici örgütleri, kooperatif veya birliklerin üye ve ortaklarındaki değişiklikler hariç) kiraya verilen yeri genişletemez, değiştiremez ve amacı dışında kullanamaz. Kiraya verilecek taşınmazlar üzerinde sabit yapı ve tesis inşa

edilemez. Ancak idarenin izni ile zorunlu takılıp sökülebilir yapılar yapılabilir.

Taşınmaza kira süresi sona ermeden idarece kamu hizmetlerinin yürütülmesi açısından zorunlu olarak ihtiyaç duyulması halinde sözleşme tazminat alınmaksızın idarece tek taraflı olarak feshedilecek, kiracı Hazineden hiçbir hak ve tazminat talebinde bulunmaksızın yapılacak tebliğati takip eden **üç ay** içerisinde taşınmazı tahliye edecektir.

Kiracı tarafından talep edilmesi ve bu talebin Tarım İdaresince uygun görülmesi halinde münavebe⁶ ihtiyacı nedeniyle, kiralama süresince başvuruda belirtilen aynı grup içerisinde yer alan farklı bitkilerin yetiştiriciliği yapılabileceği gibi üretim planlaması ya da zirai karantina gereğince teknik bir zorunluluk olması durumunda Hazine taşınmazının bir kısmı nadasa da bırakılabilir. Ayrı bir sözleşme düzenlenmeksizin ve bedel alınmaksızın sadece yeşil gübreleme yapmak amacı ile kullanılan bitkilerle ara tarım yapılabilmesi de mümkündür.

d) Mahalli İdarelere Kiralama Yapılabilir mi?

379 sayılı Tebliğin tanımlar kısmında hak sahibi, **“Tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerini yetiştirmek amacıyla Hazine taşınmazı kiraya verilmesi uygun görülen gerçek veya tüzel kişiler”** şeklinde tanımlanmış olup, tıbbi ve aromatik amaçlı kiralama imkanından **Belediyeler ve Belediyeye ait Şirketlerin de yararlanabilmesi mümkündür.** Dünyada yükselen bir trend olan tıbbi ve aro-

6 Aynı tarım alanı üzerinde farklı türlerden kültür bitkilerinin düzenli aralıklarla arka arkaya yetiştirilmesi.

matik bitki yetiştiriciliği ve bu sektörün yan dallarının fazlalığı dikkate alındığında belediyelerin bu sektörde faaliyet göstermelerinin, gerek mahalli istihdama katkı sağlaması gerekse belediye şirketleri vasıtasıyla bu sektörde markalaşmak suretiyle yüksek gelir potansiyeline de kapı aralayabileceği dikkate alınmalıdır.

4. SONUÇ

Tıbbi bitkilerin ilaç olarak kullanımı insanlık tarihi kadar eskidir. Geleneksel ya da alternatif tıp olarak adlandırılan ve daha çok kuşaklar arası iletim yoluyla günümüze kadar gelen tedavi yöntemlerinin çoğu bitkisel temele dayanmaktadır. 18. yüzyılda Carolus Linnaeus (1707-1778) tarafından yaklaşık 8 bin kadar bitki türü sistematik olarak sınıflandırılmış, bu sınıflandırma sadece doğa bilimcilerinin değil, örneğin farmasötik kim-

yacıların da işini çok kolaylaştırmıştır.⁷ Bunun yanında kozmetik endüstrisinin de gelişmesiyle bitkilerin parfüm, krem, losyon vb. alanlarda da kullanımıyla tıbbi ve aromatik bitki üretiminde kültür tarımına doğru eğilim gösterme zarureti doğmuştur. Ekonomik olarak verimli topraklara sahip ülkemizde de kanun koyucu bu alanda faaliyet göstermek isteyen kişi ve kurumlara teşvik edici düzenlemeler getirmiştir. Bu kapsamda yatırımcılara ucuz kredi ve rayiç değer binde biri gibi cüzi tutarlı kiralama imkânları sunulmuştur. Tıbbi aromatik amaçlı kiralama talebinde bulunacak yatırımcıların öncelikle amaca uygun talep edecekleri taşınmazı belirleyerek Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesindeki millî emlak birimlerine taleplerini iletmeleri yerinde olacaktır.

⁷ <http://apelasyon.com/Yazi/23-tibbi-aromatik-bitkiler>

Altar Ömer ARPACI

Vergi Başmüfettişi

İNDİRİMLİ (SIFIR) VERGİ ORANLI EMLAK VERGİSİ UYGULAMASI (ENGELLİLER AÇISINDAN)

1. GİRİŞ

Bina vergisi, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun birinci kısmında düzenlenmiştir. Kanun'un 8. maddesine göre; bina vergisinin oranı meskenlerde binde bir, diğer binalarda ise binde ikidir. Bu oranlar, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun uygulandığı büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde % 100 artırımlı uygulanmaktadır. 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 22 nci maddesi ile, Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan indirimli bina vergisi oranına ilişkin hükme, özürlüler ifadesi eklenmiş, böy-

lece engellilerin de indirimli bina vergisi oranı uygulamasından yararlanmaları sağlanmıştır. Daha sonra 6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle özürlüler ibaresi engelliler olarak değiştirilmiştir. Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 nci maddesinde yer alan düzenlemeye dayanarak Bakanlar Kurulunun 2006/11450sayılı Kararı ile 2007 yılı ve müteakip yıllar için, 200 m²'yi geçmeyen tek konutun emlak vergisi oranını *sıfır(0)* olarak belirlemiştir. Söz konusu indirimli(sıfır) oran 2020 yılında da geçerli olmaktadır.

2. MEVZUAT

Bina vergisi, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun birinci kısmında düzenlenmiştir; daimi ve geçici muafiyetleri

Kanun'un 4 ve 5 inci maddelerinde, verginin nispeti ise 8 inci maddesinde belirlenmiştir.

Emlak Vergisinin mevzuu Emlak Vergisi Kanunu'nun 1 inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Türkiye sınırları içinde bulunan binalar Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre Bina Vergisine tabidir.

Bina vergisini, binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisinde yoksa binaya malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir binaya, paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleflerdir. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar.

Kanun'un 8 inci maddesine göre; bina vergisinin oranı meskenlerde binde bir, diğer binalarda ise binde ikidir. Bu oranlar, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun uygulandığı büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde % 100 artırımlı uygulanmaktadır.

Bina vergisinde indirimli(sıfır) vergi uygulaması söz konusu Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer almaktadır. Söz konusu fıkra şu şekildedir.

“(4962 sayılı Kanunun 15’ inci maddesiyle değişen fıkra Yürürlük; 07.08.2003) Cumhurbaşkanı, kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup onsekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere hiçbir geliri olmadığını belgeleyenlerin, gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıktan ibaret bulunanların, gazilerin, (5378 sayılı Kanunun 22’ nci maddesi ile eklenen ibare Yürürlük;

07.07.2005) (6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen ibare. Yürürlük; 03.05.2013) engellilerin, şehitlerin dul ve yetimlerinin Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²’yi geçmeyen tek meskeni olması (intifa hakkına sahip olunması hali dahil) halinde, bu meskenlerine ait vergi oranlarını sıfıra kadar indirmeye yetkilidir. Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır. Muayyen zamanda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler hakkında bu hüküm uygulanmaz. Geliri olmadığını belgelemenin usul ve esaslarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 22 nci maddesi ile, Emlak Vergisi Kanunu’nun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan indirimli bina vergisi oranına ilişkin hükme, özürlüler ifadesi eklenmiş, böylece engellilerin de indirimli bina vergisi oranı uygulamasından yararlanmaları sağlanmıştır. Daha sonra 6462 sayılı Kanunun 1inci maddesiyle özürlüler ibaresi engelliler olarak değiştirilmiştir.

Kanun metninde 4962 sayılı Kanun’la yapılan düzenlemeyle eski düzenlemeden farklı olarak, indirimli bina vergisi uygulamasından, gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıklardan ibaret bulunanların yanı sıra, hiçbir geliri olmadığını belgeleyenler de (kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup onsekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere) yararlanabileceklerdir. Ayrıca Tür-

kiye sınırları içinde bulunan tek mesken şartına brüt 200 m²'yi geçmeme şartı da eklenmiş ve tek mesken üzerinde intifa hakkına sahip olanlar da uygulamaya dahil edilmiştir. Geliri olmadığını belgelemenin usul ve esaslarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 inci maddesinde yer alan düzenlemeye dayanarak Bakanlar Kurulu 20.12.2006 tarihinde aldığı 2006/11450 sayılı Karar ile 2007 yılı ve müteakip yıllar için, hiçbir geliri olmayanlara ait 200 m²'yi geçmeyen tek konutun emlak vergisi oranını *sıfır(0)* olarak belirlemiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden indirimli(sıfır) bina vergisi uygulamasına ilişkin usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı'nca 38, 39, 43,44 ,45, 47 ve 57 seri nolu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile yapılmıştır.

İndirimli(sıfır) Bina Vergisi imkanından faydalanmak için ilgililerin birçok belgeyi tamamlayıp ilgili Belediyeye vermesi gerekmektedir. Ancak 44 seri nolu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile belge karmaşası kaldırılmış olup yükümlülük bir taahhüt belgesine bağlanmıştır.

Engellilere ait binalarda indirimli bina vergisi oranı uygulamasının esaslarını ise 47 ve 57 seri nolu Emlak Vergisi Genel Tebliğlerinde bulmaktayız.

3. İNDİRİMLİ (SIFIR ORANLI) VERGİDEN YARARLANACAKLAR ve ŞARTLAR

Cumhurbaşkanınca belirlenecek indirimli vergi oranından, Türkiye'de brüt yüzölçümü 200 m²'yi geçmeyen tek mes-

keni olan veya tek meskenin intifa hakkına sahip bulunan;

- *Kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup 18 yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere hiçbir geliri olmadığını belgeleyenler,*
- *Gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları emekli, dul, yetim, ölüm ve maluliyet aylığından ibaret bulunanlar,*
- *Gaziler,*
- *Şehitlerin dul ve yetimleri,*
- *Engelliler*

yararlanacaklardır.

İndirimli(sıfır oranlı) bina vergisinden faydalanma şartları ise şu şekildedir.

- *Söz konusu emlak, bina olmalıdır.*
- *Bina, mesken (konut) olarak kullanılmalıdır.*
- *Bina, Türkiye sınırları içinde olmalıdır.*
- *Meskenin brüt alanı 200 m²'yi geçmemelidir.*
- *Mesken, muayyen zamanlarda dinlenme amacıyla değil, ikamet amacıyla sürekli kullanılmalıdır.*

İndirimli(sıfır) vergi oranının uygulanması için meskende bizzat oturma şartı aranmamaktadır. Bu nedenle, sahip olduğu tek meskeni kiraya verip, kirada oturanlar da diğer şartları taşımaları kay-

dıyla indirimli vergi oranından faydalanabileceklerdir.

200 m²'yi geçmeyen tek meskene hisse ile sahip olunması halinde indirimli(sıfır) vergi oranı, meskenin vergi değerinin hisseye isabet eden kısmına uygulanacaktır.

Birden fazla meskeni olanların veya birden fazla meskende hisseye sahip olanların meskenlerine indirimli(sıfır) vergi oranı uygulanmayacaktır.

Muayyen zamanlarda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler için söz konusu indirimli(sıfır) vergi oranının uygulanması mümkün değildir.

4. ENGELLİLER AÇISINDAN İNDİRİMLİ(SIFIR) VERGİ ORANLI EMLAK VERGİSİ UYGULAMASI

4.1. Yasal Düzenleme

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 22 nci maddesi ile, Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan indirimli bina vergisi oranına ilişkin hükme, özürllüler ifadesi eklenmiş, böylece engellilerin de indirimli bina vergisi oranı uygulamasından yararlanmaları sağlanmıştır. Daha sonra 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle özürllüler ibaresi engelliler olarak değiştirilmiştir.

4.2. İndirimli Bina Vergisi Oranından Yararlanacak Olan Engelliler

Türkiye sınırları içinde; brüt yüzölçümü 200 m² yi geçmeyen tek meskeni olan, tek meskende hisseye veya tek meskenin intifa hakkına sahip bulunan engelliler

bu meskenleri için Bakanlar Kurulunca 2006/11450 sayılı Karar ile belirlenen indirimli (sıfır) bina vergisi oranından yararlanacaklardır. Engellilerin indirimli bina vergisi oranından yararlanabilmeleri için bu durumlarını tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınmış olan sağlık kurulu raporu ile ilgili belediyelere belgelendirmeleri gerekmektedir. Fakat 57 seri nolu Tebliğ ile engellilik kartı sahibi mükellefler açısından bu zorunluluk kaldırılmıştır. Buna göre; engelli kimlik kartı sahibi mükellefler, sözkonusu kimlik kartlarını belediyede ilgili görevliye ibraz etmek ve 57 nolu Tebliğ ekinde yer alan "Tek Meskeni Olan (İntifa Hakkına Sahip olanlar Dâhil) Engellilere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu" ekine engelli kimlik kartı fotokopisini eklemek suretiyle indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlandırılacaklardır. Bu durumdaki mükelleflerden ayrıca tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınmış sağlık kurulu raporu istenilmeyecektir. Ancak engelli kimlik kartı sahibi olmayan mükelleflerin ise, sağlık kurulu raporunun aslını veya onaylı örneğini belediyeye görevlisine ibraz etmek ve 57 seri nolu tebliğ ekindeki "Tek Meskeni Olan (İntifa Hakkına Sahip Olanlar Dâhil) Engellilere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu" ekine raporun fotokopisini eklemek suretiyle indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlanmaları mümkün olacaktır. İndirimli(sıfır) vergi oranından faydalanmaya engellilik oranının bir etkisi de bulunmamaktadır.(B.07.1. GİB.4.34.18.01-006.01-288 sayılı Özelge)

Sözkonusu Form şu şekildedir.

**İNDİRİMLİ (SIFIR) VERGİ ORANLI EMLAK VERGİSİ UYGULAMASI
(ENGELLİLER AÇISINDAN)**

**TEK MESKENİ OLAN (İNTİFA HAKKINA SAHİP OLANLAR DÂHİL)
ENGELLİLERE AİT İNDİRİMLİ BİNA VERGİSİ BİLDİRİM FORMU**

Tarih: ...../...../.....

.....**BELEDİYE BAŞKANLIĞINA**

Emlâk Vergisi Kanununun 8 inci maddesi uyarınca aşağıda vasıfları açıklanan meskenime indirimli bina vergisi oranı uygulanmasını talep ediyorum.

Türkiye sınırları içinde hisseli veya tam mülkiyet kapsamında brüt yüzölçümü 200 m²'yi geçmeyen tek meskenim dışında başka meskenim bulunmamakta olup bu mesken muayyen zamanlarda dinlenme amacıyla değil, daimi olarak kullanılmaktadır.

Bu bilgilerin doğruluğunu kabul eder, gereğini arz ederim.

ADRES:

MÜKELLEF
Adı ve Soyadı
(İmza)

GAYRİMENKULÜN:

Bina Vergisi Sicil No : .....
Belediyenin Adı : .....
Mahallesi : .....
Cadde ve Sokağı : .....
Kapı ve Daire No : .....
Pafta No : .....
Ada No : .....
Parsel No : .....

EK - Engelli kimlik kartı fotokopisi veya sağlık kurulu raporu fotokopisi.

Bir defa bu formu (bildirimi) ilgili belediyeye veren ve durumlarında herhangi bir değişiklik olmayan (yani durumlarında söz konusu uygulamadan yararlanma şartlarını ortadan kaldıran bir değişiklik olmayan) mükelleflerin, izleyen yıllar için ayrıca bir bildirimde (başvuruda) bulunmalarına gerek yoktur. Örneğin şartları taşıyan ve 2017 yılında indirimli bina vergisi oranı uygulamasından yararlanmak için ilgili belediyeye başvuran bir mükellefin, şartlarında değişiklik olmadığı sürece ve indirimli bina vergisi oranı uygulamasında Kanunla ve/veya Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bir değişiklik yapılmadığı sürece 2018 ve izleyen yıllarda tekrar bildirimde bulunmasına gerek yoktur. İndirimli(sıfır) vergi oranından yararlanan mükelleflerin, bu orandan yararlanma ile ilgili şartlardan herhangi birini kaybetmeleri halinde, bu durumu mükellefiyetlerinin bulunduğu belediyeye bildirmeleri gerekmektedir. Öte yandan, indirimli vergi oranından yararlanma şartlarını taşımadığı halde, gerçek dışı taahhütte bulunmak suretiyle indirimli vergi oranından yararlanan mükellefler ile durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyen mükelleflerden alınması gereken vergi, cezalı olarak ve gecikme faizi ile birlikte alınacaktır.

4.3. Engellinin Türkiye Sınırları İçinde Hisseli Veya Tam Mülkiyet Kap-samında Brüt Yüzölçümü 200 M²'yi Geçmeyen Tek Meskeni Dışında Başka Meskeninin Bulunmaması Gerek-mektedir¹

1 4962 sayılı Kanunla 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 inci maddesinde yapılan değişiklikten önce, indirimli (sıfır) bina vergisi oranı uygulamasında sahip olunan tek meskenin yüzölçümü büyüklüğünün herhangi bir önemi bulunmamaktaydı.

Engellinin Türkiye sınırları içinde tek meskeni olması gerekir. Birden fazla meskeni olanların hiç bir meskeni için indirimli (sıfır) bina vergisi oranı uygulanmaz. Brüt yüzölçümü² 200 m²'yi geçmeyen tek meskene hisse ile sahip olunması halinde indirimli(sıfır) vergi oranı, meskenin vergi değerinin hisseye isabet eden kısmına uygulanacaktır. brüt yüzölçümü 200 m² yi geçen meskene hisseli sahip olunması durumunda dahi indirimli (sıfır) oran uygulanmayacaktır.³ Birden fazla meskeni olanların veya birden fazla meskende hisseye sahip olanların meskenlerine indirimli(sıfır) vergi oranı uygulanmayacaktır.

İndirimli (sıfır oranlı) bina vergisi uygulaması sadece konutlara tanınmış bir imkandır. Bu nedenle, fiilen işyeri olarak kullanılan bina için indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından faydalanılmaz

Yani diğer şartları taşımak kaydıyla, mükellefin sahip olduğu tek meskenin büyüklüğü 200 m²'yi aşıya dahi indirimli (sıfır) bina vergisi oranı uygulamasından yararlanmaktaydı. Ancak 4962 sayılı Kanunla, Emlak Vergisi Kanunu'nun 8. maddesinde yapılan değişiklikten sonra, indirimli (sıfır) bina vergisi oranı uygulamasından yararlanabilmek için mükelleflerin diğer şartların yanında, Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskene sahip olmaları şartı getirilmiştir.

2 14 seri nolu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde emlak vergisine esas olacak bina değerinin tespitine ilişkin açıklamalar yapılmış olup "Binanın Dıştan Dışa Yüzölçümünün Tesbiti" başlıklı bölümünde, emlak vergisine esas olacak bina değerinin tespitinde binanın dıştan dışa (brüt) yüzölçümünün esas alınacağı binanın (apartmanlarda ise dairenin) dıştan dışa yüzölçümü ise dış duvarlar arasındaki mesafeler itibarıyla m² cinsinden bulunacak alan olduğu ve bu şekilde hesaplanan brüt alanın, hol, merdiven boşluğu, kapıcı ve kalorifer dairesi, sığınak gibi ortak kullanım yerlerinden gelen paylar ile kömürlük ve çamaşırık gibi müştemilatın yüzölçümünü de içereceği belirtilmiştir.

3 Örneğin engelli ½ hisseli 350 m² meskene malik olması halinde, ½ hisseye sahip olduğu meskenin brüt yüzölçümü 200 m²'yi geçtiğinden kendisinin hissesi için indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlanamaz. (B.07.1.GI-B.4.42.16.02-EML-2/775-24 sayılı özelge)

4.4. Engellinin Bu Meskeni Muayyen Zamanlarda Dinlenme Amacıyla Değil, Daimi Olarak Kullanması Gerekmemektedir

İndirimli(sıfır) vergi oranı sadece süreklilik için kullanılan meskenler için geçerlidir. Bundan dolayı, muayyen zamanlarda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler (yazlıklar) hakkında indirimli (sıfır) bina vergisi oranının uygulanması mümkün değildir.

İndirimli(sıfır) vergi oranının uygulanması için meskende bizzat oturma şartı aranmamaktadır. Bu nedenle, sahip olduğu tek meskeni kiraya verip, kirada oturan engelliler de diğer şartları taşımaları kaydıyla indirimli(sıfır) vergi oranından faydalanabileceklerdir.

4.5. Engelli Mükellefler Açısından Gelir Elde Etmeme Şartı Yoktur

İndirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulaması yukarıdaki bölümlerde açıkladığımız şartların taşınması durumunda Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskene sahip olunması halinde indirimli (sıfır) vergi oranı uygulanmakta olup engelli kişilerde gelir şartı aranmadığından sahip olunan tek meskenini kiraya vererek yakınlarının yanında oturan özürlü kişilerin kirada bulunan meskeni için indirimli bina vergisi uygulamasından yararlanması mümkün bulunmaktadır. Yine engelli mükelleflerin özürhükümlerinin bir işte çalışmaları, herhangi bir şekilde gelir elde etmeleri veya işyeri, arsa veya araziye sahip olmaları, diğer şartları taşımak kaydıyla, meskenleri için indirimli bina vergisi oranının (sıfır) uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

(B.07.1.GİB.4.34.18.01-006.01-653 sayılı Özelge)⁴

4.6. İndirimli (Sıfır Oranlı) Vergiden Yararlanma Süresi

Önceki yıllarda sıfır oranlı emlak vergisi uygulaması yıllık olarak belirlendiğinden söz konusu oranın geçerli olabilmesi için takip eden yılda yeni Bakanlar Kurulu Kararının çıkması gerekiyordu. Fakat Emlak Vergisi Kanunu'nun 8 inci maddesinde yer alan düzenlemeye dayanarak Bakanlar Kurulu 20.12.2006 tarihinde aldığı 2006/11450 sayılı Karar ile 2007 yılı ve müteakip yıllar için, 200 m²'yi geçmeyen tek konutun emlak vergisi oranını *sıfır(0)* olarak belirlediğinden aksi belirlenmediği sürece her yıl indirimli(-sıfır) orandan faydalanılabilecektir.

4 Hiçbir geliri olmayanlar açısından 2020 yılı indirimli(sıfır) vergi oranlı emlak vergisi uygulamasını ise kısaca şu şekilde açıklayabiliriz. Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskene sahip olan, hiçbir geliri olmayan işsiz vatandaşlar ile ev hanımlarının, indirimli (sıfır) emlak vergisi uygulanması için 44 seri numaralı Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ekindeki "Tahhüt Belgesini" ilgili belediyeye vermeleri yeterli olup, ayrıca vergi dairesinden gelir vergisi mükellefi olmadıklarına ve sosyal güvenlik kurumunun ilgili birimlerinden aktif sigortalı bulunmadıklarına dair belge almalarına gerek bulunmamaktadır. Böylelikle söz konusu kimselerin belge temini ile uğraşmalarına gerek kalmamıştır. Hiçbir geliri olmadığını beyan eden mükelleflerin, indirimli vergi oranından yararlanabilmeleri için, hizmet karşılığı elde edilen ücret geliri, ticari, sınai ve mesleki faaliyet geliri, tarımsal faaliyet geliri, menkul ve gayrimenkul geliri, faiz ve temettü veya benzeri bir gelirin olmaması gerekmektedir, mükelleflerin belirtilen türden bir gelir elde etmeleri veya ikinci bir meskene sahip olmaları halinde, bu durumu mükellefiyetlerinin bulunduğu belediyeye bildirmeleri zorunludur. Aksi durumda, indirimli vergi oranından yararlanma şartlarını taşımadığı halde, indirimli vergi oranından yararlanan mükellefler ile durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyen mükelleflerden alınması gereken vergi, ceza ve gecikme faizi ile birlikte alınacaktır. Yine, Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olan veya bu meskende intifa hakkına sahip olup hiçbir geliri olmadığını belgeleyenler ile münhasıran Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aylık alanların; elde ettikleri ve yıllık tutarı toplamı bina vergisi indiriminden yararlanan yıldan bir önceki yılda geçerli olan ve Gelir Vergisi Kanununun 103. maddesinde yazılı tarifinden ikinci gelir diliminde (2020 yılı için geçerli olan ikinci gelir dilimi 49.000.-TL'dir)yer alan tutarı geçmeyen her türlü menkul sermaye iradı geliri, söz konusu mükelleflerin indirimli (sıfır) bina vergisi oranından yararlanmalarına engel teşkil etmemektedir.

5. SONUÇ

Emlak Vergisi Kanunu'nun 8. maddesinde yer alan düzenlemeye dayanarak Bakanlar Kurulu 20.12.2006 tarihinde aldığı 2006/11450 sayılı Karar ile 2007 yılı ve müteakip yıllar için, hiçbir geliri olmayanlara ait 200 m²'yi geçmeyen tek konutun emlak vergisi oranını sıfır(0) olarak belirlediğinden 2020 yılında da bu oran uygulamakta olup Kanunla veya Cumhurbaşkanınca yeni bir düzenleme yapılan dek bu oran geçerli olacaktır. Buna göre Türkiye sınırları içinde; brüt yüzölçümü 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olan engelli mükellefler, tek meskende hisseye sahip bulunan engelli mükellefler ve tek meskenin intifa hakkına sahip bulunan engelli mükellefler, indirimli bina vergisi (sıfır) oranından yararlanmak-

tadırlar. Bu uygulamadan yararlanmaya engelli mükelleflerin herhangi bir gelire sahip olmaları, işyeri, arsa veya araziye sahip olmaları ve engellilik oranlarının herhangi bir etkisi yoktur.

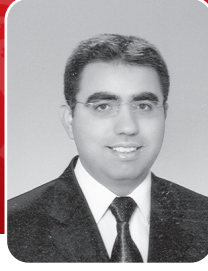
KAYNAKÇA

T.C. Yasalar, Emlak Vergisi Kanunu 1319 sayılı, Ankara : Resmi Gazete

T.C. Yasalar, Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 5378 sayılı, Ankara : Resmi Gazete

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğleri, 14, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 57:www.gib.gov.tr

Emlak Vergisi Kanunu Özelgeleri, www.gib.gov.tr

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE BATIL GENEL KURUL KARARLARI VE SONUÇLARI

1. GİRİŞ

Ülkemizde belediyeler ve büyükşehir belediyeleri, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketi kurabilmektedir. Belediyeler tarafından kurulan ya da sonradan ortak olunan anonim ve limited şirketler, uygulamada “belediye şirketi” olarak isimlendirilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa¹ (TTK) göre faaliyet gösteren ve özel hukuk hükümlerine tabi olan belediye şirketlerinin organları, genel kurul ve yönetim organıdır. Genel kurul, karar ve irade organı; yönetim organı (anonim şirket-

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

lerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdürler) ise idare ve temsil organıdır.

Belediye şirketlerinde genel kurul, ortakların şirket işlerine ilişkin haklarını kullandıkları zorunlu bir organdır.

Bu organ esas itibarıyla, ortakların belli bir zamanda ve yerde müzakerelerde bulunmak ve karar almak için mevzuatta öngörülen genel kurul düzenine (çağrı, öneri, müzakere, nisap, oylama, karar alma gibi) uymak kaydıyla bir araya gelmelerini ifade etmektedir. Genel kurul, deyim yerindeyse şirketlerin yasama organı mahiyetinde olup, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alır.

Hukuki sonuç doğuran bir irade beyanı olması nedeniyle genel kurul kararları, hukuki işlem niteliğindedir.² Bundan dolayı da, genel kurul kararları yargısal denetime tabidir. Bu kapsamda, hukuki işlemler için geçerli olan “yokluk”, “butlan” ve “iptal edilebilirlik” şeklindeki hükümsüzlük (sakatlık) halleri, genel kurul kararları için de geçerlidir.

İşte bu çalışmada, söz konusu hallerden biri olan butlan durumu, belediye şirketleri açısından ele alınmıştır. Ayrıca, konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından genel kurul kararlarının yokluğu ve iptal edilebilirliği hakkında da kısaca bilgi verilmiştir.

2. GENEL KURUL KARARLARININ HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ

Sakatlık (hükümsüzlük), bir hukuki işlemin baştan itibaren yok veya geçersiz olması ya da mahkeme kararı ile iptal edilerek hüküm taşımamasıdır. Türk hukukunda hükümsüzlük kavramı; “yokluk”, “butlan (geçersizlik)” ve “iptal edilebilirlik” olmak üzere üç farklı yaptırımını içermektedir. Yokluk ve butlan, sebepleri açısından farklı, ancak sonuçları aynı olan yaptırımlardır. Bu bağlamda, bir hukuki işlemin geçersiz veya yok hükmünde olması, işlemin ve doğurduğu sonuçların baştan itibaren geçersiz olması sonucuna yol açar. İptal ise, hukuki işlemin, mahkeme ilamının kesinleşmesi anına kadar geçerliliğini koruması ve kararın kesinleşme anından itibaren geçersiz ve dola-

yısıyla geleceğe etkili olacağı anlamına gelmektedir. TTK’da “yokluk” haline dair açık bir hüküm olmasa da öğretide genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tabi olduğu konusunda görüş birliği vardır.³ Anonim şirket genel kurul kararlarının butlanı ve iptali ise TTK’nın 445 ila 451 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı Kanununun 622 nci maddesinde yapılan atıf dolayısıyla söz konusu hükümler limited şirketler hakkında da tatbik olunur. Bu durumda, batıl genel kurul kararlarını düzenleyen 447 nci madde hükmü, anonim ve limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri için de geçerlidir.

Butlana ilişkin hususlar, ilerleyen bölümlerde detaylı olarak açıklanmıştır. Yokluk ve iptal halleri hakkında bilgi vermek gerekirse yokluk, hukuki işlemin kurucu unsurlarında şekil ve usul bakımından bir eksiklik olması halinde bu işlemin hiç doğmamış sayılmasıdır. Bu kapsamda, geçerli bir genel kurul kararı için usulüne uygun toplanan bir genel kurulun bulunması ve genel kurulda yine usulü dairesinde karar alınması gerekir. Aksi halde, (sözde) alınan kararlar yok hükmündedir. Genel kurul kararlarının iptali ise şirket ortakları, yönetim organını ve kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim organı üyelerinden her birinin, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, belediye şirketi

² Hasan Pulaşlı, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 61, Sayı: 2, 2013, s.335.

³ Hüsnü Turanlı, Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, 2013, s.940.

merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilmektedir. Zikredilen üç aylık süre, hak düşürücü nitelikte bir süredir.

3. GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI

Bir hukuki işlem kurucu unsurları haiz olmasına rağmen **kamu düzenini ilgilendiren bir takım şartları ihtiva etmiyorsa** o işlem batıldır. **Batıl olan işlem**, yapıldığı andan itibaren hüküm doğurmaz ve daha sonra hukuka aykırılığın giderilmesiyle sıhate kavuşamaz.⁴ Dolayısıyla, böyle bir hukuki işlem kural olarak başından itibaren geçersizdir ve ölü doğmuştur.⁵

Genel kurul kararlarının butlanı, 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanununda⁶ (ETTK) yer almamakla beraber, hukukumuzda ilk defa TTK'da düzenlenmiştir. Kanun koyucu, İsviçre Borçlar Kanunundan da esinlenerek, uzun yıllara dayanan Türk uygulamasını TTK'da hükme bağlamış ve genel kurul kararlarının hangi hallerde batıl olacağını üç bent halinde düzenlemiştir. Bu çerçevede, batıl genel kurul kararlarıyla ilgili olarak TTK'nın "Butlan" başlıklı 447. maddesinde;

"Genel kurulun, özellikle;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan

4 Sami Karahan ve Ayşegül S. Huysal, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya 2012, s.525.

5 A. Oğuzhan Hacıömeroğlu ve Kemalettin Ahmet Aksoy, Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Sayı:2, 2020, s.417.

6 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu, TTK'nın 1533. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan,

kararları batıldır."

hükmüne yer verilmiştir.

Hem anonim hem de limited şirketler için geçerli olan mezkûr hükümde, genel kurul kararlarının butlan sebepleri üç grupta toplanmıştır. Birinci grup vazgeçilmez haklara, ikinci grup dabilgi alma, inceleme ve denetleme haklarının ihlaline ilişkindir. Üçüncü grup ise sermaye şirketlerinin temel yapısını bozan kararlar ve sermayenin korunmasını ihlal eden kararlar olmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır.⁷ TTK md. 447/1-a,b'de düzenlenen ortakların vazgeçilmez nitelikteki hakları kapsamında sayılan hakları sınırlandıran veya ortadan kaldıran kararlar, sadece mevcut ortakları değil, gelecekteki ortakların menfaatlerini de ihlal edici nitelikte olduğundan batıldır.⁸

Butlan yaptırımına tâbi olan pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarının kullanımını engelleyen genel kurul kararlarına örnek olarak; ortakların toplantıya katılımını sağlamaya yönelik

7 Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.345.

8 Fırat Karadoğan, Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Geçersizlik Halleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Tartışma Metinleri, 32/2016-5, 2016, s.5.

düzenlenen TTK md. 414 hükmündeki toplantı öncesi asgari çağrı süresini iki haftadan bir haftaya düşüren genel kurul kararı, genel kurulun hiçbir davet yapılmadan toplanacağına ilişkin genel kurul kararı, genel kurula katılmayı ve oy kullanmayı belli sayıda paya sahip olma veya sermayenin tamamının ödenmesi şartına bağlayan genel kurul kararı, ortakların bilgi almalarını veya özel denetçi atanmasını talep haklarını kaldıran kararlar verilebilir. Sermaye şirketlerinin temel yapısına aykırı kararlara, tek borç ilkesine aykırı kararlar, sınırlı sorumluluk ilkesine aykırı kararlar, esas sermayenin belirli ve bölünmüş olması kuralına aykırı kararlar, sermaye şirketi organlarının devredilmez hak ve yetkilerine aykırı düzenleme içeren kararlar, payların devredilebilirliği ilkesine aykırı kararlar; sermayenin korunması ilkesini ihlal eden kararlara örnek olarak da, itibari değeri altında pay ihracına izin verilen kararlar, yedek akçe dağıtımını yapılmadan kâr dağıtım kararları verilebilir.⁹

Hemen belirtelim ki, TTK'nın 447. maddesi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun¹⁰(TBK) 27. maddesi¹¹ karşısında özel hükümdür; ancak bu ilişki genel kurul kararlarının butlanı konusunda TBK'daki genel hükümlerin uygulama yeteneğini yitirdiği anlamına gelmez. TTK

9 Fırat Karadoğan, age, s.5-6.

10 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

11 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 27. maddesinde; "Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. / Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur." denilmektedir.

md. 447'de sayılanlar yanında, TBK'nın 27. maddesi uyarınca kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız genel kurul kararları da batıldır.¹²

Öte yandan, TTK md. 447'de geçen "özellikle" sözcüğü batıl genel kurul kararlarının sadece bumaddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığını, başka bir anlatımla, maddenin sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımadığını ifade etmektedir. O halde, mezkûr ibare nispi bir sınırı göstermektedir. Keza tüm butlan hallerinin ve sebeplerinin kanunda gösterilmesi veya tanımlanması imkânsız olduğundan kanun koyucu, konu açısından batıl genel kurul kararlarını sınırlayıcı olmamakla birlikte, örnekler göstererek kesin çizgilerle işaret etmiştir. Diğer taraftan, TTK'da genel kurul kararlarının şekil bakımından butlanının ileri sürülebilmesi düzenlenmemiş, dolayısıyla bu konunun çözümü hukukun genel hüküm ve ilkeleri çerçevesinde mahkemelere bırakılmıştır.

Son olarak, konusu itibarıyla bâtil olan genel kurul kararları, bazı niteliklere sahip ortaklık haklarını kaldıran veya sınırlandıran, anonim ve limited şirketlerin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması ilkesine aykırı olan kararlara özgülenmiştir. Bunun dışındaki bâtil genel kurul kararlarının tespitinde ise butlanın ikincilliği ilkesi uygulanır. Bu ilke, özel sebepler dolayısıyla iptal etmenin yeterli ve tatmin edici bir yaptırım

12 Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s.528.

oluşturmadığı hallerde hukukun genel hüküm ve ilkelerine göre butlana karar verilmesi anlamını taşır.¹³

Batıl genel kurul kararları, baştan itibaren hüküm doğurmaz ve daha sonra sağlığa kavuşturulamaz (zaman geçmesiyle de geçerli hale gelmez), ayrıca bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler de geçersizdir. Söz konusu kararların butlan olduğu hususu, mahkemece de resen dikkate alınır. Ayrıca bu durum, def'i olarak ileri sürülebileceği gibi butlanın tespiti davası belli bir süreye bağlı olmaksızın ikame edilebilir. Ortaklar, yönetim organı ve yönetim organı üyelerinden her biri ile alacaklılar vegüncel menfaati ve hukuki yararı bulunan herkes, TTK'nın 447. maddesinde belirtilen hususları veya benzeri başka aykırılıkları ileri sürerek genel kurulca alınan kararların butlan olduğunun tespiti için dava açabilir.¹⁴ Ortaklar açısından butlan davası açma hakkı, ortağa tanınan vazgeçilmez bir haktır.¹⁵ Ayrıca, dava açmak için karara muhalif kalmak ve muhalefeti tutanağa geçirtmek şart değildir. Ancak, butlanın uzun süre geçtikten sonra ileri sürülmesi,¹⁶ 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun¹⁷ 2 nci maddesinde öngörülen dürüstlük kuralı bağlamında haklı görülemez.

13 Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96.

14 Mustafa Yavuz, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı, Yaklaşım Dergisi, Ağustos 2011, S.224.

15 Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.344.

16 Yargıtay 11. H.D.'nin 28.11.2017 tarihli ve E.2016/6325, K.2017/6651 sayılı kararı.

17 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

4. BUTLAN DAVASINA İLİŞKİN HUSUSLAR

TTK md. 447'de öngörülen butlan davası, **niteliği itibariyle bir tespit davasıdır.** Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 106/1). Bu davada davacı, mahkemeden genel kurul kararının batıl olduğunun tespitini ister. Butlanın tespiti davası, genel kurul kararının geçersiz olduğunun tespitine yönelik bir dava olduğu için menfi tespit davası niteliğindedir.¹⁸

Genel kurul kararlarının butlanı için açılan davalarda yetkili mahkeme, belediye şirketinin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (TTK md. 445/1) ve söz konusu dava basit yargılama usulüne tabidir.

Öte yandan, butlan davasında husumet belediye şirketine yöneltilir. Davalı olarak yönetim organının başkanı ve/veya üyelerinin gösterilmesi halinde davanın husumet yönünden reddedilmesi gerekir. Davada belediye şirketi ise yönetim organı tarafından temsil edilir. Ancak dava, bazı yönetim organı üyeleri tarafından açılmışsa şirketi diğer yönetim organı üyeleri, mevcut yönetim organınca açılması halinde ise mahkemece tayin edilecek kayyım belediye şirketini temsil eder. Diğer taraftan, butlan davası açıldıktan sonra mahkeme, belediye şir-

18 Aydın Alber Yüce, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s.145.

ketinin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını ise mahkeme belirler (TTK md. 448/3).

Bunun yanında, belediye şirketlerinde genel kurul kararı aleyhine butlan davası açıldığı takdirde mahkeme, yönetim organı üyelerinin görüşünü aldıktan sonra dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına (uygulamanın durdurulmasına) karar verebilir (TTK md. 449). Uygulamanın durdurulması kararı, kesin (nihai) hüküm niteliğinde olmayan ve ara karar mahiyetinde bulunan geçici bir hukuki koruma tedbiridir. Yetkili mahkemenin genel kurul kararının uygulamasını durdurması halinde, kesin hüküm verilinceye kadar ilgili kararı icra etme imkânı kalmaz ve hiç alınmamış gibi sonuç doğurur.¹⁹

5. MAHKEMECE VERİLEN BUTLAN KARARININ ETKİSİ

Genel kurul kararının butlanı için açılan bir davada mahkemenin vereceği karar davayı ret veya kabuldür. Mahkeme, batıl olduğunun tespiti istenen kararı tashih edemeyeceği gibi, bu genel kurul kararı yerine geçecek başka bir karar da alamaz. Genel kurul kararının butlanına karar verilmesi talebinin mahkemece reddedilmesi, ancak davanın tarafları açısından bağlayıcıdır. Bununla beraber, mahkemenin butlana dair ilamı, kesinleştikten sonra davalı şirket, davacılar,

¹⁹ Mustafa Yavuz, *Şirket ve Kooperatif Genel Kurul Kararlarının Uygulamasının (Yürütmesinin) Durdurulması, Yaklaşım Dergisi*, Ağustos 2009, S.200.

taraf olsun olmasın bütün ortaklar hakkında hüküm ifade eder. Yönetim organı bu kararın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır (TTK md. 450). Kesinleşen mahkeme kararı, bozucu şekilde yenilik doğurucu bir karardır. Bu bağlamda mahkeme kararı, iç ilişkide ve dolayısıyla bütün ortaklar ve organlar açısından alındığı tarihe kadar geriye yürüme üzere genel kurul kararının etkisini ortadan kaldırır. Başka bir anlatımla, karar verilmeden önceki duruma geri dönmüş olur ve karar tarihinden itibaren böyle bir karar alınmamış sayılır.²⁰

6. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre anonim ve limited şirketlerin ve dolayısıyla belediye şirketlerinin kanuni ve zorunlu organları, genel kurul ve yönetim organıdır. Anılan şirketlerin kararı ve irade organı olan genel kurulun aldığı kararlar birer hukuki işlemdir. Dolayısıyla, genel kurulca alınan kararların geçerli olması ve hukuk âleminde sonuç doğurması için TTK'da ve esas sözleşmede öngörülen şartları taşıması ve/veya gerekli şartlara uygun olarak alınması gerekmektedir. Aksi takdirde, söz konusu kararlar hükümsüzlük hallerine tabi olur. Genel kurul kararları için geçerli olan hükümsüzlük hallerinden birisi de "butlan" yaptırımıdır.

Genel kurul kararlarının butlanı TTK'da açık şekilde ve sınırlı sayıda olmamak üzere düzenlenmiştir. Buna göre

²⁰ Mustafa Yavuz, *Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Ortaklar Üzerindeki Etkisi, Terazi Hukuk Dergisi*, Aralık 2014, S.100.

genel kurulun, özellikle; ortağın, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, ortağın bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, belediye şirketinin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır. Batıl genel kurul kararları, baştan itibaren hüküm doğuramaz ve daha sonra da sağlığa kavuşturulamaz, ayrıca bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler geçersizdir. Bahsi geçen nitelikleri haiz kararların batıl olduğunun tespiti için meşru menfaati bulunan ve hukuki yararı zedelenen herkes, belli bir süreye bağlı olmaksızın şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde dava açabilir.

Bu kapsamda, genel kurulca alınan kararların butlan yaptırımıyla karşı karşıya kalmaması, ilgili tarafların haklarının ihlal edilmemesi ve mağduriyetlerine sebep olunmaması bakımından, genel kurul kararlarının alınmasında TTK'da öngörülen esaslara riayet edilmesi ve bu hususta gerekli özen ve hassasiyetin gösterilmesi belediye şirketlerinin menfaatine olacaktır.

KAYNAKÇA

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı R.G.).

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (09.07.1956 tarihli ve 9353 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

(14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Bilgili, Fatih ve Demirkapı, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013.

Hacıömeroğlu, A. Oğuzhan ve Aksoy, Kemalettin Ahmet, Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Sayı:2, 2020, s.405-434.

Karadoğan, Fırat, Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Geçersizlik Halleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Tartışma Metinleri, 32/2016-5, 2016.

Karahan, Sami ve S. Huysal, Ayşegül, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya 2012.

Poroy, Reha, Tekinalp, Ünal ve Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

Pulaşlı, Hasan, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 61, Sayı: 2, 2013, s.335-345.

Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Turanlı, Hüsnü, Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, 2013, s.939-960.

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96.

Yargıtay 11. H.D'nin 28.11.2017 tarihli ve E.2016/6325, K.2017/6651 sayılı kararı.

Yavuz, Mustafa, Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Ortaklar Üzerindeki Etkisi, Terazi Hukuk Dergisi, Aralık 2014, S.100.

Yavuz, Mustafa, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı, Yaklaşım Dergisi, Ağustos 2011, S.224

Yavuz, Mustafa, **Şirket ve Kooperatif Genel Kurul Kararlarının Uygulamasının (Yürütmesinin) Durdurulması**, Yaklaşım Dergisi, Ağustos 2009, S.200.

Yüce, Aydın Alber, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Öğr. Gör. Dr. Güven DENİZ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Devrek MYO

Yerel Yönetimler Programı

BELEDİYELERİN EKONOMİST KADROSUNDA İŞLETME BÖLÜMÜ MEZUNU ÇALIŞTIRMALARI

1. GİRİŞ

04.07.2009 tarihli ve 27278 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik”, 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete’de yayımlan “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik”le yürürlükten kaldırılmıştır.

02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikli-

ği Esaslarına Dair Yönetmelik”, liyakat ve kariyer ilkeleri çerçevesinde, hizmet gerekleri ve personel planlaması esas alınarak, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmelerde görev yapan Devlet memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu yeni yönetmelikte ekonomist kadrosuna atanabilecek bölümler arasında “İşletme” fakülteleri yer almamıştır.

Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 02.07.2020 tarihinden önce belediyelerin ekonomist kadrosunda sözleşmeli olarak istihdam edilen mevcut personelin haklarının korunarak sözleşmelerinin

yenilenip yenilenemeyeceği hususunda işbu makalemiz kaleme alınmıştır. Söz konusu durum incelenirken ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 13.08.2020 tarih ve 169732 sayılı görüşünden yararlanılmıştır.

2. BELEDİYELERİN EKONOMİST KADROLARINDA İŞLETME BÖLÜMÜ MEZUNU ÇALIŞTIRILMASI

04.07.2009 tarihli ve 27278 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete ile yürürlükten kaldırılan “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik”in 9’uncu maddesinde ekonomist kadrosunda görev yapacaklar için “*Fakülte veya dört yıllık yüksekokulların ilgili bölümlerinden mezun olma*” şartı getirilmiştir. Aynı madde de yapılan değişiklikle, ekonomist kadrosunda görev yapacaklar için, “*Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokulların ekonomi, iktisat, işletme, maliye veya bankacılık-finans bölümlerinden mezun olma*”, şartı düzenlenerek, işletme bölümü mezunlarının ekonomist kadrosunda görev alabilmeleri mümkün kılınmıştır.

02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik”in 9’uncu maddesinde ise ekonomist kadrosunda görev yapacaklar için, “*Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokulların ekonomi,*

iktisat, maliye, bankacılık-finans, bankacılık, ekonomi ve finans, ekonomi-yönetim bilimleri, finans matematiği, uluslararası finans, uluslararası ticaret, uluslararası ticaret ve finansman, uluslararası ticaret ve işletmecilik, uluslararası ekonomik ilişkiler veya çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinden mezun olma” ifadesi getirilmiş ve **görüldüğü üzere işletme bölümü mezunlarına bu hükümde yer verilmemiştir.**

Konuyla ilgili yaşanan ihtilaflar ve özellikle işletme mezunu olup, belediyelerin ekonomist kadrolarında sözleşmeli olarak çalışan personel ile yeni yönetmelik hükümleri sonrasında yeniden sözleşme imzalanıp imzalanmayacağına ilişkin tereddütler oluşmuştur. Bu doğrultuda, konuyla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden 13.08.2020 tarih ve 169732 sayılı görüş alınmıştır.

“... Görüş konusu ihtilaflı hususların çözümüne ilişkin aydınlatılması gereken temel hukuk ilkesi, “kanunların geçmişe yürümemesi (kanunların makale şamil olmaması / principle of non-retroactivity of laws)”dir.

Bu ilkeye göre, kanunlar ve idarenin düzenleyici işlemleri kural olarak yürürlüğe girdikten sonra uygulanabilir. Dolayısıyla bir norm, yürürlüğe girdiği tarihten önceki olaylara kural olarak uygulanamaz (A. Şeref Gözübüyük, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara, 24. Baskı, 2005, s. 68). Bu ilkenin temelinde, hukuki güvenlik ilkesi yatmakta olup ilke gereği ki-

şilerin ve kurumların herhangi bir işlemi yaptıği sırada yürürlükte olan kanunlarla bağı olmasını gerektirmektedir. Bu şekilde, yeni bir hukuki normun yürürlüğe girmesinden önce olup bitmiş olaylar ve ilişkiler yeni normdan kural olarak etkilenebilir. Kanunların ve idarenin düzenleyici işlemlerinin geçmişe yürümemesinin bir diğer nedeni ise, **“kazanılmış haklara saygı ilkesi”**dir. Kazanılmış hak (müktesep hak / acquiredrights) doktrinde, **“belirli bir zamanda yürürlükte olan bir hukuk kuralına uygun olarak belirli bir kişi lehine doğmuş olan ve daha sonra bu hukuk kuralı yürürlükten kalkmış veya değişmiş olsa bile hukuk düzeni tarafından korunması gereken hak”** olarak tanımlanmaktadır (Yücel Oğurlu, Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 28). Kazanılmış hak kavramı, özellikle idare hukukunun alanına giren konularda çoğunlukla yanlış anlaşılmakta ve yorumunda güçlükler yaşanmaktadır (Kemal Gözler, İdare Hukuku, Ekin, Bursa, 2. Baskı, 2009, Cilt: 1, s. 1127-1146). İdare hukukunda, kamu yararı ve kamu düzeni düşüncesi hakim olup kural olarak normların derhal uygulanması esastır (Kemal Gözler, Hukuka Giriş, Ekin, Bursa, 16. Baskı, 2019, s. 289). Buna rağmen; **“kazanılmış hak”** kavramının idare hukukunda tamamen anlamsız olduğu da ileri sürülemez. Kamu hukukunda tamamıyla bitmiş durumlara yeni hükümlerin uygulanması mümkün değildir (Gözler, Hukuka Giriş, s. 290) ancak yine de idare hukuku alanında kanunların derhal uygulanırılığı ile kazanılmış haklara saygı

ilkesinin durumun özelinde yorumlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan görüş konu vakialarda kazanılmış bir haktan ziyade Türk Hukuku’nda yeni yerleşmeye başlamakta olan **“haklı beklentilerin korunması”** prensibinden yola çıkılmalıdır. Haklı beklentilerin korunması prensibi, **“bir idari işlemin yürürlüğe girdiği anda, kendisinden öncesini veya kendisinden önce tamamlanmış olan idari işlemleri veya tamamlanma sürecinde/beklentisinde bulunulan idari işlemleri, hukuk düzeni tarafından yaratılan hukuki güvenliğe ve istikrara aykırı olarak etkilemesi yasağıdır”** (Derya Deviner Erguvan, Yargı Kararları Işığında İdari İşlemin Geriye Yürümezliği İlkesi ve Geri Alma İstisnası, Ankara, 2017, s. 163 vd.). Buna göre, bir hakkı kazanmaya veya kazanılmış bir hakkın devam edeceğine dair hukuk düzeninin verdiği güvenden kaynaklanan beklentiler de, hukuk düzeni tarafından yaratılan hukuki güvenliğe aykırı olarak etkileme yasağına dahil olmaktadır (Oğurlu, Türk İdare Hukukunda Kazanılmış Haklar ve Haklı Beklentiler Sorunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 220 vd.). Anayasa Mahkemesi kararlarından çıkarılabilecek bir tanım ise **“haklı beklentiler, kanunların uzun süreli uygulanmasına güvenerek hayatını yönlendiren bireylerin, gerek içinde buldukları statünün kurallarının belirli bir süre devam edeceği, gerekse bir hakka veya statüye ulaşabilecekleri konusunda, somut olayın özellikleri çerçevesinde adaleti sağlamak üzere (yani hakkaniyeti sağlamak**

üzere), üstün bir kamu yararı aksini gerektirmediği sürece hukuken korunması gereken beklentileridir” (Erguvan, Türk İdare Hukuku’nda Haklı Beklentilerin Korunması İlkesi, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, C.21, Özel S., 2019, s. 1733).

“..Kanunlara güvenerek hayatını yönlendiren, hukuki iş ve işlemlere girişen bireyin, bu kanunların uygulanmasına devam edileceği yolunda oluşan beklentisinin mümkün olduğunca korunması hukuki güvenlik ilkesinin gereğidir...” şeklindeki kararında AYM somut uyumsuzlukta haklı beklentilerin göz ardı edilmesini hukuka aykırı bulmuştur (Anayasa Mahkemesi, T. 7.11.2014, E. 2014/61, K. 2014/166, R.G. 19.6.2015, S. 29391).

Ancak AYM bir başka kararında ise, “..Kanunların uzun süreli uygulanmasına güvenerek hayatını yönlendiren, hukuki iş ve işlemlere girişen bireyin, bu kanunların uygulanacağı yolunda oluşan beklentisinin mümkün olduğunca korunması gerekmektedir. Ancak, hukuki güvenlik ilkesi, her türlü beklentinin korunmasını zorunlu kılmaz. Bir beklentinin hukuken koruma görebilmesi için, meşru (haklı) beklenti seviyesine ulaşması gerekmektedir. Beklentinin meşru olup olmadığı tespit edilirken başvurulacak ölçüt, ‘hakkaniyet’tir.” hükmüne yer vererek; haklı beklentinin tespitinde, Türk Medeni Kanunu’nda düzenlenmiş olan (m.4) ve hâkimin takdir hakkını “somut olayın özelliklerine uygun olarak ve adalet ilkelerini gözetererek kullanması

anlamına gelen” hakkaniyet kavramı ile çerçevelemiştir (Anayasa Mahkemesi, T. 20.9.2012, E. 2012/65, K. 2012/128, R.G. 18.4.2013, S. 28622).

Nitekim; AYM de haklı beklenti kavramını açıkça kabul etmekte ve yürürlükte bulunan kanunların uygulanacağına güvenen bireylerin hakkaniyete uygun beklentilerinin, kural olarak yeni yasadaki geçiş düzenlemeleri ile korunması gerektiği yaklaşımını ortaya koymaktadır. AYM kararlarından çıkarabileceğimiz önemli bir sonuç, yeni düzenlemelerde ilgililerin eski düzenlemeye güvenden kaynaklanan haklı beklentilerinin korunmaması meselesinin “geçiş hükümlerinin sağlanamamasından kaynaklanan” bir “eksik düzenleme” meselesi olduğudur.

Danıştay ise, 1977 tarihli bir kararında haklı beklenti kavramına oldukça açık ve ilk defa değinerek statü değişikliklerinde geçici hükümlerin öngörülmesi suretiyle, yeni düzenlemeler karşısında muntazır (bekleyen) hak sahiplerinin sarsıntısız ve hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurmayan bir geçişe tabi kılınmaları gerekliliği ifade etmiştir (Danıştay11. Dairesi, T. 13.04.1977, E. 1976/84, K. 1977/1327).

Danıştay 5. Dairesi bir başka kararında haklı beklenti kavramını “yönetimin ister bir taahhüt isterse uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin çıkarlarına ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ümit etmeleridir” şeklinde tanımlanmış; beklentinin makul bir beklenti olması gerektiğine, baskın kamu yararı olmadıkça haklı beklentilerin zedelenmemesi gerektiğine

vurgu yapılmıştır (Danıştay 5. Dairesi, T. 14.3.2006, E. 2003/3647, K. 2006/1140).

Bu durumda; 04.07.2009 tarihli ve 27278 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik” kapsamında **ekonomist kadrosunda istihdam edilen “işletme” bölümü mezunu personelin haklarının “hukuki güvenlik” ve “haklı beklenti” prensipleri çerçevesinde korunması gerektiği ve 2021 yılı için ilgili personellerle sözleşmelerin yenilenmesinin yerinde olacağı** ve ayrıca hukuki tereddütlerin ortadan kaldırılması maksadı ile **2.7.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğe konuya ilişkin bir geçiş hükmü eklenmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.** şeklindedir.

Söz konusu hüküm eklenmediği takdirde, ekonomist kadrosunda istihdam edilen işletme mezunlarının dışında işletme bölümünden yeni mezun olanların ekonomist kadrosunda istihdam edilmeleri mümkün görünmemektedir. Bu mağduriyetin giderilmesi için konuyla ilgili bir geçiş hükmüne ihtiyaç duyulmaktadır.

3. SONUÇ

4 Temmuz 2009 tarihli ve 27278 Sayılı Resmî Gazete’de İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan “Mahalli İdareler Perso-

nelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik”in 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında, Unvan değişikliğine tabi kadrolar arasında **ekonomist** unvanına da yer verilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 9/1 (a) maddesinde ise ekonomist kadrolarına atanabilmek için; Fakülte veya dört yıllık yükseköğretim ekonomisi, iktisat, **işletme**, maliye veya bankacılık-finans bölümlerinden mezun olmak, özel şart olarak belirlenmiştir.

Ancak 2020 yılında yapılan değişiklikle söz konusu yönetmelik yürürlükten kaldırılmış, yerine 02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “**Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik**” yayımlanmıştır. Yönetmeliğin 9’uncu maddesinde ise **ekonomist** kadrosunda görev yapacaklar için, “*Fakülte veya en az dört yıllık yükseköğretim ekonomisi, iktisat, maliye, bankacılık-finans, bankacılık, ekonomi ve finans, ekonomi-yönetim bilimleri, finans matematiği, uluslararası finans, uluslararası ticaret, uluslararası ticaret ve finansman, uluslararası ticaret ve işletmecilik, uluslararası ekonomik ilişkiler veya çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinden mezun olma*” ifadesi getirilmiş ve görüldüğü üzere **işletme bölümü mezunlarına bu hükümde yer verilmemiştir.**

Ancak yeni yönetmelik kapsamında ekonomist kadrosunda istihdam edilen “işletme” bölümü mezunu personelin haklarının “hukuki güvenlik” ve “haklı

beklenti” prensipleri çerçevesinde korunması gerekmektedir. *Bu bakımdan önümüzdeki yıllarda ilgili personellerle sözleşmelerin yenilenmesi uygun görülmektedir. Ayrıca hukuki tereddütlerin ortadan kaldırılması maksadı ile yeni yönetmelikte, söz konusu ihtilaflı giderici bir düzenlemenin yapılması uygun olacaktır.*

KAYNAKÇA

A. Şeref Gözübüyük, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara, 24. Baskı, 2005.

Derya Deviner Erguvan, Yargı Kararları Işığında İdari İşlemin Geriye Yü-

rümezliği İlkesi ve Geri Alma İstisnası, Ankara, 2017.

Erguvan, Türk İdare Hukuku’nda Haklı Beklentilerin Korunması İlkesi, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, C.21, Özel S., 2019.

Kemal Gözler, İdare Hukuku, Ekin, Bursa, 2. Baskı, Cilt: 1, 2009.

Kemal Gözler, Hukuka Giriş, Ekin, Bursa, 16. Baskı, 2019.

Oğurlu, Türk İdare Hukukunda Kazanılmış Haklar ve Haklı Beklentiler Sorunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi*

BELEDİYENİN İŞÇİLERDEN KESTİĞİ SENDİKA ÜYELİK AİDATINI ÖDEMEMESİ

1. GİRİŞ

Sendikalar 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu kapsamında önceden izin almaksızın kurulur ve kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. 6356 sayılı Kanununun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre de; ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

2. SENDİKAL HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

2.1. Sendika

İşçilerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçinin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara sendika denir. Fiil ehliyetine sahip ve fiilen çalışan gerçek veya tüzel kişiler sendika kurma hakkına sahiptir. Zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama ve kaçakçılık suçlarından birinden mahkûmiyeti bulunanlar sendika kurucusu olamaz.

2.2. Sendika Üyeliği

On beş yaşını dolduran ve 6356 sayılı Kanun hükümlerine göre işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilir. Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz. İşçiler aynı işkolunda ve aynı zamanda birden çok sendikaya üye olamaz. İşçilerin birden çok sendikaya üye olmaları hâlinde sonraki üyelikler geçersizdir. Bir işyerinde yardımcı işlerde çalışan işçiler de, işyerinin girdiği işkolunda kurulu bir sendikaya üye olabilir. Sendikaya üyelik, elektronik başvuru sistemine e-Devlet kapısı üzerinden üyelik başvurusunda bulunulması ve sendika tüzüğünde belirlenen yetkili organın kabulü ile e-Devlet kapısı üzerinden kazanılır. Üyelik başvurusu, sendika tarafından otuz gün içinde reddedilmediği takdirde üyelik talebi kabul edilmiş sayılır. Haklı bir neden gösterilmeden üyelik başvurusu kabul edilmeyenler, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açabilir. Mahkemenin kararı kesindir. Mahkemenin davacı lehine karar vermesi hâlinde üyelik, red kararının alındığı tarihte kazanılmış sayılır.

2.3. Üyelğin Sona Ermesi

İşçiler, sendikada üye kalmaya veya üyelikten ayrılmaya zorlanamaz. Her üye, e-Devlet kapısı üzerinden çekilme bildiriminde bulunmak suretiyle üyelikten çekilebilir. E-Devlet kapısı üzerinden yapılan çekilme bildirimini elektronik ortamda eş zamanlı olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve sendikaya ulaştır. Çekilme, sendikaya bildirim tarihinden itibaren bir ay sonra geçerlilik kazanır. Çekilenin bir aylık süre içinde

başka bir sendikaya üye olması hâlinde yeni üyelik bu sürenin bitimi tarihinde kazanılmış sayılır. Sendika üyeliğinden çıkarılma kararı genel kurulca verilir. Karar, e-Devlet kapısı üzerinden Bakanlığa elektronik ortamda bildirilir ve çıkarılma yazı ile tebliğ edilir. Çıkarılma kararına karşı üye, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde mahkemeye itiraz edebilir. Mahkeme iki ay içinde kesin olarak karar verir. Üyelik, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Sosyal Güvenlik Kurumundan yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alarak işten ayrılan işçilerin sendika üyeliği sona erer. Ancak çalışmaya devam edenler ile kuruluş ve şubelerinin yönetim, denetleme ve disiplin kurullarındaki görevleri sırasında yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alanların üyeliği, görevleri süresince ve yeniden seçildikleri sürece devam eder. İşkolunu değiştirenin sendika üyeliği kendiliğinden sona erer. İşçi kuruluşu ve şubelerinin organlarında görev almak üyeliği sona erdirmez. İşçi sendikası üyesinin bir yılı geçmemek üzere işsiz kalması üyeliğini etkilemez. Herhangi bir askeri ödev nedeniyle silah altına alınan üyenin üyelik ilişkisi bu süre içinde askıda kalır. İşçilerin işe alınmaları; belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri, belli bir sendikadaki üyeliği sürdürmeleri veya üyelikten çekilmeleri veya herhangi bir sendikaya üye olmaları veya olmamaları şartına bağlı tutulamaz. İşveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, çalışma şartları veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamaz. Ücret, ikramiye, prim ve paraya

ilişkin sosyal yardım konularında toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır.

2.4. Sendikal Üyelik Güvencesi

İşçiler, sendikaya üye olmaları veya olmamaları, iş saatleri dışında veya işverenin izni ile iş saatleri içinde işçi kuruluşlarının faaliyetlerine katılmaları veya sendikal faaliyette bulunmalarından dolayı işten çıkarılamaz veya farklı işleme tabi tutulamaz. İşverenin fesih dışında aykırı hareket etmesi hâlinde işçinin bir yıllık ücret tutarından az olmamak üzere sendikal tazminata hükmedilir. Sendikal bir nedenle iş sözleşmesinin feshi hâlinde işçi, 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 18, 20 ve 21'inci madde hükümlerine göre dava açma hakkına sahiptir. İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, 4857 sayılı Kanunun 21'inci maddesine göre işçinin başvurusu, işverenin işe başlatması veya başlatmaması şartına bağlı olmaksızın sendikal tazminata karar verilir. Ancak işçinin işe başlatılmaması hâlinde, ayrıca 4857 sayılı Kanunun 21'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tazminata hükmedilmez. İşçinin 4857 sayılı Kanunun yukarıdaki hükümlerine göre dava açmaması ayrıca sendikal tazminat talebini engellemez. İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiği iddiası ile açılacak davada, feshin nedenini ispat yükümlülüğü işverene aittir. Feshin işverenin ileri sürdüğü nedene dayanmadığını iddia eden işçi, feshin sendikal nedene dayandığını ispatla yükümlüdür. Fesih dışında işverenin sendikal ayrımcılık yaptığı iddiasını işçi ispat etmekte yükümlüdür. Ancak işçi sendikal ayrımcılık yapıldığını güçlü

biçimde gösteren bir durumu ortaya koyduğunda, işveren davranışının nedenini ispat etmekte yükümlü olur. Bu hükümlere aykırı olan toplu iş sözleşmesi ve iş sözleşmesi hükümleri geçersizdir.

2.5. Üyelik Aidatı

Üyelik aidatının miktarı kuruluşların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirlenir. Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

3. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

İş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hususları düzenlemek üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşmeye toplu iş sözleşmesi; işçi sendikası ile işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerlerini ve işletmeleri kapsayan toplu iş sözleşmesine grup toplu iş sözleşmesi; bir gerçek veya tüzel kişiye ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait aynı işkolundaki birden çok işyerini kapsayan sözleşmeye işletme toplu iş sözleşmesi; ekonomik ve sosyal konseyde temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarına üye işçi ve işveren sendikaları arasında işkolu düzeyinde yapılan sözleşmeye ise çerçeve sözleşme denir.

3.1. Toplu İş Sözleşmesi Esasları

Toplu iş sözleşmesinin genel esasları 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun, 33'üncü ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Toplu iş sözleşmesi, iş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hükümleri içerir. Toplu iş sözleşmesi, tarafların karşılıklı hak ve borçları ile sözleşmenin uygulanması ve denetimini ve uyumsuzlukların çözümü için başvurulacak yolları düzenleyen hükümleri de içerebilir. Toplu iş sözleşmeleri, Anayasaya ve kanunların emredici hükümlerine aykırı düzenlemeler içeremez. Bir toplu iş sözleşmesi aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabilir. Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerinin bulunduğu işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi ancak işletme düzeyinde yapılabilir. Grup toplu iş sözleşmesi, tarafların anlaşması üzerine bir işçi sendikası ile bir işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerleri ve işletmeleri kapsamak üzere yapılır. İşletme toplu iş sözleşmesi yapılacak işyerlerinin aranılan niteliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin uyumsuzluklar, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede on beşgün içinde karara bağlanır. Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi on beş gün içinde kesin olarak karar verir.

3.2. Toplu İş Sözleşmesi Şekli

Toplu iş sözleşmesi yazılı olarak yapılır. Toplu iş sözleşmesi en az bir ve en çok üç yıl süreli olarak yapılabilir. Toplu iş sözleşmesinin süresi, sözleşmenin imza-

lanmasından sonra taraflarca uzatılamaz, kısaltılamaz ve sözleşme süresinden önce sona erdirilemez. Faaliyetleri bir yıldan az süren işlerde uygulanmak üzere yapılan toplu iş sözleşmelerinin süresi bir yıldan az olabilir. İşin bitmemesi hâlinde bu sözleşmeler bir yılın sonuna kadar uygulanır. Toplu iş sözleşmesi süresinin bitmesinden önceki yüz yirmi gün içinde, yeni sözleşme için yetki başvurusunda bulunulabilir. Ancak, yapılacak toplu iş sözleşmesi önceki sözleşme sona ermedikçe yürürlüğe giremez.

3.3. Toplu İş Sözleşmesi Hükümü

Toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe iş sözleşmeleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamaz. İş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümler alır. Toplu iş sözleşmesinde iş sözleşmelerine aykırı hükümlerin bulunması hâlinde ise iş sözleşmesinin işçi yararına olan hükümleri geçerlidir. Sona eren toplu iş sözleşmesinin iş sözleşmesine ilişkin hükümleri yenisi yürürlüğe girinceye kadar iş sözleşmesi hükmü olarak devam eder. Toplu iş sözleşmesine taraf olan sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, faaliyetinin durdurulması, işçi sendikasının yetkiyi kaybetmesi ve toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde işverenin veya işyerinin girdiği işkolunun değişmesi toplu iş sözleşmesini sona erdirmez.

3.4. Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma

Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır. Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yü-

rürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasına işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında iş sözleşmesi sona eren üyeler de, iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar toplu iş sözleşmesinden yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir. İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur.

4. BELEDİYENİN İŞÇİLERDEN KESTİĞİ SENDİKA ÜYELİK AİDATINI ÖDEMEMESİ

Üyelik aidatının miktarı kuruluşların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirlenir. Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Yargıtay¹ "...Davacı sendika vekili, davalı...belediyenin davacı ...iş sendikasının yıllardır örgütlü olduğu bir işyeri olduğunu, davalı bünyesinde çalışan ve müvekkili sendikaya üye olan işçilerin,...iş sendikası ana tüzüğüne göre, sendikaya üyelik aidatı ödemeleri gerektiğini, davalı belediyenin işçilerden kestiği üyelik ve dayanışma aidatlarını bu güne kadar müvekkile ödemediğini, kanunun amir hükmü uyarınca, aidat kesinti listelerinin davalı işveren tarafından müvekkile gönderilmesi gerekmesine rağmen bu listelerin de müvekkile gönderilmemiş olduğunu, kesilen aidatların hangi tarihte ödeneceğine ilişkin düzenlemelerin davalı ile müvekkil sendika arasında bağitlanmış toplu iş sözleşmelerinde de mevcut olduğunu, toplu iş sözleşmeleri ve yasanın amir hükümlerine aykırı hareket eden, yapılan ödeme ihtarlarına rağmen borcunu ödemeyen aidat alacağına ait olduğu aydan bir ay sonra başlayacak temerrüt tarihinden itibaren en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte tahsilini belirsiz alacak davası olarak talep etmiştir. Davalı ...belediye vekili, dava dilekçesinin hangi dönem için ne kadar alacak talebinde bulunduğu içermediğinden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun, 119'uncu maddesine aykırı olduğunu, zamanaşım süresinin dolduğunu, davalının ticari bir kurum olmaması nedeni ile istenen faizin yasal olmadığını savunarak davanın reddini talep etmiştir. Mahkeme, bozmaya uyarak davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Kararı taraflar vekilleri temyiz etmiştir. Somut uyuşmazlık sendika aidat alacağına tahsiline ilişkin olup, Mahkemenin bilirkişi hesap raporuna itibarla davanın kabulü yönünde verdiği

1 Yargıtay 9.HD-E:2018/11204-K:2019/1188-T:16.01.2019

ilk kararı Yargıtay (kapatılan) 7. Hukuk Dairesi'nin 26.04.2016 tarihli kararı ile bozulmuş ve bu bozma nedenleri arasında sendikanın... ayları arasındaki dönem aidat alacağına diğer alacaklardan ayrıştırılarak dava ve duruma göre ıslah tarihinden itibaren faiz işletilmesi gerektiği de sayılmıştır. Mahkemece bozmaya uyulmasına karşın... ayları arasındaki dönem aidat alacağı, diğer aidat alacaklarından miktar itibarıyla ayrıştırılmadan tamamı için dava tarihinden itibaren faize hükmedilmiştir. Bu yönüyle karar hatalıdır. Açıklanan nedenlerle; Mahkemece uyulan bozma ilamının gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi, kararın tekrar bozulmasını gerektirmiştir..." kararında da belirtildiği üzere ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Yargıtay² "...Dava, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun, 18'inci maddesi ile mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun, 61'inci maddesi kapsamında, sendika üyelik aidatı alacaklarının tahsili istemine ilişkindir. 6356 sayılı Kanunun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre de; ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren,

bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür. Mülga 2821 sayılı Kanunun 61'inci maddesinin birinci fıkrasına göre ise; işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasının, toplu iş sözleşmesi yapılmamışsa veya sona ermişse yetki belgesi alan işçi sendikasının yazılı talebi ve aidatı kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine, işveren sendika tüzüğü uyarınca üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik aidatını ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince sendikaya ödemesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere yapacağı ücret ödemesinden kesmeye ve kestiği aidatın nevini belirterek tutarını ilgili sendikaya vermeye ve kesinti listesini sendikaya göndermeye mecburdur. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ise sendika tüzüğüne uygun olarak kesilmesi istenilen aidatı kesmeyen işveren ilgili sendikaya karşı kesmediği veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili kuruluşa göndermediği miktar tutarınca genel hükümlere göre sorumlu olduktan başka aidatı sendikaya verinceye kadar bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faizi ödemek zorundadır. Belirtilen kanuni düzenlemelere göre, bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir..." kararında da belirtildiği üzere bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak

2 Yargıtay 22.HD-E:2017/35980-K:2017/14699-T:19.06.2017

için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir.

Yargıtay³ "...Dava, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun, 18'inci maddesi kapsamında, sendika üyelik ve dayanışma aidat alacaklarının tahsili istemine ilişkindir. 6356 sayılı Kanununun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre de; ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür. Hukukumuzda, sendika aidat alacaklarının tahsili yöntemi bakımından kaynakta kesinti olarak ifade edilebilecek "check off" sistemi benimsenmiştir. Buna göre, üyelik ve dayanışma aidatları işveren tarafından işçi ücretlerinden kesilerek belirli bir süre içinde sendikaya devredilmektedir. Belirtilen kanuni düzenlemeye göre de, bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik

aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir. Aksi halde işverenin yükümlülüğünden söz edilemez...işverenin aidat kesintisi yapma ve ödeme borcundan söz edilebilmesi için, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve bu listeye göre aidatın kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir...mahkemece, aidat kesinti talep yazılarına dair gerekli araştırma yapılmalı, bu hususta taraf delilleri toplanılmalı, kesinti talep yazılarının tebliğ edildiğinin anlaşılması durumunda kapsadığı işçiler ayrıntılı olarak tespit edilmeli, bu doğrultuda aidat kesinti yükümlülüğünün kapsamı duraksamaya yer vermeyecek şekilde tespit edildikten sonra oluşacak sonuca göre karar verilmelidir. Anılan hususlar gözetilmeksizin eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesis hatalıdır. 6356 sayılı Kanununun 37'nci maddesinin birinci fıkrasına göre; toplu iş sözleşmesine taraf olan sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, faaliyetinin durdurulması, işçi sendikasının yetkiyi kaybetmesi ve toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde işverenin veya işyerinin girdiği işkolunun değişmesi toplu iş sözleşmesini sona erdirmez...işçi listeleri ve bireysel aidat kesinti miktarlarının gösterilmediği bilirkişi raporu denetime elverişli olmadığından, rapor bu yönden de hükme esas alınabilecek nitelikte değildir. Mahkemece, tüm ücret bordroları eksiksiz olarak dosya kapsamına dahil edilmeli ve denetime elverişli rapor alınarak sonuca gidilmelidir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesis hatalı olup bozmayı gerektirmiştir..." kararında da belirtildiği üzere ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesi-

3 Yargıtay 22.HD-E:2016/21097-K:2016/29126-T:26.12.2016

ne rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Ancak, bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir. Aksi halde işverenin yükümlülüğünden söz edilemez.

5. SONUÇ

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun, 18'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre de; ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri

üyelik aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir. Aksi halde işverenin yükümlülüğünden söz edilemez.

Yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, üyelik ve dayanışma aidatlarının işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenmesi 6356 sayılı Kanununun 18'inci maddesi gereği zorunludur. Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen Belediye/Belediye Şirketleri aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlü olacaktırlar.

Bu durum kanaatimce kamu zararı olarak yorumlanacağından oluşacak bu zararların kurum yetkililerinden tazmini yoluna gidilebilecektir.

KAYNAKÇA

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Kanunlar Ter-tip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 07.11.2012 Sa-yısı: 28460 Kabul Tarihi: 18.10.2012

Cumhur Sinan ÖZDEMİR, Sendika-lar Kanunu'ndan Doğan Haklarımız, An-kara, Yaklaşım Yayınevi, Mayıs-2006

Yargıtay 22.HD-E:2016/21097-K:2016/29126-T:26.12.2016

Yargıtay 22.HD-E:2017/35980-K:2017/14699-T:19.06.2017

Yargıtay 9.HD-E:2018/11204-K:2019/1188-T:16.01.2019

Hikmet BAL

İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
E.Şube Müdürü

BÜTÇENİN DÜZENLENMESİ VE GÖRÜŞÜLMESİ SIRASINDA DÜŞÜNÜLMİYEN VEYA ÖNGÖRÜLMİYEN VE BÜTÇEDE TERTİBİ BULUNMAYAN ANCAK YERİNE GETİRİLMESİ ZORUNLU HİZMETLERE İLİŞKİN GİDERLERİN YAPILMASI

Belediye meclisinin öngörmediği, bir başka ifade ile harcama yapılması uygundur demediği bir iş için belediye bütçesinden harcama yapılamaz.

Çünkü 5393 sayılı Belediye **Kanunu'nun 17 inci** maddesine göre “Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır.”

Yine Belediye **Kanunu'nun 18 inci** maddesine göre “Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek ...” belediye meclisinin görev ve yetkileri arasındadır.

Belediye meclisinin neye ne miktarda harcama yapmasına yetki verdiği beledi-

ye bütçesinin ödenek cetveli (A) da yer alan tertiplerde gösterilmektedir.

Ancak, bütçenin düzenlenmesi ve görüşülmesi sırasında düşünülmeyen veya öngörülmeyen veya bir başka sebeple **bütçede tertibi bulunmayan ancak yerine getirilmesi zorunlu hizmetler için harcama yapılabilir.**

ZORUNLU İŞLERİN YAPILMASI İÇİN HARCAMALAR

Yedek ödenekten veya hesap döneminde kullanılmayacağı anlaşılan ödeneklerden, bu zorunlu harcamaların büt-

çede tertibi var ise, bu tertiplere ödenek aktırılması mümkündür.

Çoğu kere bütçe uygulayıcıların tereddüt ettiği konu, bu zorunlu harcamaların bütçede tertibi yok ise nasıl yapılacağıdır.

Bütçede tertibi açılmamış ama yapılması zorunlu harcamalar için ise, aktarılmak istenilen ödenek miktarının, “**yedek ödenek**” ten veya hesap döneminde kullanılmayacağı anlaşılan ödeneklerden alınarak, zorunlu harcamanın yapılmasına uygun, o anda açılacak tertibe aktarılması birlikte daha önce olmayan tertibin açılması şeklinde alınacak kararla yapılabilir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin **36 ıncı maddesinin “Aktarma; bütçenin herhangi bir tertibinde bulunan ve o hesap döneminde kullanılmayacağı anlaşılan ödeneklerden alınarak, ödenek ihtiyacı olan diğer gider tertiplerine veya yeni tertip açılarak yapılan eklemeler”** şeklindeki tanımı,

Yönetmeliğin “Yedek Ödeneği” düzenleyen **38 inci maddesinin “Bütçede öngörülen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçenin düzenlenmesi ve görüşülmesi sırasında düşünülmemeyen veya öngörülmemeyen ve bütçede tertibi bulunmayan ancak yerine getirilmesi zorunlu hizmetlere ilişkin giderleri karşılamak üzere, gerek-**

tiğinde diğer tertiplere aktarma yapmak amacıyla ...” şeklindeki tanımı yukarıdaki açıklamalar doğrultusundadır ve gayet açıktır.

Ödenek aktarmayı yapacak belediye organları Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde düzenlendiğinden burada değinilmeyecektir.

ORTADA BİR SORU DAHA KALMAKTADIR, HANGİ HARCAMA ZORUNLU HARCAMADIR.

Bütçede tertibi bulunmayan harcamanın ortaya çıkış sebebi sonradan çıkan bir yasal düzenlemenin sonucu olabileceği gibi menkul ve gayri menkul malların onarımları ve korunması faaliyetleri ve sair bütçenin yapımı aşamalarında düşünülmemeyen birçok şey olabilir. Bu zorunlulukların İdarenin takdiri içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunu dışında belediye meclisin ödenek vermediği herhangi bir iş için belediye bütçesinden harcama yapılması mümkün değildir.

Belediye meclisinin öngörmediği ve bütçeye ödeneğini koymadığı bir proje için harcama yapılması mümkün değildir.

Çünkü belediye bütçesi, harcama yapma yetkisi verme konusunda tek yetkili olan belediye meclisince, o yıl için idareye verilen harcama yetkisini ve sınırlarını gösteren bir belgedir.

MEVZUAT FİHRİSTİ

20.08.2020 -18.09.2020 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete’de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Karar Sayısı** : 2931
- Adı** : **Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması ve Aynı Kararın 2020 Yılında Da Uygulanmasına Dair Karar**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 04/09/2020 tarih ve 31234
- Konusu** : 17/4 2006 tarihli ve 21006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar ve eki cetvelinlerin uygulanmasına 2020 yılında da devam olunur. Aynı Kararın; a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye” ibaresi, “2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine”,b) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinin (dd) sırasında yer alan “190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye” ibaresi, “2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine”, c) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “190 ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelere” ibaresi, “2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye” şeklinde, değiştirilmiştir.
- Kararın 13 üncü maddesi “MADDE 13- (1) Zam ve tazminatların ödenmesine esas olmak üzere; a) Bu Karar ve eki cetvellerin uygulanmasından doğacak her türlü sorunu çözüme bağlamaya, uygulamayı yönlendirmeye ve uygulama birliğini sağlamaya; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine, Hazine ve Maliye Bakanlığı,
- b) Bu Kararda yer almayan kadro ve unvanlar için, ekli cetvellerde bulunan benzeri kadro ve unvanları dikkate alarak

emsal kadro ve unvanlar tespit etmeye; **il özel idareleri ve bunların kurdukları birlikler için İçişleri Bakanlığı, belediyeler ve bağlı idareleri ile belediyelerin kurdukları birlikler için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aracılığıyla**, diğer kamu kurum ve kuruluşlar için ise ilgili kurum veya kuruluşlarca doğrudan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığından alınacak görüş üzerine, Hazine ve Maliye Bakanlığı, yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir. Bu Karar 1/1/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Karar Sayısı : 2913
Adı : **Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar**

R.G. Tarih ve Sayısı : 30/08/2020-312229
Konusu : Geçici 7. Madde eklenmiştir. Eklenen bu maddeli e “Üniversite ve yüksekokullar ile 5580 sayılı Özel Eğitim Kanunu, 28282 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Kapsamında 1 Eylül 2020 ila 30 Haziran 2021 tarihleri arasında (bu tarihler dahil) verilen eğitim ve öğretim hizmetleri için bu Kararın 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen vergi oranı uygulanır.”

Karar Sayısı : 2912
Adı : **29.08.2020 Tarihli ve 2912 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının Eki**

R.G. Tarih ve Sayısı : 30/08/2020-312229
Konusu : 6.6.2020 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II sayılı listedeki 87.03.G.T.İ.P. numaralı mallardan “**Diğerleri**” satırı altında yer alan bazılarının özel tüketim vergisi oranlarına esas özel tüketim vergisi matrahları ile özet tüketim vergisi oranları yeniden tespit edilmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi Ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul Ve Esaslar**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17.09.2020 – 31247
- Konusu** : Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerince tutulan defter, kayıt, belge ve bilgilerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri ve yöntemi ile süresine ilişkin esas ve usuller belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 15.09.2020 – 31245
- Konusu** : Uygulama imar planı değişikliği sonucu taşınmazda meydana gelecek değer artışının değer artış payı olarak kamuya kazandırılmasında; bu payın kapsamı, tespiti, kesinleşmesi, ödenmesi ve dağıtımına ilişkin iş ve işlemler ile diğer iş ve işlemlere yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu Yönetmelik, taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine ilgili idarelerce yapılan plan değişikliği sonucunda meydana gelecek değer artışının kamuya kazandırılması işlemleri, plan değişikliğine ilişkin başvuru esasları, kıymet takdir komisyonunun teşekkülü, çalışma şekli ve karar alması, yetkili kuruluşlarca hazırlanan rapor esas alınarak kıymet takdir komisyonunca hazırlanacak raporu, payın kesinleşmesi, ödenmesi ile bu paya ilişkin diğer iş ve işlemlere yönelik usul ve esasları kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Okul Servis Araçları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 12.09.2020 – 31242
- Konusu** : Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “30/6/2020” ibaresi “30/6/2021”, “Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği kapsamındaki servis faaliyetlerinde (Değişik:RG-12/9/2020-31242) 30/6/2021 tarihine kadar uygulanmaz.” olarak değiştirilmiştir. Aynı Yönetmeliğin geçici 2 nci maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “3/9/2020” ibareleri “3/9/2021” “(1) Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i), (l), (m) ve (o) bendi kapsamına uygun olmayan araçlar (Değişik ibare:RG-12/9/2020-31242)

3/9/2021 tarihine kadar uygun hale getirilir. (...), (3) Bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin uygulamasına (Değişik ibare:RG-12/9/2020-31242) 3/9/2021 tarihinde geçilir.”” olarak değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Fahri Trafik Müfettişliği Görev Ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.09.2020 – 31233
- Konusu** : 1/5/1997 tarihli ve 22976 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik 5, 6, 7, 8 ve 11 maddelerini kapsamaktadır.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 400)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.09.2020 – 31246
- Konusu** : Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin tarımsal üretim yapılmak üzere, taşınmazın bulunduğu köy/mahalle nüfusuna kayıtlı olan veya o köyde/mahallede ikamet eden topraksız veya yeterli toprağı olmayan çiftçilere, bunların talep etmemesi halinde diğer gerçek veya tüzel kişilere kiraya verilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
- Tebliğin Adı** : **Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 77)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.09.2020 – 31231
- Konusu** : 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, binalar için vergi değerinin, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca müştereken tespit ve ilan edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile aynı maddenin (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan 29/2/1972 tarihli ve 7/3995 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden yararlanmak suretiyle hesaplanan bedel olduğu hükmüne bağlanmıştır.
- Bu itibarla, emlak vergisine esas olmak üzere 2021 yılında uygulanacak bina metrekare normal inşaat maliyet bedelleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tespit edilmiştir.

YARGI KARARLARI

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI¹

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasına 2/1/2014 tarihli ve 6514 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin Anayasa'nın 127. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sağlık müdürlüğü tarafından yapılan/yaptırılan içme suyu analizlerinden doğan ücret alacağının il özel idaresinden tahsiline karar verilmesi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 27. maddesi şöyledir:

“Sularla ilgili hükümler

MADDE 27- (1) Herhangi bir katkı, aroma veya zenginleştirme amaçlı madde ile ve edilen kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve yapay sodaların üretimi, ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Ancak; kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve tıbbi amaçlı suların üretimi, uygun şekilde ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar ile içme-kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, kalite standartlarının izlenmesi ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir. (Ek iki cümle: 2/1/2014- 6514/53 md.) Bu esaslara uygunluk bakımından belediye veya il özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme sularının Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedelleri ilgili belediye veya il özel idaresince karşılanır. Belediyelerce ödenecek tetkik ve tahlil bedelleri, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına belediyelerce tahakkuk ettirilecek su kullanım bedellerinden mahsup edilir. (Ek cümle: 17/4/2017-KHK-690/23 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/19 md.)

¹ Esas Sayısı:2019/112, Karar Sayısı:2020/35, Karar Tarihi:25/6/2020, R.G. Tarih-Sayısı:19/8/2020-31218

Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının birliklerince talep edilen içme ve kullanma sularına ilişkin analizler ilgili mevzuatına göre Sağlık Bakanlığına bağlı laboratuvarlarda ücretsiz olarak yapılır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükümleri

(...)

II.İLK İNCELEME

(...)

III.ESASIN İNCELENMESİ

24. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanan Ana-yasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünülür:

A. İtirazın Gerekçesi

25. Başvuru kararında özetle; halk sağlığının korunması amacıyla içme suyu tet-kik ve tahlillerinin yapılmasının il özel idarelerinin yanı sıra Sağlık Bakanlığının (Ba-kanlık) da görev alanında olduğu, bu itibarla Bakanlığın kendi görevinin de gereği olarak il özel idaresinin bilgisi ve talebi olmadan resen yaptığı içme suyu analizlerine ilişkin ücretlerin bu konuda kendilerine ayrı bir gelir kaynağı sağlanmayan il özel idarelerinden karşılanmasını öngören düzenlemenin mahallî idarelerin özerkliğiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 127. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

26.İtiraz konusu kuralda **il özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluk, kalite standartlarının sağlanma-sı, izlenmesi ve denetimi ile ilgili olarak Bakanlıkça belirlenen esaslara uygunluk bakımından Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedellerinin ilgili il özel idaresince karşılanacağı öngö-rülmüş** olup kural "...il özel idarelerinin..." ve "...il özel idaresince..." ibareleri ile sınırlı olarak incelenmiştir.

27. 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilme-sine Dair Kanun'un 189. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendinde 11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hak-kında Kanun Hükmünde Kararname'nin (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile "Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" şek-linde değiştirilmiştir.) (2) numaralı fıkrasında diğer mevzuatta Türkiye Kamu Hasta-

neleri Kurumu ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna yapılmış olan atıfların Bakanlığa yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda itiraz konusu kuralların yer aldığı cümlede bulunan Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun Bakanlık olarak anlaşılması gerekmektedir.

28. Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği öngörüldükten sonra idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükme bağlanmıştır. İdarenin bütünlüğü ilkesiyle idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışması öngörülmüştür.

29. Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında mahallî idarelerin il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri oldukları; ikinci fıkrasında mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Anılan maddenin beşinci fıkrasında merkezî idarenin, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu belirtilmiş; son fıkrasında ise bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanacağı kurala bağlanmıştır.

30. Anayasa'da merkezî yönetim, yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması, görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanması gibi yetki ve ayrıcalıkların tanınması mahallî idarelerin özerkliklerinin göstergesidir.

31. Özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır.

32. Anayasa'nın 127. maddesinde öngörülen *yerel yönetimlerin özerkliği ilkesi*, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali özerklik kavramı mahallî idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bir bütçe sistemine sahip olmalarını ifade etmektedir. Diğer bir deyişle mahallî idarelerin mali özerkliği, merkezî yönetimin mal varlığından ayrı mal varlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim anılan maddenin altıncı fıkrasının son cümlesinde de "*Bu idarelere, görevleri*

ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” hükmüne yer verilmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır (AYM, E.2014/72, K.2014/141, 11/9/2014).

33. Mahallî idarelerin karşılamakla yükümlü oldukları mahallî müşterek ihtiyaç, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan somut durumların yarattığı ve sürekli güncelleştirdiği, sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir. Anayasa’da il, belediye ya da köy halkının yerel ortak ihtiyaçlarının neler olduğu belirlenmemiş; bunun belirlenmesi kanuna bırakılmıştır.

34. Bu kapsamda kanun koyucunun kamu yararını gözetmek ve Anayasa’da mahallî idareler için öngörülen ilke ve kurallara uygun olmak koşuluyla merkezî idare ile mahallî idare arasındaki görev sınırlarını belirleme ve idarenin bütünlüğü ilkesinden hareketle, mahallî idareleri ortadan kaldırma ya da etkisiz kılma amacına yönelik olmamak kaydıyla, belirli alanlar bakımından belirli koşullara bağlı olarak mahallî idarelere ait bazı görev ve yetkileri merkezî yönetime bırakma ya da mahallî idarenin görev alanına bırakılan bazı konularda hizmetin niteliğini gözönünde bulundurarak söz konusu görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili özel birtakım usul ve esaslar öngörme konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

35. **Sağlık koşullarına uygun ve temiz içme suyu ihtiyacının belirli bir yörede birlikte yaşayan kişilerin mahallî ve müşterek ihtiyacı olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.** Nitekim 5302 sayılı Kanun’da su tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında yerine getirmek il özel idarelerinin görevleri arasında sayılmış olup bu görevin yöre halkına temin edilecek ve sunulacak **içme suyunun sağlıklı ve temiz olması için gerekli tedbirlerin alınması ve bu amaçla denetimlerin yapılması gerekliliğini de içerdiği açıktır.**

36. Kurallarda öncelikle içme sularının il özel idarelerinin sorumluluğunda olduğu belirtildikten sonra bu suların insan sağlığına uygun ve temiz olarak kabul edilebilmesi için Bakanlıkça belirlenen ölçütleri sağlayıp sağlamadığının izlenmesi ve denetimine ilişkin usul düzenlenmektedir. **Bu kapsamda gerçekleştirilmesi gereken tetkik ve tahlillerin Bakanlık tarafından bizzat kendi bünyesindeki halk sağlığı laboratuvarlarında yapılması ya da yine Bakanlık tarafından bu hususta yetkili kılmın laboratuvarlarda yaptırılması, söz konusu tetkik ve tahlil bedellerinin ise ilgili il özel idaresi tarafından karşılanması hükme bağlanmaktadır.** Buna karşılık kurallarla Bakanlıkça il özel idarelerinin sorumluluğu altında bulunmayan sularla ilgili olarak yapılan/yaptırılan tetkik ve tahlil ücretlerinin ya da il özel idarelerinin sorumluluğu altında bulunmakla birlikte bu suların Bakanlıkça belirlenen esaslara uygunluğunu belirleme amacına yönelik olmayan tetkik ve tahlil ücretlerinin il özel idarelerince karşılanması öngörülmemektedir.

37. Kurallarda Bakanlık tarafından yapılan veya yaptırılan tetkik ve tahlillerin bedellerinin il özel idaresince karşılanması için tetkik ve tahlile konu içme sularının il özel idarelerinin sorumluluğu altında bulunması gerektiği açıkça vurgulanmıştır.

Sorumluluk kavramının ise sorumluluk üstlenilen hususla ilgili birtakım görevlerin ifa edilmesi zorunluluğunu da beraberinde getireceği şüpheşizdir. Buna göre kurallar ile il özel idaresince sorumluluğundaki içme sularıyla ilgili olarak Bakanlık tarafından belirlenen esaslara uygunluk denetimi şeklindeki görevin yerine getirilme yöntemine ilişkin bir çerçevenin çizildiği ve özel bir usulün getirildiği, bir başka ifadeyle il özel idarelerinin söz konusu faaliyet alanıyla ilgili sınırlarının belirlendiği anlaşılmaktadır.

38. Bu itibarla mahallî idare olan il özel idarelerinin görev tanımı, kapsamı ve görevin ifa usulüne ilişkin bir düzenleme öngören kuralların kamu yararı amacına yönelik ve Anayasada mahallî idareler için öngörülen ilke ve kurallara uygun olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

39. Anayasa'nın "Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması" başlıklı 56. Maddesinde "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir./ Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." hükümleri yer almaktadır.

40. Anılan madde ile herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilerek bu hakkı korumanın devletin ödevi olduğu vurgulanmaktadır. *Sağlıklı ve dengeli çevre* kavramı bireyin sağlık koşullarına uygun, temiz içme suyuna erişebilme imkânına sahip olmasını da içermektedir. Dolayısıyla söz konusu madde ile devlete verilen bu görevin hayata geçirilmesi bakımından insan sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olan içme sularına ilişkin düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. ***Bu kapsamdaki bir diğer önemli unsur da içme sularının sağlık koşullarına uygunluk yönünden takip ve denetiminin gerçekleştirilmesidir. Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla hangi somut tedbirlerin alınacağı ise kanun koyucunun takdirindedir.***

41. Bu bağlamda 5996 sayılı Kanun'un 27. maddesinin ikinci cümlesinde içme/kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, izlenmesi ve denetimi ile ilgili usul ve esasların Bakanlıkça belirleneceği öngörülmüş olup bu kapsamda Bakanlık tarafından hazırlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'te tüketime sunulan içme sularının sağlığa uygun kabul edilmesi için hangi fiziksel, kimyasal, radyoaktif ve mikrobiyolojik parametre değerlerini taşıması gerektiği, söz konusu değerlere uygunluk yönünden hangi sıklıkta bir izleme programına ve hangi durumlarda ilave bir denetime tabi tutulacağı, numunenin ne şekilde alınacağı, kalite standartlarının hangi noktalarda aranacağı, parametre değerlerine uyumsuzluğun tespit edilmesi hâlinde kirliliğin boyutu ve insan sağlığı açısından neden olacağı riskler dikkate alınarak ne tür düzeltici önlemlerin alınacağı, alınan önlemin etkililiğinin ne şekilde takip edileceği gibi teknik konulara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu itibarla yöre halkına sunulacak içme suyunun Bakanlık tarafından belirlenen teknik ve hijyenik şartlara, kalite standartlarına uygunluğunu sağlamak amacıyla yürütülmesi gereken izleme ve denetim hizmetlerinin mahiyeti itibarıyla teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu hizmetin takibindeki bir aksaklığın toplum sağlığı üzerinde ciddi bir tehdit oluşturabileceği de açıktır.

42. Anılan hizmeti yürütmekle görevli olan yurt çapındaki tüm il özel idarelerinin aynı altyapıya, teknik donanımına, uzman personele sahip olamayabileceği öngörülebilir bir durumdur. **Bu itibarla sıkı bir şekilde takip edilmesi gereken izleme ve denetim programının takibindeki inisiyatifin sadece il özel idaresine bırakılmayarak gerekli tetkik ve tahlillerin mevzuatta öngörülen periyotlarda ve usulüne uygun şekilde yapılmasını temin etme amacıyla merkezî idare bünyesindeki bir kurumun uzmanlığından faydalanılmasının, toplum sağlığını yakından ilgilendiren bu hizmetin etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacağı açıktır.** Dolayısıyla kuralların toplum sağlığını koruma ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının sağlanması şeklindeki kamu yararı amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

43. Anayasa'nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında düzenlenen idari vesayet yetkisi yerel yönetimlere tanınan ve güvence altına alınan özerkliğin istisnasını oluşturmaktadır. Vesayet makamlarınca bu yetki yerinden yönetim kuruluşunun işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılabileceği gibi bunların organlarının kararlarına karşı idari yargı mercilerinde dava açma şeklinde de kullanılabilir. Buna karşılık **vesayet yetkisi kural olarak merkezî idareye, yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisi vermez.**

44. Öte yandan idari vesayet yetkisi, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki olmayıp kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içinde kullanılması gereken istisnai bir yetkidir. **İstisnailik ve kanunilik idari vesayetin en belirgin iki temel özelliğidir.**

45. Bununla birlikte itiraz konusu kurallarda il özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme suyunun tetkik ve tahlillerinin yapılması veya yaptırılması hususunda merkezî idareye vesayet denetimi kapsamında, il özel idarelerinin anılan görevin yerine getirilmesiyle ilgili işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme gibi bir yetkinin tanınması söz konusu olmadığı gibi vesayet denetimini aşar nitelikte yerinden yönetim kuruluşunun yerine geçerek icrai bir karar alma yetkisinin de verildiği görülmektedir. **Zira merkezî idarenin buradaki rolü, il özel idarelerince anılan görevin yürütülmesine bünyesindeki uzman bir kurum vasıtasıyla teknik destek sağlamaktan ibarettir. Dolayısıyla kurallar bu yönleri itibarıyla il özel idarelerinin idari özerkliğine müdahale teşkil etmemektedir.**

46. Diğer yandan kurallarda il özel idaresi tarafından karşılanması öngörülen içme suyu tetkik ve tahlil bedellerinin il özel idaresinin sorumluluğu altında bulunan ve dolayısıyla görevi gereği yerine getirmekle yükümlü olduğu mahallî ve müşterek nitelikteki bir hizmete ilişkin masraflar olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu hizmetin yerine getirilmesinde Kanun gereği merkezî idare bünyesindeki bir kurumun uzmanlığından yararlanılması anılan hizmeti ve ihtiyacı mahallî ve müşterek nitelikte olmaktan ve dolayısıyla il özel idarelerinin görevi kapsamından çıkarmamaktadır. Kaldı ki anılan hizmetin yürütülmesinde merkezî idare bünyesindeki ihtisas sahibi kurumun, niteliği gereği belirli bir maliyet içermesi doğal olan teknik desteğinden bizzat o kurum aracılığıyla yararlanılması öngörülmemiş olsaydı da suyun izlenme-

si ve denetimine ilişkin olarak düzenlenen kurallar gereğince il özel idaresinin söz konusu görevi aynı kapsamda ve şekilde yerine getirmekle yükümlü olduğu dikkate alındığında bu hizmetin yürütülmesinden doğan masraflara zaten katlanmak durumunda olacağı açıktır. Bu itibarla kurallarla il özel idarelerine kendi görev alanları ve amaçları dışında yüklenmesi gereken bir mali külfetin getirilmesi söz konusu değildir.

47. Ayrıca içme suyu tetkik ve tahlil bedellerinin fazla olduğu veya gerçek bedeli yansıtmadığının iddia edilmesi hâlinde buna ilişkin dava açılmasının önünde bir engel de bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle kuralların mali özerkliği zedeleyen bir yönünün bulunmadığı anlaşılmaktadır.

48. Öte yandan Anayasa'nın 127. maddesinin son fıkrası uyarınca mahallî idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanması onların mali özerkliklerinin bir teminatıdır. İtiraz konusu kurallar her ne kadar il özel idarelerinin gelir kaynaklarının belirlenmesine veya mevcut gelir kaynaklarının ortadan kaldırılmasına ya da kısılmasına dair herhangi bir düzenleme içermemekte ise de anılan idarelere kendi görev alanlarıyla ilgili bir mali külfet yüklemektedir. Buna karşın 5302 sayılı Kanun'un 42. maddesinde belirtilen sürekli ve düzenli nitelikteki gelirleri dikkate alındığında il özel idarelerine anılan görevin ifası için orantılı gelir kaynaklarının sağlanmadığı söylenemez.

49. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 127. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasına 2/1/2014 tarihli ve 6514 sayılı Kanun'un 53. maddesiyle eklenen üçüncü cümlede yer alan "...il özel idarelerinin..." ve "...il özel idaresince..." ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve itirazın RED-DİNE 25/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YARGITAY KARARLARI

LİMİTED ŞİRKETTE İŞVEREN VE YETKİLİLERİN SORUMLULUĞU¹

Limited şirketin 2007/2-12-2008/1-3 arası prim borcundan dolayı dava dışı şirketin hem 20/60 hissedarı olan hem de müştereken atacağı imza ile şirketi temsile yetkili kılınan davacıyı ödeme emri tebliğ edildiği dava açıldığı anlaşılmalı; yetkili kılınmasının şirket yetkilisi sıfatından kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hususu gözetilerek, dava konusu ödeme emrinde belirtilen dönemler itibariyle davacının şirketi temsil yetkisi olup olmadığı usulüne araştırılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerektiği gözetilmelidir. (506 s. SSK m. 80/12), (5510 s. SSGSSK m. 88), (6183 s. AAK mükerrer m. 35)

Tüzel kişi işverenlerin ortak ve yetkililerin kamu alacaklarından sorumluluğu, 6183 sayılı Kanununun 35. mükerrer 35. mülga 506 sayılı Kanununun 80. Ve bazı maddeleri dışında 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanununun 88. maddesinde düzenlenmiştir.

506 sayılı Kanununun 80/12. Maddesi, “Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşların tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzelkişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri kuruma karşı işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.” Hükümünü öngörmüş, 5510 sayılı Kanununun 88/20. Maddesi de azı farklar dışında anılan maddeye paralel düzenleme getirmiş olup, “Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.” hükümünü öngörmüştür.

6183 sayılı Yasa'nın 35. maddesinde ise, “Limited şirket ortakları şirketten tahsil imkanı bulunmayan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar” hükmü öngörülmüş iken, öngörülen istisnaları dışında 06.06.2008 tarihinde yürürlüğe giren Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki 04.06.2008 tarih 5766 sayılı Kanununun 3. Maddesi ile, 6183 sayılı Kanununun 35. Maddesinde yer alan kısmen tahsil edilmeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan” şeklinde değiştirilmiş. Aynı maddeye, Ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi halinde, payı devreden ve devralan şahısların devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden, birinci fıkra hükmüne göre, müteselsilen sorumlu olurlar. Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda, pay sahip-

1 T.C. Yargıtay Onuncu Hukuk Dairesi E:2016/16980, K:2019/2816, T:27.03.2019

lerinin farklı şahıslar olmaları halinde gerektiği zamanlarda, pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde, bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu olurlar.” şeklinde fıkralar eklenmiştir.

6183 sayılı Kanunun mükerrer 35. maddesinde de “ Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Bu madde hükmü, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye’deki mümessilleri hakkında da uygulanır. Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmaz. Temsilciler, teşekkülü idare edenler veya mümessiller, bu madde gereğince ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler.” hükmü düzenlenmiştir.

Somut olayda .... Ltd. Şti’nin, 2007/2/122008/1-3 arası prim borcundan dolayı dava dışı şirketin hem 20/60 hissedarı olan hem de müştereken atacağı imza ile şirketi temsil yetkili kılınan davacıya ödeme emri tebliğ edilmiş, davacı tarafından süresinde ödeme emrinin iptaline ilişkin iş bu dava açılmıştır.

Dosya kapsamından; prim borcu olan şirkette davacı, 18.11.2003 tarihinde başlayan ve 04.01.2011 tarihli şirket ortaklık kararı ile bu tarih itibarıyla de halen devam ettiği belirtildiği üzere şirket müşterek imzayla temsil ve ilzama yetkili kılınmış, Mahkemece ise davacının şirketi münferiden temsil ve ilzama yetkili olamadığı, müştereken atacağı imza ile temsil ve ilzama yetkili kılındığından bahisle, müştereken de olsa temsil ve ilzam yetkisi olduğu gözetilmeden aynı zamanda şirket hissedarı olması nedeniyle şirket ortaklığından dolayı sorumluluğu irdelenerek yapılan değerlendirme sonucunda ortaklığının son erdiği tarih olan 18.06.2007 tarihi esas alınmak suretiyle bu tarihe kadar tahakkuk eden borçtan ortaklık hisse payı oranından sorumlu olacağı, bu tarihten sonraki borçtan ise sorumlu olmayacağı yönünde karar verildiği anlaşılmakta olup yapılan değerlendirme ve sonucunda kurulan hüküm isabetsizdir.

Mahkemece yapılması gereken iş, davacının müştereken şirketi temsil ve ilzama yetkili kılınmasının şirket yetkilisi sıfatından kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hususu gözetilerek dava konusu ödeme emrinde belirtilen dönemler itibarıyla davacının şirketi temsil yetkisi olup olmadığı usulünce araştırılarak buna göre yapılacak değerlendirme sonucuna göre karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmaksızın eksik inceleme ve hatalı değerlendirme sonucu, yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

KÖY MUHTARININ GÖREVİNDEN DOLAYI YARGILANMASI²

Köy muhtarı olan sanıkların suç tarihinde yürürlükte bulunan Türk Medeni Kanunu'nun 134/2 ve 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 15/2.maddeleri uyarınca köy muhtarlarına verilen evlendirme görev ve yetkilerini ifa ederlerken yabancı uyruklu inceleme dışı sanıklar ile müştekilerin evlendirme işlemlerini birçok müştekinin bilgisi olmaksızın ve/veya hukuki şartlara riayet etmeksizin sahte olarak gerçekleştirdikleri,

Köy Kanunu'nda köy muhtarlarının görevlerini ifa ederlerken gerçekleştirdikleri işlemler sırasında suç işlemleri halinde Devlet memuru gibi soruşturulacağına hüküm altına alındığı, Anayasa'nın 129. Maddesinin son fıkrasının; "Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır." şeklinde, 4483 sayılı Memullar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin 1 ve 2. Fıkraları da anılan Anayasa hükmü ile aynı doğrultuda düzenlendiği, 4480 sayılı Memurlar ve kamu Görevlilerinin yargılanması Hakkında Kanun kapsamında bulunan Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, görevleri sebebiyle işledikleri suçlar yönünden özel soruşturma yöntemlerine ilişkin usullerin uygulanabilmesi veya mercisinden izin alınmasına gerek olmaksızın doğrudan soruşturma yapılabilmesinin kanunlarla getirilecek istisnai hükümlerle mümkün olabileceğinin açıkça belirtilmiş olması karşısında; köy muhtarı olan sanıkların, Kanundan kaynaklanan evlendirme memurluğu görevlerini ifade ettikleri sırada işledikleri iddia edilen suçlar yönünden Köy Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre Devlet Memuru gibi soruşturulmaları gerektiği gözetilmelidir. (2709 s. Anayasa m. 129), (5237 s. TCK m. 204/2), (442 s. Köy K. m. 36), (4483 s. MDKGYK m. 2/1-2), (1587 s. Nüfus K. m. 15/2), (4721. S. TMK m. 134/2)

İDARİ PARA CEZALARI³

Davacının yasa gereği kestiği idari para cezasının zamanında ödenmemesinden kaynaklanan davada; davalı tarafından idari para cezasının yasal olmadığına ve tebliğinin usulsüz bulunduğu ilişkin Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edilmediğinden idari para cezasının kesinleştiği, kesinleşen idari para cezasının artık yasal olup olmadığı tebliğinin usulüne uygun olup olmadığı konusunda yargılama yapılamayacağı, idari para cezasının muhatabına usulüne uygun tebliğe edilip edilmediği hususunun itiraz merci olan Sulh Ceza Hakimliğinde çözüme kavuşturulması gerektiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 92), (7201 s. Tebligat K. m. 12,13)

2 T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu E:2015/11-585, K:2019/720, T:24.12.2019

3 T.C. Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi E:2017/1763, K:2020/546, T:13.02.2020

DANIŞTAY KARARLARI

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI 15 GÜNLÜK SÜRE VERİLMEYEN İPTAL EDİLEBİLİR Mİ?¹

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem: ...ili, ...ilçesi, ... adresinde yürütülen unlu mamüller faaliyet konulu işyeri için davacı adına düzenlenen 04/05/2015 tarih ve 180 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptaline ilişkin, 02/11/2015 tarih ve 103-111 sayılı ...Belediye Başkanlığı işleminin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ...2. İdare Mahkemesinin 13/10/2017 tarih ve E:2015/1353, K:2017/1122 sayılı kararıyla; davacı adına 04/05/2015 tarih ve 180 sayılı çalışma ruhsatının verildiği ve davacıya verilen ruhsatın verilmesinin uygun olup olmadığı ile ruhsata aykırılığın bulunup bulunmadığı hususunda İnceleme Kurulunun denetimde bulunduğu dosyada bulunan 04/05/2015 tarihli inceleme kurulu komisyon raporunda da işbu ruhsatın verilmesi açısından sakınca bulunmadığının belirtildiği, dolayısıyla söz konusu denetim sonrasında anılan ruhsatın kesinleştiği ve her ne kadar davalı idare tarafından verilen cevabi yazılarda, davacının su aboneliğine ilişkin belgenin tarihe ilişkin kısmında tahrifat yaptığı nedeniyle süre verilmeksizin ruhsatının iptal edildiği ileri sürülmüş ise de İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in Sıhhi İşyerleri; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Kesinleşmesi bölüm ve başlığı altındaki 13. maddesinin 2. fıkrasında yer alan açık hüküm karşısında bu durumlarda da davacıya süre verilmesi ve süre sonunda aykırılık giderilmez ise ancak ruhsatın iptal edilmesi gerektiği belirtildiğinden, davalı idarece ruhsatın kesinleşmesi sonrasında tespit edilen aykırılıkların giderilmesi hususunda davacıya 15 günlük süre verilmeksizin doğrudan ruhsatın iptali yoluna gidilmesi yönünde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka ve mevzuata uygunluk bulunmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

(...)

TÜRK MİLLETİ ADINA

(...)

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 13. maddesinde, "İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri

1 T.C. DANIŞTAY Onuncu Daire Esas No : 2019/10092, Karar No : 2020/2248

hakkında kanunî işlem yapılır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından davalı idareye işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesine ilişkin başvuruda bulunulduğu, işbu başvuruya binaen davalı ...Belediye Başkanlığı tarafından 04/05/2015 tarihli ve 180 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının verildiği, daha sonra zabıta ekipleri tarafından işyerine gelinerek işyerinin ruhsatı olmadığı bildirildiği, davacı tarafından 03/11/2015 tarihinde davalı idareye başvuru sonucunda, 04/05/2015 tarih ve 180 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının ...Belediyesi Başkanlık Makamının 02/11/2015 tarih ve 103-111 sayılı oluru ile iptal edildiğinin belirtildiği, ...Belediyesi Başkanlığı Zabıta Müdürlüğü'nce 24/11/2015 tarihinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının olmadığı gerekçesiyle 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca 208,00 TL para cezasının kesildiği ve işyeri açılış ruhsatının alınması için 15 gün sürenin verildiği anlaşılmaktadır.

Davalı idare tarafından yukarıda anılan yönetmelik maddesi gereğince **ruhsata aykırılıkların giderilmesi hususunda ruhsat sahibine öncelikle 15 günlük süre verilip işbu süre zarfında ruhsata aykırılıkların giderilmemesi halinde ruhsatın iptali gerektiği açık olarak hüküm altına alınmış iken;** anılan yönetmelikte yer alan işlem sırası tersten takip edilerek önce eksik evrak nedeniyle ruhsatın doğrudan iptali yoluna gidilip sonrasında ise ...Belediye Başkanlığı **Zabıta Müdürlüğü'nce 15 günlük süre zarfında işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınması için başvuruda bulunması gerektiği yönünde işlem tesis edilmesi hukuka aykırıdır.**

KAÇAK YAPIDA İŞYERİ AÇILMASI²

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem: ...ili, ...ilçesi, ...Mah., Sahil Cad. adresinde faaliyet gösteren işyerinin ruhsatsız faaliyet gösterdiğinden bahisle, ...Belediye Başkanlığınca düzenlenen 03/09/2014, 06/06/2014 ve 20/07/2014 tarihli işyeri mühürleme tutanaklarının iptali istenilmiştir.

MADDİ OLAY :

...ili, ...ilçesi, ...Mah., Sahil Cad. adresinde faaliyet gösteren işyerinin ruhsatsız faaliyet gösterdiğinden bahisle, ...Belediye Başkanlığınca düzenlenen 03/09/2014, 06/06/2014 ve 20/07/2014 tarihli işyeri mühürleme tutanaklarının düzenlenmesi üzerine bakılmakta olan dava açılmıştır.

² Danıştay Onuncu Dairesi E:2016/8497, K:2020/1669

İLGİLİ MEVZUAT:

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararname nin Değiştirilerek Kabulüne Dair **Kanun'un 1. maddesinde**, Kanun'un amacı, sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılması olarak belirtilmiştir. **Kanunun 4. maddesinde**, işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili mercilerin, izin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde, insan sağlığına zarar vermemek, çevre kirliliğine yol açmamak, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak olarak belirlenen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alacakları hüküm altına alınmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun **5. maddesinde**, "Yapı; karada ve suda, daimi ve muvakkat, resmi ve hususi, yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir." hükmüne; **21. maddesinde**, "Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması mecburidir." hükmüne; **32. maddesinde**, "Bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebliğatın bir nüshası da muhtara bırakılır. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir." hükmüne; **42. maddesinde**, "Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır. Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır..." hükmüne yer verilmiştir.

10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in **6. maddesinde**, "Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır. İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından bu Yönetmelikte öngörülen sürede imzalanır; ruhsat için ayrıca, meclis veya encümen tarafından bir karar alınmaz..."; **8. maddesinde**, "Ruhsatta belirtilen faaliyet konusu ve adresinin değişmemesi kaydıyla işyerinin devredilmesi halinde, devralan kişinin başvurusu üzerine dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınmak suretiyle yeni işletmeci adına tekrar ruhsat düzenlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

(...)

Uyuşmazlıkta, dava konusu işyerine her ne kadar tüzel kişiliği sona eren ...Belediyesi tarafından 11/04/2002 tarihinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı verildiği görülmekte ise de, anılan ruhsatın verildiği tarihte işyerinin bulunduğu binanın farklı bir yapı olduğu, sonrasında bahse konu binanın yıkılarak yerine yeni bir bina yapıldığı; dolayısıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatı alındıktan sonra işyerinin değiştirildiği, işyerinin bulunduğu yapının değiştirilmesi halinde yeniden ruhsat alınması gerektiğinin esas olduğu; ancak yapılan yeni binaya ilişkin yeni bir ruhsat talebinde bulunulmadığı gibi, dava konusu işyerinin yıkılıp yerine kaçak yapıldığından bahisle ...Belediye Başkanlığı tarafından 28/01/2014 tarih 3-15 sayılı yapı tatil zaptı düzenlendiği; yapı tatil zaptı üzerine kaçak yapının yıkımına ilişkin 30/01/2014 tarih ve 10 sayılı Belediye Encümen kararı alındığı; dolayısıyla, kaçak bir yapıda ruhsatsız olarak faaliyet gösteren işyerine ilişkin ...Belediyesi tarafından düzenlenen işyeri açma ve çalışma ruhsatının hukuken bir geçerliliğinin kalmadığı, bu nedenle ruhsatsız olarak faaliyetine devam eden dava konusu işyerinin mühürlenerek faaliyetten men edilebilmesi için, öncelikle geçerliliği kalmayan işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

SAYIŞTAY KARARLARI

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNE TOPLATILARI DOLAYISIYLA YEMEK VERİLMESİ¹

Belediyenin görevleri ve giderleri arasında yer almamasına rağmen Belediye Meclis Üyelerine, Belediye Meclis toplantıları dolayısı ile yemek verilmesi ve beldenin de Belediye Bütçesinden karşılanması sonucu ..... TL tutarında kamu zararına sebebiyet verildiği iddiasıyla ilgili olarak dosyada mevcut bilgi ve belgeler değerlendirilmiştir.

10.07.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinde Büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları, 24 üncü maddesinde ise Büyükşehir belediyelerinin giderleri belirtilmiştir.

Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesinin “Genel kural” başlıklı 3 üncü maddesinde;

“Temsil-ağırlama ve tören giderlerinin konu, kapsam ve miktarının tayini Belediye başkanının takdirine tabidir

...”

“Ağırlama giderleri” başlıklı 5 inci maddesinde;

“Ağırlama, beldenin misafiri durumunda olan;

-Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri,

-Hükümet Merkezi veya diğer illerin protokolüne dahil kişiler,

-Yabancı ülke temsilcileri veya konuklar,

-Sanat, bilim, kültür ve spor dallarında temayüz etmiş kişiler,

-Basın mensupları,

-Beldenin kalkınmasında katkısı olanlar veya olacağı anlaşılanlar,

ile bu kişilerin eşleri ve refakatindeki görevliler için geleneklere ve davetin şumuluüne göre, ağırlama, konuklama, konutlandırma ve bu işlerle ilgili olarak hazırlıkların gerektirdiği giderlerle ziyafet, kokteyl, hediye, çiçek, bahşiş ve taşıma giderleri şeklinde yapılır.”

hükümlerine yer verilerek, her ne kadar temsil-ağırlama ve tören giderlerinin konu, kapsam ve miktarının tayini Belediye başkanının takdirine bırakılmış ise de, ağırlama giderlerinin ancak, beldenin misafiri durumunda olanlar için yapılabileceği açıkça belirtilmiştir.

1 Sayıştay 3. Daire Karar Tarihi:18.03.2020 tarih ve Karar No:359

Oysa bahse konu meclis üyeleri beldenin misafiri durumunda değillerdir. Kaldı ki meclis üyeleri katıldıkları toplantılar için huzur ücreti de almaktadırlar.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere Belediyenin, beldenin misafiri olmayan meclis üyelerine yemek verilmesi gibi bir görevi ve gideri bulunmamaktadır.

Bu itibarla, Belediyenin görevleri arasında yer almamasına rağmen ve beldenin misafiri olmayan meclis üyelerine belediye meclisi toplantılarına katılmaları gerekçe gösterilerek yemek verilmesi ve bedelinin de Belediye Bütçesinden karşılanması suretiyle, ... TL kamu zararının Harcama Yetkilisi (.....) ..... ile Gerçekleştirme Görevlisi (.....) .....'ya, müştereken ve müteselsilen, (...) olmak üzere oy çokluğuyla, karar verildi.

Azınlık Görüşü:

Daire Başkanı .....'nın karşı oy gerekçesi;

“Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi-nin “Genel kural” başlıklı 3 üncü maddesinde, temsil, ağırlama ve tören giderlerinin konu kapsam ve miktarının tayininin belediye başkanının takdirine tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Yönergenin “Ağırlama giderleri” başlıklı 5 inci maddesinde;

“Ağırlama, Beldenin misafiri durumunda olan;

Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu Üyeleri,

Hükümet Merkezi veya diğer illerin protokole dahil kişiler,

Yabancı Ülke Temsilcileri veya konuklar,

Sanat, bilim, kültür ve spor dallarında temayüz etmiş kişiler,

Basın mensupları,

Beldenin kalkınmasında katkısı olanlar veya olacağı anlaşılanlar,

İle bu kişilerin eşleri ve refakatindeki görevliler için, geleneklere ve davetin şümulüne göre, ağırlama, konuklama, konutlandırma ve bu işlerle ilgili olarak hazırlıkların gerektirdiği giderlerle ziyafet, kokteyl, hediye, çiçek, bahşış ve taşıma giderleri şeklinde yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, aynı Yönergenin 10 uncu ve 9 uncu maddelerinde belirtilenler dışında kalan ve yapılması belde için gerekli olan veya mahalli örf adet ve sosyal yaşantı için de gerekli sayılan etkinlikler ve törenler için de harcama yapılabileceği öngörülmüştür.

Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi, temsil, ağırlama ve tören giderlerinin konu, kapsam ve miktarının tayinini Belediye Başkanı takdirine bırakmış olduğundan bu takdire istinaden yemek bedellerinin belediye bütçesinden ödenmesinde ilişilecek bir husus bulunmamaktadır.”

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/250/138634
Konu : İşyeri Açma ve Çalışma Mevzuatı
(Gürültü ve Titreşim Kontrolü)

20/7/2020

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile 2872 sayılı Çevre Kanununa muhalefet nedeniyle üç defa idari para cezası uygulanan ve mevzuata aykırılıkta ısrar eden iş yerinin ruhsatının iptal edilip edilemeyeceği hakkında tereddüde düşüldüğünden Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13 üncü maddesi "...

Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür." hükmünü,

15 inci maddesi "*Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:*

...

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

..." hükmünü,

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 14 üncü maddesi "*Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.*

..." hükmünü,

15 inci maddesi "*Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davranışlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı aşmamak üzere süre verilebilir.*

Faaliyet: süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

Süre verilmesi ve faaliyetin durdurulması, bu Kanunda öngörülen cezaların uygulanmasına engel teşkil etmez.” hükmünü,

20 nci maddesi “...

h) Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası (1.461 TL), ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası (4.412 TL), işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası (14.740 TL), fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası (44.245 TL) idarî para cezası verilir.” hükmünü,

23 üncü maddesi “*Bu Kanunda belirtilen idarî para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin işlenmesinden itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verilir.” hükmünü,*

24 üncü maddesi “*Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir.*

Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır.

Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında çevre ve şehircilik il müdürlerince verilir.

...” hükmünü,

27 nci maddesi “*Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.” hükmünü,*

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 6 ncı maddesi “*Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;*

a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,

b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,

c) Bu Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen yasaklara uymadığı tespit edilen,

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen,

İş yerlerinin işletmecilerine beşyüzmilyon Türk Lirası ile birmilyar Türk Lirası arasında idarî para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında il daimi encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.” hükmünü,

8 inci maddesi “*Polisçe kat’i delil elde edilmesi halinde;*

A) Kumar oynanan umumî ve umuma açık yerler ile her çeşit özel ve resmi kurum ve kuruluşlara ait lokaller,

B) Mevzuata aykırı bir şekilde uyuşturucu madde imal edilen, satılan, kullanılan, bulundurulmuş yerler,

C) Mevzuata aykırı faaliyet gösteren genelevler, birleşme yerleri ve fuhuş yapılan evler ve yerler,

D) Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasal düzenine, genel güvenliğe ve genel ahlâka zararı dokunacak oyun oynatılan, temsil verilen, film veya video bant gösterilen yerler ile internet üzerinden yapılan yayınlara izin verilen yerler,

E) Derneklere, sendikalara, loca ve kulüplere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile benzeri kurum ve kuruluşlara ait ve yalnız üyelerinin yararlanması için açılan lokallerden, birden fazla denetim sonunda ve yazılı ihtarla rağmen, iç yönetmeliğine aykırı faaliyet göstererek umuma açık yer durumuna geldiği tespit edilenler,

F) (Ek: 28/12/2006-5571/1 md.) Her türlü denize elverişli araçlarla günübirlik tur düzenleyen veya her türlü mal ve hizmet satanlardan, müşteriye faaliyetlerini duyururken veya müşteri kabul ederken çevreyi veya müşteriyi rahatsız edecek yöntemler kullananlar,

Mahallin en büyük mülki amiri tarafından otuz günü geçmemek üzere geçici süreyle faaliyetten men edilir.

Bu maddede yazılı filler sebebiyle bir yıl içinde üç defa faaliyetten men edilen işyerlerinde, bu filler tekrar işlendiği takdirde, işyeri açma ve çalışma ruhsatları, mahallin en büyük mülki amirinin bildirimine üzerine, belediye veya il özel idaresi tarafından beş iş günü içinde iptal edilir.” hükmünü,

İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği'nin 1 inci maddesi “Bu Yönetmeliğin amacı, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemektir.” hükmünü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrası “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

13 üncü maddesi “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir.

Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır.” hükmünü,

38 inci maddesi “Lokantalara, içkili yerlere ve meskün mahal dışında bulunan çay bahçelerine, halkın huzur ve sükûnu ile kamu istirahatı açısından sakınca bulunmaması kaydıyla yapılacak ölçüm ve kontrolü müteakip, yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği kişinin kararıyla canlı müzik izni verilir. Canlı müzik izni ruhsata işlenmez. Ancak görevliler sorduğu zaman gösterilebilecek şekilde işyerinde bulundurulur.

Canlı müzik izni verilen yerlerde, belirlenen saatler dışında ve ilgili mevzuatta belirtilen ses seviyelerinin üstünde halkın huzur ve sükûnunu bozacak şekilde yayın yapılması durumunda izin iptal edilir. Bu hususlar, canlı müzik izni verilirken işletme sorumlusuna tebliğ edilir.” hükmünü,

39 uncu maddesi “2559 sayılı Kanununun 8 inci maddesinde sayılan hususların tespiti halinde belirtilen işyerleri otuz günü geçmemek üzere geçici süreyle; bu işyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak ruhsatsız işletildiğinin tespiti halinde ise süresiz olarak ya da ruhsat alıncaya kadar mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından faaliyetten men edilir.

Faaliyetten men'e ilişkin onay uygulanmak üzere yetkili idareye bildirilir. Yetkili idare en geç üç işgünü içinde faaliyette men'e ilişkin kararı işyerini mühürlemek suretiyle uygulayarak buna ilişkin tutanağın bir suretini ilgili mülki makama gönderir. Yetkili idare, işyerinin faaliyette men'ine ilişkin kararı süresinde uygulamazsa, sorumluluğu yetkili idareye ait olmak üzere kapatma kararı kolluk güçleri tarafından re'sen uygulanır ve yetkili idareye bilgi verilir.

...” hükmünü,

42 nci maddesi “2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 8 inci maddesinde belirtilen fiiller sebebiyle bir yıl içinde üç defa faaliyette men edilen işyerlerinde, bu fiiller tekrar işlendiği takdirde, işyeri açma ve çalışma ruhsatı mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirimine yetkili idareler tarafından beş işgünü içinde iptal edilir.

...” hükmünü,

Ek 3 üncü maddesi “13 üncü maddenin birinci fıkrası ve 23 üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ilk denetimden sonra yetkili idarelerce yapılacak denetimlerde, işletmecinin kusurlu fiili sebebiyle iş yerinde oluşmuş, mer'i mevzuata aykırılıkların ve noksanlıkların tespiti halinde, bu aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmesi için işletmeciyeye bir defaya mahsus onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmemesi halinde 1608 sayılı Kanunun 1 inci maddesi gereğince işletmeciyeye idari para cezası verilir. Ayrıca gayrisihhi müesseselerde aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar, sıhhi müesseselerde ise yetkili idarenin öngördüğü ve onbeş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilir. Aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararı derhal kaldırılır. Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri bakımından 2559 sayılı Kanunun 6 ncı ve 8 inci madde hükümleri saklıdır.” hükmünü amirdir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri kapsamında, Çevre Kanunu ve bu Kanun uyarınca çıkarılan Yönetmelikte gösterilen standartlardan daha yüksek gürültü düzeyinde canlı müzik yayını yapıldığı için aynı yıl içinde üç defa idari para cezası uygulanan iş yerine eylemin tekrarı halinde mezkûr Kanun'un 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması, aynı zamanda bu iş yerinin cezaya esas gürültüye neden canlı müzik faaliyetinin kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulması gerektiği, bahse konu canlı müzik faaliyetinin belirlenen saatlerde ve ilgili mevzuatta belirtilen ses seviyeleri aşarak aynı zamanda halkın huzur ve sükûnunu bozacak şekilde yapıldığının tespiti halinde canlı müzik izninin iptal edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, mevzuatta gösterilen limitlerin üzerinde gürültü yaparak canlı müzik icra edilen iş yerinin gerek ilgili Kanunlar gerekse İşyeri Açma ve Çalışma Mevzuatı uyarınca işyeri ruhsatının iptal edilmesinin mümkün olmadığı, ancak 2872 sayılı Kanun uyarınca idari yaptırım uygulanan yerde aynı zamanda 2559/6 sayılı madde hükmüne göre idari yaptırım uygulanmasında ve belediyenin öngördüğü ve onbeş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilmesinde bir sakınca bulunmayacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

Dağıtım:

Gereği:

... Belediye Başkanlığına

Bilgi:

.... Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğüne

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/250/136839

20/7/2020

Konu : Toplu Taşıma Hatlarında İhale Yenilenmesi

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgi yazı ile İdarenizce 2886 sayılı Kanun uyarınca kiraya verilen toplu taşıma hatlarının ihale süresi dolmadan bir yıl önce yeniden ihale edilip edilemeyeceği hususunda tereddüde düşüldüğünden Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesi "*Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:*

...
f) *Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettmek.*

...
p) *Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*

...
Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir." hükmünü,

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 6 üncü maddesi "*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. ...*

... *Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.*

..." *hükmünü amirdir.*

Öte yandan, Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararı ile, "*Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir. ... Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat*

verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği”,

Aynı Dairenin Esas No:2014 / 384, Karar No: 2014 / 1950 kararı ile, “Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettirilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işlettirmenin ise imtiyaz sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması hâlinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup; söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak, belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması hâlinde geçerli olacağıın kabulü gerekmektedir.”,

Aynı Dairenin Esas No:2011 / 1134, Karar No: 2012 / 2226 kararı ile, “Belediye Meclisince alınan karara dayanılarak Encümence toplu taşıma hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesinin hukuka uygun olduğuna”

Aynı Dairenin Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 kararı ile, “İdare Mahkemesi’nce; 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinde ulaşım gibi kentsel alt yapı ve şehir içi trafik hizmetlerini yapmanın veya yaptırmanın belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığı, yine toplu taşıma yapmanın, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemleri kurmanın, kurdurmanın, işletmenin ve işlettirmenin, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ve ücret tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemenin, kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmenin, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında olduğu, dava konusu minibüs hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesine ilişkin 08.01.2013 günlü 3 sayılı belediye encümen kararı ile bu karara dayanılarak 04.02.2013 tarihinde ihaleye çıkarılmasına ilişkin işlem 5393 sayılı yasanın 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinin belediyelere verdiği yetki ve imtiyaz hakkı sınırları içinde kararlar olduğu ve bu yönüyle hukuka uygun olduğu, davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işlettirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddi yolundaki temyize konu Eskişehir 1. İdare Mahkemesi’nin 28.11.2013 tarih ve E:2013/86, K:2013/1019 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmeyle anılan Mahkeme kararının ONANMASINA” şeklinde hüküm tesis edilmiştir.

Öte yandan, Sayıştay’ın 2015 yılı muhtelif mahallî idarelerde yaptığı denetimler sonucu yayımladığı denetim raporlarından;

“**Toplu taşıma hatları ihalesi şartnamesinde belirli bir süre öngörülmemesi**” ile ilgili bulgusunda özetle, “... toplu taşıma hakkı belediyeye aittir. Bu hakkın ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. ... Hatlar, ihale ile verilmesine rağmen süre belirtilmemiştir. Halbuki Kanun’larla ihale süreleri; kiralama yöntemi için en fazla 10 yıl, imtiyaz yöntemi için en fazla 49 yıl, ruhsat vermede ise muhammen bedelin belirlenerek imtiyaz ve tekel oluşturmayacak şekilde belirli bir süre olarak belirlenmiştir. ... Her üç yöntem bakımından da bu hizmetin

üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesinin hukuka aykırı olacağı şüphesidir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak oluşması ise mümkün değildir. ... Bu nedenle süresiz olarak yapılan ihale işleminin ortadan kaldırılması zorunludur.” denilerek yapılmış olan ihalelerin iptal edilip Kanun’da belirlenen usullerde ve sürelerde yeniden ihale yapılması gerektiği belirtilmiştir.

“İhalesiz taksi ve servis plakası ile hat verilmesi” ile ilgili olarak Sayıştay bulgusunda özetle, “... hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. ... İhalede şeffaflık ve rekabet ilkelerine aykırı olarak başkan onayı veya encümen kararıyla verilebilmesi mümkün değildir. ... İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunanlar için çalışıyor olmaları kazanılmış hak oluşmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir.” denilerek ihalesiz verilen plaka ve hatların iptal edilip Kanun’da belirlenen süre ve şartlarda ihale yoluna gidilmesi gerektiği belirtilmiştir.

“Kanuna aykırı şekilde hatların satışının yapılması” ile ilgili olarak Sayıştay bulgusunda özetle, “ihale şartnamesinde işin adı şehir içi ulaşım hatlarının satışı olarak yer almış ise de gerek 1580 ve gerekse de 5393 sayılı Kanuna göre hatların satışı mümkün değildir. Yukarıda açıklandığı üzere toplu taşıma hizmetlerinin sadece imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkündür. ... Söz konusu hatların verilme kararlarının incelenmesinde bu hatların ruhsat ve imtiyaz şeklinde verilmediği kanaatine varıldığından verilme şeklinin kiralama olarak kabul edilmesi gerekir. ... kiralama 10 yıllı sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir.” denilerek ihale ile verilen ve 10 yıllık süresi dolan hatların süresi ve şartları belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinde birinin seçilerek ihale yoluyla verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

“Uzun süredir ihalesiz ve fiili şekilde işletilen hatlar” ile ilgili Sayıştay bulgusunda özetle “... adet halk otobüsüne ilişkin kayıtların incelenmesinde bunların çalışma belgesi ile başladıkları taşıma işini yıllardır yaptıkları, bu çalışma belgesinin ilgililer yönünden süresiz bir şekilde kazanılmış hak olarak kabul edildiği ve uygulamanın bu şekilde süregeldiği anlaşılmaktadır. Çalışma belgelerinde bu belgelerin ne kadar süreyle geçerli olduğuna ilişkin her hangi bir ibare bulunmamaktadır. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak gerçekleştirilen ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu otobüslerin çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Belediyenin yürütmekte yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanamaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu

hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararına üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.” denilerek çalışma belgesine istinaden çalışan otobüslerin çalıştıkları hatların süresi ve şartları da belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ihale yoluyla verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ile Sayıştay ve Danıştay kararları uyarınca, belediyelerin toplu taşıma hizmeti ile ilgili görevli ve yetkili olduğu kadar bu hizmetin kendilerine mahalli müşterek ihtiyaçlar bağlamında bir sorumluluk olarak da tevdi edildiği, ancak bu hizmetin Kanun’da gösterilen usullerden birisi ile belirli bir süre için özel hukuk kişilerine gördürülebileceği; bu kapsamda ihale sürelerinin, kiralama yöntemi için en fazla on yıl, imtiyaz yöntemi için en fazla kırkdokuz yıl, ruhsat vermede ise muhammen bedelin belirlenerek imtiyaz ve tekel oluşturmayacak şekilde belirli bir süre olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, ihale sözleşme süresi dolan hatlarda ne şekilde toplu taşıma yapılacağını belirleme yetkisi İdarenizde olup süresi dolan hatların 5393 sayılı Kanun’da gösterilen usuller ve 2886 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak yeniden kiralanmasının ve dahi bu hatlardaki plaka tahdidinin hattın ihtiyacına göre yeniden düzenlenmesinin mümkün olduğu, ancak plaka tahdidi belirleme yetkisi İdareniz uhdesinde bulunmakla birlikte İdareniz tarafından 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilerek kiraya verilen hatlarla ilgili ihale sözleşmelerinin, Kanun’da gösterilen sözleşme bozulma veya iptali sebeplerinden birisi gerçekleşmeden süresinden önce İdarenizce tek taraflı olarak fesih edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

Dağıtım:
Gereği:
... Belediye Başkanlığına

Bilgi:
... Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne

SORU - CEVAP

Soru: Personelimiz doğum izni sonrası rapor ve yıllık izin kullandı. Şimdi de ücretsiz kullanılabilir mi veya doğum öncesi veya sonrası hangi izin haklarını ne zaman kullanabilir.

Cevap : Doğum izni sonrası rapor ve yıllık izin kullandığınızdan bahisle, ücretsiz izin kullanıp kullanamayacağınız veya doğum sonrası hangi izin haklarınız olduğu konusunda görüş talep edilmektedir.

Konu ile ilgili olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “mazeret izni” başlıklı değişik 104 üncü maddesinde;

“A) Kadın memura; doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verilir. Çoğul gebelik durumunda, doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir. Ancak beklenen doğum tarihinden sekiz hafta öncesine kadar sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgeleyen kadın memur, isteği hâlinde doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışabilir. Bu durumda, doğum öncesinde bu rapora dayanarak fiilen çalıştığı süreler doğum sonrası analık izni süresine eklenir. Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılmayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. Doğum öncesi analık izninin başlaması gereken tarihten önce gerçekleşen doğumlarda ise doğum tarihi ile analık izninin başlaması gereken tarih arasındaki süre doğum sonrası analık iznine ilave edilir. Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilir...” hükmü yer almaktadır.

Bu genel kuraldan başka aynı maddenin;

(D) fıkrasında; “Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için **doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat**, ikinci altı ayda günde birbuçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.”

(F) fıkrasında; “Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu sürelere birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki on iki ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler on iki ay olarak uygu-

lanır. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşleri de, istekleri üzerine (A) fıkrası uyarınca verilen sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren bu haktan aynı esaslar çerçevesinde yararlanır. Memurun çalışacağı süreler ilgili kurum tarafından belirlenir.” hükmü,

Ayrıca, 657 sayılı Kanun’un “Aylıksız izin” başlıklı değişik 108 inci maddesinin (B) fıkrasında; “Doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin veya aynı maddenin (F) fıkrası uyarınca verilen izin süresinin bitiminden ... itibaren **istekleri üzerine 24 aya kadar aylıksız izin verilir.**” hükmü,

108 inci maddenin (E) fıkrasında ise, “Memura, yıllık izinde esas alınan süreler itibarıyla beş hizmet yılını tamamlamış olması ve isteği hâlinde memuriyeti boyunca ve en fazla iki defada kullanılmak üzere, toplam bir yıla kadar aylıksız izin verilebilir...” hükmü yer almaktadır.

DMK’ya göre memurların doğum izin hakları yukarıda belirtilmiş olup, personelinizin durumunu bu haklar kapsamında değerlendirmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Soru: Taşınır Kayıtlarının Düşülmesi Nasıl Yapılmalıdır?

Cevap: Bilindiği üzere, kaynağına ve edinme yöntemine bakılmaksızın kamu idarelerine ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi, kamu idareleri arasında taşınırın bedelsiz devri ile tahsisine ilişkin esas ve usuller, 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliği’nde düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin sorularınıza cevap teşkil edecek hükümleri esas itibarıyla 12, 13, 17,28, 30 ve 32 nci maddelerinde ayrıntılı gösterilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik hükümlerine göre; kamu idarelerince bütün taşınırın ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması esastır. Taşınır, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; satıldığında, devredildiğinde veya çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, **hurdaya ayrıldığında** veya kaybolma, çalınma, canlı taşınırın ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedilir. Giriş ve çıkış kayıtları Taşınır İşlem Fişine dayanılarak yapılır. Giriş ve çıkış kayıtlarında; bedelsiz devir, kullanılamaz hale gelme, yok olma ve hurdaya ayrılma hallerinde kayıtlı değeri çeşitleri itibarıyla ayrı ayrı gösterilir. Bu kapsamda, yapılan sayım sonucunda fazla bulunan taşınır, Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlara alınır. Sayım fazlası taşınırın giriş kaydedilmesinde; söz konusu taşınır aynı nitelikte son bir yıl içinde girişi yapılan taşınır varsa bu değer, aksi halde değer tespit komisyonu tarafından belirlenecek değer esas alınır. Tüketim malzemelerinin özelliklerinde, ağırlıklarında veya miktarlarında meydana gelen değişimler nedeniyle olu-

şan fireler, yıpranma, kırılma veya bozulma gibi nedenlerle kullanılamaz hale gelen taşınırlar Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı ve Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır.

Öte yandan, ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, **birinin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir.** Komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir. Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenir. Hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlar harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılır. Harcama yetkilisince oluşturulacak komisyon tarafından ekonomik değerinin olmadığı veya teknik, sağlık, güvenlik ve benzeri nedenlerle imha edilmesinin şart olduğuna karar verilen taşınırlar, harcama yetkilisinin onayı ile imha edilir. İmha, komisyon veya komisyonun gözetiminde uzman kişiler tarafından yapılır. Bu işleme ilişkin ayrıca bir imha tutanağı düzenlenir. İmha işleminde özel mevzuat hükümleri öncelikle dikkate alınır. Hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırlar Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır. Fişin ekine Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağının bir nüshası bağlanır. İlgili mevzuatı gereğince, kasko sigortası yaptırılmış taşıt ve iş makineleri ile ekipmanın risk sonrası hurdaya ayrılarak kayıtlardan çıkarılması durumunda hurdası, kasko sigortası genel şartlarına dayanılarak sigorta şirketine verilebilir. Bu durumda rizikonun gerçekleşmesi anındaki gerçeğe uygun değeri sigorta şirketinden tahsil edilir.

Taşınır kayıt yetkilileri tarafından, kamu idarelerinin muhasebe kayıtlarında ilgili stok ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırlardan; satınalma suretiyle edinilenlerin giriş işlemleri ile değer artırıcı harcamalar için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin bir nüshası ödeme emri belgesi ekinde, muhasebe birimine gönderilir. Diğer şekillerde edinilen taşınırların girişleri ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırların çıkışları için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin birer nüshasının, düzenleme tarihini takip eden en geç on gün içinde ve her durumda mali yıl sona ermeden önce muhasebe birimine gönderilmesi zorunludur. Ancak aynı muhasebe biriminden hizmet alan, aynı kamu idaresinin harcama birimleri arasında yapılan taşınır devirlerinde, devreden harcama birimince düzenlenen Taşınır İşlem Fişi muhasebe birimine gönderilmez.

Kamu idarelerine ait taşınırların, yıl sonlarında ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımı yapılır. **Taşınır sayımları, harcama yetkilisince, kendisinin veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında taşınır kayıt yetkilisinin de katılımıyla, en az üç kişiden oluşturulan sayım kurulu tarafından**

yapılır. Sayım kurulu öncelikle, taşınır kayıt yetkilisince ambarda bulunduğu veya ambardan çıktığı halde belgesi düzenlenmediği ve kayıtları yapılmadığı belirtilen taşınırlara ilişkin işlemlerin yaptırılmasını sağlar. Sayım Tutanağının "Kayıtlara Göre Ambardaki Miktar" sütunu, defter kayıtları esas alınarak doldurulduktan sonra ambarlardaki taşınırlar fiilen sayılır ve bulunan miktarlar Sayım Tutanağının "Ambarda Bulunan Miktar" sütununa kaydedilir. Ambar sayım işlemleri tamamlandıktan sonra oda, büro, bölüm, geçit, salon, atölye, garaj ve servis gibi ortak kullanım alanlarında bulunan taşınırlar Dayanıklı Taşınırlar Listeleri esas alınarak sayılır ve sayım sonuçları Sayım Tutanağında gösterilir. Kullanım amacıyla kamu görevlilerine taşınır teslim belgesiyle verilmiş olan taşınırlar için, sayım yapılmaksızın Sayım Tutanağının "Kayıtlara Göre Kişilere Verilen Miktar" sütunundaki bilgiler dikkate alınır. Sayımda bulunan miktar ile kayıtlı miktar arasında fark bulunması halinde miktarlarında farklılık bulunan taşınırların sayımı bir kez daha tekrarlanır. Yine farklı çıkarsa bu miktar "Fazla" veya "Noksan" sütununa kaydedilir. Sayım kurulunca, taşınırların fiili miktarlarının kayıtlı miktarlardan eksik oluşunun tespit edilmesi halinde **Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı ve Taşınır İşlem Fişi**; fazla olduğunun tespit edilmesi halinde ise Taşınır İşlem Fişi düzenlettirilerek, defter kayıtlarının sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlanır. Düzenlenen giriş ve çıkış belgelerinin bir örneği, muhasebe kayıtlarının yapılması için muhasebe birimine gönderilir. Kayıtların sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlandıktan sonra sayım kurulu tarafından Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli düzenlenir. Cetvel, sayım kurulu ile taşınır kayıt yetkilisi tarafından imzalanır. Bu Cetvel ve eki sayım tutanağı ile sayım sonuçlarına göre düzenlenen giriş ve çıkış belgeleri, taşınır kayıt yetkilisinin yıl sonu hesabını oluşturur.

İzlemeniz gereken yolun yukarıda açıklanan bilgiler doğrultusunda hareket edilmesi olup, bilgilerinizi rica ederim.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)	01/07/2020 31.12.2020 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,154461
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,417699
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,048985
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	8.454,34-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	7.536,85-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/1/2020 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
18/7/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararma ekli (EK-I)'de gösterilen grupların 30.06.2020 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30/06/2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %5,75 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%5,75
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	15.384,86-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%5,75
2020 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	2.943-TL
1/7/2020 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.117,17-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1/7/2020 tarihi itibarıyla	6.682,36-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)

Konusu		01.07.2020 31.12.2020 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		351,09
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	77,23
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	38,62
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.934,76

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	11.164,44
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	12.709,05
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	15.798,27
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	18.115,19
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	21.204,41
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	24.293,63
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	29.699,76
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	35.878,20

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 15.798,27-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2020- 31.12.2020 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	124,05
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	141,21
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	175,54
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	201,28
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	235,60
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	269,93
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	330,00
2.000.001'den fazla olan beldelerde	398,65

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2020 31/12/2020 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	540,61
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	695,07
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	926,77
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.158,46
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.853,53

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,154461)	930,78
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,154461)	343,83

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,154461)	2.162,45
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,154461)	1.853,53

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%14)	358,18	412,02
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	25,58	29,43
Gelir vergisi (%15)	134,32	154,51
Asgari Geçim İndirimi	191,88	220,73
Damga Vergisi (%07,59)	19,42	22,34
Kesintiler Toplamı	537,50	618,30
Net Asgari Ücret	2.020,90	2.324,70
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	396,55	456,17
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	51,17	58,86
İşverene Toplam Maliyet	3.006,12	3.458,03

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2020 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	220,73	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	220,73
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	264,87	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	253,83
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	297,98	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	286,94
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	331,09	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	331,09
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	353,16
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	375,23

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:310)

27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2020 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
22.000 TL'ye kadar	15%
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	20%
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, (ücret gelirlerinde 180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL), fazlası	27%
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL (ücret gelirlerinden 600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL), fazlası	35%
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, (ücret gelirlerinde 600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	392 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	392 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	789- 15.947 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	392 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	8,54
			B	14,24
		II.	A	22,78
			B	31,32
		III	A	51,26
			B	56,98
		IV	A	65,52
			B	71,22
			C	88,32
		V	A	108,26
B	131,06			
C	148,15			
			D	179,5
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak	5.698,89	11386,00	17.088,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	28.487,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.000,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	31.903	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	448	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.794	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	268	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	268	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.050	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.983	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.050	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.050	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	509	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.050	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	509	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	509	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	509	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	509	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.809	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	509	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.809	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.809	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.809	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.809	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.809	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.809	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.809	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.809	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	25.523	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	25.523	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	25.523	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

23 Aralık 2019 tarih ve 30987 Sayılı resmi Gazete'de yayımlanan yeniden değerlendirme oranıyla yeniden belirlenmiştir.

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/B.k.k. No	Oranı	Açıklama
01/01/1981 - 29/02/1984 Tarihleri arasında	359	10%	1.Ay
		3%	Diğer Aylar için Aylık
01/03/1984 - 31/08/1985 Tarihleri arasında	367	10%	1.Ay
		4%	Diğer Aylar için Aylık
01/09/1985 - 31/05/1988 Tarihleri arasında	370	10%	1.Ay
		7%	Takip Eden 5 Ay için Aylık
		5%	Diğer Aylar için Aylık
01/06/1988 - 31/12/1988 Tarihleri arasında	372	10%	İlk 3 Ay
		8%	Takip Eden 3 Ay için Aylık
		6%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1989 - 31/12/1989 Tarihleri arasında	375	10%	İlk 4 Ay için Aylık
01/01/1990 - 29/12/1993 Tarihleri arasında	378	7%	Diğer Aylar için Aylık
30/12/1993 - 07/03/1994 Tarihleri arasında	381	9%	Tüm Aylar için Aylık
08/03/1994 - 30/08/1995 Tarihleri arasında	383	12%	Tüm Aylar için Aylık
31/08/1995 - 31/01/1996 Tarihleri arasında	389	10%	Tüm Aylar için Aylık
01/02/1996 - 08/07/1998 Tarihleri arasında	391	15%	Tüm Aylar için Aylık
09/07/1998 - 19/01/2000 Tarihleri arasında	403	12%	Tüm Aylar için Aylık
20/01/2000 - 01/12/2000 Tarihleri arasında	408	6%	Her Ay için
02/12/2000 - 28/03/2001 Tarihleri arasında	411	5%	Her Ay için
29/03/2001 - 30/01/2002 Tarihleri arasında	415	10%	Her Ay için
31/01/2002 - 11/11/2003 Tarihleri arasında	422	7%	Her Ay için
12/11/2003 - 01/01/2004 Tarihleri arasında	429	4%	Her Ay için
02/01/2004 - 01/03/2005 Tarihleri arasında	5035 Sayılı Kanunun 4. maddesi	4%	Her Ay için
02/03/2005-20/04/2006 Tarihleri arasında	434	3%	Her Ay için
21/04/2006 Tarihinden İtibaren	438	2,5%	Her Ay için
19/11/2009 Tarihinden İtibaren	2009/15565 Sayılı B.K.K.	1,95%	Her Ay için
19/10/2010 Tarihinden İtibaren	2010/965 Sayılı B.K.K.	1,40%	Her Ay için
05/09/2018 Tarihinden İtibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
01/07/2019 Tarihinden İtibaren	1266 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için
02/10/2019 Tarihinden İtibaren	1592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
30/12/2019 Tarihinden İtibaren	1947 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	1,6 %	Her Ay için

**ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE
GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN
PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2020 YILI)**

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.900
	2-İlçelerde	990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	21.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	9.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.374.000
Merkez dışındaki birim mutemetlerine	552.400	
40	4- Bağış ve yardımlar için	42.400
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesininin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	680
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkrası	348.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2020 YILI)

31.12.2019 Tarih ve 30995 (4. Mükerrer) Sayılı

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	16,50
	b) Beyanname	16,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	33,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	160.00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	110.00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	50,00
7	Aile cüzdanları	140.00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	200.00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	200.00
11	Motorlu araç tescil belgesi	180.00
12	İş makinesi tescil belgesi	150.00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	10,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	14,00
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	110.00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	110.00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği

**5957 SAYILI KANUNA GÖRE BELEDİYELERCE VERİLEN
FAALİYETTEN MEN EDİLME CEZALARI**

Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı Öngören madde/fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	14/1-b	116
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	116
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	14/1-b	116
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	116
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	14/1-b	116
Satış yerinin temiz tutulmaması	14/1-b	116
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	468
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	14/1-c	468
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	468
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	14/1-b	1168
Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	4.688
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	11735
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi	14/1-e	11735

- Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması,
- Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak 5957 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2020 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	952.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.855.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.855.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	104.000
b-Diğer İlçelerde	51.600
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	628.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	315.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	228.000
ç) Diğer İlçelerde	171.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırâh Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanları Yardımcıları	73,25
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	66,85
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	56,10
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	52,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	49,15
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	43,35
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	42,15
1) 6245 sayılı Harcırâh Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırâh Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	17,20
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,26 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,39 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabita ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	302,00 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	323,50 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	358,00 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	404,00 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	482,00 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	744,00 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı süreçte ve bu süre ile orantılı olarak ödeneceği (K) işaretli cetvelde ifade edilmiştir.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2020 YILI

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	6.600 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	23.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2020 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.000 TL
-Diğer yerlerde	7.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.400
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	790
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	350

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer))	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	308.14 TL

23.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince idari para cezası verilmesi hükmüne bağlanmıştır.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaidelerle ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	392 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	392 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabada diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL
İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(89,10 TL)
2. Sulhnameler	(89,10 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(500,80 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(89,10 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No2lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilmiştir ve 1/1/2020 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(30,70 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(18,10 TL)
ac) İyda senedi	(2,90 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(18,10 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(30,70 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(68,70 TL)
bb) Gelir tabloları	(32,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(32,90 TL)
c) Barnameler	(2,90 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(13,40 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(13,40 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(89,10 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(119,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(58,80 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(58,80 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(58,80 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(119,00 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(43,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(43,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(69,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiyeye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	187 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:513,27/12/2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.300
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.300-330.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	330.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	40
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	140.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	280.000
	- Satış tutarı	390.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	140.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	280.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.400
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	1.400
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	18,00
	- Diğer vergilerde	35,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	220
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	130
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	67
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	30
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	18
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	8,50
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	120
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	67
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	30
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	18
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	8,50
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	4,70
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	180.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	18.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	180.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	350
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	8.500
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	420
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.300
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	260.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.800	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.300	
MADDE 355- b) Damga Vergisinde		
- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,90	
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.300
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.200
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	600
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	360	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.800.000	

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULA- NACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	392 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2020-31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.800
	10.000' den fazla olan belediyeler	7.600

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2020-31.12.2020 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	16.517,53 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	16.517,53 TL'den az olan tutarlar için

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; konutlara ait çevre temizlik vergisinin, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15 kuruş, diğer yerlerde 12 kuruş olarak hesaplanacağı; işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı; bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

(2) Bakanlığımızca 2019 yılı için yeniden değerlendirilme oranı % 22,58 (yirmiiki virgöl ellisekiz) olarak tespit edilmiş ve 23/12/2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 512) ile ilan edilmiş bulunmaktadır.

(3) Buna göre; 1/1/2020 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi bu Tebliğde belirlenen tutarlara göre tahsil edilecektir.

KONUTLARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

1) Konutlara ait çevre temizlik vergisi; su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehir belediyelerinde 47 kuruş, diğer belediyelerde 35 kuruş olarak hesaplanacaktır.

(2) Diğer taraftan, belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, aşağıda yer alan ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(1) İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde aşağıdaki tarifelere göre uygulanacaktır.

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4200	3300	2600	2300	2000
2. Grup	2600	2000	1590	1300	1200
3. Grup	2000	1300	1200	850	670
4. Grup	850	670	490	420	330
5. Grup	490	420	290	280	230
6. Grup	280	230	147	130	100
7. Grup	100	79	55	47	35

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır. Buna göre büyükşehir belediyelerinde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5250	4125	3250	2875	2500
2. Grup	3250	2500	1987	1625	1500
3. Grup	2500	1625	1500	1062	837
4. Grup	1062	837	612	525	412
5. Grup	612	525	362	350	287
6. Grup	350	287	183	162	125
7. Grup	125	98	68	58	43

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

(1) 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin on ikinci fıkrasında, "Cumhurbaşkanı; beşinci fıkradaki tarifede yer alan bina gruplarını belirlemeye ve bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarları yöreler, belediyelerin nüfusları ve bina grupları itibarıyla ayrı ayrı dörtte birine kadar indirmeye veya yarısına kadar artırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

(2) Bu hükmün verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

(3) Buna göre, kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 17 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarife göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2100	1650	1300	1150	1000
2. Grup	1300	1000	795	650	600
3. Grup	1000	650	600	425	335
4. Grup	425	335	245	210	165
5. Grup	245	210	145	140	115
6. Grup	140	115	73	65	50
7. Grup	50	39	27	23	17

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2020 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.964.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	65.213.187
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	65.213.187
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	65.213.187
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	65.213.187
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	194.033
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	388.086
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	194.033 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	388.086 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	388.086 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.234.222 -

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	97.008
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	32.316
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	14.877.509
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	323.398
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	646.821
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	258.977
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.023.922-TL'ye kadar		6.139
	1.023.922-TL'den 4.095.700-TL'ye kadar		12.284
	4.095.700--TL'den 30.717.756-TL'ye kadar		18.426
	30.717.756-TL ve üzeri		24.571

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.600
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne de bulundurulacak azami TL tutarı;		
1.2.1. Vergi dairelerinde,	3.900	
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	25.700	
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	14.700	
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1500	
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:		
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.900	
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	15.600	
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,		6.100
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)		
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.000	
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.000	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	25.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sana-yi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kay-bedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	95.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	7.600
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	36.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerin-de 3 kat olarak uygulanır.	

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	1.900
1.2. Diğer ilçelerde	990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	21.900
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	12.700
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	36.800
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	150.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	99.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	729.400
10. Yargılama Giderleri	20.750
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	4.600
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	10.000
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.000
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	1.900

MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR

1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	899
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
---	-----------------

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.1/1/2020 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	13,75
2. 1/7/2018-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
3. 1/1/2017 - 30/06/2018 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (31/12/2016 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75

TAZİYE

Çorum Eski Belediye Başkanlarından Sayın Prof. Dr. Arif ERSOY'un 01.08.2020'de vefat haberine, Mahalli İdareler Derneği camiası ve şahsım olarak çok üzüldük. Siyasal bilgiler fakültesinde bizim ce-nahtan o hepimizin abisi idi. Ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz. Babaları ile gurur duyabilirler. Salih bir insandı. Dünya ve Ukba dengesini iyi kuranlardandır.

Arif Bey Çorum'da da güzel hizmetler yaptı. Hem öğretim görevlisi, hem de belediye başkanı olarak kayda değer işlere imza attı.

İnançlı, idailist insandı. Parayla pulla işi yoktu. Amacı hep yararlı olmak, ülkeye hizmet etmek, faydalı olmaktı. Ömrünü bu yönüyle verimli geçirdi. Ülkemizde güzel hizmetler yaptı. Makam, siyaset onu hak davasında hiç değiştirmede. O imkanlarını hep rızayı ilahi yolunda kullandı.

Allah (c.c.) taksiratını af, mekanını cennet etsin.

Ramazan SODAN

Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi \ Vali